

ALBU - PETSC

ID - APOLZAN

NI - FIERARU

TILA - BOGDA

BINDEA - BA

PETSCHOVSCHI

COTORMANI - FI

VINTILA - BOGD

NDEA - BARATKI

ALBU - PETSCHOV

CHI - DAVID - AP

RMANI - FIERARU -

LA - BOGDAN - BIN

BARATKI - ALBU -

TSCHOVSCHI - DAVID

APOLZAN - COTORM

FIERAR

BOGDAN

- BARA

PETSCHO

LZAN -

FIERARU

DAN - B

EDITURA UNIUNII
DE CULTURĂ FIZICĂ ȘI SPORT

FINALA

SE

JOACA

ASTĂZI

AVATTI

SESTA

LAWTON

CORSO

BIAVATT

SESTA

TON -

CORSO - PLANICKA

BIAVATTI - GENTO

STA - FAV

LAWTON - DI STI

SC - PLANICKA -

NTO - ANDRADE

AVA - MEAZZA -

DI STEFANO -

NICKA - BIAVA

GENTO - ANDR

- SESTA - RA

AZZA - LAWTO

NO - CORSO

TTI - GENTO

NDRADE - SE

- BAVA -

IOAN CHIRILĂ

IOAN CHIRILĂ

**FINALA SE JOACĂ
ASTĂZI**

Coperta de AMILCAR CONSTANTINESCU

Caricaturi de NEAGU RĂDULESCU

EDITURA UNIUNII DE CULTURĂ FIZICĂ ȘI SPORT

București, 1969

În loc de avancronică

Așa cum v-am promis pe copertă, finala se va juca și se va încheia, într-adevăr, astăzi. Probabil în nocturnă, sau, cine știe, poate chiar spre ziuă. Asta depinde de dumneavoastră, stimați cititori.

Eu m-am străduit să fac totul pentru finală, și n-a fost de loc ușor. A trebuit să amestec anii și să montez un decor de poveste, astfel ca modesta zgură să nu se simtă stingherită în fața mândrului gazon, iar cele două fulgere ale WM-ului să nu privească de sus ținutul lui 4—2—4. În sfârșit, am căutat ca Dobay să nu resimtă povara anilor, acum, când joacă în aceeași echipă cu Apolzan.

Sper că finala de astăzi va fi frumoasă. Și nu numai pentru că Bindea va trage cu sete la poarta lui Olivieri, iar Di Stefano se va „bate” cu Petschovschi în mijlocul terenului. În această speranță secretă e un pic de psihologie elementară. Mă gândesc cu bucurie la aportul fanteziei spectatorului devenit cititor.

Fotbalul este în cel mai înalt grad un creator de legende. Prietenii cărunți ai lui Bindea întrețin un adevărat foc sacru pentru aureola favoritului lor. Noi, cei de-o seamă cu Di Stefano, adunăm folclorul care cântă isprăvile inegalabile ale marelui Alfredo. La rândul lor, copiii de astăzi au și început să culeagă scoicile cele mai frumoase pentru rama viitorului portret al lui Pîrcălab.

...Peste câteva minute începe finala. Sunteți curioși, desigur, să aflați formațiile derbiului. Le veți găsi, ca în orice program, spre sfârșitul cărții. Până atunci, însă, voi încerca să vă însoțesc în Mehala, leagănul Ripensiei, în Anglia lui Alee James și David Jack, în Uruguayul echipei celeste și al lui Andrade, în Italia lui Piola. Cu permisiunea dumneavoastră, vom zăbovi mai ales prin vestiare. Dacă gazonul scoate la iveală forța șutului și finețea driblingului, vestiarul oferă privirilor ceea ce tribunele n-au văzut și nu vor vedea niciodată.

Spuneam la începutul avancronicii că finala se va juca și se va sfârși astăzi, dar că această curgere neîntreruptă este la discreția cititorului. În speranța că lumina

noptierei lui se va stinge abia după ultima filă a FINALEI, vă invit să pornim pe urmele „poveștii de demult”, care așteaptă îngăduința cititorului devenit critic.

C. I.

Poveste de demult

Mă uit într-un caiet vechi. Îl știu pe dinafară. Deși în iarna asta n-au fost viscole care să-mi acopere casa. Cred că știți povestea cu viscolul care a acoperit casa... Povestea, sau mai bine-zis povestirea lui O'Henri, scriitorul american, cel care a început să scrie din plictiseală, în pușcărie.

...Doi prieteni au fost surprinși de viscol într-o cabană. Și au rămas așa, blocați, până-n primăvară. Între timp s-au certat — autorul nu spune clar motivul, dar bănuiesc că a fost vorba de apărarea în linie — și au rămas muți vreo două luni, citind singurele două cărți găsite în cabană. Rezultatul? Unul a învățat pe de rost poemele lui Omar Khayam, iar celălalt — tot pe de rost — cele câteva mii de sfaturi practice cuprinse în „almanahul" său. Urmarea? După dezgheț și reîmpăcare, bătălia pentru inima domnișoarei nr. 1 a primului oraș întâlnit în cale a fost câștigată de posesorul sfaturilor practice.

Așa și cu caietul meu vechi, pe care îl știu pe dinafară. Și cu care sper să cuceresc inimile îndrăzneților care au cumpărat această carte.

Caietul meu, strâns de nu mai știu când, ca într-o menghină, între o mitologie groasă, cu poze, și o ediție ilustrată a „Sufletelor moarte" de Gogol, cuprinde „suflete vii": oameni și... goluri. E caietul tuturor jocurilor echipei noastre naționale de fotbal, începând cu 8 iunie 1922, când România a învins Iugoslavia, la Belgrad, cu 2—1, prin golul victorios al lui Guga...

Cum vă spuneam, îl știu pe dinafară. Dar asta nu mă împiedică să-l răsfoiesc mereu, având de fiecare dată senzația că-l citesc pentru prima oară: „Tot mai citesc măiastra-ți carte..."

Astăzi l-am deschis din întâmplare la pagina 19. Asta înseamnă — automat — pagina celui de-al 19-lea meci al echipei noastre naționale...

21 aprilie 1929. 3—0 cu Bulgaria la București.

Centru înaintaș: Ilie Subășeanu. Și totuși, nu-mi vine să cred. Deși, sau tocmai pentru că l-am văzut ieri jucând tenis, la lacuri. Pare de vreo 40 de ani. E imposibil ca omul acesta să fi condus atacul echipei naționale în 1929. Dar caietul nu minte...

Să vedem acum cine a marcat cele trei goluri... Minutul 64: Ciolac. Minutul 71: Ciolac! Minutul 73: Ciolac!! Partea interesantă e că Ghiță Ciolac juca half stânga. În 1929, însă, halful stânga era de fapt fundașul stânga de astăzi, pentru că juca „la extrema adversă". Adică, era cam pe postul lui Greavu sau al lui Facchetti, fundașul stânga al lui Internazionale. Adică fundașul italian despre

care s-au scris sute de pagini, susținându-se că incursiunile lui ofensive deschid o eră nouă în tactica și strategia fotbalului.

Undeva, la Timișoara, în jurul unei mese, câțiva îndrăgostiți de fotbal zâmbesc: „Facchetti, fundașul, marchează 5—6 goluri pe an, iar ziaristii pompează cerneală cu cisternele. Ciolac, fundaș stânga și el într-o vreme, a marcat trei goluri în 9 minute, și toți au considerat asta ceva foarte normal. Să ne pară rău? Ar cam trebui. Fotbalul de astăzi are prea multe etichete. Și din cauza etichetelor, gazonul nu mai e verde, ci alb”.

...Iată și pagina 27. București, 25 mai 1930. România — Grecia 8—1. Ce curios! Patru frați în atacul Greciei. Andrianopol I în centru, II și III interi. IV — extremă stângă.

Rudi Wetzer, centrul nostru înaintaș, a înscris cinci goluri. Ultimele trei — în cinci minute. Îmi aduc aminte de cuvintele lui Jean Lăpușneanu, portarul echipei noastre în acel joc: «Rudi a fost — după mine — cel mai mare centru înaintaș al nostru. A fost un fel de Larousse fotbalistic. Unii l-au uitat. Alții nici nu se născuseră pe vremea când el strălucea. Dar amintirile mele sunt limpezi, la fel ca și ziua „căderii Bastiliei”. Pentru mine, „căderea Bastiliei” e ziua în care învingeam Peru cu 3—1, la Montevideo, în prima ediție a campionatului mondial. Asta s-a întâmplat de ziua Bastiliei: 14 iulie 1930».

Îl caut pe Rudi Wetzer, marele înaintaș uitat. E, într-adevăr, un Larousse. Are mult peste șaiszeci de ani, dar sertărașele memoriei îi sunt intacte. Îl rog să-mi povestească ceva despre jocul cu Grecia, când a marcat cele cinci goluri. Mă pun, totuși, în gardă: „Sau, dacă e prea mult de atunci, măcar o amintire mai recentă, din cariera de antrenor”.

Rudi Wetzer pare surprins și oarecum jignit: „Mă crezi chiar atât de bătrân? Da, sunt bătrân. Dar uiți un lucru. Noi, fotbaliștii, suntem artiști. O spun cu mândrie și fără teamă de ridicol. Și pentru că suntem artiști, memoria întâmplărilor din copilărie și tinerețe o avem mai vie ca a oamenilor de rând. Asta am citit-o undeva, și am verificat-o din experiență. Iată de ce am să las deoparte amintirile mele de antrenor și chiar pe cele din jocul cu Grecia.

Dacă vrei să asculți, am să-ți povestesc două întâmplări din viața *Cupei de aur*¹... Pentru prima va trebui să dăm înapoi exact patruzeci și doi de ani... Ca să ajungem în ziua de 10 iunie 1923...

Notez și tac. Nu mă născusem încă...

...Era deci în joc *Cupa de aur*. Poate cea mai frumoasă și mai scumpă cupă din câte am văzut. Mai frumoasă și mai scumpă decât Cupa Jules Rimet, pe care am admirat-o imediat după nașterea ei, la Montevideo.

Partida aceasta din 10 iunie 1923, cu Iugoslavia, s-a jucat pe locul unde se află astăzi Stadionul Tineretului, de la șosea. Cum intri, pe stânga. Acolo unde sunt azi terenurile de volei și de baschet, poligonul de tir... Până aproape de Arcul de Triumf.

Fiind o zi de vară, a venit lume multă. Vreo trei mii de oameni. Cei mai mulți, în picioare. Tribuna era mică de tot. Și locurile erau numerotate. Le numerotaseră jucătorii, lipind etichete scrise cu cerneală, din loc în loc. Înainte de joc, biletele s-au vândut „la botul calului”, și oarecum benevol. Terenul era împrejmuț doar cu un garduleț de înălțimea sforii despărțitoare din Sala Floreasca. Cei mai mulți spectatori ședeau jos, pe iarbă. Aproape toți erau bărbați. Femeile — cam una la mie. Și toate trei cu voalete.

Unii spectatori pricepeau jocul, alții — nu. Era primul meci al echipei noastre naționale la București. (Primul „primul” se disputase la Belgrad, cu un an și două zile înainte, încheindu-se — după cum știi, cred — cu victoria noastră: 2—1).

Meciul a început cu atacurile sârbilor, dornici de revanșă. Interul lor stânga, Vinek, a marcat primul gol, după o combinație cu frații Zinaia. Echipa noastră nu era sudată. Formația se alcătuisese prin... însumarea părerilor tuturor. Cam cum se formează azi echipele de copii în recreație: „*Tu cu cine te-mpaci mai bine, Rudi?*”.

Treptat, însă, am început să ne legăm. Dar a venit minutul 39. Un minut unic — cred — în istoria fotbalului

¹ Cupa *challenge*, transmisibilă, din aur masiv, oferită câștigătoarei meciului România — Iugoslavia.

mondial. În acel minut fanfara a început să cânte imnul nostru. Și noi ne-am oprit. Cu o seară înainte ni se spusese că dacă o să auzim imnul, să ne oprim imediat, pentru că imnul anunță sosirea în tribună a familiilor regale ale României și Iugoslaviei. Și-așa, ne-am oprit ca niște figurine pe tabla de demonstrație. Sârbii, însă, nu s-au oprit. Probabil că nu li se comunicase acest ciudat protocol. Și, astfel, același Vinek a mărit scorul, slalomând, fără împotrivire, printre... jaloane.

În pauză numărul spectatorilor a crescut. Trăsurile se opreau, din curiozitate. Din când în când se auzeau strigătele bragagiilor.

Imediat după reluare, cam la două minute, noi am redus scorul, prin Ronnay. În tribună și pe iarbă a fost o bucurie de nedescris. Trompeta lui Tudorică nu s-ar fi auzit în acea zi de iunie 1923. Arbitrul austriac Retschuri a fost nevoit să oprească jocul pentru două minute. Spectatorii au fost rugați insistent să-și ia de pe teren pălăriile de paie pe care le aruncaseră în momentul în care portarul sârb Friedrich scotea mingea din plasă.

Până la urmă, însă, deși am presat, ajutați de public, n-am putut schimba scorul. *Cupa de aur* lua drumul Belgradului...

Și-acum, partea a doua.

A trebuit să așteptăm trei ani și jumătate. Trei ani și jumătate! Asta e o raritate pentru palmaresul întâlnirilor româno-iugoslave. Dar sârbii aveau *Cupa de aur* și puteau să aștepte. Ca un campion mondial de box care își amână mereu challengerii... Noi, însă...

În cele din urmă a venit și ziua mult așteptată: 3 octombrie 1926.

Meciul s-a jucat la Zagreb. De astă dată noi am deschis scorul și am „ținut” rezultatul până la pauză. 1—0 la Zagreb era, oricum, un mare succes. Dar, în primele cinci minute după reluare, interul dreapta iugoslav Perzl ne-a aplicat un „un-doi” prin surprindere, înscriind două goluri în două minute.

Jocul a continuat rapid și dur. Îmi aduc aminte că aveau un fundaș stânga, Rodin, care se ocupa personal de mine și de Guga. Totuși, nu ne-am speriat. Atunci, Rodin, întrucâtva jignit de această nepăsare, l-a chemat în ajutor

pe colegul său de linie Ifkovici. Asta l-a despovărat mult pe extremul nostru stânga Kilianovici, care a egalat.

...Mai sunt 20 de minute de joc. Atacăm din nou. Am mingea. Trec linia de centru. Mă uit în dreapta. Centrul half al sârbilor — Premel — e călare pe Guga. Mă uit în stânga. Kilianovici se simte vizat și aleargă pe tușă. Îl atacă Marianovici. Vestitul „Moșa” Marianovici. „Kil” încearcă să-l dribleze. Dar e blocat. Atunci țâșnesc spre stânga, aproape de „corner”. „Kil” mă vede și îmi retrimite mingea. (A fost un triunghi clasic, cu o latură de vreo douăzeci de metri — prima, și de vreo treizeci — cealaltă). Mă aflu, totuși, într-o poziție grea. Intru în „16”, ca să-mi creez unghi de șut. Dar portarul Friedrich e gata să-mi plonjeze la picioare. Îl driblez lung („Copii, să nu driblați niciodată scurt când portarul se aruncă la picioare — e pericol mare”) și mă pregătesc să șutez, deși unghiul continuă să fie foarte mic.

În clipa aceea, însă, aud un strigăt formidabil: „Rudi!!!!” Mă uit: Guga a scăpat de Premel și aleargă ca Peter¹. Îi trimit imediat mingea. Rodin atacă prin alunecare, mai mult omul decât mingea, dar Guga sare ca la triplusalt, zboară spre minge și șutează din vreau. Mingea lovește bara transversală. Și bara se zguduie. *Eram acolo*. Apoi mușcă varul liniei de poartă. Și din nou revine în bară. Ce forță avea șutul lui Guga! Mă uit electrizat. Mingea „prinde” muchia dinspre plasă a barei, cade în poartă, și, printr-o nouă zvâcnire, atinge plasa, anunțând întregului stadion golul.

Consternare în tribune: 3—2 pentru noi! Și mai sunt doar 20 de minute de joc. (Toată faza pe care ți-am descris-o a durat cel mult zece secunde).

Sârbii atacă din nou. Dar noi ne apărăm cu furie. Fără să ne retragem. Îmi atac adversarul direct, halful centru, chiar în propriul lui careu. Nu-l pot lăsa să joace mingea. Ceilalți fac la fel. Guga aleargă pe tot terenul. Îi dublează pe toți. Se joacă într-un ritm infernal. Mingea continuă să fie departe de poarta noastră. Deși cei care atacă sau, mai bine-zis, încearcă să atace, sunt tot sârbii. Pe vremea aceea, acum patruzeci de ani, nu știam ce este „presingul”, dar îl foloseam inconștient. Întotdeauna și

¹ Peter — primul nostru recordman național la 100 m.

pretutindeni nevoia este cel mai mare creator tactic. La urma urmei, tactica înseamnă picioare tari, dribling fin, șut puternic și plămâni de 6 000 de centimetri cubi.

Jocul se apropie de sfârșit, dar tribunele urlă ca la luptele cu tauri. Cu zece minute înainte de final, Zombori e lovit. Jucăm în zece timp de cinci minute. Simt că nu mai am aer. Când îl văd însă pe Zombori reintrând, după vreo cinci minute — în care timp doctorul Teofil Morariu a stat aplecat asupra lui — simt că renasc, deși Zombori se împleticește în poartă.

De pe margine, Teofil Morariu ne strigă că mai e un singur minut. Asta ne mai dă puteri. De unde, oare? Sârbii sunt și ei sfârșiți. Aleargă ca niște fantome. Mai sunt, cred, vreo treizeci de secunde. Încerc să driblez. Trebuie să țin mingea. Mă îndrept spre stegulețul de corner. Mă întorc. Nu vreau să pierd mingea. Nu mai vreau repuneri în joc. Au trecut și cele treizeci de secunde. Dar arbitrul, un cehoslovac, Stepanovski, nu fluieră. De pe tușă, Morariu își ciocănește ceasul de la mână cu unghia arătătorului și strigă în gura mare: *Vremea! Vremea!*", în speranța că Stepanovski îl va înțelege.

În sfârșit, în minutul 93, se aude și fluierul izbăvitor. Cel mai greu meci din viața mea se încheia cu o mare victorie.

În vestiar, Zombori cade din nou, leșinat. (Îl ținuseră doar nervii). Guga toarnă o găleată cu apă peste corpul lui inert. Doctorul Morariu nu are nimic împotriva. E obosit și el. Zombori își revine. În schimb mie îmi vine să vomit. Și vomit. Nu sunt singurul.

În autobuz, spre hotel, totul îmi apare ca prin ceață. Dar simt o bucurie imensă: *Cupa de aur* e a noastră.

La opt coborâm în hol. Suntem livizi. Intrăm în restaurant. Ambele echipe. *Cupa de aur*, cupa noastră, e plină cu șampanie. O trecem din mână în mână. E grea. Sorbim. Eu beau după Rodin. Râdem. Ne-am împăcat din priviri.

Sunt cam amețit. Dintr-o singură sorbitură. Mă uit la Rodin, omul care „m-a cosit” de atâtea ori. Când dorești ceva foarte tare, uiți uneori că „pe teren jucătorul trebuie

să... să... și așa mai departe..." Poate că și eu, în locul lui...

N-a trecut nici o oră. Sunt frânt. Puncte negre aleargă pe fața de masă albă. Pleoapele parcă mi le-a înlocuit cineva cu niște scoici grele și fierbinți. Oh, cât aș dormi...

Nouă fără zece. N-a trecut nici o oră. Dar banchetul doarme. Sârbii moțâie și ei.

Urcăm spre camere. Ce faine sunt balustradele!

Mă culc îmbrăcat.

Mă trezesc. E unsprezece. Am dormit paisprezece ore.

Așa s-a încheiat banchetul *Cupei de aur* de la Zagreb. Un banchet de 50 de minute. Există și asemenea banchete. După cum există și banchete la care poți chefui până la ziuă. Totul depinde de cât ai dat pe teren.

...Din nou în tren. Spre casă. Guga, marele tartor al echipei noastre, prezintă Cupa la fereastră, în toate stațiile. Vrând-nevrând, șefii de stație salută.

..Jimbolia... Până la Timișoara nu mai e nici o oră.

Vamă.

Vameșul cascadează ochii mari. Aur?! Apoi cercetează Cupa. Cere explicații. I le dăm. Nu pare satisfăcut. Trenul nu poate pleca. Omul vrea să rețină Cupa și pace. Aur!

Gluma se îngroașă. Nu și nu! În cele din urmă, după îndelungi tratative, vameșul acceptă să dea un telefon la București, pentru instrucțiuni.

Așteptăm legătura. Așteptăm și trenul. Mecanicul coboară și încearcă să pună o vorbă bună. (A jucat la „Chinezul”, la juniori. Mă cunoaște.) Dar vameșul îl repede.

Așteptăm... În sfârșit, la telefon Bucureștiul! Liniște... Liniște... „Vorbește domnul vameș!!”

Vameșul explică. Apoi tace. Și ascultă. Încercăm să ghicim. Nimic. Sfinx!

Pune receptorul în furcă. Așteptăm. Mecanicul se supără de-a binelea: „Hai o dată, măi frate, că m-apucă noaptea!”

Vameșul se ridică în picioare, își trage manșetele și ne comunică pe un ton oficial:

„În mod cu totul excepțional s-a aprobat scutire de vamă.”

Pornim. De pe peron, un om ne salută cu pălăria sus. E vameșul...

Copa del Mundo

16 iunie 1965... Azi avem o sindrofie de modă veche. Șerbet. Dulceață de trandafiri. Apă rece. Mai spre seară, vișinată. Din păhărele cu picior.

Vom fi oaspeții lui Fredi Fieraru. Va veni și Rudi Wetzer.

Nu va lipsi nici Jean Lăpușneanu.

Mi-a fost greu să-i adun. Mai programasem „vederea” de câteva ori, dar a căzut. În cele din urmă am găsit ideea sau, mai bine zis, pretextul: *o seară de amintiri*.

...Astăzi, 16 iunie 1965, se împlinesc 35 de ani de când echipa națională de fotbal a României pornea de pe peronul Gării de Nord spre fabulosul — pentru ea — Montevideo, la PRIMA ediție a Campionatului mondial de fotbal.

După cum vă închipuiți, probabil, Rudi Wetzer, Jean Lăpușneanu și Fredi Fieraru au luat parte și ei, atunci, la „marea aventură”.

...Iată-i. Apar ca niște umbre.

Rudi Wetzer. Centru înaintaș al echipei naționale (1923 —1932), decan de vârstă și de merit al formației care a jucat în Uruguay. Înalt. Bărbie puternică. Păr alb. Mers legănat, în care s-au adunat parcă toate fentele a 20 de ani de fotbal.

Fredi Fieraru. Ochi albaștri. Talie mijlocie. Piciorul drept calcă cu vârful ușor înăuntru. Poate că e o deformație exprofesională, de pe urma solicitării ristului exterior. („Fred Fieraru a fost unul din cei mai mari artiști ai loviturilor libere peste zid”, declară Mircea David, adversar la CAO și coechipier la Venus.) Surprinde, de asemenea, o avântată și, în același timp, elegantă mișcare a capului.

Dar mai bine să lămurim lucrurile. Fredi Fieraru a fost un neîntrecut triatlonist al sportului nostru:

1. Internațional de fotbal. Half de margine în echipa de la Montevideo și încă de nouă ori.

2. Internațional de hochei pe gheață. A jucat în echipa națională la Campionatul mondial de la Berlin (1930).

3. Internațional de patinaj artistic. A participat — în proba perechilor — la mai multe campionate europene, mondiale și la Olimpiada de la Garmisch Partenkirchen. Campion național de 32 de ori consecutiv. Ultima oară în 1957, la 47 de ani.

În sfârșit, al treilea „uruguayan”, Jean Lăpușneanu, fost portar al echipei naționale. Argument fizionomie: buza de sus, cândva despicată, păstrează cicatricea. Gesturi largi, dramatice (Jean Lăpușneanu e avocat), ochi neliniștiți, decizi parcă să urmărească simultan mișcarea extremelor adverse. Masivitate de tip rugbistic...

Toți ai casei au fost excluși. Gestul face parte din ritualul acestei seri de amintiri.

E ora șase seara. Suntem în Cotroceni. Se simte teiul. Plouă timid pe frunzele prăfuite.

Cu mișcări tremurânde, Rudi Wetzer scoate dintr-o servietă veche „Jurnalul Montevideo”. Are peste 100 de file.

Cum facem? Am să citesc eu. Jean Lăpușneanu se va înscrie în replică, cu sau fără aprobarea „decanului”, Fredi Fieraru va căuta în mormanul de fotografii, iar Rudi Wetzer va fuma, visând cu ochii deschiși...

E trecut de miezul nopții. Ultimul „37” a urcat de mult. Plouă. În schimb avem umbrele. Două umbrele de damă. Ni le-a dat soția lui Fredi. Ne despărțim.

„Încotro?”

Rudi Wetzer și Lăpușneanu răspund sincron: „Spre Venus”. Asta înseamnă spre fosta arenă Venus, între podul Știrbei Vodă și Casa Studenților.

Urc spre Drumul Taberei. Plouă cu vânt. Apuc umbrela de sus, sub spițe. Strâng „Jurnalul Montevideo” sub bărbie. Pentru nimic în lume n-aș vrea să se ude.

17 iunie 1965... Pentru dumneavoastră, stimați cititori, plecăm din nou la Montevideo. La timonă? Rudi Wetzer. Telegrafist? Jean Lăpușneanu. La cărbuni? Fredi Fieraru. Reporter? Pe copertă semnatul...

Înainte de îmbarcare — mai avem aproape 100 de zile, sau, mai bine zis, câteva pagini — îngăduiți-mi să dau înapoi câteva file din jurnalul timonierului Rudi Wetzer.

18 martie 1930. Am fost în pasaj, la „Imobiliara”. Se zvonește că echipa noastră națională va pleca în vară la Montevideo, în Uruguay, pentru prima ediție a campionatului mondial de fotbal. E oare cu putință? Bănuiesc că sunt vorbe. Nu-mi vine să cred...

20 martie 1930. Am trecut pe la „Mercur”. La „Mercur” se știe totul. Patronul pretinde că nimic pe lume nu dezleagă limba mai bine decât Riesling-ul lui, „specialitatea casei”. Am prins din zbor un nume. De „afacerea Montevideo” se ocupă Octav Luchide. Totul e, însă, în mare secret. Așa e Luchide. Nu admite eșecuri.

23 martie 1930. De necrezut. S-aude că Uruguay plătește toate cheltuielile. Trebuie să-l găesc neapărat pe Luchide. În pasaj se spune că scrie câteva telegrame pe zi la Bruxelles. De ce la Bruxelles?

29 martie 1930.

- Octave! E adevărat cu Uruguayul?
- S-ar putea.
- Plătesc ei?
- Nu este exclus.

- Câte locuri?
- Probabil 20.
- Și de ce tocmai la dracu-n praznic?
- Sunt campioni olimpici în 1924 și 1928.
- De unde au atâția bani?
- Vine lumea la meciuri. Cu zecile de mii. Iar anul ăsta mai au și alte surse. Împlinesc 100 de ani de la independență. Au aproape gata un stadion: „Centenario”. O sută și ceva de mii de locuri.
- Crezi că se face?
- Știu și eu, Rudi?...
- Avem vreo subvenție?
- Hai, fii serios!
- S-aude că tratezi pe la Bruxelles. Ce-i la Bruxelles?
- Ministrul Uruguayan în Belgia, doctorul Buero. Se ocupă de angajarea echipelor europene...

26 martie 1930. Tot nu cred. Am întins planiglobul pe masă și am pus rigla între București și Montevideo. Până la Gibraltar sunt aproape 3 000 de kilometri. Iar apoi, pe ocean, încă vreo 8 000. Și asta în două linii drepte. Nici măcar n-am ocolit burta Africii.

Tot nu cred...

30 martie 1930. Am fost din nou la „Mercur”. Nu pentru că mi-ar plăcea să beau. Dar sunt singurul jucător profesionist, așa că la 12, am, n-am treabă... Și-apoi, aici la „Mercur” e „bursa fotbalului”. Aici se întâmplă totul. Aici, aranjamentul proiectat la prânz, între friptură și cafea, se transformă în decizie oficială după cină. „Deverul” cel mai mare e la amiază. Iar cei mai curtați sunt arbitrii. Pentru că în buzunarul fiecăruia se poate afla... fluierul de duminică.

Și totuși astăzi, la 12, la „Mercur” nu s-a știut nimic sigur despre Montevideo. Asta înseamnă că într-adevăr nu e nimic. La „Mercur” se știe întotdeauna ceva în plus, dar niciodată în minus.

2 aprilie 1930. Iar ne-au scăzut acțiunile. Hugo Meisl, vestitul conducător al echipei Austriei, nu și-a înscris echipa. Nu are încredere în posibilitățile materiale ale sud-americanilor. Dacă Hugo Meisl...

Ce-o fi făcând Luchide?...

9 aprilie 1930. Nimic. Nimic. Nimic.

10 aprilie 1930. „Mercur”, orele 8 seara. Mi-am recăpătat brusc buna dispoziție. La o masă, vesel ca întotdeauna și pus pe glume, Costel Rădulescu, unul din tartorii fotbalului nostru.

— Salve, Rudi!

— Bună, Costele.

— Felicitări, bătrâne!

— ?!

— Ești unul din cei 15 fotbaliști români care vor constata pentru prima oară cum sare mingea pe gazonul emisferei australe.

— Lasă glumele.

— Totul e aranjat. Când „greco” (n.a., Octav Luchide) se apucă de-o treabă, scoate cozonac și din făină de marmură.

— Și bani?

— N-avem nici un sfanț. Dar Sud-America plătește până la centimă. Pentru că îi onorăm cu prezența. Nu uita, Rudi. Suntem prima țară înscrisă în Cupa Jules Rimet. Află de la mine că Jules Rimet ăsta e un geniu, iar Cupa lui va trăi până ce-o îngheța pământul. Să știți însă că la întoarcere o să trebuiască să-i decontăm lui Octav banii de telegrame. Și-acum, ia și tu un țap în contul râului de mare.

— Bine, iau, dar de ce luăm numai 15 jucători?

— 15 jucători și 5 conducători.

— Asta înseamnă doar trei rezerve de câmp. Nu cumva e puțin pentru „gazonul emisferei australe”, unde curge — din câte am auzit — cu oase pisate și gaze lacrimogene? Sau vă gândiți că, la nevoie, se echipează și conducătorii?

— Hai, Rudi, monument al ingratitudinii! Bea-ți țapul, și să mergem...

P.S.

1. Cred că acum se mișcă, într-adevăr, ceva. Până ieri, multe din ziarele noastre nu aveau rubrică de sport. De astăzi fotbalul începe să consume din spațiul faptelor diverse. S-au rărit peste noapte sinuciderile. S-au

împuținat furturile. Nu mai ard casele. Pentru că fotbalul nu e și nu va fi niciodată un fapt divers.

2. S-a primit — tot zvon — confirmarea oficială a înscrierii noastre. De la Bruxelles. Asta înseamnă că plecăm. Din Europa mai pleacă Franța, Iugoslavia și Belgia. Americanii „merg” cu nouă echipe: Uruguay, Argentina, Brazilia, Peru, Bolivia, Paraguay, Mexic, Chile și Statele Unite. 9—4 pentru America. Probabil trei grupe de trei și una de patru. Acum totul depinde de zaruri...

12 aprilie 1930. M-am bucurat degeaba. Am făcut imprudența să uit că nu suntem liberi.

L-am întâlnit pe Brunelli¹. A început să strige la mine:

— Ce, nu vă mai ajunge Europa?! Italia nu pleacă! Austria nu pleacă! Cehoslovacia nici atât! V-ați găsit voi. Nici nu știți unde-i Montevideo pe hartă. Aflați că nu mișc un deget pentru concediile lui Vogl și Rafinschi².

M-am bucurat degeaba.

13 aprilie 1930. Încep să sper din nou. L-am văzut pe Costel în pasaj. Mi-a ars un pumn în stomac:

— Curaj Rudi! Îl încălecăm noi și pe Brunelli. Deocamdată l-am obținut pe Deșu! Greu, dar s-a făcut. Două luni fără plată. Ce vrei? Duel direct cu Auschnit. Crezi că e puțin lucru?

...Miliardarul Auschnit n-a putut renunța la cele două salarii ale lui Deșu.

15 aprilie 1930. M-a chemat Luchide la federație:

— Rudi, cum vezi echipa națională pentru Montevideo? Tu vei fi și antrenor, iar Costel — manager.

Întrebarea directă nu m-a surprins. Sunt printre puținii cu care Octav nu folosește întorsăturile diplomatice.

— Dacă „Chinezul” ar fi fost „Chinezul”, aș fi răspuns imediat. Așa, însă, cred că soluția cea mai bună e o

¹ Brunelli, director al Băncii comerciale italiene din București și președinte al Juventusului, echipă la care juca în acea perioadă Rudi Wetzer.

² Vogl și Rafinschi, jucători la Juventus, ca și Rudi, erau funcționari la întreprinderea „Astra Română”, care nu voia să le acorde concediu, chiar fără plată. Alternativă? Concedierea.

combinată București — Timișoara. Bineînțeles, dacă se rezolvă problema concediilor.

— Sperăm să se rezolve.

4 mai 1930. Am pierdut la Belgrad, cu 1—2, jocul de pregătire cu Iugoslavia. Atacul în formula Dumitrescu—Deșu—Sepi II—Ciolac—Barbu n-a prea mers. Și mai sunt doar o lună și vreo zece zile până plecăm. Bineînțeles, *dacă* plecăm...

25 mai 1930. Uf! În sfârșit ! Parcă, parcă... 8—1 cu Grecia! Păcat că Dobay a jucat slab...

Rudi Wetzer mă roagă să-l iert pentru întrerupere și completează: „Astăzi, îmi explic. Juca inter. O extremă înăscută juca inter. E ca și cum l-ai pune pe Owens să alerge maratonul”.

... Nu mai am răbdare. Mai sînt 20 de zile pînă la plecare. Vom pleca oare? Eu tot nu cred...

7 iunie 1930. Bănuiesc cine pleacă. Portari: Lăpușneanu și Zauber. Fundași: Steiner, Bürger, Czako¹. Halfi: Fieraru, Rafinschi, Vogl, Robe. Înaltași: Deșu, Covaci, Stanciu, Barbu, Subășeanu și eu.

Îmi pare rău că Ghiță Albu a „prins” o zi slabă ieri, cu Juventus, și a căzut din lot.

Dar astea-s vorbe. Mai sunt câteva zile până la plecare și „Astra” tot nu cedează. Refuză să-i dea concediu lui „Ciogli” (n.a., Vogl) și lui „Rafi”. Chiar și fără plată.

11 iunie 1930. Plecăm! Plecăm! Plecăm! Au ieșit pașapoartele! Pleacă și „Ciogli”. Pleacă și „Rafi”! Pleacă și puștimea: Lăpușneanu, Stanciu, Subășeanu, Robe. O să dea bacalaureatul la toamnă. Nu-i bai. Octav a făcut totul. A dat din coate. Pentru Ciogli și Rafi a fost pînă sus. A riscat...

Taimaut Fieraru:

¹ Tatăl extremului de la Baia Mare și al fundașului de la UTA.

...Au fost zile de neuitat. Eu aveam 19 ani. Și mama nu-mi dădea voie să plec. Dar a pisat-o Bucureștiul cu telefoanele și cu telegramele. În cele din urmă, obosită, mama a cedat, dar a plâns. Spunea că n-o să mă mai vadă. Că o să moară fără să mă mai vadă.

În București, înainte de plecare, mi-a fost destul de greu. Eu eram provincialul. „Anonimul din Cernăuți”.

Jucam la Dragoș Vodă. La București am mai fost o singură dată. În 1926. Atunci am jucat cu Romcomitul. 4—2 pentru ei. Și cu Chinezul. 7—0. Tot pentru ei. Dar m-am agățat de ambele extreme. Și mai ales de cea a Chinezului: Taenzer. Aveam numai 15 ani. Totuși, „nea Octav” m-a ținut minte.

Am plecat spre Montevideo la 16 iunie, dimineața. La Timișoara au urcat timișorenii. De pe peron l-am cules și pe Barbu, care venise de la Arad. În schimb l-am lăsat pe Ghiță Albu. Și ce rău ne-a părut după aceea.

Călătoream în trei compartimente de clasa a II-a. Toți erau veseli. Din păcate, mai mult pe socoteala mea. Eram, cum ți-am spus, provincialul. Și n-aveam nici o șansă, mai ales în fața lui dom' Jenică Lăpușneanu (te rog nu mă întrerupe, Jeane, că-i arăt poza în care ai înghițit ca un mieluşel golul lui Scarrone!) Jean al meu era marele șmecher. Dar îi dădea apă la moară și nea Costel. Spunea că suntem ambasadori în America. . Și pentru că eram ambasadori, trebuia să mănânc cu coatele lipite de corp și să nu dau iama în scobitori.

Intervenție Jean Lăpușneanu:

— Spune mai bine chestia cu Oleo Sasso.

— Vezi? Nici acum nu-mi dă pace, deși a și băut patru păhărele din vișinata făcută de mâna mea.

— Oleo Sasso? Facă-se voia ta, Jeane...

...Supărat din cauza ironiilor bucureștene, am ieșit din compartiment și m-am retras pe culoar, la o fereastră. Tocmai trecusem granița iugoslavă și călătoream pe pământ italian. După câțva timp, trenul a oprit într-o gară, cu o sută și ceva de metri înaintea peronului. Atunci am citit pe clădirea gării OLEO SASSO. Imediat am deschis ușa primului compartiment și am strigat: «Fraților, prima gară italiană: „OLEO SASSO”.» Ce-a

urmat, nu mă mai întreba. Oleo Sasso nu era numele gării, ci o reclamă de untdelemn italian.

Și-acum, Jenică dragă, pentru că ți-am făcut plăcerea, să lăsăm omul să citească...

Reiau:

17 iunie 1930. Ilie (Subășeanu, n.a.) știe să cânte la pian. Îi duce dorul. Dar, în lipsa pianului, organizează un cor *a capella*¹.

Am descoperit, cu ocazia asta, că sunt tenor. Avem un repertoriu româno-italian.

Barbu și-a uitat ghetele de fotbal la Arad. Mare figură! Pleacă la Montevideo fără scule. În schimb nu și-a uitat pălăria de paie. O pălărie tare. Demnă de Charlot. L-am implorat să renunțe. Degeaba. Ardelean sadea. Singura soluție e să-l dăm drept manager sau ziarist. Numai de n-ar cădea jurnalul meu pe mâna unui ziarist...

18 iunie 1930. Am ajuns la Genova. A fost greu. Două nopți în compartimente de clasa a doua. Ideea a fost a lui Octav. Din diferența de preț — clasă și vagon de dormit — ne-am confecționat, încă de la București, pe credit, haine închise.

Două nopți pierdute. Bănci tari. Oase frânte. Dar a meritat. E adevărat că nu haina face pe om, dar o echipă de fotbal în haine frumoase e o adevărată echipă.

Pe toate le știe „grecu”.

...La coborîrea din tren i-am spus lui Costel Rădulescu, managerul nostru, că m-am gândit toată noaptea și că avem un atac tare subțirel. S-a supărat:

— Rudi dragă, asemenea reflecții erau bune la „Mercur”, în fața unei cafele cu caimac. Acum nu e timp de regrete.

19 iunie 1930. Am plecat. Din orașul lui Columb. Spre oceanul lui Columb. Ne aflăm pe un transatlantic imens. 36000 de tone. Se numește CONTE VERDE. Octav spune că e numele unui condottier vestit al Italiei.

¹ Cor neacompaniat de un instrument.

CONTE VERDE e un palat pe apă. Am avut emoții. Deși am mai călătorit pe mare. Ce-o fi fost în sufletul celorlalți? 12 dintre băieți n-au mai fost niciodată pe mare. Unii nici n-au văzut-o.

Despărțirea de țarm n-am s-o uit niciodată. Întreaga Genova s-a adunat să-și petreacă rudele și prietenii. Pe mal a fost o hărmălaie de nedescris. Orchestre, fanfare, chitariști-soliști. Toată Italia imaginației mele. Și toate culorile pământului. Italienii de pe vas spun că așa se întâmplă de pe vremea caravelor.

După patru ore de plutire am ajuns în rada de la Villefranche. Câteva bărci cu motor au adus de la țarm echipa Franței. 16 jucători și 2 conducători. „Asta mai zic și eu proporție, nea Costele!” Cu francezii o să fie mai vesel.

Costel și-a recăpătat buna dispoziție. Ni se servesc niște mese fabuloase. Totul e la discreție și la alegere. Din 10, 20, 30 de feluri. Fructe? Livezi. Citrice? Un miliard de vitamine. Costel pretinde că împotriva răului de mare există o singură soluție: stomacul plin. Pentru Octav are o altă rețetă: „Chianti” și „Lacrima Cristi”. Alb sau roșu, n-are importanță.

— Și dacă ne-ngrășăm, Costele?

— Fiți fără grijă, mâine dimineață dați jos un kil.

— Cum?

— Lucrăm pe punte, în sala de gimnastică și în bazin. Noapte bună. Prima noapte pe mare. Maicile de la capelă imploră harul lui Dumnezeu împotriva valurilor. Sărmanul Neptun e în dizgrație. Și tocmai pe marea în care s-a născut.

21 iunie 1930. Barcelona. Azi a fost o zi plină. S-a îmbarcat și echipa Belgiei. România, Franța, Belgia. Trei sferturi din Europa pentru Montevideo. Sârbii vin cu „Florida”. De la Marsilia.

Am coborât în oraș. Am fost la muzeul Cristofor Columb. Am văzut caravela-amiral.

Îmbarcarea. Plecăm spre Gibraltar. În stânga noastră, insulele Baleare. Octav Luchide, „muzicologul”¹ echipei,

¹ Octav Luchide a tradus câteva din libreturile operelor italiene care se cântă la București.

ne informează că acum optzeci și ceva de ani, în cea mai mare dintre insule — Majorca — își petrecea verile Chopin, însoțit de George Sand. Octav Luchide susține că Balearele — datorită climei lor umede — au scurtat viața marelui compozitor.

Dar să revenim pe vapor.

Noi, românii, avem mare trecere. Mai ales datorită corului. Bravo, Ilie! Vine lume la „reprezentatie” în fiecare seară. De pe toate punțile. Din toate saloanele.

22 iunie 1930. Azi am avut un antrenament tare de tot. Am tras din plin la bacul din sala de gimnastică. Costel nu glumește.

Și am impresia că ne poartă cu zăhărelul. Ne-a spus că o lasă mai moale după... Tropicul Racului. Acum a amânat-o până dincolo de Ecuator.

Am făcut și mișcare cu mingea. Rafinschi a scăpat una peste bord. S-a făcut roșu de ciudă. A vrut să se arunce — fără glumă! — după ea. Încă mai crede că e pe Bega.

23 iunie 1930. Astă-seară am avut emoții mari. Înainte de a începe „reprezentatia”, am aflat că printre spectatori se află — în drum spre Buenos Aires — marele cântăreț rus Șaliapin.

„Împreună cu fata, completează Jean Lăpușneanu. O fată frumoasă, blondă, de vreo 18 ani. După câteva zile aveam să aflăm că Feodor Șaliapin, grijuliu ca orice tată, i-a interzis fetei să se plimbe cu francezii și românii, rezervându-i doar societatea belgienilor, cei mai potoliți și mai tăcuți călători de pe bordul vasului.

Fie vorba între noi, e destul de jignitor pentru o echipă să primească în custodie o fată blondă de 18 ani. Și încă din partea unui tată. În locul belgienilor, am fi preferat să facem muncă voluntară, cot la cot cu fochiștii.

Dar să lăsăm asta. În seara emoției despre care pomeneste Rudi în jurnal, în timp ce ai noștri cântau „Pe cărare, sub un brad”, Șaliapin s-a apropiat de noi și a dublat cu vocea lui formidabilă versul „Ce stai bade supărat?” Și astfel, versul nu s-a mai auzit. Asta nu l-a împiedicat însă să aplaude micul cor din patria lui George Folescu.

A doua zi dimineața, marele cântăreț a intrat în sala de muzică a vasului, pentru... antrenamentul de dimineață. Noi, care ne antrenam pe punte, am fost atrași de vocalizele lui și ne-am uitat pe ferestre. Feodor Șaliapin era în picioare, lângă pian, și își potrivea vocea. Îl acompania fata sa. În partea opusă se afla câinele cântărețului, un dog superb, care părea să asculte „vocea stăpânului”. Deodată, însă, câinele s-a pornit să latre. Ne-am uitat la Șaliapin: râdea. Apoi a reînceput vocalizele. Câinele și-a reluat poza de auditor cufundat „în lumea sa sonoră”. Dar pentru foarte puțin timp. Pentru că, imediat, s-a pornit să latre și mai tare.

Fata lui Șaliapin și-a retras mâinile de pe clape și și-a astupat urechile. Totuși, a continuat să râdă și ea.

Ce se întâmplase?

Ca să se distreze, Șaliapin falsa în mod intenționat unele note. Și-atunci, câinele, neobișnuit cu așa ceva, lătra, manifestându-și astfel protestul față de joaca stăpânului.

Am povestit întâmplarea la toate revelioanele de până acum — și sunt vreo 35 de atunci — dar nu m-a crezut nimeni. Sper ca, în sfârșit, să fiu crezut de cititorii proiectatei dumitale cărți de amintiri. Am un gir de mare prestigiu: Șaliapin însuși ne-a confirmat că frumosul lui câine avea realmente ureche muzicală”.

(Rudi Wetzer bate cu verigheta — clopoțel! — în pahar. În calitate de președinte al acestei ședințe are dreptul să-l tempereze pe avocatul Jean Lăpușneanu. Apoi îmi dă din nou cuvântul.)

24 iunie 1930. Lucrul continuă. Azi am înotat o oră întreagă.

Belgienii „trag” și ei. Apoi se așază în șezlonguri, pe punte, și fixează un punct la orizont. Una din două: ori au nostalgia pământului, ori sunt decepționați în dragoste.

Francezii sunt foarte veseli. Lipsesc însă deseori de pe punte. Joacă, ore în șir, cărți. Pe ușa salonului în care se adună, cineva a lipit o hârtie: Monte Carlo. Nu i-au dat nici o atenție. Au lăsat-o acolo.

Astă-seară ne culcăm mai devreme. Mâine ne trezim în zori, pentru antrenament. Pe la opt se spune că tăiem Ecuatorul. E ziua „botezului”.

25 iunie 1930. „Botezul” a fost într-adevăr foarte frumos și distractiv. Marinarii au făcut un haz teribil. Deși, până acum, au fost nași de sute de ori. Ni s-au dat certificate. „Botezații” primesc un nume nou...

Jean Lăpușneanu: „Îmi pare rău că nu mi-am adus certificatul. Îl am acasă. (Nu mi-a venit în cap.) Numele meu ecuatorial este Bianchetto. Stau și mă întreb uneori dacă Pele sau Didi nu sunt numele ecuatoriale ale lui Edson Arantes do Nascimento sau Waldir Perreira”.

...dar pentru asta trebuie să treacă o serie de probe. Eu am căzut la proba mandarinei. Trebuia să scot, numai cu ajutorul gurii — mâinile fiind legate la spate — una din mandarinele care pluteau într-un vas cu apă. Cu toate că m-am căznit o jumătate de oră, n-am izbutit decât să înveslesc galeria formată din peste o mie de oameni.

Seara a urmat Balul Ecuatorului. Băieții noștri se descurcă foarte bine la dans, cu toate că ne apropiem de continentul rumbei și tangoului.

La Balul Ecuatorului, Cupidon a făcut câteva victime în lotul nostru. Cred că ne paște cantonamentul, jos, în cală, printre butoaie...

28 iunie 1930. Rio de Janeiro! Milioane de lumini. Am descoperit, în sfârșit, hidrocentrala Căii Lactee.

Coborâm în oraș. Deși e noapte, magazinele și birourile sunt deschise. Ziua de muncă apune o dată cu răsăritul soarelui. Din cauza căldurii.

Mâine dimineată plecăm. Și o dată cu noi și echipa Braziliei.

29 iunie 1930. Santos! Când spui Santos, spui cafea!

Fieraru: „A fost odată. Astăzi, când spui Santos, spui Pele. Fotbalul a învins cafeaua”.

În jurul vaporului mișună bărci de tot felul. Vânzătorii de fructe tropicale își oferă marfa. Călătorii aruncă banii direct de pe punte. Iar barcagiul trimite sus, printr-o smucitură marinărească, o frânghie lungă, care va trage un coș plin.

Pentru zece bani de-ai noștri am primit un coș plin cu banane, ananas și portocale.

Am vaga senzație că mă aflu în flota lui Columb. Zece bani românești! Cred că omul de-acolo, de jos, din barcă, nici nu știe unde e Europa. Poate că ar fi preferat un ciob de oglindă, ca acum patru sute de ani. Cine știe?

În piață ne-au asaltat negustorii ambulanți de cafea, sau, cum spune Costel, „bragagiii brazilieni”. Am băut și am ametit. E foarte tare. „La Mercur — vorba lui Costel — cafeaua se servește, dimpotrivă, pentru trezire”.

E foarte cald. Totul doarme. Ventilatoarele se rotesc în vid. Căldura a ridicat parcă tot aerul la cer.

Cum o să jucăm la Montevideo?

30 iunie 1930. Am părăsit Santosul. Azi am lucrat mai în voie. Am mai pierdut o minge.

S-a răcorit bine. Spre seară marinarii au trecut de la alb la bleumarin. O fi vreo nouă festivitate?

1 iulie 1930. Prima zi de Cuptor. Și totuși, nu cred că au fost mai mult de 10 grade. Am lucrat în sală. Afară plouă cu stropi reci. Oceanul e cenușiu. Parcă e sfârșit de noiembrie. Deși călătorim spre Sud.

— Ce facem, Octave?

— Tragem ponoasele.

— Ale cui?

— Ale noastre.

— De ce?

— Am omis că aici, în emisfera australă, clima e pe dos, așa cum și stelele sunt pe dos. Începe iarna, bădie.

— Și?

— Cere-i socoteală profesorului tău de geografie.

(După 32 de ani, Olga Orban-Szabo și Maria Vicol au coborât pe aerodromul din Buenos Aires, tot într-o zi de iulie, în rochii de mătase, sandale și fără ciorapi. Dar profesorul de geografie a fost uitat, în cele din urmă, pentru că Olga a devenit campioană mondială de floretă.)

2 iulie 1930. Montevideo! Am sosit. Acostarea transatlanticului nostru a fost salutată cu salve de tun. Sper să nu fie vis. Îmi frec pleoapele. Dar nu-i destul. Am

visat odată că-mi frecam pleoapele ca să-mi demonstrez că nu visez. Și totuși, visam...

În port au fost mii de oameni. Pe chei s-au rostit zeci de cuvântări.

Am zărit în mulțime drapelul țării noastre. Colonia românească! Ura!

Am coborât greu. Mi-a fost tare frig...

Un ziarist uruguayan mi-a propus, chiar în port, un contract de exclusivitate — să nu fac declarații despre fotbal decât reporterilor ziarului său. Nu mi-am dat prea bine seama ce vrea și am refuzat. Un francez și un brazilian au primit. Și s-au ales cu câte 300 de dolari.

4 iulie 1930. Românii noștri — cei mai mulți sunt bănațeni — ne-au făcut rost de o vilă. Dar vila n-are sobe. Și e un frig! Nea Nae Lucescu a cumpărat azi 20 de pulovere. Ne-am mutat în centru, la hotelul „Artigas”. În oraș e o nebunie. Nu e nevoie să cunoști limba ca să-ți dai seama că se vorbește numai despre fotbal. Până și în biserică, vecinii de pupitru se întreabă dacă joacă Nassazzi.

În ziare, opt pagini din zece aparțin fotbalului. Mie mi-a apărut fotografia pe toată lungimea paginii. Fotbalul inundă totul. Cea mai bună pastă de dinți uruguayană nu are nume, ci dinții lui Andrade. Nimeni nu știe cine a compus cel mai frumos tango uruguayan, dar toți știu că îi place lui Scarrone. Patronul de restaurant care anunță într-un ziar că „astă-seară în localul nostru va cina Iriarte”, e sigur că toate mesele vor fi reținute încă de dimineată.

Ieri s-a comunicat modificarea programului de lucru în întreprinderi și instituții.

Copa del Mundo a pus stăpânire pe tot...

5 iulie 1930. Am fost la stadionul Centenario. Acum nu mă mai mir de ce Uruguayul a primit dreptul de organizare a Cupei Mondiale. Stadionul, imens — peste 100 000 de locuri — a fost început în februarie. Sunt doar cinci luni de atunci. Două din cele patru tribune se numesc Colombes și Amsterdam, în amintirea victoriilor olimpice ale Uruguayului. Nu lipsește șanțul cu apă, lat de doi metri și jumătate. Nu lipsește nici gardul de sârmă.

(Vestita *furia latina* are nevoie de obstacole.) Sectoarele tribunelor sunt de asemenea izolate, pentru ca eventualele detașamente de recalcitranți să nu poată face joncțiunea în asalt. Deasupra tribunei Montevideo (vizavi e tribuna Olimpica) se află „Turnul omagiilor”. E înalt de 100 de metri. Steagul uruguayan se află în vârful lui.

Mă gândesc cu emoție că vom juca pe un asemenea stadion.

...E miezul nopții. Octav Luchide a fost la ședința tehnică. Ne adunăm într-unul din holurile hotelului, ca să ne comunice programul.

*Alea jacta est!*¹ Suntem în serie cu Peru și cu... Uruguayul! Am senzația că mi-a dat cineva cu o măciucă în cap... Uruguay... Amsterdam... Colombes... De două ori campioni olimpici... Acum șase ani și acum doi ani... Centenario... 100000... La ei acasă... Cel mai puternic adversar din doisprezece... Marele favorit al campionatului...

6iulie 1930. N-am putut să închid ochii toată noaptea.. Am privit statuia ecvestră a lui Artigas. Se află chiar în fața hotelului.

...Azi după-masă am jucat un meci de antrenament cu echipa Franței. După pauză, la 2—1 pentru noi, francezii au uitat prietenia de pe vapor. Au vrut să câștige cu orice preț și au început să joace popice cu picioarele noastre. Noroc că Octav și conducătorul lor, Jean Caudron, au hotărât să întrerupă jocul. Altfel...

Uruguayenii de pe margine pretind că nici noi, europenii, nu suntem uși de biserică...

...Seara ne-am împăcat cu francezii printr-o masă comună la „Charlton”. Cel mai bine se împacă portarii: Thépot și Jean Lăpușneanu.

Jean Lăpușneanu: Eram prieteni vechi. Încă de pe Conte Verde. Într-o noapte am pus cearșafurile pe noi și ne-am urcat pe un catarg. Când s-a întunecat, am coborât încet, ca fantomele. Belgienii, care meditau în șezlonguri, s-au speriat și au fugit, înnebuniți, în cabine.

S-au făcut cercetări. Dar nu ne-au prins. În schimb, s-a dat un avertisment: la prima „glumă” de acest fel,

¹ Zarurile au fost aruncate.

făptașul va fi debarcat în primul port. Thépot mi-a zâmbit pe sub mustață: primul port era Rio de Janeiro. Ceea ce nu era chiar atât de rău".

7 iulie 1930. O surpriză plăcută! L-am întâlnit pe Ort. Îl cunosc de mult, încă de la Timișoara. E antrenor național în Chile. L-am întrebat de peruvieni. Mi-a răspuns direct: „Dacă jucați așa cum juca acum șapte ani Chinezul, îi bateți sigur...

...Cred că vom juca în formația Lăpușneanu — Steiner, Bürger — Rafinski, Vogl, Fieraru — Covaci, Deșu, eu, Stanciu și Barbu.

Toată lumea e de acord că așa e bine.

9 iulie 1930. Ziarele — toate — îi dau favoriți pe peruvieni. A apărut, totuși, o declarație a lui Ort, care prevede victoria noastră. Eu cred mai mult în pronosticul lui Ort. Cunoaște ambele echipe. Pronosticul ziaristilor uruguayeni îl pun pe seama solidarității sud-americane.

...Montevideo așteaptă Copa del Mundo ca un vulcan gata să erupă. Totul fierbe. Oricât ai încerca, nu poți avea o clipă de liniște. Băiatul de lift vrea să afle câte fracturi are portarul nostru. Chelnerul ne povestește despre echipe otrăvite cu o zi înainte de joc. Nu dă nume. Apoi dispare. Îl urmăresc cu privirea. Sunt gata să pariez că se află în spatele draperiei, ca să vadă efectul poveștii cu otrava. E și el unul din fanaticii acestor zile.

Am o bănuială. Lustragiul cel șchiop din fața hotelului a aflat, desigur, că sunt centrul înaintaș al echipei României. Altfel nu mi-ar spune cu atâta insistență, în fiecare zi, că uruguayanul Lorenzo Fernandez este un centru half de care n-a trecut nimeni niciodată.

Băieții sunt din ce în ce mai emoționați; Costel mă roagă să le ridic puțin moralul. Bat monedă pe declarația lui Ort.

Pe stradă se aud trompeți. Repetiții generale. Cel mai calm și mai vesel dintre noi pare să fie Steiner.

Mă culc cu vată în urechi.

13 iulie 1930. Astăzi a început campionatul! A început FIESTA¹! Carnavalul de la Veneția e o procesiune

¹ Sărbătoare populară.

bătrânească și anemică pe lângă nebunia de aici. Toată lumea e în stradă.

Sunt convins că birourile sunt pustii, iar școlile în vacanță.

Franța a bătut Mexicul cu 4—1. În cinstea Bastiliei. Mâine e 14 iulie. Maschinot, centrul înaintaș francez, cu care m-am împrietenit pentru că aveam același număr pe spate, a dat două goluri. Dar bomba zilei e alta. Statele Unite au învins Belgia cu 3—0.

Mâine intrăm în foc. Oh! De-aș putea să nu mă mai gândesc.

14 iulie 1930. Am învins! Am învins Peru cu 3—1!

Ce zi teribilă! E aproape de miezul nopții. Sunt frânt. Abia acum s-a făcut puțină liniște. Au plecat reporterii. Au plecat copiii vânători de autografe.

Am învins! Și totuși nu mă pot bucura din plin. Steiner e la spital. Singur. Dublă fractură. Stanciu are piciorul în atel: rotula sărită. În toate camerele băieților miroase a spirt și a iod. Pe noptiere: vase cu apă de plumb. Am devenit infirmieră: schimb comprese. Parcă e un spital de campanie.

Am jucat pe stadionul „Pocitos”, al clubului Penarol. Cu cinci minute înainte de începerea jocului, un autobuz s-a oprit în fața tribunei principale. Din autobuz au coborât cei 25 de jucători ai Uruguayului. Echipa „celestă”. Așa i se spune aici. Au venit să ne vadă.

Dar toate emoțiile noastre s-au topit chiar în primul minut de joc. După câteva schimburi, am primit mingea și l-am deschis direct pe Deșu, care a driblat un adversar și a tras formidabil de la 30 de metri. Când a văzut mingea în plasă, portarul peruvian Valdivieso s-a prăbușit la pământ și a început să bată gazonul cu pumnii. Întregul stadion a amuțit. Așa am putut auzi aplauzele belgienilor, singurii noștri susținători.

...Ce-o fi făcând acum bietul Steiner?

În minutul 11, Souza i-a rupt piciorul, sărind pe el ca într-o groapă cu nisip. Apoi au venit minutele acelea îngrozitoare... Brancardierii. Mașina Salvării. Sirena.

Cum s-o fi simțind Stanciu?

După numai zece minute, „talpa” lui Alberto de Negri i-a smuls rotula.

Așa a început calvarul. Am jucat în nouă până la pauză. Am „rotat” toată echipa, ca să astupăm găurile. Vogl a trecut fundaș dreapta, în locul lui Steiner, Rafinschi a devenit half centru, iar Deșu — mijlocaș dreapta.

Peruvienii au început să atace în stil sud-american, secerând totul în cale. Ai noștri au rezistat din greu. Arbitrul chilian Warken n-a mai fluierat nimic. Atunci „Rafi” a intrat imediat în atmosferă și a aplicat schema „dinte pentru dinte”.

Pauza a fost tristă. Steiner era la spital. În vestiar, doctorii se luptau să potrivească rotula lui Stanciu. Fălcele lui Stanciu zvâcneau de durere. O durere mută.

Am revenit pe teren. Sau, mai bine-zis, pe câmpul de luptă. Dar eram mult mai deciși ca la început.

Am uitat că suntem nouă. Am uitat că suntem la zece mii de kilometri de patrie. Peruvienii au început să atace din nou. Cam în minutul 60 au izbutit să egaleze prin blestematul acela de Souza: 1—1. Atunci s-a produs minunea. Stanciu s-a smuls dintre medici și a apărut pe teren schiopătând, de parcă ar fi avut o cârjă invizibilă. Când l-am văzut, nu mi-am putut stăpâni lacrimile. Le simt și acum.

Stanciu a trecut extremă. Pe dreapta. Și nu l-a luat nimeni în seamă. Un om, acolo...

Tribunele s-au pornit din nou. Vor victoria. Cu orice preț. Jose Valle se repede în „Rafi” ca un taur. Dar „Rafi” nu pâlește, ci se opintește. Valle cade ca o minge ricoșată. Dar, în secunda următoare, mijlocașul dreapta peruvian Galindo îl pedepsește pe „Rafi” pentru că a îndrăznit să reziste și șutează cu toată puterea în el. Bineînțeles, fără minge. Și agresorul e eliminat din joc. Uf!

Mai sunt 15 minute.

Atacăm. Deșu are mingea, o trece lui „Rafi”, care mi-o pasează imediat. Îl simt pe Barbu liber pe stânga și îl lansez „dintr-o bucată”. Barbu își fentează fundașul și centrează pe jos. Dar acolo nu e nimeni. Ba nu! E Stanciu! Stanciu? Ca și cum n-ar fi. Mingea se rostogolește. O minge moartă.

Ceee?! Nu se poate. Stanciu se repede spre minge, sărind aproape într-un picior. Pe cel drept și sănătos. Valdivieso, uluit, se pregătește să plonjeze la picioarele

fantomei. Dar Stanciu pune piciorul beteag pe pământ și-l avântă pe cel teafăr — singura soluție! — pentru șut. Valdivieso zboară să-i blocheze dreptul, și-atunci, în fața stadionului înmărmurit, Stanciu își trece mingea și trage cu piciorul „fără rotulă”, învelit — fără prea mult folos — cu trei genunchiere.

Nu-mi vine să cred. E gol! Victorie!!

Dar brancardierii care îl poartă definitiv pe Stanciu în afara terenului ne trezesc la realitate. Mai sunt aproape 15 minute de joc. Ceva îmi spune, totuși, că peruvienii se simt învinși. Iar când o echipă simte asta, totul e pierdut.

Cu cinci minute înainte de sfârșit, Barbu — un' ți-e pălăria, Barbule? — îl găsește „printre” pe Covaci și... 3—1! Nici noi și nici peruvienii nu mai știm prea bine ce se întâmplă pe teren.. Tribunele au tăcut. Într-un târziu, ca din altă lume, se aude fluierul izbăvitor al lui Warken.

...Acum e trecut de miezul nopții. Și nu înțeleg de ce întârzie Lăpușneanu și „Rafi”. Au plecat pe la zece, invitați de francezi, la banchetul Bastiliei. De fapt am fost invitați toți, dar...

E douăsprezece și douăzeci. Acasă cred că e șase dimineața. Ce-o fi făcând Ghiță Albu? Se gândește, cred, că aici e miezul nopții. Ce bine-ar fi fost să-l fi avut acum aici.

Jean și „Rafi” tot n-au venit. Dar la urma urmelor, au și ei dreptul. Sunt tari. Au dovedit-o astă-seară. După terminarea jocului, când am ieșit cu resturile echipei noastre din vestiar, „suporterii” învinșilor ne-au atacat cu pietre și chiar corp la corp. Dar Jenică Lăpușneanu și „Rafi” au acoperit retragerea ca-n filme. Fără pietre. În schimb cu k.o.-uri. Dacă i-ar fi văzut Costică Nour, ni i-ar fi racolat pentru box.

Las'că vin ei... Să mai dau o raită prin... lazaret.

Au adormit toți. Chiar și Stanciu. Asta-i bine. Și totuși, ce ne facem? Vine jocul cu Uruguayul. Echipa noastră, „decimată” cum e, va trebui să joace cu cei mai buni 11 din cei 25 ai echipei „celeste”. Mă întreb cum o să jucăm? O să joace, să zicem, Czako pe fund. O să-l băgăm pe Robe pe mijloc. N-avem alegere. Astea-s mutări forțate. Ca la șah. Ne mai rămâne doar Ilie. Oh! Costele, Costele! Ți-am spus eu că 15 suntem foarte puțini. Aici nu-i Viena. Astora le mai plac încă toredorii.

Dar mai bine să mă culc. Altfel îmi crapă capul. Deși, ca să fiu sincer, n-are cum. Pentru că arcada mi-e deschisă...

15 iulie 1930. De antrenament nici nu poate fi vorba. „Vântul suflă rece, rănilor ne dor”. Ce scump ne-a costat victoria asupra peruvienilor!

Mă gândesc și la Nelu Robe. Va debuta împotriva lui Iriarte, cel mai bun extrem stânga din lume. Dar, „la război, ca la război”.

...Argentina a învins Franța cu 1—0. „*Los franceses sorprendieron por el entusiasmo con que actuaron*”¹. Argentinienii au înscris abia în minutul 81, dintr-o lovitură liberă. Autor: marele Monti. Thépot, portarul Franței, a jucat foarte bine. Ca și ceilalți. Bravo, Franța!

16 iulie 1930. Poimâine e deschiderea festivă pe Centenario. Urmează meciul Uruguay — Peru, din seria noastră. „Tercera serie”. Întregul Montevideo susține că meciul e doar o problemă de scor pentru echipa „ceastă”. Sunt tare curios să știu dacă proverbul nostru „nu zi hop până n-ai sărit” există și în spaniolă. Probabil. Atunci?

...Am fost la Steiner la spital. Cinci degete vinete într-o subă de gips. Nu cred că va mai juca vreodată fotbal. Dar l-am admirat. E tare. Alaltăieri, pe brancardă, strângea din dinți ca să nu geamă. Astăzi o face ca să zâmbească...

17 iulie 1930. Cea mai aplaudată echipă străină de până acum: Bolivia. Motivul? Jucătorii au tricouri speciale. Fiecare cu câte o literă pe piept. Iar când se aliniază în fața tribunei, formează cuvintele VIVA URUGUAY. Exact 11 litere. Un gest de curtoazie care place. A fost o idee. Asta-i totul: ideea. Și totuși, ideea nu i-a ferit de înfrângere. Sârbii i-au învins astăzi cu 4—0. „Moșa” Marianovici, prietenul meu, le-a dat un gol foarte frumos.

Mâine defilăm pe Centenario. Mi-am cumpărat cremă de ghetă. Nu mai vreau să-l aud pe micul lustragiu vorbindu-mi de Fernandez.

18 iulie 1930. Începând de astăzi, Centenario aparține fot-

¹ Francezii au surprins prin elanul deosebit cu care au acționat.

balului.

Au fost peste 100000 de spectatori.

În clipa în care doctorul Raul Jude, președintele federației uruguayene de fotbal, și-a încheiat cuvântarea, s-a pornit delirul în tribune. Dar uralele s-au stins treptat când a început meciul. Timp de 60 de minute peruvienii au „ținut” piept echipei lui Andrade. Abia după aceea, interul dreapta Castro a marcat golul victoriei. Singurul!

Ce păcat că i-am pierdut pe Stanciu și pe Steiner!

19 iulie 1930. S-a schimbat programul. Asta ne onorează, dar am fi preferat să jucăm cu o zi mai târziu. Cu Uruguay urma să jucăm marți 22, pe Centenario, în cuplaj cu Argentina. Acum vom juca luni, iar Argentina — Chile rămâne marți. Organizatorii susțin că, după jocul cu Peru, *Rumania* umple singură stadionul Centenario.

...Avancronicile meciului nostru cu Uruguay înghit pagini întregi. Profesori universitari demonstrează, într-o rubrică specială, că 1—0 (al lor) e mai bun decât 3—1 (al nostru). Ziarele au organizat un plebiscit pentru alcătuirea formației uruguayene. Au sosit mii, zeci de mii de propuneri. Au fost publicate. Toată lumea cere întărirea atacului. Antrenorul Supicci se supune votului universal. După ultimul tur de scrutin se dă ca sigur atacul Dorado — Scarrone — Anselmo — Cea — Iriarte.

...Franța a pierdut din nou la limită: 0—1 cu Chile. Thépot, prietenul lui Jean (n.a., Lăpușneanu), a fost din nou omul zilei... „El mejor hombre de la cancha”. Bravo, Thépot!

20 iulie 1930. Belgienii au pierdut și cu Paraguay: 0—1. Cu toate că, tehnic, au fost mai buni. Se mai întâmplă.

Ziarele de seară au publicat fotografiile de jumătate metru: Dorado, Scarrone, Anselmo. La Montevideo nu se vorbește decât de jocul de mâine.

Cota pariurilor la bookmakeri¹ e de 2—1 pentru Uruguay.

21 iulie 1930. Am pierdut! Era de așteptat. 4—0! În mod neașteptat.

¹ Agenți de pariuri.

Uruguayenii au deschis scorul în minutul 7 prin Dorado, cu o minge care ieșise mult în afara terenului. (O recunosc chiar uruguayenii în Buletinul oficial al Copei del Mundo: „Le ballon qui franchit la ligne de touche fut pris par Dorado, qui marqua le premier but”¹.)

80000 de uruguayeni au izbucnit în urale, dar n-au putut împiedica fluierăturile celor 30000 de argentinieni împotriva deciziei lui Almeida Rego.

În minutul 20, Bürger a pasat lung lui Barbu, care a sprintat scurt și a tras imparabil de la 25 de metri: gol! Dar arbitrul Rego a lovit din nou sub centură: ofsaid?!

Apoi, a venit marele nostru *fading*. În numai șase minute am primit trei goluri: Scarrone, Anselmo, Cea. Eram groggy. Ne prăbușisem psihic. Gândul că pe tabela de marcaj scria 1—0 pentru Uruguay, deși era, de fapt, 1—0 pentru noi, ne-a legat picioarele. Oh! Dacă n-ar fi fost gândurile.

După pauză am jucat de la egal. Eu am ratat cea mai mare ocazie de gol. Dar nu ca aceea din minutul 5. Tot gândurile. Ce bine e să te gândești numai la ceea ce este și nu la ceea ce ar fi putut să fie.

Și totuși, jos pălăria! Ne-a bătut, într-adevăr, o echipă... cerească. Uruguayul de astăzi e mult mai tare decât cel de la Paris, care a câștigat Olimpiada. I-am văzut și atunci.

Marea artă a „azzurilor” este aceea a „un-doi”-urilor în mare viteză. Cu ele. ne-au bătut în șase minute. Dar, fără falsă modestie, tot în șase minute am izbutit să găsim și antidotul, deși eram... numărați. Așa e fotbalul. În șase minute, pe gazon, înveți mai mult decât în șase ani cu creta în fața tablei. Pentru că, de când e mingea rotundă, fotbalul se învață cu tricoul ud și nu cu cămașa scrobită.

22 iulie 1930. Toate ziarele cântă marea victorie. Aseară, în vestiar, am spus ziariștilor: „Cei care i-au instalat pe uruguayeni favoriți în campionatul mondial au dovedit că se pricep în ale fotbalului”. Astăzi declarația a apărut pe cinci coloane.

¹ Mingea care depășise tușa a fost preluată de Dorado, care a înscris primul gol (în lb. franceză).

...Spectacolul de afară e greu de descris. Deși e dimineată, sticlele de șampanie continuă să explodeze în plină stradă... S-a chefuit toată noaptea. Aseară am intrat cu Costel într-un restaurant și am fost luați pe sus, fiind obligați să participăm la toate toasturile. O fată frumoasă m-a sărutat ca pe Alfredo Binda¹ în Turul Franței. De ce? Mi-a explicat imediat: „La începutul jocului, înainte de primul gol, ai fost la câțiva metri de poartă. Numai cu Ballesteros. Și ai ratat. Ești o bomboană, señor Wetzer”.

...Ziua de azi e de fapt o punte între noaptea de petrecere care a trecut și cea care vine. Așa cum se întâmplă la noi, de Revelion. De-aici, din camera mea, se aud cântece. Cheflii s-au adunat în jurul statuii lui Artigas și cântă despre „los titanos”.

La 27 iulie, „titanii” trag cu Iugoslavia, în semifinală, pe Centenario. Trebuie să ne dregem vocile. Pentru echipa lui „Moșa”.

În cealaltă semifinală, cu o zi mai înainte, Argentina joacă cu Statele Unite. Sunt tare curios să văd dacă sistemul antrenorului englez al yankeilor se va impune din nou. Eu mă îndoiesc. Pentru că niciodată un sistem nu naște jucători. Întotdeauna e invers.

23 iulie 1930. Antrenorul Supicci a anunțat în ziare că va păstra echipa din jocul cu România, pe care o consideră „ideală”.

Să vedem ce o să facă sârbii. Au mers foarte bine până acum. Victoria asupra Braziliei, mai ales, a făcut vâlvă.

24 iulie 1930. Am organizat o mică agapă româno-franceză la restaurantul nostru preferat, „Lido”. Maestru de ceremonii — maserul echipei Franței, văr bun cu Bacchus.

Când era mai frumos, adică la schimbul de cântece, s-a apropiat Costel.

— Rudi, e cazul să sunăm stingerea.

— Așa devreme?

— La 27, noaptea, după semifinale Uruguay—Iugoslavia, plecăm la Buenos Aires, pentru un joc cu Racing. Apoi' revenim pentru finală.

¹ Vestit ciclist italian.

Am urcat imediat. Mi-am uns din nou ghetete. Începuseră să se întărească.

26 iulie 1930. Am fost din nou la „Pik” (Steiner, n.a.) la spital. Facem cu rândul. Îi povestim tot ceea ce se întâmplă. Ce trist e să călătorești o jumătate de glob pentru ca în cele din urmă să joci zece minute, iar apoi să asculți, într-o cameră de spital, poveștile prietenilor...

Argentina a bătut Statele Unite cu 6—1. „Sistemul”, dacă e rigid, se rupe când ți-e lumea mai dragă. Deci, prima finalistă: Argentina. Ca la Amsterdam.

27 iulie 1930. Uruguay — Iugoslavia 6—1.

Și ce frumos începuse. În minutul 4, Tirnanici a demarat pe dreapta, a centrat precis, Fernandez a ratat interceptia și Vujadinovici a înscris imparabil.

Dar visul a fost scurt. A urmat „marea suită”. Soliști: Cea, Anselmo, Iriarte. Tot „un-doi”-urile. Trebuie să învățăm „un-doi”-urile.

Din carnetul lui Octav: „Am să regret toată viața că n-am jucat primul meci cu Uruguay...”

Deci, a doua finalistă: Uruguay. Ca la Amsterdam.

E miezul nopții. Plecăm spre Buenos Aires, șase ore de-a lungul estuarului La Plata. Păcat că e noapte...

Lunes 28 de Julio. A fost un joc frumos. 15000 de spectatori. Deși toată lumea e plecată... dincolo. Am pierdut cu 1—0. Racing-ul e o echipă tare. În poarta noastră a apărat Zauber, rezerva lui Jean. A jucat și Ilie Subășanu.

...Am fost invitați la masă la un român, Gheorghe Diamandi. E farmacist. A venit din țară acum 30 de ani. Am mâncat sarmale cu mămliguță. Suntem plecați, într-adevăr, de-o veșnicie. Masa fiind servită într-o grădină de portocali, desertul l-am luat direct de la sursă.

Intervenție Lăpușeanu: „Dragă Rudi, ai omis opera... La Buenos Aires am fost și la operă. La Șaliapin. Ne invitase încă de pe vapor. S-a cântat „Boris Godunov”. Noi am dat tonul aplauzelor. Am scandat ca pe Centenario. Țarul Boris s-a înclinat în direcția noastră. Poate că ne-a recunoscut”.

...Eram curios să aflu de ce unele echipe argentinienne au nume englezești. De pildă, Liverpool. Acum sunt lămurit. În Argentina fotbalul a fost adus de englezi. Un ziarist argentinian mi-a spus că fotbalul este singurul lucru bun adus de englezi în Argentina. Apoi a adăugat cu mândrie că „englezii au adus de peste ocean doar regulile de joc, cu alte cuvinte... redingota fotbalului. Florile de la butonieră și parfumul sunt pe de-a-ntregul argentinienne”.

În gândul meu: poate că e cam prea mult spus, dar, la urma urmelor, aici sângele curge mai repede...

Ziarul „La Nacion” de astăzi consacră 12 (!) pagini fotbalului. Are 16 (!) trimiși speciali la Montevideo. S-a mers atât de departe, încât unul din ei descrie cu lux de amănunte visul pe care l-a avut noaptea trecută extremul stânga argentinian Evaristo.

În baruri și restaurante chitariști cu zecile cântă „viețile paralele” ale fotbaliștilor argentinieni care joacă mâine finala de la Montevideo.

29 iulie 1930. Adio, Argentina! Plecăm.

Spectacolul e unic. Zeci de vapoare, de toate felurile, plutesc pe estuarul La Plata, spre Montevideo. E cea mai mare flotă din istoria fotbalului. În rada de la Montevideo, mâine dimineață, va face joncțiunea cu flota din Rio.

Oceanul e plin de lumini. Pe vasul nostru, care poate primi 300 de călători, au urcat 900. Chitariștii au tăcut. Acum se produc bandoleoniștii. (Bandoleonul este un instrument național argentinian, un fel de armonică cu burduf de formă cilindrică.) Sirenele vaselor sună fără încetare, pentru a evita ciocnirile, dar nu izbutesc să acopere cântecele. Vasul-amiral a lansat proclamația: „Nimeni nu doarme în noaptea asta!” și „Bâlciul plutitor” salută cu urale și salve.

Am fost recunoscuți. Toată lumea de pe vas a aflat că la proră se află echipa României. Plouă cu întrebări pe tema finalei. „E atât de formidabil acest Andrade?” Am făcut imprudența să spun că Uruguay e o echipă mare. Bandoleoniștii și chitariștii s-au dezumflat brusc. Mi-a părut rău. Ar fi trebuit să fiu puțin diplomat. Oamenii sunt nervoși. Mulți dintre ei sunt la a nu știu câta noapte albă.

30 iulie 1930. Fiesta e la apogeu. Copa del Mundo a rămas la Montevideo!

Dar ziua asta merită să o notez ceas cu ceas.

Am ajuns dimineața. Ne-am dus la „Artigas”. Ne-am luat valizele. L-am salutat pentru ultima oară pe „călărețul de aramă”. Micul lustragiu șchiop mi-a trimis o bezea. Nu mă mai necăjește cu Fernandez. Cred că ar fi bucuros să-l pisez un pic pe Stabile, centrul înaintaș al Argentinei.

Am predat bagajele pentru imbarcare. Plecăm cu „Duilio”. Tot al companiei Lloyd Sabaudo. E mai mare, dar nu e atât de luxos ca fratele său „Conte Verde”.

Am luat masa mai devreme. Ca în zi de joc. Am pornit spre Centenario. Bineînțeles, pe jos. Străzile sunt arhipline. E un vacarm de nedescris. Cred că așa a fost la Pompei, acum două mii de ani, când curgea lava. Mașinile sunt blocate. Nici n-ar fi putut circula. S-au oprit și tramvaiele. De parcă n-ar avea curent. Agenții de circulație și-au părăsit, strategic, posturile.

Toți spun că stadionul e arhiplin încă de dimineață. Atunci, unde se duce lumea asta?

Am înțeles mai târziu. Cei care n-au izbutit să găsească bilete, au făcut tot posibilul să ajungă în parcurile din jurul stadionului, ca să simtă, cel puțin, răsuflarea fierbinte a celor douăzeci de megafoane.

În jurul stadionului s-au adunat — așa spun toți — peste 200000 de oameni. Vor să privească prin ochii celor o sută de mii de fericiți aflați înăuntru.

Orele 14,10. Nu mai aud nimic. Izbutesc să apelez doar la simțul văzului.

...Cred că a fost cel mai frumos meci din câte am văzut până acum.

Uruguay... Argentina... Los titanos...

Uruguay a învins cu 4—2. Orchestra lui Andrade a învins 11 soliști de superclasă. O orchestră desăvârșită, care s-a strâns și s-a întins ca burduful bandoleonului.

Uruguayenii au deschis scorul prin extremul dreapta Dorado, în minutul 12, dar argentinienii au egalat în minutul 20, tot prin extremul dreapta: Carlos Peucelle. Cu opt minute înainte de pauză, Guillermo Stabile (n.a., vestitul antrenor argentinian de astăzi) a adus avantajul în favoarea Argentinei: 2—1.

În timpul pauzei, zecile de mii de uruguayeni au fiert fără apă.

La reluare, după zece minute de panică în rândurile echipei „celeste”, interul stânga Cea a izbutit să egaleze în minutul 57, la capătul unei acțiuni Fernandez — Castro — Scarrone. Acesta din urmă, deși se afla la 3 metri de portarul Botasso, a apreciat că unghiul este dificil și „a întors” mingea peste cap, dar și peste perechea de fundași Della Tore — Paternoster, drept în gheata lui Cea.

Ante la perspectiva del triunfo, temperatura de pe Centenario a devenit brusc insuportabilă. Din această clipă, pe un fond sonor de nedescris, în care au predominat focurile de pistol, „orchestra” a început „să cânte” fără greșală și Santos Iriarte a șutat fantastic, de la 25 de metri, în minutul 68, luând conducerea. Atunci am văzut ceva care depășește orice închipuire. Oameni în toată firea au luat cu asalt gardul de protecție, și-au rupt hainele în timpul escaladării, au plonjat în șanțul cu apă și au... debarcat pe gazon, sub privirile uluite ale arbitrilor belgian Langenus, ca să-l îmbrățișeze primii pe „cel mai bun extrem stânga din lume”.

Cu un minut înainte de sfârșit, Castro a marcat cu capul, în urma unui duel aerian cu Della Tore. A fost un gest frumos din partea lui Hector Castro, care n-a vrut ca Jenică Lăpușneanu al nostru să fie handicapat în duelul indirect cu portarul argentinian Botasso.

În momentul înscrierii celui de-al patrulea gol, Estadio Centenario a devenit o adevărată rampă de lansare: spre cer și-au luat zborul balonașe cu culorile naționale ale Uruguayului. Suporterii echipei „celeste” mulțumeau astfel cerului.

...Am părăsit cu greu stadionul, strecurându-ne printre picioarele celor 100000 de dansatori de pe Centenario. Am încercat să ne grăbim — vaporul ridica ancora în aceeași seară — dar am fost nevoiți să ne supunem legilor de circulație ale Copei del Mundo.

Vacarmul era greu de suportat. Când am ajuns pe străzile în care lumea nu mai era compactă, am văzut zeci de bicicliști târând fiecare câte patru cutii de conserve pe caldarâm. Erau golurile din poarta Argentinei. Zgomotul acoperea strigătele vânzătorilor de ziare. Când am ajuns în port, a apărut a treia ediție a meciului finalei.

Plecăm. Cheiul e plin de oameni, deși e aproape miezul nopții. Fiesta continuă.

Rămân pe puntea superioară. Cine știe dacă voi revedea vreodată Montevideo?

31 iulie 1930. E frig pe punte. Acum știm însă că termometrul urcă încet dar sigur cu fiecare milă. Coborâm. Suntem toți în cabina lui „Pik” Steiner. Îi povestim finala...

1 august 1930. Santos. Tropicul Capricornului. Am ieșit din nou pe punte. Au apărut și francezii. Și belgienii. Suntem din nou împreună. Suntem de-ai noștri. Suntem Europa.

Uruguayenii de pe bord pot fi recunoscuți imediat. Beau și dansează. Argentinienii — de asemenea. Beau și înjură. Îi înjură, bineînțeles, pe John Langenus. Și, bineînțeles, n-au dreptate.

4 august 1930. Am plecat din Rio de Janeiro. De-acum încolo, opt zile în șir, oceanul. Am fost în sala de gimnastică. Copa del Mundo a trecut, dar Juventus mai are nevoie de mine. Și-apoi, trebuie să-i demonstrez lui Brunelli că n-am pierdut nimic, ci dimpotrivă.

Corul nostru s-a destrămat. Nu mai e veselie de la urcare. Dorul de casă își spune cuvântul. În afară de asta, „puștimea” s-a închis în cabine. Ilie (n.a., Subășeanu) și Jean „tocesc” pentru bacalaureat. Se apropie toamna. Bobocii învață să numere.

5 august 1930. Steiner și Stanciu nu erau de-ajuns. A căzut la pat și Fieraru. Tușește. Are febră mare. A băut rece...

Fieraru: «Dă-mi voie, Rudi, să reconstitui adevărul istoric-N-am băut nici un „rece”. În schimb, am cunoscut o fată. 17 ani... Se ducea la Paris, împreună cu un fel de guvernantă, ca să se înscrie la un știu ce institut de domnișoare. Era braziliană. M-a dat gata. Era mai ceva ca Pola Negri. Îi plăcea să danseze. N-am scăpat nici nu dans. Ca să n-o invite altcineva. Într-o pauză am dat fuga la duș. Eram leoarcă. Am tras de manetă, grăbit. Apa era

gheață. „Duilio” nu era „Conte Verde”. Pe „Conte Verde” nu s-ar fi putut întâmpla asta.

Am revenit în salon. Am continuat să dansez cu... tii!, am și uitat cum o chema. Să zicem Dulcineea del Rio. Dar, după nici o oră, am simțit niște cuțite în spate. M-am băgat imediat în pat. Nea Costel l-a adus imediat pe *signor dottore*. M-a ascultat la spate. Urechea lui era și ea de gheață. Am fost mutat imediat la „gabinetto sanitario”. Aveam dublă pneumonie. (Asta aveam s-o află mult după aceea.)

Febra a început să crească. Zilele treceau greu. Mă sufocam. Noaptea păreau fără sfârșit. Scuiam sânge. Mult. Îmi pierdeam puterile. De parcă mi-aș fi tăiat vinele. Mă îngrozea gândul că am să mor și am să fiu aruncat în ocean, așa cum se obișnuiește. Într-o seară, cred că era seara a șaptea a bolii, au venit băieții să mă vadă. Nu i-am văzut niciodată atât de întunecați. Nici măcar în seara jocului cu Peru, când Pik era la spital. În spatele lui Nelu Robe l-am văzut pe nea Nae Lucescu plângând. Atunci mi-am zis că am să mor. Și astfel a început noaptea cea mai grea. Apogeul crizei. Pleoapele îmi cădeau, dar eu aveam un singur gând: nu care cumva să închid ochii. Eram sigur că dacă am să adorm, n-am să mă mai trezesc. Lângă mine se afla în permanență infirmierul, fra Francisco. L-am întrebat unde suntem. Mi-a răspuns că ne apropiem de Gibraltar. Asta mi-a dat puțin curaj. Ne apropiam de uscat.

Dar, în timp ce mă gândeam că poate, cine știe, am să ajung la mal, a intrat capelanul ca să mă împărtășească. Am vrut să mă împotrivesc, dar el a și pus niște cruciulițe pe plapumă, în dreptul pieptului meu, a început să se închine și mi-a cerut să-i mărturisesc păcatele. Atunci mi-am adunat ultimele puteri și am strigat: „*eu, non murire!*” Văzându-mă agitat, delegatul morții m-a rugat să mă liniștesc și să-mi mărturisesc, totuși, păcatele. În clipa aceea m-a cuprins o teribilă poftă de viață. Ceva îmi spunea că dacă am să izbutesc să-mi bat joc de cioclul din fața mea, o să fie bine. l-am spus cu glas stins: „*Pater* într-adevăr, am greșit foarte grav în minutul 63 al jocului cu Peru, când am crezut că minge va ieși în aut și astfel

Lavelle a centrat și din centrarea aceea a fost gol. Dar, n-ai ce-i face: *ERRARE HUMANUM EST*.¹

Auzindu-mă bolborosind cuvinte neînțelese și încheind latinește, capelanul a socotit că aiurez, a mai făcut o dată o mare cruce aeriană, cu degetele spre mine, și a plecat.

Am continuat să lupt cu pleoapele, dar ele erau din ce în ce mai grele. Apoi Francisco mi-a povestit cum mi-a căzut capul pe pernă, cum a crezut că am murit, și cum m-a bătut cu palmele pe față. Spre dimineață, însă, febra a scăzut brusc. Bunul Francisco m-a luat în brațe — slăbisem vreo 15 kilograme în 10 zile — și m-a băgat într-o cadă cu apă de 37°. Totuși, pot, spune că am înviat din morți abia în dimineața în care am ajuns la Barcelona. Francisco mi-a spus că în fiecare noapte m-am luptat cu unul Andrade și i-am rostit mereu numele.

Da. Era într-adevăr, Jose Andrade, cel mai bun jucător de la Paris, Amsterdam și Montevideo...»

15 august 1930. S-a răzbunat și Neptun. Când mai era puțin, chiar în Golful Lionului, s-a pornit și furtuna. Dar ce furtună! 40000 de tone la discreția valurilor. În restaurant și în salonul de fumat nu mai era nimeni. Până și Costel, „omul care n-a scăpat nici un răsărit de soare”, s-a ghemuit în cabină. Nu însă înainte de a lua o doză dublă de somnifer... „Chianti”.

16 august 1930. Genova. Astăzi se împlinesc două luni de când am plecat de acasă. Măine plecăm spre Milano. Fredi Fieraru rămâne. E o umbră. Nu se poate mișca în pat. Va fi luat într-o cușetă specială și dus la sanatoriul Casteletto. La revedere, Fredi!

18 august 1930. Mi se pare tare curios să citesc cuvântul București pe vagonul în care urcăm. Am impresia că vin din altă lume. Sau chiar din altă planetă.

Am plecat. Ne așteaptă din nou două nopți fără somn. Din nou oase frânate. Dar acum nu mai are nici o importanță. Pentru că suntem în drum spre casă.

¹ În latinește: a greși este omenesc.

19 august 1930. Mă întreb dacă am să mai joc vreodată în fața a 100000 de spectatori. Nu cred. Sau, cine știe. Oricum, mi-am dat seama că fotbalul e un viciu extraordinar. Poate mai ceva decât alcoolul sau tutunul. De ce oare?

De ce s-au aruncat oamenii aceia în apă? De ce au vrut să ajungă primii la Iriarte? De ce oare reporterul acela de la „La Nacion” s-a simțit dator să reproducă în ziar visul lui Evaristo? De ce unul din bicicliștii care agățaseră patru cutii de conserve de roata bicicletei nu s-a sfiit că are 60 de ani?

Cred că fotbalul a cucerit globul pentru că e copilăria însăși. A mea, a lui Barbu, cel cu ghetete uitate acasă, a lustragiului șchiop din fața lui „Artigas”. Noi, fotbaliștii, suntem zeii. Ei, spectatorii din tribune, care ne aplaudă și ne huiđuie, sunt cei care trăiesc prin noi iluzia că ar fi putut să fie zei.

Spectatorul din tribună este sincer revoltat când greșești un voleu și ți-l corectează savant, printr-o simplă mișcare a gleznei. Dar știți de ce o face? Pentru a-și demonstra în primul rând că ar fi putut să fie mai mare decât tine. Bineînțeles, dacă...

Această minunăță candoare va umple întotdeauna stadioanele cu oameni de tot felul, și chiar cu filozofi și matematicieni, care, obosiți de căutări nesfârșite, îi invidiază și îi vor invidia întotdeauna pe creatorii capodoperei imediate: golul!

Iată de ce prevăd un viitor strălucit fotbalului. Un viitor strălucit în care FIESTA de la Montevideo va fi o simplă amintire.

20 august 1930. Opt dimineața. Am sosit la Timișoara. Lume multă. Toate privirile îl caută pe „Pik” Steiner. Bietul „Pik” coboară în brațele puternice ale lui „Rafi”, cel mai sud-american dintre jucătorii noștri de la Montevideo.

Sunt asaltat cu o singură întrebare: „Va mai juca Steiner?” Le răspund automat și degajat: „Va juca, desigur”. Dar sunt convins că „Pik” nu va mai juca niciodată cum a jucat. E atât de greu să uiți pârâitul propriului tău os. Dar, cine știe... Poate că Pik știe să uite...

...Peste 12 ore... Seara... Gara de Nord...

Nu-mi vine să cred. Peroanele sunt pline... Oamenii au venit, să ne întâmpine. Poate pentru că suntem plecați de mai bine de două luni. Ieșim cu greu. Tramvaiele s-au oprit din mers. Ca la Montevideo. Toată lumea vrea să ne vadă. Pe Calea Griviței, copiii, și nu numai copiii, se țin scai, ca la urs. Și eu care mă miram că oamenii aceia teferi s-au aruncat în șanțul cu apă ca să-l îmbrățișeze o clipă mai devreme pe Santos Iriarte.

Sunt obosit. Dar nu e o oboseală fizică. Sunt obosit la gândul că am 30 de ani. Și că peste alți doi-trei, tricoul de la Montevideo va căpăta un ușor iz de scrin, ca rochia de nuntă a mamei.

*

Închid jurnalul Montevideo. Jean Lăpușneanu se privește plonjând, pe o fotografie veche, pe Centenario. În dreapta lui, Fredi Fieraru, mezinul echipei, urmărește faza, emoționat, din colțul careului mic, barând drumul lui Dorado. Astăzi, după 35 de ani, amândoi își potrivesc ochelarii pentru a stabili, o dată pentru totdeauna, dacă jucătorul din dreapta lui Dorado este Gestido sau Hector Castro...

Eu — povestește apoi Fieraru — m-am întors în țară cam peste o lună și ceva, după ce m-am certat cu toate maicile de la „Casteletto”. Tot drumul am fost purtat cu targa din wagon-lit în wagon-lit. Aveam plămânii zdrențuiți. Nu te speria! Sunt plămânii cu care aveam să joc, apoi, timp de zece ani, la Venus. La București am rămas câteva zile. Trebuia să-mi trag duhul. Îmi aduc aminte că am stat la hotel „Stănescu”, că tot nu mă puteam ține pe picioare, că mi-era veșnic foame și că nea Titel Ursache m-a îngrijit cât șase călugărițe la un loc.

Apoi am plecat, în sfârșit, acasă, la Cernăuți. Tot pe targă.

Când am ajuns acasă, în grădinița din față, mama a făcut ochii mari, a înlemnit și a leșinat. Mult mai târziu aveam să aflu și motivul adevărat al leșinului, pe care îl pusesem pentru moment pe seama surprizei. Cu câteva zile înainte de sosirea mea, ziarul din Cernăuți a anunțat

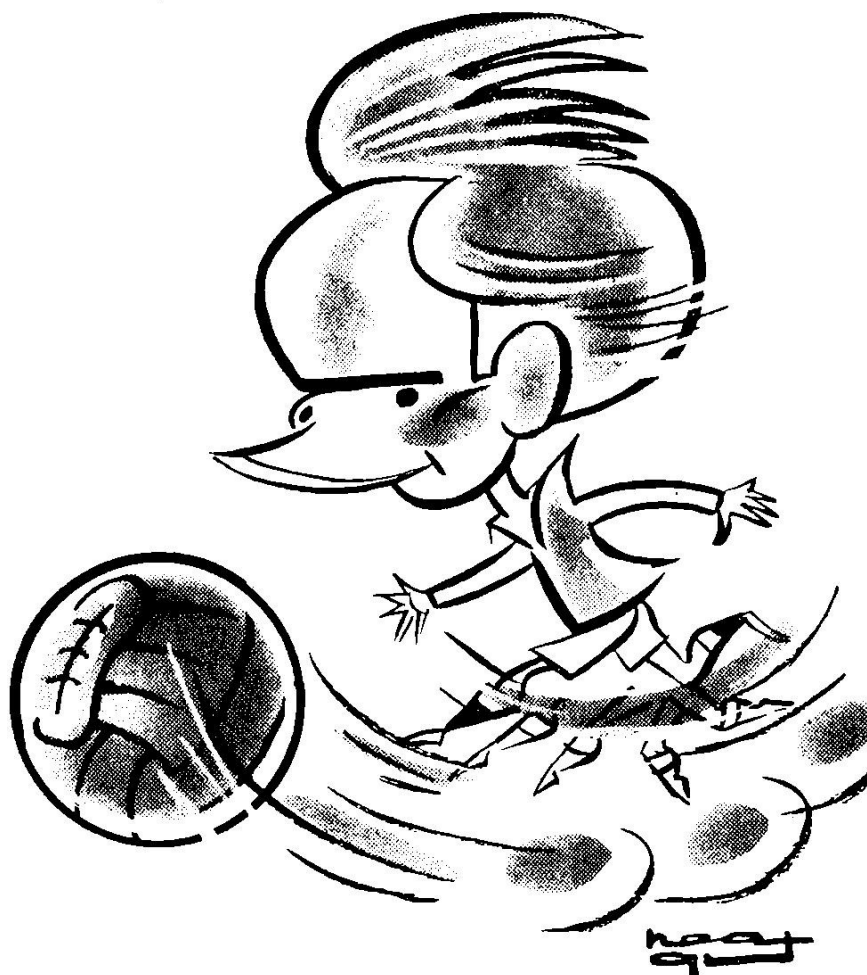
că „internaționalul Fieraru, care s-a îmbolnăvit grav pe vapor, la întoarcerea din America de Sud, a încetat din viață într-un spital din Italia”.

Și tot atunci am aflat că în seara aceea de sfârșit de septembrie, în grădiniță, mama alegea grâul bun de neghină pentru odihna sufletului meu, care urcase la cer ca balonașele colorate ale Copei del Mundo.

Bindea — reactorul Ripensiei

Am în față un ziar vechi, cu marginile roase. Hârtie subțire, verzuie, pe alocuri îngălbenită. „Nemzeti Sport” din Budapesta, 1933, octombrie 22.

„Ieri (n.a. deci, la 21 octombrie 1933) s-a jucat la Budapesta meciul dintre Ripensia-Timișoara și Combinata maghiară Hungaria - Ujpest. Rezultatul: 3—3 (2—2), după un joc memorabil.”

Ziarul îl am de la Cotormani, „fachirul” Ripensiei. Mi l-a dat când am fost la el acasă, la Oțelul Roșu. Și tot atunci mi-a citit un fragment din cronica apărută în pagina a patra. Din acest fragment s-a născut suita „Bindea — reactorul Ripensiei”. Iată fragmentul:

„Ripensia are câțiva jucători de prima clasă, dar trebuie menționat, în mod cu totul deosebit, Bindea. Echipele maghiare nu au o asemenea extremă.”

Era epoca marilor extreme maghiare Sas, Vincze, Titkos, Deri, Kemeny etc.

În pagina a cincea a aceluiași ziar, la „Cinci minute după meci”, câteva cuvinte ale celebrului extrem stânga italian Orsi, de la Juventus, prezent în tribunele stadionului „Hungaria”:

„Frumos joc! Extrema dreaptă a Ripensiei a jucat formidabil!”

Și-acum, după această confirmare dată de un expert în materie, să amânăm aplauzele și să ne pregătim de start...

„Oh! De-ați ști ce mult m-a chinuit Bindea! Și era parcă mai firav decât Pîrcălab. Dar dacă intrai o dată mai tare în el, se năpustea asupra ta la prima ocazie, cu o întreită vigoare. Și te sucea. Și te învârtea. Și nu te lăsa să răsuflî. Cu driblingul. Cu fenta. Cu demarajul pe tușă. Cu intrările furioase în teren. Și avea un chef de gol ce nu s-a pomenit. Și un șut de... semigreu. Iar ca să-și ia mingile, nu aștepta mila altora, ci se ducea până la careul propriu — așa cum scriem noi astăzi că ar fi bine.”

GHEORGHE ALBU

*fundaș stânga al Venusului,
de 39 de ori consecutiv în echipa națională
(10 mai 1931 — 27 iunie 1937).*

După cum cred că nu vă închipuiți, cel mai timișorean dintre înaintașii Ripensiei a învățat să joace fotbal la... Cluj, la Victoria, după ce descoperise balonul rotund la numai patru ani (treapta minimă a precocității fotbalistice) pe Câmpia Libertății.

De ce Câmpia Libertății?

Pentru că micul Silviu Bindea, al șaptelea copil al cizmarului Bindea, s-a născut la Blaj. În ziua de 24

octombrie 1912. Cu ale cuvinte, astăzi are peste 50 de ani.

E mult? E puțin?

Părul alb al contabilului șef Silviu Bindea de la TAPL Timișoara ar spune, poate, că e mult. În schimb ochii... Ochii au rămas aceiași. Sau, cum ar spune Ionică Bogdan, fosta extremă a Rapidului: „*Viezurele își schimbă părul, dară ochii ba!*”

Cam asta e tot ceea ce se poate spune despre perioada blăjeană.

O fentă în plus

La cinci ani „Binduț” devine clujean și are impresia că aici, lângă Grădina Botanică, s-au adunat toți fotbalistii din lume. Care grădină? Cea veche, bineînțeles. De lângă clinicile universitare.

Partea proastă era însă că... Dar mai bine să-l las chiar pe el.

„Partea proastă era că nu-mi plăcea să joc fără pantofi. Aveam și lipsuri. Iar pantofii, singurii mei pantofi, aveau un termen de folosire obligatoriu: doi ani. Ce vreți? Cizmarul n-are pantofi, croitorul n-are haine, bărbierul e neras.

Vă dați seama, cred, că pantofii mei puteau fi folosiți doar la mers. Iar dacă ar fi fost după mama, doar la călărie, biata de ea... Când auzea de fotbal, să-i vină rău, nu altceva.

Până la urmă am găsit o soluție!

Ieșeam din casă în picioarele goale. Mama se uita la picioare și era mulțumită. În schimb, în casă mai rămânea pentru câteva minute Dorinel Ghișe, cel mai bun prieten al meu. Iar Dorinei încălța frumos pantofii mei și trecea prin fața mamei, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. E ușor de închipuit că mama nici nu se putea gândi la „fenta” noastră.

Așa e și în fotbal. Nevoia te învață. Dacă ai o pereche de pantofi în plus, ai și o fentă în minus. Dacă adversarii sunt tari, faci pe dracu-n patru și până la urmă tot găsești o potecă.”

„Suflet călător"

Să vedem acum ce se întâmplă lângă Grădina Botanică din Cluj, unde, deși se stropește în fiecare seară, e praf ca la țară.

Silviu Bindea și echipa lui joacă fotbal. Fenta cu pantofii n-a ținut decât o lună. Până s-au rupt pantofii. Acum joacă și în picioarele goale. Vorba lui: „nevoia te învață".

Și totuși, fotbalul nu e un stăpân absolut în împărăția Grădinii Botanice. Atletismul e și el la mare cinste. Și Silviu se bagă peste tot. E adevărat că cei mari își cam bat joc de el: „Ce cauți și tu aici, suflet călător?", dar micul Bindea se face că nu aude. Mai mult decât atât, spre surprinderea generală, câștigă cursa de „mânat roata de bicicletă" pe traseul Grădina Botanică — Pădurea Hoia și înapoi. Iar la săritura peste sfoară e printre primii. Curând micul Silviu e calificat din oficiu în concursurile de atletism, pentru că e tare de tot la caligrafie și scrie frumos tabelele de rezultate.

„Să nu vă închipuiți însă — mărturisește astăzi Bindea — că noi am învățat fotbal făcând atletism. Nu. După cum nici contabilii nu-și însușesc meseria scriind versuri. Oricum am întoarce-o, fotbalul e brățară de aur la... gleznă."

Epoca de aur

Pentru Silviu Bindea epoca de aur a început în clasa întâi a Seminarului pedagogic. În toamna aceea a anului 1923 a luat parte și el, pentru prima oară, la marile bătălii fotbalistice școlare, în cadrul unui campionat tur-retur cu opt echipe: Seminarul pedagogic, Liceul Gheorghe Bariț, Liceul reformat, Școala tehnică, Liceul Piariștilor și două școli profesionale.

Chiar din primii ani, deși „pitic", Silviu Bindea (13 ani) e selecționat în echipa Seminarului și joacă centru înaintaș (Din fericire pentru Bindea, ideea centrului-tanc nu apăruse încă, iar Ted Drake, *forward*-ul Arsenalului din Londra, nu-și începuse prodigioasa carieră.) Printre coechipieri, David, cel cu care se va întâlni în echipa

națională, la Atena, în 1934 (2—2 cu Grecia — golurile grecești au fost înscrise de tânărul "„Cuștica" Humis, care a jucat atunci pentru prima oară împotriva României).

Dar să revenim la campionatul școlar al Clujului. Iată ce spune Silviu Bindea:

„Oh, de-ați ști, stimați profesori de latină, de fizică și mai ales de filozofie, ce farmec au avut bătăliile noastre școlare pe terenul de fotbal. Și asta nu ne-a împiedicat să împerechem acuzativul cu infinitivul, să-l stimăm pe moș Newton și să ne certăm în ora de logică în jurul premisei „Toți elevii sunt fotbaliști”...

Jocurile noastre aveau o regularitate de campionat englezesc. La meciuri veneau profesorii, veneau părinții, venea toată școala, venea tot Clujul. În vederea jocurilor interșcoli făceam antrenamente speciale, jucând interclase, iar în vederea antrenamentelor speciale susțineam preantrenamente speciale interstrăzi. Astfel piramida era completă, iar agitația în jurul fotbalului — maximă.

Oh! de-ați ști, stimați profesori de latină... Credeți-mă! Școala fără fotbal e ca iarna fără zăpadă...”

„Ispravnicul" cu ochi magic

„Piticul" Silviu Bindea era un veritabil *puck* al bătăliilor școlare. Mic și slab, dar rapid și curajos, copilul care avea să alerge mai târziu unsprezece secunde curate pe culoarul de lângă tușă, se înverșuna în încăierările cu fundașii, ieșind deseori jumultit din aceste dueluri inegale. Dar vestea că la „Pedagogic" joacă un puștan care „nu se rupe, nu se strică" făcuse înconjurul Clujului. Și astfel, la unul din derbiurile școlare, își face apariția incognito „ispravnicul" juniorilor Victoriei, pe nume Gimon, ca să vadă cât adevăr e în laudele peste măsură ale mânjilor săi.

Rezultatul e *blitz*. Gimon resimte din plin lovitura de trăznet. Copilul nu e doar un „cade-n cap și se ridică", ci un dribler de o nervozitate rarisimă și cu șut de... semigreu. Imediat după terminarea jocului, „ispravnicul" Gimon intră în vestiar, își cheamă „omul" și face câțiva

pași pe culoar, mai la întuneric, venind cu o ofertă concretă: ghetе („în mod excepțional la alegere”), gleznierе („deși nu se dau la juniori”) și bani pentru șase fotografii („nu am nevoie decât de două”).

La 14 ani, Silviu Bindea semnează deci pentru Victoria, dar o dată cu asta pierde tricoul numărul 9. Ochiul magic al „ispravnicului” Gimon nu descoperise doar un jucător, ci văzuse mai departe. La cererea lui, Bindea va trece pe extrema dreaptă. Mișcarea de translație s-a produs, așadar, cu șapte ani înainte de rândurile apărute în „Nemzeti Sport”.

Sepi — Bindea

La Victoria, Binduț sare peste trepte cu pași de uriaș. În afară de asta, compune pentru uz personal un dicton: „Extrema care stă o clipă locului, nu-și merită titlul”. Și pune dictonul în aplicare zi de zi, ceas de ceas. Dar, după terminarea antrenamentului, simte nevoia să pună un pic de ordine în tot ce a adunat cu toptanul. Atunci se uită ore în șir la cei mari. Și mai ales la Cipcigan, extrema stângă a Victoriei, cel care cu un an în urmă, la 1 mai 1925, a jucat în echipa națională contra Turciei (1—2). Alteori îi urmărește pe cei de la Universitatea. Parcă-s și mai buni. În special Sepi. „De ce n-o fi jucând Sepi în echipa națională?”.

Sepi și Bindea. Unde e Sepi, hop și Bindea. Silviu Bindea n-avea de unde să știe, însă, că și Sepi venea deseori la antrenamentele juniorilor numai ca să vadă extrema-sfârlează, și că, la rândul său, se gândea uneori: „De ce nu l-or fi punând pe Bindea în echipa întâi? Că eu tare aș juca cu el și contra lui...”

„P-aci ți-e drumul!”

Curând însă nedumerirea lui Bindea primește un răspuns. La 15 aprilie 1928, la Arad, Sepi Grazzian, „idolul” lui Silviu, debutează în echipa națională, contra Turciei. Rezultat: 4—2 pentru România. Interul dreapta Sepi înscrie al doilea gol.

La mai puțin de un an se produce și debutul lui Bindea în prima echipă a Victoriei din Cluj. Juniorul lui Gimon apare extremă dreapta într-un cvintet care îi mai cuprinde pe Abrudan, Cipcigan (internaționalul) și pe frații Istvanfi.

Debutul lui Bindea este torențial. Influențele estetice ale școlii vieneze se pulverizează în vârtejul galopurilor lui Binduț. Toți ceilalți depun eforturi de adaptare, deoarece puștiul nu poate și nici nu știe să aștepte: „Țușt! Și p-aci ți-e drumul!”

Cei de la Universitatea privesc cu admirație, dar și cu invidie, noua achiziție a Victoriei. Tabacu, Surlașu, Trifu, Giurgiu și mai ales Sepi sunt tare supărați pe ochiul magic al „ispravnicului” Gimon. Curând însă se va produce și mult așteptata întâlnire.

În primăvara anului 1930, întreg Clujul trăiește apropierea unui mare eveniment fotbalistic: jocul reprezentativei clujene cu puternica selecționată orădeană, al cărei atac de internaționali Glanczman — Covaci — Ronnay — Bodola — Cociș face minuni.

...Clujenii au început pregătirile din vreme. În atacul lor doar aripa Giurgiu — Cipcigan reprezenta un început de omogenitate pentru că jucase la București, contra Iugoslaviei, la 10 mai 1929 (2—3). Toate speranțele se îndreptau, bineînțeles, spre centrul înaintaș Sepi, care jucase de câteva ori în echipa națională. În schimb toate speranțele lui Sepi se îndreptau spre... Bindea, pe care el, Sepi, îl considera, încă de pe atunci, superior extremei „la modă” Glanczman.

În umbra maestrului

Cu puțin timp înaintea meciului, selecționata clujeană a fost încercată - într-un joc de „asamblare” cu C.S.M.-ul. Rezultatul a fost categoric: 7—1 pentru viitorii adversari ai orădenilor. Sepi, favoritul galeriei clujene, a izbutit o performanță rară: șase goluri din cele șapte ale avanpremierii. Dar adevăratul motor al victoriei a fost extrema-sfârlează a... Victoriei, Bindea, care a centrat „înapoi”, la capătul unor curse nemaivăzute la Cluj, toate cele șase mingi destinate plasei.

Meciul cel mare, cu Oradea, a confirmat strălucit — cu o rigoare aproape matematică — tabloul jocului de „asamblare”. Clujul a învins Oradea cea mare cu 4—1. Sepi a înscris trei goluri din aceleași centrări „înapoi” ale lui Bindea, iar acesta a trebuit să se mulțumească cu al patrulea.

„Cu toate că poarta mă atrăgea ca un vârtej — își amintește Bindea — eram sub puterea personalității lui Sepi, și asta numai datorită stimei pe care i-o purtam. Centrările „înapoi”, pe care unii „specialiști” cu talent la desenat săgeți în culori le consideră o cucerire a fotbalului modern, deveniseră un procedeu banal acum 35 de ani la Cluj. Sepi îmi ceruse asta, și eu, ca un junior docil, am făcut așa cum cerea maestrul.

Măria sa golul

Știam însă foarte bine că n-am să rămân doar o mașină de centrat — fotbalul se schimbă de la o zi la alta, iar antrenorii și teoreticienii înregistrează schimbările mult după ce s-au produs.

Mai știam însă că există și ceva veșnic în fotbal: nevoia de a da gol. Și de aceea am început să-mi lucrez șutul. În fiecare zi. Cel puțin o oră. Iar de cele mai multe ori — două sau chiar trei.

Astăzi șutul s-a demodat. Oricât s-ar părea de ciudat. Jucătorii invocă existența apărărilor aglomerate, sunt ocupați prea mult — și din păcate mai mult teoretic — cu găsirea porțiței prin care să iasă din labirint. Dar labirintul e mult mai complicat decât cel din legendă. Pentru că e mobil. Și-atunci, toate schemele învățate de-acasă se dau peste cap la prima deplasare firesc neprevăzută a uneia din „cămăruțele” labirintului.

Oricât s-ar părea de ciudat, singura soluție e tot șutul. Șutul sănătos de la 16, 20 sau 25 de metri, care să aducă mai în față toate „cămăruțele” labirintului și să lărgească astfel toate „coridoarele”.

După cum vedeți, stimați cititori, năravul din fire n-are lecuire. Bindea „a preluat din nou inițiativa”, de astă dată pe gazonul alb, și nu mă lasă să scriu. Vă rog din suflet să mă ajutați la o interceptie. E cazul să-i amintim că

fotbalul, chiar scris, e un joc colectiv. Și-acum, că l-am depozitat de minge, să-i dăm și o poreclă, care să-l usture. Să zicem, de pildă...

Mielul turbat

După jocul cu Oradea, Sepi l-a rugat pe - profesorul Iuliu Hațieganu, unul din conducătorii Universității, să pună o vorbă bună pe lângă cei de la Victoria, astfel ca „U” să fie întărită cu Bindea în unele jocuri internaționale.

Avid de minge, Bindea a început să sugă la două oi. Mereu *în reprezentație*, „mielul turbat” a pornit într-un rodaj de mare forță. La 5 aprilie 1931 el debutează ca internațional în echipa Victoriei (1—1 cu Bastya Szegedin), iar peste două luni și jumătate îmbracă popularul tricou al lui „U” împotriva „Hungariei”, la Cluj. Și e din nou 1—1, dar acest *draw* în fața unei echipe de valoare europeană are o semnificație deosebită, pentru că impune fotbalul clujean într-o perioadă în care pe harta fotbalului românesc punctele de sprijin erau Capitala, Timișoara și Oradea.

Peste o lună, la 30 august, tot cu Bindea aripă, Universitatea întâlnește un alt „mare” al fotbalului maghiar, Ujpest, și obține victoria. Scorul 5—4 (Bindea înscrie două goluri) pledează pentru capacitatea ofensivă a înaintării conduse de Sepi.

Publicul clujean e din ce în ce mai uimit de energia extremei drepte care macină literalmente iarba triumphiului său și se lansează în incursiuni de pradă dincolo de *jugărul* propriu. La Cluj nu s-au prea văzut extreme care să sprinteze de treizeci de ori într-un singur joc, iar în pauzele dintre sprinturi să danseze nebunește în jurul adversarilor, până la năucire. În timpul jocului cu Ujpest, apărătorii maghiari, frații Vogl, obosiți de hărțuielile „iepurelui” de pe partea dreaptă, au încercat câteva corecții necuprinse în regulament, dar iepurele n-a ciulit urechile ca s-o ia la goană, printre verze, ci s-a repezit din nou, încruntat și amenințător, „ca să știe frații cu cine au de-a face”.

Musca și vulturul

«Cred — spune astăzi Silviu Bindea — că un înaintaș fricos, și mai ales o extremă fricoasă, nu valorează mai mult decât un jucător șchiop. Un înaintaș și un apărător sunt la urma urmelor două forțe care se ciocnesc. Pentru că fotbalul nu e tenis sau volei: tu acolo, eu aici.

Cu toate că fenta e ideală și în fotbal, șocul e inevitabil. De peste o sută de ani. S-au ciocnit și Sindelar, și Leonidas, și Matthews. S-a ciocnit și Pele. Sau, mai ales, Pele.

Și-atunci? Singura soluție e ca adversarul să te simtă stăpânul lui. Trebuie să-l învingi psihologic. Să-l domini. Pentru că... altfel ești pierdut. Altfel alergi de colo până colo ca să-ți ascunzi teama.

Mie mi-a fost greu la început. De la 16 ani și până astăzi am 1,69 m înălțime și 63 de kilograme. Dar fotbalul nu e pe categorii de greutate, ca boxul. Și-atunci mi-am zis (cred că singurul curaj e să privești lucrurile în față): „Silviule, ești o «muscă», n-am ce-ți face. Dar îți place fotbalul. Și asta e imens. Atunci fă bine și nu uita un lucru: dacă vrei să te bați cu Ghiță Albu, care e mare cât o sobă și tare ca Mitică Dona, trebuie să te opintești ca unul de 90 și să zbori ca un vultur. Dacă nu, fără supărare, treci la popice”. „Vă rog, e rândul dumneavoastră... După asta trag eu... Mulțumesc... Iertați-mă, v-am mânăjit puțin treningul cu sacâz...”

Ca să pot trece de Ghiță Albu și de toți ceilalți, a trebuit să fiu și tare (să știți că rugăciunea „eu sunt slab, tu fă-mă tare” nu m-a ajutat la nimic) și să caut iarba fiarelor. Pentru că pe primul plan e războiul nervilor. Ca la orice duel. Și asta de când lumea... Galii, când se băteau cu romanii, scoteau strigăte înfricoșătoare, ca să-i sperie; Hannibal, mult înainte, a legat torțe de coarneau taurilor, tot ca să-i sperie și să-i domine pe strămoșii lui Ghiță și ai mei.

Eu, mai mult ca alții, a trebuit să-mi educ curajul. (Fie vorba între noi, nu numai pe cel de a privi lucrurile în față.) A trebuit să mă călesc.

Timp de cincisprezece ani, toți fundașii pe care i-am întâlnit au fost mult mai voinici ca mine. *Dar nici unul nu m-a văzut pălind*. Ba dimpotrivă.

La început, când se dădea o luptă în mine, îmi spuneam: „La urma urmelor, n-are ce să se întâmple. De extreme murind în ciocnirile cu fundașii n-am auzit. Iar un oscior crăpat nu-i bai... Abia că se întărește”.

De un singur lucru mi-a fost întotdeauna frică: nu cumva să se găsească în tribună vreunul care să spună: „Bindea? Sfântu Sisoe. Îl ia Lengheriu cu fulgi cu tot”. Dar asta nu s-a întâmplat niciodată. Îmi sunt martori până și giuleștenii cei pătimași ai lui Lengheriu...»

Se caută un lasso

În primăvara anului 1931, Silviu Bindea este selecționat în echipa Ligii de Nord pentru jocul de la Arad cu Liga de Vest. Liga de Nord câștigă surprinzător cu 3—0 și Bindea cinstește acest veritabil fotoliu din anticamera echipei naționale, jucând din nou bine. Atât de bine, încât unul din conducătorii Ripensiei, prezent la joc, rostește ca pentru sine: „Calule¹, cred că ți-am găsit pereche”.

Din ziua aceea, timișoreanul aflat în tribuna arădeană nu s-a mai gândit decât la un singur lucru: cum să procure un *lasso* pentru „căluțul sălbatic” al Victoriei din Cluj...

Un argument capital

La scurtă vreme după meciul ligilor, de la Arad, Ripensia joacă la Cluj chiar cu Victoria, echipa „căluțului sălbatic”. Rezultat: 4—4. După joc, Ripensia îi face o primă ofertă lui Bindea, dar Silviu nu poate primi: e încă elev, și-apoi mama nu e de acord, știindu-l „copil neajutorat”.

Peste un an, în primăvara anului 1932, Ripensia revine la Cluj și joacă din nou cu Victoria. Timișorenii câștigă cu 8—5, după un joc spectaculos, și Bindea înscrie trei

¹ *Calul* — porecla lui Dobay, extrema stângă a Ripensiei.

goluri. Urmarea: Ripensia e decisă să nu mai plece la Timișoara fără el.

...În casa cizmarului Bindea, oamenii Ripensiei se luptă de peste o oră:

— V-am mai spus: școala o s-o termine la Timișoara. Mai e un singur an la mijloc. Serviciul la primărie — asigurat. Casă, masă... la Rudy Wetzer... Ați auzit poate... Om serios... Familie de oameni așezați... Ca acasă... Cu banii aranjăm. O să poată trimite și ceva la Cluj. De asta să n-aveți grijă.

Amețit puțin de elocința timișorenilor, cizmarul Bindea încearcă să se dumerească și să chibzuiască un răspuns, dar timișorenii, simțind starea de șovăială persistentă, contraatacă imediat:

— Și-apoi, domnule Bindea, există un argument care, după umila noastră părere, este capital...

— Cum ați spus?

— Un argument capital. Silviu e un elev foarte bun la geografie. Se pare chiar că...

— Și ce-i cu asta? se miră bătrânul Bindea.

— Dumneavoastră, ca om al practicii, veți înțelege, desigur. La Ripensia, Silviu va putea să-și împlinească pasiunea pentru geografie, călătorind prin lume. Sunteți de acord, probabil, că una e să buchisești despre Alpi și alta e să privești Alpii la ei acasă.

În sfârșit, Bindea-tatăl capitulează. Timișorenii sunt în al nouălea cer, convinși că „șarja cu Alpii” a fost hotărâtoare. Adevărul e însă că bătrânul Bindea nici n-auzise „șarja cu Alpii”. Furat de gânduri, oprise... recepția la „Rudi Wetzer... familie de oameni așezați”.

Dacă n-ar fi avut șapte copii și un singur ciocan, nu s-ar fi gândit să-l lase pe Silviu tocmai la Timișoara, în necunoscut...

— Care necunoscut, tată?

— Tu să taci, băiete, și să-ți vezi de treabă. Mai cu seamă acolo, la serviciu, la primărie... Că fotbalul...

„Ce caut eu aici?”

Timișoara... Binduț se simte stingher. A auzit că aici, la Timișoara, în Mehala, fotbalistii cresc ca ciupercile. Cu și fără ploaie...

„Ce caut eu aici?”

...Primul antrenament. Deși i-a văzut aproape pe toți la Cluj, Silviu privește cu atenție și teamă. „Iată-l pe Ciolac!” Râde. Îi face cu ochiul. Apoi înaintează vreo zece pași cu mingea pe cap. Și mingea nu se mișcă. Stă cuminte. Cum stă coșul cu nuci pe capul femeilor... Ciolac râde. Pe Binduț îl trec fiori...

„Ce caut ei aici?”

Iată-l pe Dobay. *Calul!* Aleargă nebunește, ca în preerie. Șut! Ce-a fost asta? Unde-i mingea? A tras *calul!* Copii, iute după minge! A tras *calul!!* Calul cu picior de 1000 de țoli.

„Ce caut eu aici?”

Iată-i și pe ceilalți: Cotormani, Deheleanu, Bürger... „Și Bürger. Fundaș. Ce tehnică!”

„Ce caut eu aici?”

Se apropie Rudy Wetzer: „De ce-ai rămas așa, Silviule? Lasă-i în pace. Așa-i la antrenament. Știi bine: îți ies toate fițele. La joc însă e mai greu. Hai acasă!”

În fiecare seară, acasă, „bătrânul” Rudy vine la Silviu în cameră. Ca doi șahiști după partidă, cei doi înaintași refac toate meciurile, pas cu pas, ca în jocurile cronometrate ale „Gazetei Sporturilor”.

„De la Rudy Wetzer — spune Bindea — am aflat cu uimire că un înaintaș are balonul două sau cel mult trei minute într-un meci. Și că eu am dreptate când nu stau o clipă locului. Numai că și neastâmpărul ăsta trebuie să urmeze și el legile lui. În serile petrecute cu Wetzer, am stabilit că trebuie să fiu oglinda lui Dobay, iar el — oglinda mea. A pornit Dobay în cursă? Startul s-a dat și pentru tine, Silviule. S-a prăvălit Dobay în plasă? Foarte bine. Dar dacă n-ai ajuns și tu în plasă, înseamnă că te-ai pierdut pe drum sau ai văzut o fată frumoasă în tribună”.

În mai puțin de o lună, întrebarea deprimantă: „Ce caut eu aici?” s-a stins o dată cu primele jocuri.

Alpii, ducele de Alba și campionatul

Silviu Bindea îmbracă tricoul de gală al Ripensiei în campionatul național 1932—33. În câteva luni timișorenii își dau, în sfârșit, seama că fotbalul nu începe și nu se sfârșește în Mehala.

Beke, culegătorul de mingi din picioarele „fachirului” Cotormani sau ale lui „Vasi” Deheleanu, nu mai prididește cu pasele, dar „căluțul”, oglinda lui Dobay, nu se satură.

Și iată că într-o bună zi ajunge la București zvonul că Bindea, abia venit printre „barosanii” Ripensiei, a și luat cu chirie o jumătate din nimbul lui Dobay.

La 16 octombrie 1932, cu opt zile înainte de a împlini 20 de ani, Bindea debutează în echipa națională, contra Austriei (amatori) la Linz.

Alpii se profilează în zare...

«Cum a fost? N-am avut emoții. Pentru că mi-a ieșit foarte bine prima cursă, am centrat din viteză și nenea Ronnay n-a mai avut probleme: 1—0. După gol am continuat atacurile, dar austriecii și-au întins dantelele pe gazon, izbutind să „țină” rezultatul.»

...Revenit acasă, Bindea își reia locul în dreapta lui Beke și continuă să-i cerșească mingi. „Mingi! Cât mai multe mingi!!”

La sfârșitul turului, Ripensia se află pe locul doi în clasamentul seriei A¹ după CFR București, și timișorenii își păstrează șansele la titlu. Atacul Ripensiei încheie turul cu 21 de goluri marcate în șase jocuri. Vă rog, stimați cititori, să faceți dumneavoastră împărțirea.

...A venit și iarna. Silviu e fericit. Tricoul ripensist cu numărul 7 e al lui, și numai al lui. Iar pe deasupra, a jucat în echipa națională. Când nici nu visa.

Acum ar vrea să se repeadă câteva zile la Cluj. Pe drumul dorului. Dar planul nu se poate împlini. Ripensia pleacă în turneu, în Franța.

„Alpii! Poate nu chiar Mont Blanc, dar sunt frumoși și Alpii Maritimi...”

¹ Campionatul național 1932/33 s-a disputat în două serii, cu finală între câștigătorii seriilor.

25 decembrie 1932. Primul joc al turneului. La Hyeres, pe malul Mediteranei. „Alpii nu sunt chiar la doi pași, dar grație lor la Hyeres e cald și bine”.

1—0 pentru Ripensia. „Cum spun francezii? *De justesse?* Asta înseamnă victorie la limită. E bună și la limită”.

31 decembrie 1932. Ajun de An nou. Al doilea joc, la Toulon.

„Toulon? Toulon? Parcă am mai auzit. Ah, da! Aici s-a distins locotenentul Napoleon Bonaparte, când cu asediul englezilor.”

12—1 pentru Ripensia!

Seara, revelion. Ambele echipe. Șampanie. Orele 11 noaptea. Ripensia ciocnește cupele. Meridianul României a rupt firul miezului nopții. Francezii își felicită prietenii. Meridianul francez mai are de alergat o oră.

La orele 12 încep să bată clopotele Toulonului. Ripensia închină în cinstea amfitrionilor. Silviu Bindea are uneori impresia că visează.

4 ianuarie 1933. Monaco. Ripensia — Monaco 5—3. Souvenir: o baie în Mediterana... „Ce frumoasă ești, Coastă de Azur!”

Timișoara... Sfârșit de ianuarie. Au reînceput antrenamentele. Frig. Lapoviță. Noroi. Dar fără asta nu se poate. „Dacă vrei să te dai cu săniuța, învață mai întâi s-o tragi la deal”.

Se apropie returul.

A și început!

Ripensia — în serie. Dar CFR-ul nu cedează. Cap — cap!

Scurt intermezzo timișorean în Olanda. „Geograful” Silviu Bindea e la un pas de golful Zuiderzee. Îi simte briza.

4—0 cu Dordrecht.

3—3 cu Ajax.

3—0 cu Haarlem.

„Haarlem! Pe-aici a fost cândva ducele de Alba, cel care l-a ucis pe Egmont.”

Și din nou acasă. CFR-ul, odihnit, e gata să aplice lovitura de grație, dar pierde derbiul: 1—2. Ripensia

câștigă seria A. Golaveraj: 49:10! Din 12 jocuri! Patru goluri și opt... sutimi de fiecare meci!

Începe perioada de aur a Ripensiei și a lui Bindea. (Ripensia cucerește titlul de campioană, învingând Universitatea-Cluj, câștigătoarea celeilalte serii. În finală, Universitatea a obținut un onorabil 0—0 la Cluj și a pierdut cu 5—3 la Timișoara.)

Marea suită

4 iunie: România — Bulgaria 7—0.

6 iunie: România — Grecia 1—0.

11 iunie: România — Iugoslavia 5—0.

Marea suită a Balcaniadei.

Marea suită a echipei naționale.

Marea suită a Ripensiei (7 jucători în meciul cu Iugoslavia).

Marea suită a lui Bindea, care, mai ales în jocul cu Iugoslavia, a jucat, fără să știe, rolul de reactor.

La microfon, Petre Steinbach, half centru în primele două jocuri, indisponibil *in extremis* pentru ultimul joc:

„În meciul cu Iugoslavia, Bindea a făcut, cred, cea mai frumoasă partidă a vieții lui. N-aș putea spune că pe unde a călcat el n-a mai crescut iarba, dar simplul fapt că m-am gândit la asta spune destul. De pe banca rezervelor am văzut atunci, la 11 iunie, un joc de extremă desăvârșit. Arcurile de cerc pe care le-a tras Bindea ca să-I evite pe Gayer și apoi pe fundașul Raikovici n-am să le uit niciodată, pentru că ele au învins inerția, forțând legile echilibrului. Bindea a deschis scorul și a dat semnalul celei mai frumoase *sârbe* din istoria celor peste douăzeci de jocuri româno — iugoslave.”

Silviu Bindea avea 20 de ani. La 20 de ani, într-o echipă națională care conducea Iugoslavia cu 5—0 în minutul 42...

„Ca atunci, la Cluj...”

E vară. O scurtă vacanță acasă, la Cluj. „Bun găsit, dragul meu Someș! Ești supărat? Hai, fii serios! Pe lângă

tine, frumosule, Bega e o bunicuță. Dar fără ea n-aș fi văzut cum se varsă Ronul în Mediterana. Servus, flăcăule!"

Vacanța a fost scurtă, poveștile destule, iar regretele la despărțire — fără sfârșit.

La 27 august 1933, la București, Binduț e din nou la datorie. Ripensia bate Ferencvaros cu 2—1. *Ferencvaros!* — cea mai bună echipă maghiară a vremii. Un fel de Honved cu 20 de ani mai bătrân. Acel Ferencvaros, care, ca și Honved, a dat mereu câte 7—8 jucători „naționalei": Hada, Koranyi, Sarosi, Toldi, Kemeny, Biro, Takacs II.

Cu primii cinci Binduț se va întâlni peste cinci ani, în împrejurări...

Dar mai bine să nu anticipăm.

Deocamdată ne aflăm la București, în după-amiaza zilei de 24 septembrie 1933... România înfruntă Ungaria (echipa olimpică)... În poartă, din nou Hada, unul din cei pe care îi va întâlni peste cinci ani... Pentru Bindea, astăzi e o zi mare. E pentru prima oară că joacă cu Sepi în echipa națională. El extremă, Sepi — centru. Ca atunci, la Cluj, în jocul cu Oradea.

Ghiță Ciolac, amabil și poet, ca întotdeauna, a acceptat „să intre la mijloc", inter între cei doi prieteni...

Jocul e gata să înceapă. Bindea privește înapoi, spre poarta sa. „Fachirul" e la locul lui. Asta e bine. Și soba de teracotă, Albu. Și asta e bine. Atunci, într-adevăr, putem începe.

Minutul 8. Gol! Sepi!! „Ca atunci, la Cluj..."

Minutul 32. Cursa! Execută Bindea. Centrare rapidă, în mare viteză. Sepi! Gol!! 2—0. „Ca atunci, la Cluj".

Până la pauză Keskey reduce scorul, dar imediat după reluare Sepi izbutește „hat-trick¹-ul, tot cu concursul lui Bindea.

Cu 13 minute înainte de sfârșit, Bindea înscrie al patrulea gol, ca să cinstească într-un totu amintirea clujeană, dar peste alte șase minute, când el, Bindea, ar fi vrut ca scorul jubiliar să se păstreze *in memoriam*, Sepi mai găsește un păianjen în plasa scuturată a lui Hada și scorul devine 5—1. Ghiță Ciolac, poetul, dușman de

¹ „Hat-trick" — expresie englezească pentru situațiile în care un fotbalist marchează trei goluri într-un meci.

moarte al monotoniei, îi pasase lui Sepi, ca să strice... simetria.

„Mulțumim de atenție, domnilor!”

29 aprilie 1934... La București, pe Stadionul ONEF, România întâlnește în preliminariile campionatului mondial una din cele mai mari echipe ale Iugoslaviei: Glaser — Lukici, Beloșevici — Lechner, Gayer, Arsenievici — Glișovici, Vujadinovici, Marianovici, Kragici, Kokotovici.

...Mai sunt câteva ore până la meci. Bindea citește „Gazeta Sporturilor” de ieri. Simte o căldură în tot corpul. Își găsește numele în avancronică: „Bindea (de 7 ori internațional) este una din speranțele noastre. Dotat cu o viteză amănunțită, impulsiv, continuu peste apărarea adversă, dacă va fi bine utilizat de Covaci, e imposibil să nu producă un rezultat concret”.

Silviu aruncă ziarul. Căldura aceea plăcută a pierit ca visul. Auzi vorbă: „...imposibil să nu producă un rezultat concret”.

Și totuși, reia ziarul. Ziarul îl destinde. „60 de lei peluza? Cam pipărat, domnilor!” reflectează Binduț cu glas tare... Apoi trece la cronica externă: „Cât? Austria — Bulgaria 6—1 la Viena!... Noi le-am dat 7—0 anul trecut... Ia să văd echipa bulgară... Aceeași... În schimb Wunderteam-ul — cel mai prima... Cu Platzer, cu Sesta, cu Sindelar, cu Bican... Bravo, Austria! Bravissimo, România! Mușcă-ți limba, nebunule!... Ia mai bine să văd cine-i arbitru... Ooooooh! Țasta-i fain... Langenus... Casație! A arbitrat finala mondială de la Montevideo...”

Silviu simte din nou toropeala marii așteptări... Aruncă ziarul pe noptieră. Încearcă să stea cu ochii închiși. Dar nu mai are astâmpăr. Se ridică din nou din pat. Și din nou îl atrage cercul de lumină al lămpii, proiectat pe ziar. Zărește fotografia lui Glaser. Iar în dreapta — câteva rânduri care îi urcă din nou sângele la cap: „Corespondentul nostru din Belgrad ne anunță că tot jocul sârbilor va fi concentrat spre anihilarea aripilor Bindea și Dobay”.

„Mulțumim de atenție, domnilor!”

Silviu se uită la ceas. E douăsprezece și jumătate. Pentru el, meciul România — Iugoslavia a început.

Din camera de alături aude vocea lui „Vasi” Deheleanu, unul din cei șapte ripensiști ai echipei: „Hai, Silviule, la masă. Ne așteaptă. Bebi¹ a și ajuns la felul trei... Ai auzit? Nu mai sunt bilete...”

„Diamantul negru” și... scafandrii

Timișoara, 1965... Acasă la Silviu Bindea. „Reactorul” Ripensiei primește supus fularul pe care i-l oferă soția sa — soba nu s-a încălzit încă — și caută prin ziare cronică meciului cu Iugoslavia. Îl ajută. Podeaua e pardosită cu ziare... Călcăm pe amintiri, cu o grijă de arheologi...

Iată și ziarul... „Gazeta Sporturilor” de luni 30 aprilie. Titlu imens, pe șapte coloane: *„O mare victorie! România a învins pentru a șasea oară Iugoslavia. Un meci disputat până la ultima clipă”*.

Jos, în dreapta, versuri de bucurie cu titlul „La Roma!”

Dobay, „calul”, înscrisese, după un lung galop, golul al doilea, al victoriei (scor final 2—1). Așa s-a calificat România pentru turneul final al Campionatului mondial din Italia (1934). Titlul versurilor — „La Roma!” — cânta marea expediție.

...Bindea privește cu nostalgie ziarul victoriei. Jos, tot în prima pagină, pe trei coloane, echipa României înainte de meci. El, Binduț, ca întotdeauna, între protectorii săi: „fachirul” Cotormani în dreapta și „soba de teracotă” în stânga...

Călcăm din nou pe amintiri... „Meciul de box Aurel Toma — Jackie Brown se va disputa la Manchester...” „Elevul Ionescu Crum de la Liceul Andrei Șaguna din Brașov a sărit 7,08 m la lungime!...” 23 mai 1934: „O nouă speranță pentru cursele de fond. Grănicerul Dinu Cristea a doborât recordul național pe 3000 m: 9,18...”

Deodată Bindea se oprește, pune piciorul pe un titlu lung de cronică, de parcă s-ar teme ca ziarul să nu

¹ Bebi — pronumele diminutiv al „fachirului” Cotormani.

dispară și mă îndeamnă, arătând cu degetul: „Citește!”
Mă supun:

„Iugoslavia a izbutit o performanță excelentă, învingând Brazilia cu 8—4”.

„Destul! mă oprește Binduț. Acum uită-te la dată!”

Mă uit: 6 iunie 1934...

„Reactorul” ia piciorul, ridică ziarul și-l împăturește: «Între ziua în care noi am eliminat Iugoslavia din campionatul mondial și acest 8—4 asupra Braziliei s-au scurs vreo treizeci și ceva de zile. În treacăt fie spus, linia de atac braziliană era condusă de Leonidas, un fel de Pele de acum 30 de ani, cu singura diferență că în timp ce Pele e „perla neagră”, Leonidas era „diamantul negru”. Îți amintesc toate astea pentru că am citit în revista „Sport” niște rânduri în care Ripensia mea era tratată cam de sus de către un vechi dribler pe hârtie. Când am citit, am văzut negru. Și imediat m-a ars dorința de a-l avea fundaș pe partea mea. Dar m-am potolit imediat. Și am râs. Așa ceva nu era cu puțință. Omul nu jucase niciodată fotbal. Și iar am râs. Și mi-am zis că dacă încerci să ții predici fotbaliștilor fără să fi jucat fotbal, e ca și cum i-ai explica scafandrului cum e pe fundul mării...»

Sistemul de aprindere

20 mai 1934... Peste o săptămână, echipa de fotbal a României joacă, la Triest, un meci decisiv cu echipa Cehoslovaciei, în campionatul mondial. Totul pare să fie în perfectă ordine. Jucătorii noștri sunt cantonați la Sistiana, pe malul Adriaticei, la hotelul „Portului”.

Și totuși, nu e chiar totul în ordine: piciorul drept al lui Bindea e nerestabil.

La început nu i se acordă prea mare atenție. Curând, însă, îngrijorarea crește. Pentru că Bindea nu e oricine. Cu 30 de ani înainte ca Ghiță Albu să fi lansat expresia „reactorul” Ripensiei, toți își dădeau seama că Binduț e un întreg „sistem de aprindere”. Și pentru că Bindea nu e oricine, ziarele vuiesc: „La Sistiana, Bindea nu a părăsit patul până aseară!” (Notați: mai sunt doar patru zile până la joc.) „Echipa României a făcut ieri antrenament de

canotaj pe mare și gimnastică pe teren *fără Bindea*. „Până ieri piciorul lui Bindea a fost masat în fiecare zi”.

Totul pare să se învârtască în jurul gleznei lui Bindea. Iată însă că după atâtea vești sumbre, „Sportul zilnic” apare cu un titlu mai optimist: „E probabil că Bindea va fi utilizat în meciul România — Cehoslovacia”. Dar această veste optimistă este anulată imediat de știrea că Beke a fost chemat telefonic pentru ca să-l înlocuiască.

Orele fug. Zilele fug. A plecat și trenul cu excursioniști. Meciul e așteptat cu înfrigurare. Toată lumea vorbește. Ziarele solicită părerea unuia din conducătorii Ripensiei, care sugerează trecerea lui Dobay pe dreapta: „Înainte de a juca extremă stânga, Dobay a jucat pe dreapta, la Banatul”.

La Sistiana, însă, totul se adună pentru împlinirea mării greșeli. Beke a sosit, dar, din păcate, nu va putea juca. Nu fusese trecut pe tabel. „Atunci de ce a fost adus?”

În mijlocul confuziei generale, un singur gând: „Bindea trebuie adus pe teren cu orice preț.” Dar Bindea nu e nici pe departe restabil. În „Sportul zilnic” apare și o caricatură: Bindea, în cârje, asistat de un „federal” care folosește replica struțului: „Cine a spus că Bindea e indisponibil?”

Și Bindea a jucat.

Dobay a deschis scorul în minutul 10 și cehii s-au apărât din greu până la pauză. În minutul 44, Bindea, ajuns la 3 metri de poartă, după o cursă în care s-a schimonosit de durere, își dă seama că glezna nu-i mai servește la nimic și ratează cea mai mare ocazie din viața sa. La reluare, după cum povestește și Albu, au venit golurile acelea ireale, cu... boltă și victoria cehoslovacilor (2—1), când nu se mai aștepta nimeni.

...Timișoara, 29 aprilie, orele 12,24. Simplonul de Triest readuce în țară echipa națională care a trecut pe lângă o mare victorie. Un public numeros aplaudă. Poate că a auzit la radio declarația făcută presei de către Jules Rimet, prezent la joc: „Performanța României în fața Cehoslovaciei a fost pentru mine o mare surpriză. Resursele sale tehnice arată că România are un fotbal cultivat. A lipsit foarte puțin pentru ca echipa românească să învingă”. ,

Coboară Beke: „Am asistat la un meci frumos: Noi trebuia să învingem la 2—3 puncte diferență”.

Coboară Bindea, șchiopătând. Îl doare glezna. Îl doare sufletul. Ceva s-a rupt în minutul 44. Și Binduț ia drumul sanatoriului.

Coboară antrenorul echipei noastre, Uridil: „Am avut o mare neșansă. Trebuia să câștigăm neapărat. Bindea, fiind bolnav, nu trebuia să joace. Împotriva introducerii lui în echipă am fost tot timpul, dar n-am fost ascultat. Cu un Bindea sănătos aveam victoria în mână”.

După douăzeci de ani, la Berna, echipa Ungariei avea să piardă tot datorită unui rănit adus pe teren: Puskas.

Ambelor echipe le-a lipsit „sistemul de aprindere”.

Nimic nou sub soare...

Martți, 12 iunie 1934... Imobilizat în pat, Silviu Bindea citește „Gazeta Sporturilor”. La Roma, Italia a câștigat finala campionatului mondial, învingând Cehoslovacia după prelungiri. Cehii au deschis scorul în minutul 25, prin Puc („în minutul 25, la Triest, noi eram cei care îi conduceam pe cehi”). În minutul 36, Orsi, același Orsi care îl admirase pe Silviu cu un an în urmă, la Budapesta, egalează („în minutul 36, la Triest, noi continuam să conducem și să atacăm poarta lui Planicka”).

„Azzurii” au câștigat abia după prelungiri, în minutul 95.

Și cronica finalei comprimă ultimele 25 de minute în câteva rânduri: „Până la sfârșit, cehii luptă din răsuputeri, dar nu mai pot face nimic. Italienii, cu ambii interii pe linia de 16 m, fac zid în fața portarului Combi.”

Deci, Meazza și De Maria pe linia de 16 m. Cine spune că Helenio Herrera a adus „betonul” în Italia?

Încă o dată, nimic nou sub soare...

Un film cu Malec

1934... Toamna. Reîncepe campionatul. Bindea e din nou avangarda Ripensiei. La 7 octombrie, Venus, campioana țării (1933—34) și stadionul ei plin de pe malul Dîmboviței, îi așteaptă pe foștii campioni —

jucătorii Ripensiei. În echipa Venusului joacă vestita tripletă a fraților Vîlcov (Volodea — Colea — Petea), dar pe Bindea nu-l sperie nici un nume. El nu poate uita minutul 44 de la Triest, așa că „sistemul de aprindere” funcționează din nou fără greș.

În minutul 14 (vezi „Dimineața” de marți 9 octombrie 1934), Bindea pornește nălucă pe tușă, îl dribblează pe Actis, trece de Albu („Servus, Ghiță!”) și centrează precis. Balonul este interceptat de Ciolac cu capul și Ripensia conduce cu 1—0.

„...În minutul 44 („minutul obsesiei”), o centrare pe jos a lui Bindea este speculată de Schwartz și balonul îl găsește liber pe Dobay. Punctul este inevitabil (2—1).”

Ripensia câștigă derbiul cu 4—1. „Timișorenii — tot în „Dimineața” — joacă cum rar se poate vedea. Bindea și Beke fac exhibițiuni și sânge rău adversarilor”.

Nenumăratele cronică ale Ripensiei acestor ani gravitează în jurul „reactorului”. Reporterii și cronicarii de toate vârstele renunță subit la fraza lungă, și scriu cu cerneală fierbinte, lansându-se în adevărate aventuri stilistice ori de câte ori atacă Bindea.

... Astăzi, după 30 de ani, unul din adversarii direcți ai lui Bindea, fostul juventist Nichi Petrescu, continuă să-și păstreze, nealterată, uimirea în fața omului-nălucă:

„Bindea? Sunt foarte puțini apărătorii din țară sau din străinătate care au avut măcar un răgaz de o clipă ca să-i vadă fața suptă și ochii arși. În schimb sunt foarte mulți cei care i-au zărit doar spatele... Eu am jucat și contra lui Bindea, și contra lui Dobay. Dobay venea direct, ca o roată de car scăpată din osie. Împotriva lui se mai putea juca, pentru că îi puteai prevedea intențiile. În schimb Bindea avea mișcări de jucărie mecanică.

Nu de mult am văzut un film cu Malec. Un film vechi, de pe vremea lui Binduț și a mea. Trucajul, excelent, îl deplasa pe marele comic cu viteze ireale, în direcții imprevizibile și cu întoarceri pe cât de brusce, pe atât de ilogice. Privindu-l pe Malec, mi-am amintit de Silviu Bindea, „coșmarul” multor mijlocași și fundași, pe lista cărora figurez fără a mă eschiva”.

Senatul" timișorean

Campionatul național 1934—35 a revenit — după o pauză venusistă de un an — din nou Ripensiei. În ediția următoare (1935—36), timișorenii forțează și mai mult „amintirea de glorie a Chinezului” — cucerind din nou titlul. În mare formă, Ripensia închină Mehalei și Cupa României, învingând în finală Unirea Tricolor, cu 5—1, la București.

Printre „societarii” victoriilor, bineînțeles, Silviu Bindea. În patru ani — cinci titluri. Trei campionate și două Cupe.

Ripensia — la apogeu. Selecționerul unic sau colectiv al echipei naționale nu are decât o singură problemă: să coopteze câțiva membri... corespondenți în Senatul timișorean.

(La 3 noiembrie 1935 — după ce, în urma unui accident, lipsește de patru ori consecutiv din echipa națională — Bindea reintră în meciul cu Polonia, la București. Rezultatul? 4—1 pentru România. Bindea înscrie două goluri, Sepi unul. E prima lui victorie asupra maestrului. Și ultima. Bindea nu-l va regăsi niciodată pe Sepi în „națională”).

Bindea = Ripensia

În campionatul național 1936—37 Venus revine în frunte. „Negrii” își întăresc mereu echipa. E oare sfârșitul Ripensiei?

Campionatul 1937—38 începe din nou sub semnul duelului Ripensia — Venus, la care se adaugă și CFR-ul. (Se joacă din nou în două serii.) Ripensia, Venus, CFR câștigă ușor „acasă”, dar adevărata luptă este cea indirectă, în jocurile „afară”.

La 25 de ani, Silviu nu mai e de mult „micul Bindea”, ci „marele Bindea”. Rolul lui în echipă crește mereu. Dar ceea ce îi uimește atât pe coechipieri, cât și pe adversari este că nu face nici o deosebire între jocurile „acasă” și cele în deplasare, sfidând „bârlogurile” și aruncând mereu noi și noi „mănuși” de sfadă tuturor apărătorilor.

La 27 septembrie, la Braşov, în cadrul campionatului, Silviu Bindea oferă un spectacol unic. Titlul cronicii apărute în „Dimineaţa” din 29 septembrie 1937 vorbeşte de la sine:

„Bindea a învins ACFR Braşov cu 6—2!”

Iar în subtitlu:

„Bindea = Ripensia”

Iată acum şi rândurile care susţineau această ecuaţie şi care sunt o mică sinteză Bindea:

„În repriza a doua, timişorenii îşi revin (n.a., la pauză Ripensia era condusă cu 2—1). Animatorul întregii echipe e Bindea. Slab, firav, dar plin de nerv, el întreprinde acţiuni pe cont propriu şi-şi trezeşte tovarăşii din letargie. A înscris patru goluri consecutiv...

Meritul lui stă în intimidarea braşovenilor, care s-au concentrat prea mult pe partea lui. E lesne de înţeles că Marcu a avut câmp liber pentru a-şi desfăşura jocul. Bindea i-a redat vigoarea lui Dobay şi, prin strălucirea sa, l-a întunecat pe Beke.

La 1—2, prin cele patru puncte marcate, dar şi prin nota de îndrăzneală imprimată echipei, Bindea devine autorul moral şi material al victoriei. Fără Bindea, Ripensia ar fi părăsit terenul învinsă.”

Un mic fragment din filmul jocului:

„În minutul 85, Bindea se ciocneşte cu fundaşul braşovean Kuşka şi părăseşte terenul. Publicul braşovean, partizan al ACFR-ului, îi face o manifestaţie de simpatie, care îl ajută să meargă singur spre cabină, nu pe sus, cum fusese scos de pe teren.”

Ripensia câştigă campionatul naţional 1937—38, învingându-i pe feroviarii bucureşteni (clasaţi pe primul loc în cealaltă serie) cu 2—0 la Bucureşti şi cu acelaşi scor la Timişoara.

Silviu Bindea îmbracă astfel al patrulea tricou de campion.

Abia încheiat campionatul, Ripensia ia startul în Cupa Europei Centrale, o competiţie selectă, cu participarea celor mai bune echipe de club din Italia, Ungaria, Cehoslovacia, Iugoslavia şi România.

„1... 2... 3... 4... Out!"

...În primul tur, la București, Milan, campioana Italiei. Cu alte cuvinte, campioana campionilor mondiali din 1934 și 1938.

În seara zilei de 27 iunie 1938, întreaga lume fotbalistică comentează marea surpriză: „Ripensia a învins Milan cu 3—0!" Dar știrea laconică transmisă agențiilor de presă mai cuprinde un amănunt neobișnuit: Ripensia a învins „constelația milaneză" în numai cinci minute, prin golurile înscrise de Marcu (în minutele 33, 35) și Dobay (38).

Faimosul „sfert de oră al Ripensiei", cu care timișorenii încheiau de obicei cele 90 de minute de joc — și despre care ne vorbește în altă parte „fachirul" Cotormani — a fost plasat la capătul primei jumătăți a partidei.

...După o săptămână — jocul retur, la Milano.

De astă dată Ripensia începe partida cu „sfertul său de oră". Milanezii, surprinși de tempo — în anii aceia italienii erau cei mai rapizi fotbaliști de pe continent — cedează. În minutul 12 Bindea înscrie, majorând avansul general la patru goluri. Apoi, fără să facă excepție de la regula generală a cupelor tur-retur din întreaga istorie a fotbalului, Ripensia se apără, pierde... planificat cu 3—1 și se califică în turul următor. De menționat că din minutul 58 (al treilea gol milanez) și până la sfârșit, zidul de beton al Ripensiei (în care până și extremele Bindea și Dobay au jucat rolul sârmei ghimpate din fața intrării) a rezistat în cel mai pur „stil italian 1965".

Bindea-Hada 4-0!

...Duminică 12 iulie 1938. Turul doi al Cupei Europei Centrale.

La București, pe „Venus", Ripensia — Ferencvaros. Ferencvaros, deținătoarea primei ediții a Cupei, echipa care se confundă uneori cu „naționala" Ungariei și care, la București, va presta „un joc mai bun decât al echipei naționale maghiare, finalistă a Campionatului mondial din 1938" („Gazeta Sporturilor", 14 iulie 1938).

Bindea, în mare formă, deschide scorul.

Ungurii egalează prin Toldi. (Arbitrul italian Barlassina a avut de lămurit ceva cu Toldi, fără a opri jocul, apărarea ripensistă s-a oprit, așteptând întreruperea, și în timp ce Barlassina continua să-i vorbească lui Toldi, acesta a reluat cu capul, în gol, peste Pavlovici, care „urmărea religios” discursul domnului Barlassina...)

Acest gol „din senin” a frânt elanul timișorenilor și Ferencvaros a înscris încă de două ori în fața unei apărări cu „garda deschisă”.

În aceste momente grele a intrat în acțiune — pentru a câta oară? — „reactorul”. Cu două minute înainte de pauză, la capătul unei curse extraordinare, în care — vorba unui gazetar bătrân, martor ocular — „și-a făcut un culoar viu din adversarii răpuși”, Bindea a redus scorul la 3—2.

În ultimul minut, când mai erau vreo treizeci de secunde până la pauză, Bindea pornește din nou la atac, trece de Posa, dar Korany, terorizat de prea desele lui atacuri, îl primește cu... secera. Bate Lazăr. Bindea, urmărit de perechea Posa — Korany, se joacă de-a v-ați ascunselea, țâșnește de după paravanul maghiar și egalează: 3—3!

La reluare, Toldi „trece în apărare și nu-l scapă de sub supraveghere pe Bindea”. Marele Toldi, unul dintre cei mai buni înaintași europeni, face „de gardă”, împreună cu Posa și Korany, în fața lui Binduț, devenit inamicul nr. 1.

Și totuși, Ferencvaros ia din nou conducerea, în minutul 55. E 4—3! După acest gol maghiarii se retrag complet în apărare. Toldi îl atacă neregulamentar pe Bindea. „Trio” - ul Toldi — Posa — Korany e mereu în fața lui Bindea. Pentru că Bindea a înscris trei goluri și aleargă de parcă ar vrea să deschidă scorul.

(Cotormani: „Nu se întâmpla prea des ca o echipă să sacrifice trei jucători — printre care un înaintaș — pentru a neutraliza o extremă. Nu vreau să fac nici o comparație — n-am fost în Suedia — dar în meciul cu Brazilia, în finala Campionatului mondial din 1958, suedezii au pus trei oameni pe Garrincha: Bergmark, Axbom și Gustavsson”.)

...În minutul 81, Dobay a primit balonul de la Marcu și a centrat precis. Bindea a apărut ca o nălucă — iarăși — în fața lui Hada (tot „fachirul” susține că Bindea a sprintat

peste douăzeci de metri în timp ce mingea plutea prin aer) și a înscris AL PATRULEA (!) gol.

Patru goluri în poarta internaționalului Hada, apărată de internaționalii Korany, Posa, Toldi și de întreaga echipă de internaționali a Ferencvarosului.

...Cu două minute înainte de sfârșit, când conturile păreau regulate, „bătrânul” Taenzer — timișorean de origine — înscrie golul victoriei oaspeților (5—4).

„Bătrânul” Taenzer (34 de ani), cel care a învățat să joace fotbal în Mehala.

Peste o săptămână, la Budapesta, Ferencvaros a câștigat cu 4—1, calificându-se pentru semifinalele Cupei Europei Centrale cu Juventus din Torino, iar Hada și Korany au obținut, în sfârșit, o penibilă victorie asupra lui Bindea, lovindu-l în vestiar, după terminarea jocului. Așa a înțeles Hada să scape de povara celor patru goluri de pe „Venus”. Așa a înțeles Korany să se răzbune după repetatele k.o.-uri tehnice de la București.

Legenda spune că după jocul de la București, în vestiar, Korany și-a încălțat piciorul drept cu pantoful stâng, nemaizbutind să facă deosebirea dintre stângul și dreptul...

Ultimul mohican

1938... Toamna...

Ripensia începe să apună. Dar Bindea își continuă, irezistibil, cavalcadele.

La 6 septembrie, la Belgrad, centrul înaintaș Petrovici deschide scorul pentru gazde, dar Binduț reușește să egaleze. Rezultat final: 1—1. Primul joc egal în 19 întâlniri.

(Bindea: «Cel mai bun de pe teren: Ghiță Albu. Sipoș n-a izbutit nici măcar o singură „trecere”. În meciul de la Belgrad am avut o primă strângere de inimă: „senatul” Ripensiei mai avea doar patru membri în echipa națională: „fachirul”, „calul”, Bürger și eu.»)

...După o nouă pauză în echipa națională [„îmi pare rău că n-am jucat cu ungurii, la București (1—1), l-aș fi avut din nou pe Korany în fața mea”], Bindea reintră la 31

martie 1940 contra Iugoslaviei (3—3) și joacă poate mai bine decât în anii tinereții, înscriind două goluri decisive: la 1—0 și la 3—2 pentru Iugoslavia. În poartă: Lovrici, eroul meciului Iugoslavia — Anglia (2—1), disputat cu un an în urmă la Belgrad.

«3—3... Eram singurul ripensist în echipa națională. „Fachirul” a încheiat atunci, la Belgrad, după 1—1, Bürger a sfârșit „pe poziții”, fracturându-și piciorul în jocul cu Anglia (0—2, 24 mai 1939), iar „calul”, Dobay, a jucat ultima oară la București, contra Italiei (0—1, 11 iunie 1939), „Squadra azzura”, de două ori campioană mondială, cu Olivieri, Foni, Rava, Meazza, Piola și toți ceilalți.

Eram singurul ripensist în echipa națională... Eram ultimul... mohican.»

...La octombrie 1941, Silviu Bindea strălucește pentru ultima oară în echipamentul tricolor, înscriind două din cele trei goluri ale victoriei împotriva Slovaciei (3—2).

Fără comentarii

Silviu ijindea mă părăsește pentru câteva minute. Pretinde că are o rețetă de cafea specială pentru reporterii sportivi.

...Mă uit din nou prin ziare. Bindea... Bindea... Bindea... Și cu „interul” său obișnuit: semnul de exclamare.

Iată însă și o surpriză. În „Gazeta Sporturilor” din 27 februarie 1937, Venus — Ripensia 9—2! Joc amical, înainte de începerea returului. „Te-am prins, nene Silviule!”

Citesc în grabă cronica. Au lipsit Dobay și Cotormani. Terenul a fost plin cu apă. „Ripensia nu a renunțat la jocul ei cu pase scurte, cu efecte de biliard. Dar asta înseamnă o erezie în condițiile terenului de ieri”.

Ce-a fost cu Bindea?

Ajung, în sfârșit, la filmul jocului.

„În minutul 30, aripa dreaptă a Ripensiei (Bindea — Beke, n.a.), care a fost singurul compartiment bun al echipei, creează o situație de toată frumusețea, Beke îi servește mingea lui Bindea și acesta, după o șarjă în stilul său caracteristic, *se repliază spre centrul terenului* și

plasează mingea în colțul opus celui în care se plasase Burdan."

Caut al doilea gol al Ripensiei și-l găsesc în minutul 50:

„...Bindea e bine pus în cursă de Schwartz. Extremul dreapta al Ripensiei *trece peste câțiva adversari* și termină acțiunea cu un sut fulgerător, care reduce scorul la 4—2...”

Comentariile sunt de prisos.

Chiar dacă e 2—9 sau mai ales pentru că e 2—9!

5400 de secunde

Cafeaua aburește. Rețeta e, într-adevăr, specială. („Mi-a dat-o Sindelar, la Viena".)

Vorbim de Pîrcălab.

„Îmi place. Îl urmăresc mereu la televizor. (Aleargă în cel mai frumos triunghi al terenului...) Are talent. Dar are și un păcat. Stă uneori cu mâinile în șold. Așa ceva e de neînchipuit. Pentru că un meci de fotbal nu durează o oră și jumătate. Și nici 90 de minute. Durează mult mai mult: 5400 de secunde! Vei spune că urmăresc efecte. Sau, poate, nu vei spune. Știi, desigur, că 5400 de secunde e mult mai mult decât 90 de minute. E o diferență subiectivă, pe care o simt doar îndrăgostiții. Dragostea asta m-a orbit uneori, dar nu cred că merită să iubești altfel.

Și-apoi, pentru că veni vorba despre mâinile în șold, mai e o chestiune de mândrie. Mândria de a fi extremă. Pentru că extrema este, cum să-ți spun... reactorul unei echipe. O echipă fără extreme e ca un vultur fără aripi. Istoria fotbalului este istoria extremelor. Știu, ai să-mi răspunzi că e o exagerare. Dar *extremele sunt bune numai când nu respectă calea de mijloc*.

Brazilia, fără Garrincha, ar fi fost o echipă oarecare. Chiar cu Pele. Gento, la București, a arătat ce înseamnă o extremă când se hotărăște să zboare."

Ochii lui Silviu Bindea s-au aprins. Ochii aceia aprigi de care vorbea juventistul Nichi Petrescu.

Bindea își răstoarnă ceașca în farfurioră.

— Te pomenești că vrei să ghicești în cafea.

— Nu.

— Atunci?
— Vreau să-ți arăt că e bună — uneori — și calea de mijloc.
— Nu văd.
— Privește înăuntru. La linia asta lungă și mereu încolăcită. Așa arată, grafic, un dribling al talentatului — totuși — „Piu” Creiniceanu. După cum vezi, lui „Piu” îi lipsește, într-adevăr, calea de mijloc...

Pelerin în țara fotbalului

Vrând-nevrând, am să mai beau o cafea. E nu mai știu a câta cafea în această lungă ospeție de cronicar sau reporter pe la fostele glorii ale fotbalului. Pe meșterul Petre Steinbach, însă, nu-l pot refuza. Chiar și numai pentru faptul că descântă licoarea lui Pele cu un ritual deosebit, ca în casa lui Pașadia, „craiul de Curtea

Veche".

Petre Steinbach... Un om cu fața aspră, aș spune crestată, ca un portret de Siqueiros. Un bătrân-tânăr cu părul alb, tuns scurt, ca boxerii de altădată...

...E gata și cafeaua.

Petre Steinbach scoate dintr-un dulap albume de piele, „cărți de aur”, ziare vechi, plicuri din străinătate. Acum câteva zile l-am rugat pe fostul half centru al echipei naționale și al Unirii Tricolor să-mi vorbească despre marele său meci împotriva Iugoslaviei, la Zagreb, în 1931, când echipa României a câștigat cu 4—2. Iar acum, meticulosul meșter caută ziarele vremii — „scrisul e lege” — pentru ca nu cumva vârcolacii memoriei să o ia razna, împodobind prea mult slova atunci scrisă.

Pe masă joacă amintirile... Tăieturi din ziare, caricaturi, fotografii... Începe dansul nălucilor... Petre Steinbach, juniorul de la R.G.M.T. din Timișoara, se uită uimit la părul alb al antrenorului de pe Stadionul Dinamo... „Eu sunt oare?”

Încă o fotografie... Steinbach, alături de Ghiță Albu, fostul fundaș al Venusului, Andrei Sepci, portarul de ieri al Universității clujene și Ștefan Dobay, tunarul Ripensiei, ultimul mare nume din vestitul cvintet care începea cu Bindea...

Sub fotografie zăresc un manuscris: „40 de ani de fotbal. Petre Steinbach ne povestește”. Par a fi vreo douăzeci de pagini. Pe prima filă citesc câteva rânduri către (probabil) viitorul cititor:

„Vei afla astfel că părul meu n-a fost totdeauna alb ca peria de nailon. Că am fost și eu ca tine. Numai că pe vremea aceea a fost mai greu. Am lucrat la stăpân, am fost ucenic ani în șir, am schimbat o grămadă de meserii, de la vânzător de ziare la actor, dar m-am ținut de fotbal cu dinții, până când a început să se țină și el de mine.”

Mă uit la fostul vânzător de ziare. Caută mereu. Încep să mă simt stingherit. Încerc să-i explic că de fapt... Dar Steinbach continuă să caute, netulburat, sugerându-mi din privire că ziarul cronicii de la Zagreb e o chestiune care nu mă mai privește doar pe mine.

Reiau manuscrisul „celor 40 de ani” și citesc alte trei rânduri în josul paginii care pare să fie finalul introducerii: „Am fost de 18 ori internațional în echipa României, dar socotesc că adevărata mândrie a vieții mele este munca de antrenor”.

Stau și mă gândesc dacă nu cumva am greșit cerându-i meșterului Steinbach să reînvie doar amintirea meciului de la Zagreb.

Dar Petre Steinbach continuă să caute cu insistență calmă cu care a potrivit ani de-a rândul șiretul lui Ionică Bogdan, Costică Marinescu, Traian Iordache, Călinoiu, Voinescu, Constantin, Pîrcălab și al multor altora...

Reintru în hora nălucilor. Printre dănțuitori — un exemplar al ziarului englez „Times” din ianuarie 1933. Pe două coloane — o fotografie: „Fotbalistul român Petre Steinbach în mijlocul jucătorilor de la Tottenham Hotspur”.

Dar șirul surprizelor abia a început. Zăresc alături o scrisoare care începe cu *Dear Peter* (n. a., Dragă Peter) și poartă o semnătură celebră: Herbert Chapman... Da, Herbert Chapman, managerul clubului londonez Arsenal și creator al W.M.-ului.

Într-un alt plic, o altă surpriză: semnează Hugo Meisl, făuritorul Wunderteam-ului, marea echipă a Austriei de acum treizeci și ceva de ani. În sfârșit, încă o semnătură: Stanley Rous, președintele F.I.F.A.

Meșterul Steinbach, deși ocupat cu cronică meciului de la Zagreb, a surprins dilatarea „în trepte” a pupilelor mele și se simte dator să-mi explice:

«Amintiri din Anglia. Am fost de două ori și am stat câte o lună. În 1933 și în 1938. Am vrut să văd fotbalul la el acasă. (Matthews depășise încă de atunci, din '35, faza „ucenicului vrăjitor” din Blackpool și juca din plin.) Am fost în Anglia ca să învăț. Am avut o scrisoare de recomandare de la Hugo Meisl către Chapman. Și grație acestei scrisori mi s-au deschis toate porțile, ca punțile castelelor feudale. Francezul Taine scrie în „Însemnări din Anglia” că la englezi purtătorul unei scrisori de recomandare este tratat ca un membru de familie. Nimic mai adevărat...»

Petre Steinbach, cândva un foarte apreciat ziarist sportiv, simte cu flerul său personal că am și calculat numărul paginilor rezervate „însemnărilor sale engleze”. Fără să mai piardă vremea, amână căutarea cronicii de la Zagreb și pune din nou pe foc „licoarea lui Pele”.

„...Deci, despre Anglia. Vrei să știi, desigur, ce m-a impresionat mai mult în Anglia.

Atunci, te rog să mă crezi că este de-a dreptul uimitor faptul că toți, dar absolut toți cei care lucrează în „industria fotbalului britanic”, au fost cândva jucători de

fotbal. Toți, absolut toți. Începând cu președintele clubului milionar Aston Villa, trecând pe la maserul lui Tottenham și sfârșind cu modestul, dar totdeauna mândrul portar de noapte al arenei Arsenalului — Highbury. Acest formidabil principiu de „castă” m-a impresionat, așa spune, mai mult decât Ted Drake, „bombardierul” Arsenalului, mai mult decât arena Wembley, o adevărată catedrală a fotbalului, mai mult decât cele șase milioane de lei — în banii de atunci — oferiți pentru Bryn Jones.”

...Cer, bineînțeles, o explicație pentru Bryn Jones. Și Steinbach continuă:

...E o poveste din a doua călătorie. Cea din 1938...

Cu un an în urmă, Arsenalul îl cumpărase pe Bryn de la Wolverhampton. Pentru șase milioane de lei — făcusem atunci calculul. Asta însemna un nou record mondial în materie de transferuri. Bineînțeles că primul meu gând a fost să-l văd pe marele Jones, care izbutise să învingă tradiționala moderație britanică, forțând toate superlativele.

...E ora 9 dimineața. Tom Whittaker, antrenorul Arsenalului, mă conduce în tribună. Peste câteva minute va apare și Bryn. Ceilalți jucători sunt răspândiți pe tot terenul. Plouă mărunț. (În Anglia, mărunț, când însoțește ploaia, e pleonasm.) Cerul, de beton, coboară încet, acționat de o macara nevăzută.

„Uite-l și pe Bryn”. Tom pleacă. Are treabă sub tribune, la cabinetul *Roentgen*.

Bryn înaintează cu pași egali spre mijlocul terenului mocirlos. Ține mingea sub brațul drept. O asigură cu mâna stângă. Îi e frică parcă să nu o scape în noroi.

Sunt numai ochi. Mă pregătesc să văd repertoriul celui mai scump fotbalist din lume.

Bryn se oprește. Se uită în jur. Apoi aruncă mingea în sus. Mingea se înalță. Mai sus. Și mai sus. Punct mort. Începe să cadă... Bryn duce piciorul înainte, lipește mingea de șiret, apoi o saltă, și o strânge la piept... O secundă pauză, și... jocul se repetă. Și din nou mingea intră în căușul șiretului.

Mă gândesc că e frumos, nimic de zis, dar asta pot și eu, ca să nu mai vorbesc de Fieraru al nostru sau de Ciolac.

Jones continuă să-și înalțe „lumânările” și să le stingă cu o râvnă de copil îndemnat să sufle în torta aniversării.

Aștept. În definitiv, fiecare se încălzește cum vrea. Jones preferă, după cât se pare, lumânările.

Parcă nu mai plouă. Dinspre sud vin valuri de ceață.

Jones continuă ciudata sa încălzire: A trecut cam o jumătate de oră. Sunt puțin supărat pe legea gravitației, care îi readuce mingile aruncate în sus. Aștept mereu, ca un meloman care suportă o oră de vocalize, în speranța unei arii.

Ceața crește. Jones e doar o umbră. Cobor câteva trepte.

A trecut o oră. Încerc să contabilizez numărul lumânărilor. Cred că a „stins” vreo trei sute. Vreo zece sau poate cincisprezece au căzut în noroi.

Mă îndrept spre poarta lui Moss, pe care nu-l mai văd din cauza ceței. Îl regăsesc. Mă apropii de poartă. Moss îmi zâmbeste. E poleit cu noroi. Pe Jones nu-l mai văd. A trecut aproape o oră și jumătate de când am urcat în tribună cu Tom Whittaker. Traversez careul și mă îndrept spre centru. Dinspre stânga aud strigăte. „Hallo, Bobby!” E vocea extremului dreapta, care își anunță, prin semnale sonore, centrarea.

În mijlocul terenului, Jones își continuă exercițiul de robot... Sus!... Pauză... Și!... Stop! Sus!... Pauză... Și!... Stop! Cu o singură schimbare. Acum nu mai prinde mingea în mâini, ci o retrimite la câțiva metri, lateral, după stop.

A trecut o oră și jumătate...

Bryn stopează ultima minge, se îndreaptă spre vestiar, cu același pas egal, călcând ca un echilibrist, pe linia de mijloc a terenului.

Îmi pare rău. N-am văzut nimic. Îmi pare rău. Poate mâine.

Mă duc și eu în vestiar. Lângă calorifer, Bryn Jones, cel mai scump jucător din lume, își șterge mingea cu o cârpă uscată.

N-am văzut nimic. Astăzi, după atâția ani, îmi spun însă, că atunci am văzut totul.

21 ianuarie 1938. Aseară am primit programul tipărit al zilei de astăzi. ARSENAL, FOOT-BALL CLUB LTD. ITINERARY. În ajunul fiecărei deplasări, toți jucătorii și

invitații primesc asemenea *itinerare* (de formatul unui buletin de populație, cu copertă de carton), în care e prevăzut totul, pas cu pas, inclusiv meniul. Zețarul clubului „culege” — deci — numai pentru vreo treizeci de carnete. Dar englezii, care au inventat parlamentul, detestă parlamentările. *Scripta manent*¹.

La 22 ianuarie 1938 Arsenal a învins Wolverhampton cu 2—1.

Luni 24 ianuarie. Se discută despre joc sub tribunele arenei Highbury. Participă jucătorii, directorul tehnic George Allison și invitatul Petre Steinbach. Jucătorii stau în picioare. Ca într-o cancelarie. Noi, ceilalți trei, ședem în fotolii. (Whittaker spune că e un protocol instituit în 1863.)

Portarul Moss își expune părerile despre joc. Intervine Allison:

— Ascultă, Mossy! Prea multe explicații. De fapt ai greșit o singură dată. În minutul 10. Ei au atacat pe partea stângă, iar tu nu l-ai strigat destul de tare pe Billy. Și Billy a întârziat să-și „ia” extrema. Trebuie să-ți exersezi vocea și să strigi mai tare. Asta-i tot.

Apoi Allison ascultă fără să întrerupă. Până la Crayston, mijlocașul stânga.

— Ai jucat bine, Chris. După pauză, însă, l-ai atacat pe Smith pe dinafară. Asta n-o pot pricepe, la tine, Chris.

George Allison, unul din teoreticienii de seamă ai vremii, susține că fotbalul presupune adevăruri simple și, mai ales, cuvinte simple. Un jucător supus „teoretizărilor” se gândește la logodnica lui sau la concediul de vară.

În 1933, prima oară, i-am văzut pe Alee James și David Jack, vestiții interi ai Arsenalului, fără de care WM-ul ar fi rămas, poate, o formulă abstractă.

Doi oameni cu totul diferiți: un poet (Alee) și un farmacist (David). Primul: un adevărat *puck* shakespearean al gazonului, unul din cei mai rafinați fotbaliști din câți am văzut. Ghetele lui Alee James le puteai recunoaște imediat în vestiarul de sub Highbury.

¹ Cele scrise rămân (în lb. latină).

Aveau un singur crampon, în mijlocul tălpii. Marele dansator avea nevoie de un fel de poantă, pentru a-și etala registrul inimaginabil.

David Jack, în schimb, era „puritanul” tehnicii. Sobru în mișcări, aș spune chiar auster, părea obsedat de un singur gând: „nici o greșală în joc”. Și trebuie să admit că n-am văzut adversar care să poată intercepta o pasă a „marelui David”.

Acești doi misionari ai WM-ului au introdus, paradoxal, blindatele în fotbalul britanic și cel mondial. Ted Drake, „tancul”-goalgetter a făcut epocă grație lor. James Seed, managerul lui Charlton Athletic, îmi spunea foarte sugestiv că „Ted Drake nu e un mare jucător, dar e un mare centru înaintaș, pentru că izbește cu pumnul în tabela de marcaj”.

Cu „servanți” ca Alec James și David Jack nici nu era de mirare...

Pentru nimeni nu e un secret faptul că în Anglia fotbalul e o industrie. Spre deosebire de orice altă țară din lume, o victorie a „lanternei roșii” în fața liderului nu e o surpriză prea mare. Iar un 1—1, după prelungiri, în Cupă, între o echipă campioană și o echipă de amatori dintr-un district oarecare nu e un fapt rarissim.

E adevărat că în ultimii ani brazilianul Didi a îmbrățișat de două ori Cupa Jules Rimet, dar sunt convins că într-un meci simultan, pe o sută de terenuri, peste 60 de *team-uri* engleze ar obține victoria împotriva echipelor *cariocas*...

Am fost la Margate, în comitatul Kent, acolo unde partidul laburist britanic își găzduiește, în general, congresele. La Margate se află tabăra de juniori permanentă a Arsenalului. Aici sunt aduși din toată insula adolescenții talentați, pe care antrenorii-voiajori ai „tunarilor” îi descoperă în lungile lor peregrinări. Aici l-am văzut ca antrenor pe Jack Lambert, una din gloriile fotbalului englez.

Odată ajunși la o valoare de ligă, juniorii sunt promovați în prima echipă sau sunt obiectul unor schimburi. În perioada în care m-am aflat în Anglia, am văzut Arsenalul oferind trei jucători de apărare pentru o extremă stângă. Contraofertele au venit fără întârziere.

Peste câteva zile plec acasă... Stau cu Tom Whittaker în sala de biliard de sub tribună. Jucăm fotbal cu creta pe tablă. Jucătorii sunt pe teren. Lucrează. Risc una din puținele întrebări pe care mi le-am permis în decursul sederii mele în Anglia. Îl rog să-mi explice de ce stă atât de puțin pe teren, în mijlocul jucătorilor. Răspunsul e prompt și... britanic:

— E ceață, așa că oricum nu-i pot urmări... Și imediat, lăsând gluma deoparte:

— Fiecare știe ce-i lipsește. Unii, foarte puțini, își dau seama mai greu. Pentru asta sunt eu. Pentru asta și pentru încă o mie de lucruri, pe care, nu mă-ndoiesc că le cunoști... Știi bine, Peter, că munca noastră e o muncă de Sisif... Știi bine că în toată lumea golul marcat e opera jucătorului, în timp ce golul ratat e „opera” antrenorului. Anglia nu face excepție. Pentru asta am vrut să mă retrag într-o vreme. Am vrut să mă fac polițist. Mi-am scos din dulap diploma de bacalaureat, care e obligatorie... Am cercetat normele probelor fizice. Îmi erau la îndemână. Am căzut, însă, la... înălțime. Am doar 1,78. Iar poliștii britanici trebuie să aibă cel puțin 1,80.

Steinbach continuă...

Am învățat multe în țara fotbalului. Am învățat, în primul rând, că fotbalul nu tolerează intruși. Englezii spun că și omul care aduce tava cu lămâi în vestiar trebuie să fi primit și el cândva o feliuță de lămâie în pauza dintre reprize sau să fi avut o dată un bandaj de ghips în jurul gleznei... Am învățat apoi că la baza fotbalului englez stă în primul rând disciplina. O disciplină absolută, ca aceea a santinelei din fața palatului St. James.

Într-o noapte, magazinul de bijuterii din fața palatului a fost prădat sub privirile santinelei. Dar santinela n-a mișcat. N-avea dreptul să părăsească poziția de drepti. Poate că din aceeași cauză englezii părăsesc atât de greu WM-ul pe care l-au creat acum treizeci și ceva de ani.

Am plecat. Ultimele zile au fost mai grele. Isprăvisem fondul de „rulment”. (Trebuie să-ți spun că la plecarea din București, cu câteva ore înainte de tren, nu obținusem încă banii pe care mi-i promisese președintele clubului

nostru. M-a salvat, în ultima clipă, un prieten — bucătarul Cozar.)

De-a lungul celor 60 de ore de drum, la întoarcere, alimentul de bază a fost margarina germană. Dar ce importanță avea asta pe lângă faptul că făcusem un al doilea pelerinaj în țara fotbalului.

Am fost bine primit în Anglia. Englezii m-au înconjurat cu o simpatie deosebită. Printr-o coincidență, cred că am descoperit una din sursele acestei simpatii. În compartiment, la întoarcere, unul dintre călători avea o carte de André Maurois: „Sfaturi pentru un tânăr francez care pleacă în Anglia”. Am răsfoit-o și eu. Și am citit printre altele: „În Franța e o impolitețe să lași discuția să scadă. În Anglia e o imprudență să o înviorezi...”

Iar mai jos: «Dacă timp de trei ani n-ai să deschizi gura, vor spune despre tine: „Iată un tânăr plăcut și liniștit”».

«Fii modest! Dacă ești campion mondial de tenis, spune-le: „Da, nu joc prea rău...” Dacă ai traversat Atlanticul într-o barcă, mulțumește-te cu: „Da, am făcut ceva canotaj în tinerețe”.»

Am copiat atunci, în tren, aceste rânduri. Mi-am dat seama că mă încadrasem, fără să mă fi gândit, în „regulamentul” lui André Maurois...

Meșterul Steinbach strânge cu grijă albumele și le pune în sertare, mângâind cu înfiorare muchiile copertilor. Mă apropiu de o vitrină și zăresc, printre cristale, o plachetă. Citesc: „FEDERAȚIA ROMANA DE FOOT-BALL ASOCIAȚIE oferă acest dar modest lui Petre Steinbach, cel mai merituos, mai disciplinat și mai cavaler jucător. Transmiterea acestei plachete de bronz s-a făcut în București, în pauza jocului divizionar A Unirea Tricolor — AMEFA 4—1 (1—1). 1932”.

Îmi strâng și eu hârtiile. Mă gândesc la cuvintele lui Octav Luchide, unul din ctitorii fotbalului nostru, martor ocular al neuitatului 4—2 cu Iugoslavia, la Zagreb: „Petre Steinbach a fost înainte de toate un cavaler al gazonului. N-am cunoscut un jucător mai *fair*. Spunea întotdeauna că un fotbalist care își cosește adversarul e ca un ciclist care bagă un cui în roata vecinului, la înghesuiala din fața unei bariere.

Pe Steinbach nu l-am văzut lovind niciodată...”

Reporterul e nevoit să plece. E foarte târziu. Dar Petre Steinbach îmi ghicește gândurile și-mi pune mâna pe umăr:

„Dacă ai să scrii vreodată amintirile dezgropate în seara asta, aș vrea să mai sacrifici o pagină. E o poveste pe care mi-a amintit-o, într-un jurnal cinematografic, Horia Căciulescu, atunci când și-a îndreptat ironiile cam știrbe asupra lui Constantin, pentru acel 11 m ratat la Olimpiadă, contra maghiarilor, la Tokio...

E o poveste căreia i-aș da titlul: Constantin, feliuța de lămâie și Steinbach".

Constantin, feliuța de lămâie și Steinbach

Era în 1938, primăvara. Mă deplasasem cu echipa mea, Unirea Tricolor, la Timișoara. Aveam de jucat cu C.A.M.T.-ul. Un joc de care depindea soarta noastră și a lor.

Ca să nu mai lungesc vorba, mai erau câteva minute și eram conduși cu 1—0. Totul părea pierdut. Dar iată că la unul din atacurile echipei noastre, Sonny Niculescu, îmi pare, e doborât în careu. Penalți! Salvarea!

Toți jucătorii noștri se îndreaptă spre careu. Mă apropii și eu. Dar lovitura întârzie. Înaintașii noștri se codesc. Niciunul nu îndrăznește să se apropie de minge. Timișorenii se întorc și ei cu spatele. Nu au puterea să privească.

E un moment greu. Trebuie să iau o hotărâre. Simt că toți se așteaptă să trag eu, deși nu trag niciodată. Acum, însă... Trebuie. Pentru că sunt căpitanul lor. Pentru că sunt și antrenorul lor. Pentru că eu sunt „nea Petre", iar ei — băieții mei.

Am potrivit mingea. Am privit poarta. Se făcuse mică de tot, cât o tăbliță. Dar nu mai puteam da înapoi. Am tras! Mi s-a părut că am tras perfect. Dar mingea a lovit muchia barei drepte și a ieșit afară.

În aceeași clipă, iarba s-a făcut vânăță. Și am simțit în gură un gust de fier. Și s-a făcut deodată întuneric. Și n-am mai văzut pe nimeni.

Mi-am încheiat somnul letargic pe la miezul nopții.

Luni am rămas la Timișoara, ca să-i văd pe bătrâni, iar marți dimineața am luat trenul spre București. Capul îmi cântărea o tonă.

La Craiova, cineva a cumpărat din gară „Gazeta Sporturilor”. Atunci am primit lovitura cea mare. Am citit, negru pe alb, declarația unuia dintre conducătorii echipei noastre, care se întreba dacă Steinbach a greșit sau a vrut să greșească penaltiul.

„A greșit sau a vrut să greșească”.

Am ajuns în București seara, dar nu m-am putut duce acasă. „A greșit sau a vrut să greșească”.

Am umblat toată noaptea. Și eram obosit. Totul era atât de încurcat. M-am trezit apărându-mă cu glas tare: „Cum poți trage, intenționat, un penalti în bară?” Eram disperat. Și asta din pricina unui om care nu supsesse niciodată o feliuță de lămâie într-un vestiar.

A doua zi, dimineața, m-am dus la club și am cerut ca „omul în cauză” să-și retragă imediat acuzația, tot în ziar.

Am așteptat în zadar. După nouă ani, eram nevoit să renunț la tricoul „Unirii”. Și cât aș fi dorit să plec altfel.

...Au trecut patru luni. Într-o duminică m-am dus din nou în Obor, la meci. Împreună cu soția. Mă trăgeau cei nouă ani. Unirea juca cu U.D.R.-ul. Un meci-cheie. Baraj...

Mi-am lăsat soția în tribună și am coborât în vestiar. Pe culoar, foștii mei conducători mi-au barat drumul: „Petre, scapă-ne! Covaci nu poate juca. N-avem centru half. E un joc de care atârână...”

Le-am răspuns că e o glumă. Că n-am pus piciorul pe minge de patru luni. De fapt, însă, zărisem printre ochii aceia rugători ochii reci, ca de sticlă, ai „omului în cauză”.

Am intrat în vestiar. Băieții își legau șireturile. Când m-au văzut, s-au ridicat în picioare. De sus se auzea tropăitul nerăbdător al oborenilor.

Am simțit din privirile jucătorilor că trebuie să joc. Explicațiile erau de prisos. M-am echipat în viteză, ca o extremă. Apoi am auzit fluierul asurzitor al arbitrului izbind culoarele înguste și întunecate de sub tribună.

Am ieșit la lumină. Șocul optic a fost urmat de un șoc sonor. Întreg stadionul a început să scandeze „Pe-tre, Pe-tre, Pe-tre!” Am făcut ochii mari, ca să-mi opresc lacrimile de sub pleoape. Apoi a început meciul. Am jucat

ca niciodată. Poate mai bine decât atunci, la Zagreb. Am câștigat cu 5—2. Am fost purtat pe brațe. Oborul dezmințea prin urale cele câteva vorbe aruncate de un om care căuta cu orice preț o scuză, și prinse din zbor de un reporter căruia îi mai lipseau 10 rânduri în pagină pentru închiderea ediției.

... Ce păcat că nu sunt un mare scriitor ca să descriu în vreo 200 de pagini secunda veșnică dinaintea unui 11 m în minutul 85. Nu-i așa că am dreptate, Costică?...

Fachirul

Martie 1965... Acum o oră am coborât la Caransebeș. Iar de zece minute gonim spre Oțelul Roșu, într-o camionetă căreia i-am făcut semn și s-a oprit fără șovăire, pentru că șoferul e tânăr și are dinții albi, și are chef de joacă, și vrea să-mi arate că nu e șofer de provincie...

După alte zece minute au urmat stopul de rigoare, în fața Casei de Cultură, un „n-aveți de ce” scurt, un nou start — Indianapolis și... „azi o vedem și nu e”...

Vă rog să-mi permiteți să vă spun — de-a lungul celor 500 de metri pe care îi am până la uzină — că am venit la Oțelul Roșu ca să-l găsesc pe Cotormani, *fachirul* Ripensiei, idolul spectatorilor de acum treizeci de ani. Trebuie să vă mai spun că n-am mai așteptat cursa și am preferat auto-stopul, pentru că nu vreau să risc nimic. Pe Cotormani trebuie să-l găsesc neapărat. O carte de amintiri fără Cotormani ar fi — eh, cum ar fi? — ar fi ca... „Santos” fără Pele.

Trec podul peste Bistra. Încep să am emoții. „Fachirul” a fost și idolul meu...

Văd poarta uzinei. Și fundalul cu copaci desfrunziți. Mă întreb dacă *fachirul* e în schimbul de dimineată. Mă întreb în general dacă mai lucrează. Unii spun că a fost bolnav. Că s-a îmbolnăvit în perioada în care a fost antrenor. Și că ar fi avut o criză chiar în autobuz, pe drumul de întoarcere, după o înfrângere. Alții spun, dimpotrivă, că toate astea s-au întâmplat mai demult.

...Popas la „informații”. Întreb de strungarul Cotormani. Mi se răspunde — pe tonul cel mai firesc — că e în schimb, la atelierul mecanic.

Aștept bonul. Un tânăr în salopetă se oferă, amabil, să mă conducă la „atelier”. Aflu că joacă fotbal la juniorii Oțelului. E foarte supărat pe UTA că l-a luat pe extremul stânga Drăgulete și că așa nu mai merge.

Intrăm în atelierul mecanic. „Iată-l!” Din prima clipă îl zăresc pe *fachir*. Nu l-am văzut de 27 de ani. De la meciul Ripensia — Venus 4—1... 1938... pe „Venus”. De fapt nu l-am văzut niciodată în „civil” sau în salopetă, așa cum e acum, dar îl recunosc imediat. El e. *Fachirul*! Impozant ca pe gazon. Un Guliver printre pitici.

Ghidul meu îmi face semn. *Fachirul* își scoate ochelarii. Se apropie. Mă prezintă. Reiau, în două vorbe, cam ce spuneam mai sus: „O carte de amintiri fără Cotormani e ca...”

Fachirul zâmbește blând: „Și ai pierdut atâta vreme pentru un moșneag ca mine?”

Gheața s-a spart. Rămâne să ne vedem la trei, la „colțul roșu”. O să-mi aducă și câteva fotografii: „Nu mi-au rămas decât vreo două-trei. Mi le-au rupt copiii...”

Fachirul e punctual, ca o șarjă. Mi-a adus trei fotografii. Una e dintr-un meci cu Franța, la Nisa. Photo Laugier-Thiel. 1932. A doua e un grup: Ripensia împreună cu Wacker, la Timișoara, înainte de joc („4—3 pentru noi. Unul dintre cele mai frumoase meciuri ale Ripensiei”). „Ce an?” „Trebuie să scrie și anul”. „'33 sau '34”. Și încă un grup. Cu echipa națională, în Cișmigiu. Aprilie 1934. În preajma jocului cu Iugoslavia pentru campionatul mondial. „*Fachirul*”, în picioare, se sprijină de umerii lui Ciolac. Are multă distincție în ținută.

Îl întreb dacă a fost, într-adevăr, bolnav.

— Da. În două rânduri.

— Ce boală?

— Două infarcturi. Boală de antrenor de fotbal! Oh! De-ar ști jucătorii cât e de grea meseria de antrenor. Ca jucător, eu am fost — o spuneau ziaristii — întruchiparea calmului. Dar, de îndată ce am devenit antrenor, n-am mai putut să stăpânesc șoriceii inimii. Și asta aici, la „Oțelul”, unde miza n-ar părea mare. Dar pretutindeni în lume e la fel. Patul fiecărui antrenor e — așa zice — plin de cuie. Iar cuiele astea le simți chiar dacă ești *fachir*.

Pentru că veni vorba, îl rog să-mi spună cum a ajuns *fachir*.

Cotormani își aprinde o țigară — în ciuda șoriceilor inimii — se uită la fotografia din Cișmigiu, în care poartă *papillon*, desface *papillon*-ul, trece o dată mâna peste poză, cu o atenție de iluzionist și rămâne, ca prin farmec, într-o cămașuță, pe terenul viran din Mehala, la Timișoara, cam prin 1920, când avea nouă ani.

— Și eu, ca și mulți alții, am început să joc în Mehala. Sau, cum îi ziceți voi, Copacabana Timișoarei... Ei bine, și noi, copiii din Mehala am învățat fotbal lăutărește. Fără să ne întrebăm de ce și cum. Fără poziție de bază. Fără pendulări. Fără centru de greutate...

Toată lumea spune astăzi că tot ceea ce trece prin creier se învață mai ușor. Așa o fi. La fotbal, însă, în copilărie, e altfel. Pentru că fotbalul se învață și cu capul, dar mai

mult cu inima. Dacă întrebi prea mult *ce* și *cum*, pierzi vremea de pomană. Între unul care întreabă *ce* e cu *oxfordul* sau *cum* e cu *șiretul* și altul care aleargă ca nebunul ca să nu piardă mingea, acesta din urmă e de o mie de ori mai câștigat. Pentru că PONTEAZĂ. Iar fotbalul începe de la 10000 de ore în sus. Eu pun mâna în foc că Ghiță Ciolac, când a îmbrăcat pentru prima oară tricoul Ripensiei, avea mai mult de 10000 de ore pontate. Și sunt sigur că unii jucători tineri, când ajung în echipe de A, n-au decât vreo două mii. De unde știu? Nu-i nici o greutate. Totul e la vedere. Am văzut voleul lui Ghiță, și-l văd pe cel al... băieților .

...Îi amintesc că de fapt am pornit spre izvoarele fachirismului. Pare stingherit... „Ah, da...” — și revine:

— Până la 14 ani am făcut și eu, deci, câteva mii de ore. În cunoscutele campionate de stradă ale Timișoarei. Echipa străzii Spătarului. Echipa străzii Corbu. Echipa... Echipa... Echipa...

Jocurile noastre de fotbal erau completate întotdeauna cu altceva: te saturi și de icre negre dacă mănânci zi de zi. Așa se face că „reprizele” de atletism deveniseră tradiționale.

Dar pentru că veni vorba...

Aud spunându-se astăzi că noi, fotbaliștii din trecut, n-am fi făcut prea multă pregătire fizică la antrenamente. S-ar putea să fie așa. Cred că astăzi se lucrează mai mult în direcția asta. E foarte adevărat că astăzi, dacă n-ai zări mingile dormitând în mijlocul terenului, n-ai ști că asști, de fapt, la un antrenament de fotbal.

Un lucru uităm, însă, astăzi.

Noi, când îmbrăcam primul nostru tricou de pitic, aveam în picioare multe sute de ore de atletism peste ștacheta de sfoară sau pe o pistă în care scaeții aveau rol de bice, accelerând alergarea. Așa se face că la noi, la Ripensia, Bindea, Dobay, Vasi Deheleanu și eu săream fără grijă 1,60 în înălțime. Și asta într-o vreme în care campionatul național de atletism se câștiga cu 1,70 sau chiar cu mai puțin.

Cum de aveam timp?

Poate pentru că fotbalul era singura noastră bucurie. Poate pentru că un copil care muncește la un garaj încă

de la 13 ani își dă seama sau simte mai bine cu câtă greutate se face o treabă bună.

...Și cum îți spuneam, pe la 14 ani am început să joc la piticii sau, mai bine-zis, la juniorii Fortunei. Ucenic și colo, și dincolo. Și pe teren, și sub mașină. Abia la 17 ani, în 1928, am devenit și eu calfă la garaj. La Fortuna, însă, am rămas ucenic. Se vede că fotbalul nu e o treabă atât de simplă cum le pare unora. Fotbalul e o școală la care umbli vreo 10—12 ani, dar, spre deosebire de alte școli, examenele fotbalului sunt cu sutele, pentru că se dau în fiecare duminică. Și mai e ceva: aceste examene nu se trec aproape niciodată. Pentru că dorințele marelui examinator, Publicul, nu au niciodată margini...

Și-acum, ca să ajungem la poreclă, trebuie să-ți spun că am devenit „calfă” în fotbal în anul 1929, la Chinezul din Timișoara. Gloriosul Chinezul...

Primul meu examen adevărat s-a întâmplat să fie la Tg. Mureș, într-un turneu pascal la care, pe lângă echipele locale Mureșul și Olimpia, am participat și noi, Chinezul.

Primul joc, cel contra Mureșului, a fost jocul meu de debut la seniorii Chinezului. Și trebuie să spun că am călcat cu dreptul. Am avut una din zilele acelea rare când îți merg toate, când mingea se lipește de șiret de parcă ar fi dezumflată, și când ajungi mereu cu o clipă înaintea adversarului.

Jucam centru half și aveam în față doi înaintași de clasă: frații Stroc. (Nu apăruse încă WM-ul — nici măcar în Anglia... Mureșul își permitea, deci, să joace cu doi centri înaintași, așa cum aveau să se străduiască echipele din toată lumea peste vreo treizeci de ani, redescoperind America.) După o jumătate de oră de joc, frații Stroc, de la care mureșenii așteptau totul, nu prea izbutiseră să treacă de noi. În echipa mureșeană începuse să se strecoare astfel discordia. Acea discordie care frânge echipa, anunțând înfrângerea. Mai mult decât atât, unul din apărători, enervat de încercările nereușite ale „fraților”, s-a răstit la Albi (n.a., Stroc cel mare): „Mai mare rușinea, mă Albi! Aveți un copil în față și vă dă ordine la amândoi”. Albi, jignit în amorul său propriu, s-a răstit și el la rândul său: „Copil ai zis? Țsta are un cap de oțel, picioare artificiale și articulații universale! Vino de-l încearcă! E un *fachir*!”

A doua zi s-a întâmplat să-mi iasă din nou toate „pasiențele” și astfel, vorba aruncată de Albi, *fachirul*, a ajuns în tribune, și a crescut, a crescut, și s-a întins la galerie, iar de acolo a pornit pe drum de fier, și a ajuns la Timișoara, și... ce să-ți mai spun... după cum vezi... a ajuns până la Oțelul, tocmai în '65, unde mă cunosc și copiii. Uneori, pe stradă, mi se întâmplă să aud câte un puștan de la profesională, șoptind pe sub cozorocul chipiului: „Îl vezi? E *fachirul*”. Și atunci iuțesc pasul...

Adevărul e însă că prietenii mi-au spus *fachirul* doar vreo șapte ani. Până în 1936, când, venind cirul Kludski la Timișoara, Dobay, „calul”, m-a poreclit Bebi. De ce? „Kludski” avea un elefant și elefantul se numea Bebi, așa că eu, nefiind prea pirpiriu și prea zglobiu, am rămas Bebi. Publicul din tribune, însă, a rămas cu „*fachirul*”, pentru că e o poreclă care nu mai are nevoie de explicații. Ca și caricaturile „fără cuvinte”, care sunt și cele mai bune.

(Cu mare părere de rău sunt nevoit să schimb pista. Dacă m-aș lăsa furat de aceste „povești de demult”, ar însemna să nu termin niciodată. Îl rog, deci, pe meșterul Cotormani să-mi vorbească despre „sfertul de oră al Ripensiei”, care a făcut epocă în perioada de glorie a timișorenilor.

Fachirul, rupt din ritm, își scoate ochelarii. Nu mai privește în spațiu, ci în timp...)

...A existat, într-adevăr, un „sfert de oră al Ripensiei”. Sau, mai exact, un final Ripensia. Mulți spuneau că e o simplă coincidență, dar „sfertul” nostru a fost o treabă dinainte gândită.

Semnalul venea din atac: de la Ghiță Ciolac sau de la Schwartz. Cu aproximativ douăzeci de minute înainte de sfârșit. Eu aveam misiunea să fac câteva jonglerii, așa, „de amorul artei”, care să scoată adversarul din tempo și să-l enerveze. Apoi urma „lucrul la gherghef” sau „chermeza”— cum i se spune astăzi. Pase scurte și repezi pentru o nouă dereglare a adversarului. La această „țesătură” participa aproape întreaga echipă. În sfârșit, când auzeam din nou „Gata, Bebi!”, începeam lansarea lungă a extremelor Bindea și Dobay. Și astfel pornea „marea nebunie”.

Dar pentru că veni vorba de „lansarea lungă”, dă-mi voie să mă mai opresc un minut. În ultima vreme citesc, mai ales în revistele străine, cum teoreticienii și ziariștii se ceartă pe tema: „Pasa lungă sau pasa scurtă?” Și-atunci mă apucă o mare tristețe. Pentru că flecăreala este moartea fotbalului.

A încerca să afli „adevărul” ăsta cu pasa lungă sau cu pasa scurtă înseamnă să ajungi la mintea popilor din vechime, care s-au certat sute și sute de ani ca să stabilească „o dată pentru totdeauna” dacă îngerii din cer au fost bărbați sau femei.

Pasa lungă și cea scurtă își au fiecare rostul ei. Partizanii pasei scurte — auzi vorbă: „partizanii pasei scurte!” — susțin că pasa lungă e de cinci ori mai nesigură. Eu, însă, pot să le răspund — pentru că tot ne jucăm de-a cifrele — că pasa lungă e, în schimb, de șase ori mai periculoasă. Iar dacă o dai la strung, devine numai de trei ori mai nesigură și de zece ori mai periculoasă. Atunci, cum rămâne?

Anderlecht-ul, cu cele 1000 de pășulețe sigure ale sale, nu dă un gol când e o treabă mai serioasă. În schimb, Internazionale, cu trei pase... nesigure, dă trei goluri Real Madridului.

Mi-am îngăduit să-ți spun toate astea ca să-ți arăt că în fotbal lucrul cel mai caraghios e să-l iei pe „da” sau pe „nu” în brațe și să te lauzi că nu-i dai drumul.

Pasa lungă? Pasa scurtă? Îmi vine să râd când aud asemenea împărțeli nefirești. Eu aș zice că pasa lungă e piciorul drept, iar cea scurtă — piciorul stâng al unui om. Dacă îi iei dreptul sau stângul trebuie să-i dai o cârjă. Așa și cu fotbaliștii. Un jucător obligat să folosească numai pasa scurtă sau numai pasa lungă are nevoie și de o cârjă.

Mie mi-a plăcut mult pasa lungă. Și am lucrat-o, ani în șir. Mă refer în special la pasa pentru lansarea extremelor, din poziția mea de centru half¹. Dobay râdea deseori când mă vedea urmărind traiectorii și efecte în trimiterea pasei: „Prea multe vrei, Bebi. Ceea ce vrei să

¹ Înainte de crearea WM-ului (1—3—2—5) s-a jucat 1—2—3—5. Deci, stoperul din perioada WM-ului este urmașul halfului centru avansat în perioada premergătoare WM-ului.

faci tu, e greu de făcut". Și era într-adevăr greu. În fiecare zi, timp de o oră, trimiteam zeci și zeci de mingi, cu ristul exterior, spre... Bindea. Efectul ristului urmărea ca mingea să învâluie halful din fața lui Bindea, să-l ocolească și să ajungă în piciorul lui Binduț. (*Fachirul* îmi desenează pe carnet traiectoria ciudată a mingii. Păstrez și acum fila cu amprenta degetului care manevrase cu o jumătate de oră înainte roțițele și manetele strungului.) La fel făceam și pentru Dobay. Bineînțeles, când nu-i aveam pe ei, lucram cu copiii. Un copil era Dobay, iar celălalt, adică halful „advers”, era, să zicem, Vintilă, și treaba mergea strună. Toată lumea era mulțumită. Mai ales copiii. Iar pasa lungă devenea tot mai puțin nesigură.

Și-acum, ca să închei cu „sfertul de oră al Ripensiei”, pe rare l-aș numi „avalanșă în plină vară”, îmi amintesc de o întâlnire de Cupă, cu Crișana din Oradea, prin '36. Crișana era o echipă viguroasă, spre deosebire de cea a „profesorilor” de la CAO — tot Oradea — și ne-a dat mult de furcă. Îmi aduc aminte că în jocul acela, care era de fapt o rejucare, orădenii s-au întrecut pe ei și ne-au condus cu 2—1 până în minutul 85, când Schwartz a egalat. Au urmat prelungirile, adică cele două sferturi reglementare. Ripensia avea, în sfârșit, două sferturi.

Rezultatul final e aproape de necrezut: 8—3 pentru noi. Avalanșa de care vorbeam.

Meșterul Cotormani își pune din nou ochelarii. Mă studiază. Amfitrion prevenitor și subtil, vrea să-și dea seama dacă aceste „povești de demult” au ritmul necesar. Apoi mă roagă să-i pun o întrebare, două...

Surprins de intervenția *fachirului* și fiind nevoit să răspund *cu tempo*, intru în criză de timp și pun banala întrebare reportericească: „Cea mai frumoasă amintire?”

...Cea mai frumoasă amintire a mea nu e numai a mea. Dacă am fi toți 11 aici, am răspunde în cor. Ar răspunde și Ghiță Ciolac, și Vogl, și Bindea, și Sepci, și Dobay, și Albu, și toți ceilalți. Cea mai frumoasă amintire a mea e deci o amintire colectivă. O bucurie colectivă. Ca toate marile bucurii.

Dacă-l întrebi pe marele Pele despre cea mai frumoasă amintire a lui, îți va răspunde, sunt sigur: Rasunda Stadion, Stockholm, 1958, finala cu Suedia. Dar „finala

suedeză" e, în același timp, cea mai mare bucurie a lui Didi, a lui Garrincha și a tuturor celorlalți.

Dacă îi pui aceeași întrebare lui Fritz Walter, îți vor răspunde — sunt tot atât de sigur — și ceilalți zece de la Berna: Stadionul Wankdorf, 1954, finala cu Ungaria...

Dacă îl întrebi pe Bozsik, îți va vorbi și el, în numele tuturor celorlalți, despre ziua aceea de sfârșit de octombrie 1953, când a avut iluzia că a îngenuncheat fotbalul englez.

Amintirea mea, sau, mai exact, amintirea noastră — te rog să reții că păstrez proporțiile față de exemplele pe care le-am dat — este ziua de 11 iunie 1933: România — Iugoslavia 5—0.

Pentru mine, însă, ziua de 11 iunie '33 a fost poate și mai frumoasă decât pentru „ceilalți zece”. Și iată de ce:

...Eram rezervă. Petre Steinbach reprezenta o forță în echipa noastră. Jucase și în primele două jocuri ale Balcaniadei: cu Bulgaria și cu Grecia. Eu nu-mi făceam iluzii. Vremea mea nu venise încă. Deși jucasem, odată, la Linz, în Austria, cu câteva luni în urmă.

Și iată că pe neașteptate — mai erau vreo două ore până la joc — în camera mea de la hotelul Union intra selecționerii:

— *Fachirule*, Steinbach s-a îmbolnăvit.

— Ce are?

— Nu poate juca. Ești capabil să ne garantezi că ai să joci bine?

— Nu.

— Cum?!!!

— Pot garanta doar că am să fac totul ca să joc bine.

— De fapt... desigur... sigur că... ești emoționat? Sper să fiu astăzi.

— Hai, fii serios, și pregătește-te!

Eram foarte serios. Nu eram emoționat. Pentru că nu știam ce e tracus. Nu știam, și pace. Auzisem vorbindu-se, dar numai atât.

Și am jucat. Rezultatul îl știu, m-am convins, și copiii de astăzi: 5—0 pentru noi. Scorul putea fi și mai mare. Dar, după pauză, ne-am cam făcut de cap. Eram tânăr — nici 22 de ani — și voiam să le arăt bucureștenilor că am intrat în echipă nu numai pentru că s-a îmbolnăvit „nea Petre”.

Fiind 5—0 și jucând relaxat, mi-au ieșit toate „numerele”. Am izbutit și un „bis”: Valejarevici și Jifkovici s-au ciocnit de două ori cap în cap, uitând că „elefantul Bebi”, deși lent, știe să rupă uneori ritmul.

A fost frumos. Ce vrei? Tinerețe... Uneori îl văd pe Codreanu, la televizor, cum vrea să „pună” mingea între picioarele adversarului. Și-l înțeleg foarte bine. E tânăr. Și-apoi mai e și o chestie de temperament. Unii se mulțumesc să „robotească” vreo zece ani pe gazon și au impresia că joacă fotbal. Alții au mai mult umor. Ozon a fost un mare umorist.

Reiau gândul lui Cotormani și-l leg de o vorbă auzită în tribună, acum câțiva ani: „Ozon este cel mai mare epigramist al fotbalului nostru”.

...Bineînțeles însă că totul are o limită. Pentru că fotbalul, deși nu e „roboteală”, e, în primul rând, muncă și seriozitate... Am auzit că Herrera, când a fost prima oară la București, a cerut în primul rând ca turiștii-suporteri ai lui Inter să locuiască într-un alt hotel decât cel rezervat jucătorilor. De altfel, simplul fapt că a venit la Brașov ca să vadă cum joacă Dinamo e o dovadă de seriozitate. Iar seriozitatea e în primul rând prevedere.

Seriozitate... Prevedere...

Există în palmaresul Ripensiei, pe lângă multe și frumoase victorii în turneele din Franța, un tare urât 1—6 cu Olympique Marseille, la Marsilia, în ziua de 5 aprilie 1932.

Explicația?

În dimineața jocului am făcut o excursie pe mare, la Chateau d'If, vestita închisoare a lui Monte Cristo, care se află pe o mică insulă, la vreo doi kilometri de Marsilia. Nu mai e cazul să-ți spun că excursia a fost tare frumoasă și că am zăbovit cam mult, deși imediat după-masă aveam jocul cu Olympique.

Când am văzut că e târziu — nici n-am știut când a trecut vremea — am sărit pe puntea vapurașului care trebuia să ne ducă pe țărm și l-am rugat pe pilot „să-i dea bătaie”. Din nefericire, însă, marea era agitată, și deși n-am plutit decât doi kilometri, ne-a pălit răul de mare. Odată ajunși pe țărm, am căutat locuri mai ferite — pentru motive ușor de înțeles — dar răul a continuat mult după aceea.

Când am apărut pe teren, am simțit o mare amețeală. Publicul părea că se leagănă, și așa mi-a accentuat senzația de greață.

Nici nu mai știu cum am izbutit să dăm primul gol. Știu doar că am așteptat pauza ca pe o izbăvire. În cele din urmă am pierdut cu 6—1, și cu toate că am reparat totul, până la sfârșitul turneului, amintirea de la Marsilia mă urmărește încă... Poate pentru că am repetat-o mereu flăcăilor care pornesc acum la drum...

Întorc fila carnetului. „Fachirul” interpretează altfel și se scuza...

— Știu. Nu-ți plac predicile. Dar dacă ai venit la un bătrân ca mine, nu scapi de predici. Așa că...

...Ne întorceam din Franța. Asta se întâmpla în a doua săptămână a lui 1933. La 4 ianuarie învinsesem Monaco cu 5—3, în ultimul joc, așa că în tren era veselie deplină.

Ne-am oprit la Subotița, în Iugoslavia. Aveam programat un joc cu Sz. A. K. Și l-am început în stil mare. După vreo treizeci de minute era 3—0 pentru noi. Iată însă că, sătui de prea mult bine, Ghiță Albu¹ și Rafinschi — pare-mi-se — au început să se certe! Din nimic. Dintr-o vorbă sau dintr-o ciocnire involuntară. Nu-mi mai aduc bine aminte. Și treburile au început să meargă pe dos. Așa e de când lumea. Iar la fotbal, când doi se ceartă, echipa joacă în nouă sau chiar în „mai puțin”, pentru că ies din joc și „mediatorii” care încearcă să-i împace.

Totuși, era 3—0...

Mai mult decât atât, cu vreo zece minute înainte de pauză, penalti în favoarea noastră!

Era rîndul meu. La noi, la Ripensia, penaltiul a fost cu rîndul. Las' că-ți explic...

M-am dus spre careul sârbesc. Dar pe drum m-a cuprins pofta de joacă. Binduț, „geograful” nostru, spunea că asta venea de la mistral, vîntul de pe Ron. Nu-ți mai spun că până să ajung la grămăjoara de var de la 11 m, am uitat că Ghiță se ciondănese cu „Rafi” și că jocul echipei noastre se cam despletise.

În timp ce îmi potriveam mingea, mi-am zis că trebuie să trag cel mai frumos penalti din câte a văzut Subotița. Un

¹ În acel turneu Albu a fost împrumutat de Ripensia.

penalti la păianjen, cu „ștergerea" barelor la încheieturi — dacă se putea...

M-am apropiat, am făcut fenta, portarul s-a dus în stânga și am tras în colțul opus. Mingea a pornit precis în colțul drept, dar, în loc să cadă în plasă, a lovit barele la încheietură, a hohotit o dată — de s-a auzit în tot stadionul — și a zburat în teren, ca o ghiulea, peste capetele tuturor jucătorilor adunați „la spectacol", în jurul careului...

Ce a urmat? În minutul 90, 6—3 pentru Subotița. E limpede, cred.

După terminarea meciului, în vestiar, nimeni n-a scos o vorbă. Minute în șir. Ne întorceam acasă cu o înfrângere. E adevărat, singura, dar, ceea ce era mai grav, ultima. Tăcerea era apăsătoare. Deodată, însă, s-a auzit o voce: „Nu putem să ne întoarcem acasă cu isprava asta". N-a răspuns nimeni. Tăcere. Doar zgomotul ușii: unul din conducători părăsea vestiarul.

M-am dus la duș. Mă gândeam la „păianjenul" blestemat. Am fi avut 4—0 și poate sârbii nu ne-ar fi întors." I-am zâmbit vinovat lui Ghiță Albu. Atunci am auzit din vestiar vocea celui care ieșise: „Hei, voi, de la dușuri! Grăbiți-vă! Apa nu spală și păcatele!"

Gluma ne-a înveselit. Am revenit în vestiar și am ascultat, spășiți: „Cine a vorbit, are dreptate. Într-adevăr, nu ne putem întoarce așa acasă. Am izbutit să contractez un meci pentru mâine. Cu SMTE Subotița. E o echipă de valoarea Sz.A.K.-ului. Bineînțeles, jucăm pe gratis. Așa se întâmplă când vrei cu tot dinadinsul să-ți strici firma."

Și am jucat. Am jucat toți ca și cum de meciul acela ar fi depins tot restul vieții noastre. Eu nu mi-am permis nici cea mai mică șotie. Plăteam pentru penaltiul la... păianjen.

Am câștigat cu 9—0.

În seara aceea, tot în vestiar, am făcut o descoperire ciudată. Mi s-a spus că de mult n-am mai jucat atât de spectaculos. Și asta cu toate că nu făcusem decât să „trag", ca să șterg impresia proastă din ajun.

A doua zi mi s-a confirmat că am jucat bine. Cum? Conducătorii clubului SMTE mi-au propus să fac un tur al orașului într-o trăsură, «ca să-l vadă lumea pe „fachirul" Ripensiei». Bineînțeles că am refuzat. Mai ales că era

vorba și de o fanfară care să anunțe trecerea mea pe capra trăsorii. Ce idee!

Așa s-a încheiat povestea „penaltiului la păianjen”.

Meșterul Cotormani își permite un moment de *respiro*. Apoi revine:

...Ți-am promis că am să-ți explic de ce la noi, la Ripensia, penaltul era cu rîndul. Trebuie să-ți spun, înainte de toate, că în privința asta am avut un regulament precis. Totul fusese stabilit din timp.

Primul a tras Ghiță Ciolac. Era centru înaintaș, ce mai... și-așa, Ghiță a tras ce-a tras, până când, într-o zi, a ratat. Și s-a retras imediat. Așa era regulamentul. Atunci a venit rîndul lui Dobay. „Calul” a tras și el, la „ruperea plasei”, până când a... galopat și el. A venit rîndul lui Schwartz. Unu, două, cinci, șase... Și stop. După Schwartz a urmat seria mea. Care, după cum știi, s-a încheiat la Suboțița. La 3—0!

După Suboțița a venit rîndul lui Zombori, portarul.

Din ziua aceea — ani în șir — și până când „Zombi” a ieșit din echipă, nimeni nu a mai avut prilejul să tragă „11 metri” la Ripensia. Abia acum îmi dau seama că păianjenul de la Suboțița tot a fost bun la ceva: a inaugurat „seria Zombori”, cea mai lungă din istoria fotbalului nostru. Mă gândesc că de la Justin încoace n-am mai avut portar trăgând lovituri de la 11 m.

Fachirul se scuză. Mă părăsește pentru cinci minute. Are de comunicat ceva unui băiat din schimbul de după masă. Mă uit în urma lui. Bătrânul „elefant Bebi” folosește pasul alergător în ciuda celor două infarcturi.

Cât timp lipsește, dați-mi voie să vă spun și eu o poveste despre *fachir*. În câteva cuvinte.

...Ripensia nu făcea zid. Deși zidul începuse să fie la modă. Timișorenii nu se sinchiseau însă. Îl aveau pe Cotormani. El singur se plasa la 9 metri. Simțea mingea, indiferent de viteză. Și pune capul. Și aproape toate mingile se izbeau de capul lui. Asta l-a scos într-o zi din fire până și pe marele Baratki. Atunci s-a auzit până în tribună: „Ce dracu ai pe frunte, Bebi? Scoate magnetul!”

Și pentru că a venit vorba despre jocul de cap; trebuie să recunoaștem că cel al lui Cotormani a rămas neîntrecut. Ani de-a rîndul, *fachirul* a făcut să dispară ca prin farmec mingile de pe capul lui Sindelar, șeful

orchestrei Wunderteam-ului, sau de pe cel al doctorului Sarosi.

Cel mai mare rival al lui Cotormani în duelurile „la cap” n-a fost, însă, un jucător străin, ci — o mărturisește chiar el — un jucător de-al nostru, Petea Vâlcov, venusistul”.

Fachirul revine:

— Așa-s interviurile la noi. Cu pauze. Pentru că mașina n-are pauze.

Anul ăsta (n.a., 1965) împlinesc 40 de ani de muncă. Fără nici o întrerupere. Așa „profesioniști” am fost noi... Atunci, în 1930, când am trecut la Ripensia, am făcut-o pentru că Ripensia mi-a oferit o slujbă de strungar la Tramvaie. Deci, o slujbă la stat, care, parcă, era mai sigură decât cea de la garajul particular la care lucram.

Niciodată nu mi-a trecut prin gând să las meseria. Om de modă veche, cu idei fixe: „Picioarele trec, mâinile rămân”.

Ieșim. Soare. Poteci de asfalt. Panouri cu fotografii. Vorbim despre jucătorii tineri. Apoi reluăm povestea Ripensiei:

— Spune-mi, meștere, cum explici victoriile Ripensiei?...

— Știi și eu? Poate pentru că ne-a fost tare greu. Poate pentru că n-am așteptat la rând să punem piciorul pe minge, ca la lecțiile de fotbal, ci ne-am repezit care pe care spre ghemul de cârpe, cu un singur gând: să nu cumva să-l scăpăm din picior. Poate pentru că nu ne-a dat nimeni scutire medicală când făceam puroi la degetele cu unghii crăpate de prea multe spițuri.

Toate astea sunt cu „poate”. Mai e însă și ceva fără „poate”. Ceva de care sunt sigur: am fost prieteni. Și încă ce prieteni! Dacă venea cineva cu șoalda și-mi spunea pe șoptite: „Știi, am auzit că Bindea a spus că...”, nu-l lăsam să-și termine vorba și-l pofteam să potrivească macazul: „Dacă știi ceva de bine, spune, iar dacă nu...”

— Și totuși, meștere, am auzit că acum, la bătrânețe, foștii ripensiști nu mai sunt chiar atâta de prieteni...

Fachirul zâmbește cu reproș:

— Tovarășe dragă, dacă știi ceva de bine, spune...

Ne despărțim la poarta uzinei:

— Pe când în București?

- Sper cât mai târziu...
- De ce?
- Pentru mine Bucureștiul înseamnă un control la ASCAR.
- Atunci, într-adevăr...

- Dar tot am să vin... Când o să mai joace o echipă braziliană. Ultima oară am văzut o echipă de la Pele de-acasă, i-am uitat numele, jucând cu Progresul. Și mi-am amintit de Ripensia.
- Prin ce?
- Prin calmul tuturor jucătorilor în pregătirea atacurilor. Era și Ghiță Ciolac acolo, pe gazon, era și Schwartz, era și Vasi Deheleanu. Numai că nimeni n-a strigat: „Bebi, fii gata, îi dăm drumul!"

Tricotaje „La Ghiță Albu"

Aș vrea, mai întâi, să vă fac o mărturisire. Care, promit, nu va fi lungă.

Când Ghiță Albu a debutat în echipa națională de fotbal a României (10 mai 1931, Romania — Bulgaria 3—1, la București)... subsemnatul, strângător de amintiri, bâjbâiam literele în gazeta de sport a vremii, le împerecheam după puteri (neavând încă șapte ani) și citeam *Dobau* în loc de *Dobay*. Ca să fiu sincer, am

învăţat să citesc prematur nu din cine ştie ce sentimente cărturăreşti, ci ca să desluşesc mai devreme tainele fotbalului. (Prietenii susţin că asta se şi vede din felul cum aşez cuvintele. În sfârşit, așa-s prietenii...)

Pătrunsesem în lumea de basm a fotbalului prin intermediul crainicului Radu Vasilescu, bunicul spiritual al lui Ghiţulescu, şi-odată intrat în acest labirint fără ieşire, m-am pornit să mân oile negre pe câmpul alb al hârtiei de tipar. E inutil să vă mai spun că, datorită metodei pedagogice adoptate n-am început cu o—i = oi, ci cu A, l, b, u = Albu şi cu R, o, b, e = Robe.

Şi-acum, să revin la Ghiţă Albu.

După ce am început să înghit „Gazeta Sporturilor” ca siropul de compot după untura de peşte, mi-am dat seama că nu izbutesc să desluşesc două lucruri:

1. Cuvântul *walk-over* (pe care îl întâlneam uneori la pagina curselor de cai) şi...

2. Cum face „Albu ăsta” de nu lipseşte niciodată din echipa naţională. Ba lângă Vogl, ba lângă Bürger, ba lângă Sfera.

Pentru *walk-over*¹ mi-au trebuit zece ani. L-am găsit într-al unsprezecelea, ascuns pe ultima filă roşie a *Larousse*-ului.

În schimb „misterul Albu” a început să se limpezească mult mai târziu, şi asta numai datorită unui registru vechi şi gros ca un ceaslov. În filele lui, roase de prea multe cercetări, mi-am dat seama că atunci, în copilărie, numele lui Albu avusese tot temeiul să mi se pară de neclintit. Într-adevăr, Albu deţine până astăzi un formidabil record: a jucat aproape de 40 de ori, *fără întrerupere*, în echipa naţională. Cronicarii vremii susţin că Albu este cel care a adus pe gazon expresia „senator de drept”, lăsând-o la discreţia culegătorilor de metafore.

Fostul internaţional Gheorghe Albu este de o săptămână în Bucureşti², la un curs de antrenori, şi mă aşteaptă astă-seară, după cină, la hotelul sportivilor de lângă stadionul „23 August”, în camera 317. Mi-a spus că pot veni la orice

¹ Walk-over = expresie în limba engleză pentru cursa la startul căreia se aliniază un singur cal.

² Februarie 1965.

oră. Și că pot rămâne pân'la ziuă, el nemaiaivând vârsta lui Pîrcălab sau Pavlovici...

Sun.

Nu e singur. Mai are doi oaspeți. Tot arădeni. Dumitrescu III (de la ITA 1950) și Jurcă (de la UTA 1960). Au aflat că la 317 s-a pus la cale o „seară de povești” și au renunțat imediat la premiera pe ecran a Titanic-Valsului, deși poveștile „bătrânului” nu mai sunt demult în premieră...

— Ce mai faci, nene Ghiță?

— Ce să fac? Încerc să rămân tânăr.

— Ai în perspectivă vreun joc de old-boys¹?

— Nu. De tinerețe am nevoie ca să mai pot învăța. Numai dacă rămâi tânăr poți hotărî că ce-a fost bun ieri, nu mai e bun azi... Vezi, spunea cineva că săritura de la WM la 4—2—4 e ca de la Fordul cu coviltir la Fiatul lui... Juventus². Dar asta o poți pricepe numai dacă judeci tinerește. Iar cu fotbalul nu-i de glumit. În fotbal, ateroscleroza vine mult mai repede. Matematicienii, de pildă, au învățat cândva că „unu și cu unu fac doi”, rămânând cu adevărul ăsta pe vecie. La noi, la fotbal, victoria îți face cu ochiul abia după ce izbutești să arăți că „unu și cu unu mult fac trei”. Mai mult decât atât. În clipa în care acest „unu+unu= trei” a încăput și pe mâna altora, trebuie să faci pe dracu-n patru ca să găsești că „unu și cu unu fac... patru”. Asta-i toată tehnica la fotbal.

— Simplă ca bună ziua...

Profit de rumoare și încerc să aduc vorba despre „finala care se joacă azi”.

— Nene Ghiță, ia să ne spui dumneata povestea celor 35 de tricouri neîntrerupte.

Ochii albaștri ai fostului venusist mă privesc cu reproș:

— Da. Povestea „tricotajelor”... Te-ai luat după hârtoagele lui Mihăilescu. Sunt ele mai multe de 35, pun mâna-n foc pentru asta, dar, nefiind arhivar, mi-ar fi cam greu să stârnesc praful.

— 35 consecutive, plus încă 7... Așa scrie...

— Scrie prost. Și-am să vă arăt de ce. Chiar astă-seară.

¹ Joc de bătrâni (în lb. engleză).

² Juventus, echipa de fotbal patronată de uzina Fiat din Torino.

...După care elementii caloriferului au pierit ca prin farmec, iar în locul lor au apărut un cămin mare cât o gură de tunel și un trunchi noduros ca în poveștile lui Walter Scott.

— Fotbal joc de când mă știu. Nu zic chiar din scutece — ar însemna să fi început la 18 noiembrie 1909 — dar nici mult după aceea. Am întârcat, așadar, pe maidanele de lângă gara Aradului. Hai să zicem că „stadionul” central era chiar pe strada Ardealului. În loc de minge, cum prea bine cred că vă închipuiți, aveam o bășică de porc cumpărată de la măcelărie. În loc de crampoane — bătăturile tălpilor. Dar la urma urmei, nu-i nici o faimă în asta. Toți cei care au lăsat o urmă în fotbal au început la fel.

De ghetе, bineînțeles, nici nu ne atingeam. Le țineam pentru la iarnă, la zăpadă, ca să scurtăm cât mai mult moțaitul lângă sobă. E de spus însă că iarna, când nu mai puteam juca în picioarele goale și foloseam ghetete, cumpăram și câte o cutie de cremă neagră, ca să le luăm ochii la ai bătrâni. N-aveam încotro. Dacă veneam cu bombeurile muncite, era vai și-amar. Singurele zgârieturi scutite de curea erau cele roșii, de pe picior. (Adevărul e că nici n-aveam de unde. Tata era fierar.)

Am ajuns în echipa de juniori AMEFA în 1925, adică în anul când a apărut legea ofsaidului. Aveam cincisprezece ani și ceva.

Dar pentru că veni vorba despre vârsta asta, aș vrea să spun vreo două vorbe în plus... Aud vorbindu-se astăzi că copiii nu mai au timp să joace fotbal. Și partea proastă e că unii cred asta. Poate că vreți să știți programul meu de atunci și al celor de-o seamă cu mine. Între șapte și trei, în fiecare zi, ucenic la UVA. Lăcătuș. Iar de două ori pe săptămână, între cinci și opt seara — școală profesională. Deci, de două ori pe săptămână, câte unsprezece ceasuri pe zi, iar în rest — opt.

Când mai jucam? În tot restul timpului.

La AMEFA aveam antrenamente de două ori pe săptămână. Dar *fotbalul nu se învață la antrenamente, ci în „restul timpului”*.

După un an de juniorat, care mi s-a părut lung de tot, mi-am zis: „Ghiță, băiete, dacă într-un an nu ajungi în echipa întâi, mai bine lasă-te păgubaș”.

Întotdeauna mi-au plăcut planificările. Și mai cu seamă cele pe termen scurt. Sunt tare bune. Fiind scurte, n-ai timp „să le lași pe mâine” și-ți dai repede seama cu cine ai de-a face.

...Și-așa, după aproape un an, cu puține zile înainte de împlinirea sorocului, tocmai când mă pregăteam să-mi iau rămas bun de la fotbal, iată că într-o sâmbătă, pe la amiază, în timp ce ai noștri erau plecați la Petroșeni, pentru jocul cu Jiul, mă cheamă unul din conducători și-mi spune: „Ghiță, pleci la noapte la Petroșeni. Joci mâine”.

Cât așteptasem vorba asta! Eram salvat!!

Am călătorit toată noaptea. Ce importanță avea faptul că vagonul era de clasa a III-a și că la Simeria urma să aștept patru ceasuri cursa spre Petroșeni. Ce importanță avea faptul că dimineața, la coborîre, abia îmi simțeam oasele. Tot n-aș fi putut să dorm. Nici pe catifeaua primei clase și nici în patul moale al somnoroșilor.

A doua zi am jucat de parcă aș fi băut două ibrice de cafea, deși nu închiseseam ochii nici măcar un minut. AMEFA a câștigat cu 9—2, iar eu mi-am înfipt bine cuiele în colțul stâng al careului. Îmi împlinisem planul. Dar, chiar în drum spre vestiar, m-am și socotit intrat într-al doilea. Trebuia să-mi înfig și mai adânc cuiele în careul care frige. Trebuia să rămân cu orice preț în echipa întâi. „Cu ghearele și cu dinții”.

Solicit din priviri un timp de odihnă (iertare, stimați cititori, pentru acest termen de import) și punctez:

— Deci, „misterul” Albu...

Dar Albu îmi face semn să nu mă grăbesc.

Bineînțeles că termenele sunt obligatorii, dar mai e ceva. Și am s-o spun chiar cu riscul de a părea un pisălog de modă veche tinerilor noștri fotbaliști care au de pe acum o foarte bogată experiență: s-au fotografiat cu fete în kimono la Tokio, au văzut Polul Nord, au privit Turnul Londrei, ceea ce mie, din păcate, nu mi-a fost la îndemână.

Vreau să spun că totul e să știi să rămâi ucenic toată viața. Fotbalul e treabă tare sucită. În 90 de minute, la Londra, în 1953, maghiarii au dat peste cap 90 de ani de fotbal englezesc, dar în mai puțin de un an, la Berna,

Herberger a făcut ca de toți așteptatul banchet unguresc să se transforme într-un priveghi.

Să rămâi ucenic. Da, asta e totul. „Duduș” Bodola, prietenul meu de la Venus, care a îmbrăcat de 48 de ori tricoul echipei naționale a României, nu l-a lăsat niciodată pe omul de la vestiar să-i lustruiască ghetetele sau să-i țeasă ciorapii. Și asta pentru că s-a socotit ucenic întotdeauna. Veți spune, poate, că e un amănunt, dar, oricât vi s-ar părea de ciudat, mie-mi place să judec omul după mărunțișuri.

Și mai e ceva. Cât timp am jucat la AMEFA, n-am îndrăznit niciodată să intru în vestiar, la echipare, înainte de a-i fi văzut intrând pe toți ceilalți. Ei erau meșterii. Eu eram ucenicul. Eram cel mai mic și ceva îmi spunea că așa trebuie.

...La câteva luni după meciul de la Petroșeni, m-am mutat cu serviciul la CFR și am îmbrăcat tricoul Gloriei CFR, pe care aveam să-l port trei ani (1928, 1929, 1930), până într-o zi de iarnă, despre care am să vă povestesc dacă n-o să mai fumezi — gest spre mine — atâta...

În toți acești ani am „tras” cât doi, deoarece pe lângă faptul că aveam de apărat postul de titular la Gloria, trebuia să fac față altor două planificări: prima — să joc în „aleasa” Aradului, și a doua — să pătrund într-un fel și în „aleasa” Ligii de Vest, unde nu prea aveai loc de timișoreni.

În vremea asta mi s-a întâmplat ceva care a hotărât, cred, tot restul vieții mele de fotbalist.

În 1930, cam pe la sfârșitul primăverii, am jucat finala campionatului național, la București, cu Juventus. A fost un joc frumos. Din păcate, Gloria mea a fost învinsă cu 3—0. Dar, o nenorocire nu vine niciodată singură. În ziua finalei, în tribună se aflau — asta aveam s-o aflui mai târziu — selecționerii care îmi urmăreau jocul pentru a mă lua, eventual, peste câteva zile, la Campionatul mondial de la Montevideo. Se pare însă că jocul meu n-a fost prea grozav. (E și greu să te impui, ca fundaș, când pierzi cu 3—0.)

M-am întors acasă amărât din pricina finalei, fără să știu că ratasem o călătorie fabuloasă pentru vremea aceea.

Iată însă că peste câteva zile, când nici nu visam, am primit o telegramă din partea Federației, în care mi se

cerea — nici mai mult nici mai puțin — să mă prezint a treia zi, la o oră precisă, în gară la Timișoara, ca să urc în trenul echipei naționale, pentru Montevideo. Această bucurie nebănuită m-a scos din minți. În mai puțin de o oră, tot Aradul afla vestea cea mare, ca în filmul acela al nostru despre Sulina, cu „americanul” care se întoarce acasă. Întregul Arad trăia sub puterea marelui eveniment: „Ghiță Albu de la Gloria pleacă în America”.

Pe chipul lui Albu văd și acum aprinsă, emoția care l-a cuprins acum 35 de ani. Lăcătușul Gheorghe Albu, cu ai săi 21 de ani neîmpliniți, pornea într-o lungă călătorie pe Marea Mediterană, și apoi pe Atlantic, pentru a ajunge în Uruguay, la Montevideo, sau Montevidei — cum botezaseră marinarii spanioli colina pustie pe care avea să se desfășoare, peste 410 ani, primul campionat mondial de fotbal.

...Nebun de fericire, nu mi-am dat seama că era o copilărie să-i spun mamei unde e Uruguayul. Biata bătrână, aflând că e tocmai peste ocean, a început să plângă și să mă roage în genunchi să las locul altuia. În cele din urmă, însă, m-am desprins din brațele mamei, i-am mai ars vreo două directe valizei, ca să se închidă, și am întins-o spre gară, traversând cu recunoștință maidanul care îmi deschisese drumul spre Indii.

Ajuns la Timișoara, am sărit din mers, la adăpostul aburilor, m-am furișat printre linii și am întrebat unde oprește „trenul de la București”.

Mai aveam de așteptat zece minute. Și, într-adevăr, peste zece minute am zărit la ferestre chipurile lui Fieraru, Vogl, Lăpușneanu, Czako... da, tatăl celui de la UTA... Deșu, Rudy Wetzer, Barbu și ale tuturor celorlalți. Am sărit direct pe platformă și m-am repezit în primul compartiment. Aici, însă, m-a întâmpinat privirea gravă a lui Octav Luchide, unul din conducătorii expediției, care mi-a spus că, din păcate, pașaportul meu, cerut cu întârziere, n-a mai putut ieși la timp.

Cred că vă închipuiți ce-am simțit. Sau nu. De fapt n-am mai simțit nimic. Mi-aduc aminte doar că m-am chinuit să zâmbesc și că am rostit fără voce câteva cuvinte caraghioase: „Nu-i nimic, cu altă ocazie”. Apoi am coborât, neputând îndura privirile compătimitoare ale celor care plecau.

M-am întors la Arad cu prima cursă. A fost un drum lung și negru. Mi-aduc aminte că la Vinga clopotele sunau a înmormântare.

Acasă, mama nu mai plângea. În schimb i-am luat eu locul. Și, bineînțeles, n-am putut dormi toată noaptea. Ca atunci, la Simeria. Numai că de astă dată nu era un *început*, ci un *sfârșit*... Așa mi s-a părut în noaptea aceea de veghe, când prietenii mei călătoreau spre Dalmația.

Dimineța, însă, totul s-a schimbat. Ce vreți? La 21 de ani neîmpliniți, oricât ai fi de încruntat, nu poți să te iei la trântă cu soarele. Și iarăși, pentru a cincea oară, mi-am fixat un nou termen. Și tot unul de un an. Până la 1 iulie 1931 juram să intru în echipa națională...

Și zilele noii mele scadențe au început să se scurgă repede, ca ultimele minute ale unei echipe conduse cu 1 — 0. Amintirea din gara Timișoara îmi rodea inima. Ceva îmi spunea că nu pașaportul fusese adevăratul motiv al „lăsării mele la vatră” și asta mă întărâta cel mai mult, făcând să-mi crească puterile.

Venirea iernii m-a făcut să „trag” cât trei. Începeam să mă simt în formă. Duceam dorul primăverii mai mult ca oricând. Trăiam doar cu gândul la echipa națională. În zori, când mă trezeam, îmi apărea în față privirea de ștrengar a lui Fieraru la fereastra vagonului. Seara înainte de culcare, îl revedeam pe nea Octav Luchide, grav și neînduplecat. Zi și noapte visam cu ochii deschiși sau închiși clipa când îmi voi lua geamantanul, pentru București, chemat în echipa națională.

Dar totul a fost să fie altfel. La 6 februarie 1931, recrutul Albu Gheorghe intra pe poarta regimentului 93 Infanterie din Arad. Geamantanul de carton devenise, peste noapte, de lemn. Am început imediat instrucția militară. De astă dată zilele s-au lungit, cum se întâmplă ori de câte ori începi să le numeri. Ranița era grea, culcărilor multe, zăpada mare, iar strachina mică. Și totuși am început să mă obișnuiesc cu viața de cazarmă. Trecuseră mai bine de două luni. Iată însă că într-o bună zi de sfârșit de aprilie — era într-o joi — aflu că sunt învoit în oraș până a doua zi dimineța. Când ajung în stradă, unul din băieții noștri de la club mă lămurește: de 1 mai, combinata AMEFA — Gloria joacă la, Arad, cu Ferencvaros din Budapesta.

În după-amiaza aceea de joi am făcut antrenament, am dormit acasă, iar a doua zi dimineața m-am întors la cazarmă, de unde am ieșit din nou de 1 mai.

Sosise pentru mine ziua cea mare. Îmi șoptise cineva, poate Stan Pățitu, că în tribună se află câteva perechi de ochi care mă urmăresc, ca atunci, în finala cu Juventus. Și mai știam că peste nouă zile jucăm cu bulgarii la București.

Înainte de joc m-a cuprins pe nesimțite teama. Nu mai pusesem piciorul pe minge de vreo trei luni, iar maghiarii aveau o echipă mare, cu dr. Sarosi, Toldi, Taenzer și mulți alții la fel. Mi-aduc aminte că centru-half era Marton Bukovi, vestitul antrenor de astăzi.

Ca să nu mai lungesc vorba, pot să vă spun că după joc mi s-a spus să plec imediat, chiar în seara aceea, la București.

După cum vedeți, metoda „cantonamentului” dăduse roade.

Cele trei luni de „raniță grea, culcări multe, zăpadă mare și strachină mică” îmi deschideau poarta echipei naționale. Rog pe partizanii cantonamentului cu perne de puf și calorii-milioane să-mi ierte ironia, dar fotbalul este în primul rând un nesfârșit șir de încercări, pe care le birui sau nu. Ele sunt de fapt selecționerul unic.”

La 3 mai am jucat la București un meci de trial. Ripensia Timișoara cu Restul Țării.

Seara ne-am dus să cinăm, tot lotul, la „Bandy”, lângă Telefoane. Eram vreo treizeci de jucători. Mi-aduc aminte ca acum. În dreapta mea era „Duduș” Bodola. Ne simțeam stingheri. Un fel de umplutură. Eu nu aveam încă 22 de ani, el n-avea 19. Masa era pe terminate, când Costel Rădulescu, unul din conducători, s-a ridicat în picioare, a scos din buzunar o hârtie și ne-a spus: „Cei pe care îi voi citi acum pleacă acasă. Astă seară sau mâine dimineață. În funcție de tren. Ceilalți rămân în București, pentru jocul cu Bulgaria”.

Mi s-au umezit deodată palmele. M-am uitat la „Duduș”: era verde. Masa întreagă a amuțit, curentând parcă toate celelalte mese.. În mijlocul acestei tăceri generale, „nea Costel” a început să citească rar, chinuitor, de parcă ar fi izbit cu toporul.

Cititul a durat mult, mult de tot. Nici nu mai știu cât, pentru că inima mea își oprise brusc ceasul. După rostirea ultimului nume, am mai stat tăcuți cam un minut, ca să ne încredințăm într-adevăr că e ultimul.

Când mi-am dat seama că rămân pentru duminică, am simțit că iau foc. Mi-am șters palmele de pantaloni și l-am scuturat pe Duduș, ca să-l trezesc. Rămâneam amândoi!

Am debutat, așadar, la 10 mai 1931. Cu șapte luni în urmă, bulgarii ne învinseseră la ei acasă, cu 5—3, și selecționerii au avut curajul să schimbe întreaga echipă. Din cei de la Sofia a mai rămas doar Steinbach. Eu făceam pereche cu Rusen.

Rezultatul? 5—2 pentru noi.

Sepi a deschis scorul. Bodola și-a „pontat” debutul urcându-l, apoi bulgarii au făcut 2—1, dar „Duduș” a mai dat un gol. Până la urmă Stanciu a mai semnat și el de două ori în catastiful Balcaniadei 1931. Abia în penultimul minut, extremul stânga bulgar Panceff a redus scorul la 5—2.

Era o frumoasă zi de mai 1931, iar Ghiță Albu își împlinea angajamentul cu 50 zile înainte de termen și cu... victorie.

Apoi a urmat al doilea joc al Balcaniadei, la Zagreb.

Eram fericit. După exact un an, mă aflam din nou în gara Timișoara, de astă dată coborând, însă, doar pentru apă.

(Presa vremii și specialiștii prezenți au considerat jocul de la Zagreb — România — Iugoslavia 4—2 — drept unul din cele mai frumoase meciuri ale echipei României.)

...Pentru mine a fost un joc tare greu. Pe partea mea juca vestita aripă Tirnanici — Marianovici — am auzit că Tirnanici e de câteva zile selecționar unic, în locul portarului Lovrici — dar am scos-o la capăt. Pentru asta îi sunt recunoscător omului din dreapta mea — Vogl — lângă care aveam să joc 13 meciuri și care m-a ajutat cu o blândețe și o răbdare de... bunic. Ce rari sunt fotbaliștii care știu că nu sunt veșnici!

...După alte două luni am plecat în Polonia, la Varșovia. Eram pentru a treia oară în echipa națională și pentru a treia oară aveam un nou partener de linie: Bürger. Deci, 3—1 pentru mine. Așa a încolțit în mine gândul că am să rămân veșnic în fața porții, mai ales că echipa noastră a

câștigat și la Varșovia (3—2 cu Polonia — am avut 3—0 în minutul 81), iar eu am jucat iarăși bine.

Totul mergea strună. Peste trei zile urma jocul cu Lituania, la Kaunas, și deci al patrulea tricou.

Am ajuns la Kaunas a doua zi. Am făcut un antrenament ușor. (Cât de ușoare sunt antrenamentele după victorie!) Seara ne-am plimbat puțin. Pe stradă, oamenii aflaseră cine suntem. Și ne-au înconjurat. Acolo, la Kaunas, am dat primul meu autograf. Într-un cuvânt, pluteam spre al nouălea cer.

A doua zi, seara, deci în ajunul jocului, Octav Luchide (iartă-mă, nene Octave, că-ți spun așa, pe nume, dar după cum vezi, am îmbătrânit împreună)... cum spuneam, Octav Luchide ne-a chemat la el în cameră, ca să ne comunice formația de a doua zi. Eu am venit fluierând (vorba vine), ca pentru o formalitate. Poate că tocmai de aceea, când am auzit numele lui Lăzărică Sfera în locul meu, nu mi-a venit să cred. „E o farsă!” mi-am zis în prima clipă. Dar Octav Luchide nu era, din păcate, omul farselor.

L-am urmărit toată seara. Târziu de tot, înainte de culcare, am izbutit să-l întreb dacă a fost nemulțumit de mine în jocul de la Varșovia. „Ba dimpotrivă, Ghiță! Numai că mâine o să joace Sfera. Trebuie să joace și el.”

M-am retras ca un câine bătut. Am încercat să dorm. Degeaba. Nu se lega. Mi se părea că iarăși se sfârșesc toate. Pe la 12 n-am mai putut răbda, m-am îmbrăcat repede și m-am dus din nou la Octav Luchide. Am bătut...

— Cine-i?

— Eu, nea Octave. Ghiță...

— Ce vrei?

— Poate intru și eu mâine într-a doua.

— Ești lunatic, Ghiță. Treci imediat și culcă-te.

— Nu pot, nea Octave.

Și n-am putut...

...Linia Bürger — Sfera a început a doua zi jocul. În vestiar, înainte de ieșirea pe teren, l-am mai rugat o dată pe „omul meu” să mă lase măcar ultimele zece minute — în gândul meu: „să nu se rupă seria” — dar a rămas neînduplecat.

Lituanienii au început tare și cu forță, deschizând scorul. Asta m-a făcut să uit necazul meu. Acum nu mai

era vorba doar de seria mea. Era în joc seria echipei noastre.

Nici n-am apucat să-mi sfârșesc gândul, și „Duduș” a egalat după o cursă de vreo patruzeci de metri. Ai noștri veneau „peste”, văzând cu ochii, iar eu îmi dădeam seama că pe banca rezervelor e la fel de greu ca pe teren.

Și iată că pe neașteptate, în minutul 15, Bürger cade lovit. Arbitrul oprește jocul, așteaptă, dar Bürger nu-și poate reveni. Sfera și Ciolac îl scot pe brațe, lângă bară.

Simt un nod în gât. Mă întreb dacă nu cumva m-am gândit în timpul nopții că s-ar putea întâmpla și asta îmi mușc limba. Și totuși aș da orice ca Bürger să poată reintra...

M-a trezit vocea lui nea Octav Luchide: „Hai Ghiță! Intră tu. Spune-i lui Sfera să treacă pe dreapta. Nu uita să-l dublezi pe Ciolac...” (În jocul cu Lituania, pe postul de mijlocăș stânga juca Ghiță Ciolac, cel care avea să fie apoi, ani în șir, centrul înaintaș al Ripensiei și al echipei naționale. Și cum pe vremea aceea nu apăruse încă zigzagul WM-ului, iar mijlocășul „lua” extrema, fundașul trebuia să-l dubleze pe mijlocăș. Cu alte cuvinte tot un patru pe fund”, dar fără etichete și conspecte. *Nil novi sub sole*, sau, mai pe românește, *nimic nou sub soare*.)

...Am intrat imediat pe teren și i-am spus lui Sfera să treacă pe dreapta. Nu știam în clipa aceea că peste doi ani o să jucăm alți cinci ani în aceeași formulă — SFERA — ALBU — la Venus sau în echipa națională și că o să ne legăm atât de bine, încât într-o zi, în vestiarul Venusului, un mic vânător de autografe o să întrebe de jucătorul *Sferalbu*, crezând că e un singur nume...

...La vreo câteva minute după intrarea mea, Sepi Grazzian a urcat scorul la 2—1, dar, până la sfârșitul reprizei, lituanienii au egalat prin... am uitat cum îl cheamă... în orice caz ceva cu *icius* la urmă.

În pauză s-a hotărât ca Bodola să joace ceva mai în față și astfel am învins cu 4—2, prin cele două goluri înscrise de... Duduș. Eram mândru că „piciul” care tremurase lângă mine în seara aceea, la „Bandy”, lansase șapte „torpile” în primele noastre patru meciuri.

...Ei, și-acum să vă explic unde a „șutat în bară” nea Mihăilescu, omul cu ceaslovul.

Jocul nostru cu lituanienii s-a terminat târziu, legătura telefonică cu Bucureștiul a fost obținută greu și astfel ziarele din țară au apucat să scrie doar câteva cuvinte „la închiderea ediției”. Formația echipei noastre a apărut — datorită grabei — numai cu Bürger — Sfera, eu fiind omis. Și-atunci, nea Mihăilescu, negăsindu-mi numele, a dat cu buretele peste primele mele patru jocuri — cel cu Lituania rupând, chipurile, seria — și a început să numere cu jocul următor (România — Cehoslovacia 4—1, la Oradea, în septembrie 1931).

Rezultatul? Mi-a șterpelit patru tricouri. 35 în loc de 39.

Asta-i toată povestea...

[Perioada 1931—1934 este o adevărată „perioadă de aur” în istoria fotbalului nostru. Primele 25 de jocuri din „seria Albu” oferă un palmares greu de egalat: 18 victorii, 4 meciuri egale și 3 înfrângeri. În caseta performanțelor, printre altele: 4—2 cu Iugoslavia la Zagreb (1931), 6—3 cu Franța la București, 7—0 cu Bulgaria (1933) și 5—0 cu Iugoslavia (1933) la București].

...În 1933, după terminarea armatei, am trecut la Venus. Asta s-a întâmplat după Balcaniada lui 13—0.

Venit în București, am reluat antrenamentele cu sete și... teamă. Venusul nu era Gloria. Din păcate, n-am putut intra imediat în echipă. Regulamentul prevedea o „carantină” de șase luni pentru jucătorii transferați.

În vremea asta s-a apropiat ziua meciului cu elvețienii, pentru campionatul mondial. Urma să jucăm la Berna. Eu nu mă prea simțeam în apele mele. Lipsa jocurilor oficiale îmi cam înțepenise încheieturile. Și totuși, până la urmă, m-au luat și pe mine. Aveam în spate 18 jocuri neîntrerupte în echipa națională.

În drum spre Berna, ne-am oprit la Viena, pentru un joc „la mijloc de săptămână”, cu Rapid.

Musafirii (Dumitrescu III și Jurcă) își înalță sprâncenele, iar subsemnatul interpretează pentru cititori: „Joc la mijloc de săptămână nu cu Abatorul sau Tehnofrig, ci cu marele Rapid, unul din copiii-minune ai Wunderteam-ului¹...”

¹ Wunderteam — echipa minune. Este vorba de echipa națională a Austriei din jurul anului 1930, care a făcut senzație în lumea

A fost un joc frumos — la Viena nu se poate juca altfel — și am învins cu 3—2. Eu însă am jucat foarte slab. Poate că atunci s-a născut vorba cronicărească „n-a dat cu piciorul în minge”. De-altfel, Hugo Meisl, cel care a făcut Wunderteam-ul, s-a mirat, spunând că „nu-și poate închipui cum o echipă atât de bună poate avea un fundaș atât de slab”.

Eram tare necăjit.

A doua zi am plecat cu trenul spre Berna. Duminică era jocul. Îmi părea rău că „monopolul Albu” — cum spuneau băieții — se stinge, și asta tocmai într-un joc pentru campionatul mondial. (În tren cu noi era și Hugo Meisl. Voia să vadă jocul. Îi plăcea mult echipa noastră.)

Am sosit la Berna vineri. Se spune că Elveția e o țară ca în basme. Mie nu mi s-a părut de loc. Totul era cenușiu, de parcă aș fi avut ochelari fumurii. Și asta — o spun astăzi — numai pentru că basmul meu se sfârșea.

Sâmbătă pe la prânz a sosit și Vogl. „Ciogli” nu obținuse învoire de la serviciu pentru mai multe zile, și venea direct de la București. Venirea lui m-a întristat și mai mult. El fusese perechea mea în ultimele cinci jocuri. Și-acum...

Spre seară am fost chemați într-una din camerele hotelului. Se alcătuia echipa. A luat cuvântul tot Octav Luchide... Montevideo... Kaunas... Nu mai aveam nici o speranță...

Nea Octav a început flegmatic, ca întotdeauna, spunând că pentru postul de portar se va alege a doua zi. Iar apoi, pe tonul cel mai firesc din lume, a continuat: „Fundași — Vogl și Albu...”

Când mi-am auzit numele, nu mi-a venit să-mi cred urechilor.

După cină, Octav Luchide m-a chemat la el și mi-a spus: „Am avut impresia, Ghiță, că ai fost puțin surprins. Te-aș ruga să nu mai fii. Măine ai să faci un meci mare”. Și-apoi, în timp ce urcam pe scară: „Nu uita, Ghiță! Mare de tot!”

A doua zi, ai noștri au început jocul ca niște... stăpâni. Aveam o echipă mare. Bindea și Dobay pe extreme,

fotbalului.

„fachirul" Cotormani centru-half, Baratki și Bodola interi. Dacă nu mă-nșală memoria, acesta a fost primul meci al lui Baratki în echipa națională.

După nici douăzeci de minute de joc, Sepi a deschis scorul. Și atacurile noastre au continuat „ca pe Venus", sau, ca să fiu cinstit, „ca pe Electrică"¹ ...În echipă erau șapte ripensiști. Bindea fierbea ca magiunul în cazanul de aramă, iar Dobay viscolea pe partea opusă, deși avea în față un fel de stâncă aproape cu neputință de trecut: fundașul Minelli, cel mai bun jucător elvețian al tuturor timpurilor.

Iată însă că prin minutul 30 Vogl e lovit. Și treburile noastre se-ncurcă. Jocul fiind pentru campionatul mondial, nimeni nu poate fi înlocuit. Elvețienii simt că ceasul echipei noastre a pierdut un rubin și strâng rândurile. Înaintașii, conduși de Hochstrasser, cer mingi într-una. Lui „Ciogli" îi e din ce în ce mai greu. Mă gândesc fără să vreau la „nea Octav". Mi-a spus că „trebuie să fac un meci mare". De ce m-o fi pus în echipă după ce am jucat atât de prost la Viena? Poate că și-a adus aminte de Montevideo. Trebuie să fac un meci mare...

În acea zi de sfârșit de octombrie 1933, trebuie să vă spun, s-a născut, vrând-nevrând, betonul în lume. „Ciogli", lovit, s-a apropiat de „fachir" și astfel s-a format o linie de patru. În spatele acestei linii am jucat eu, măturând fără normă până la sfârșitul jocului. De-altfel, în acel joc cu elvețienii am alergat, aș putea spune, mai mult decât Duduș. Iar peste Duduș n-a alergat, pun iarăși mâna-n foc, nimeni în lume. Nici Di Stefano.

După pauză, Dobay s-a dus cu stânca lui cu tot la vale, spre poarta lui Sechelhay și am ajuns la 2—0. Era în minutul 67.

După acest gol, ai noștri s-au mai domolit și elvețienii au înscris prin interul stânga Abegllen (minutul 75, n.a.). Cu cinci minute înainte de sfârșit, „stânca", adică Minelli, a pornit-o înainte, și cum se întâmplă uneori cu fundașii, nu-i iei în seamă, încă cinci pași, apoi o fentă și... gol: 2—2. Astăzi, dacă Facchetti de la Inter face același lucru, toți spun că e una din cuceririle tacticii și strategiei

¹ „Electrica" — stadionul Ripensiei din Timișoara.

fotbalistice moderne. Lăsați-mă să râd! Peste câteva minute arbitrul a fluierat sfârșitul, iar publicul și Hugo Meisl au aplaudat echipa noastră.

În vestiar l-am îmbrățișat pe nea Octav:

— Mulțumesc, nea Octave.

— Pentru ce?

— Pentru că ai crezut în mine.

— Lasă vorbele mari, Ghiță.

— Cum de ți-a venit să mă lași să joc?

— Pentru că ai jucat foarte prost la Viena.

— Nu-nțeleg.

— Am știut că ai să fierbi de ciudă vreo trei zile și apoi ai să dai în clocot. Fotbalul, Ghiță, nu e regulă de trei simplă. Fotbalul are nevoie de oameni care dau în clocot... Și tu ești unul dintr-aceia.

...Pauză. A sunat cineva. Ionică Bogdan îl caută pe Lengheriu, fostul fundaș al Rapidului. Când dă cu ochii de noi, nu-și poate opri tirul ironic: „Nu-l ascultați. Toți venusiștii sunt bărbieri. Ura!” Și, fuga pe scară...

Ghiță Albu râde. Marea rivalitate Rapid — Venus persistă. Îmi aduc aminte că acum câțiva ani, la Brașov, în timpul unei consfătuiri a antrenorilor, seara, în grădina la Postăvarul, masa Rapidului s-a mutat mai spre ușă, „ca să n-audă Venusul”...

Albu reia firul. Cu o mică paranteză: «Te rog să-mi amintești ceva la sfârșit. Despre „datul în clocot”».

A doua zi, sau marți, nu-mi mai aduc aminte, în gară, la Budapesta, am văzut pe cineva care avea „Curentul” în buzunar. I-am cerut ziarul și am deschis imediat la SPORT, ca să citesc ce scria despre mine. Dar de citit n-am apucat să mai citesc. Pentru că mi-a luat ochii o caricatură. Înfățișa un cântar de farmacie. Într-un taler era întreaga echipă a Elveției, iar în celălalt — eu. Talerul care mă legăna pe mine era desenat mai jos, ca să pară mai greu. Caricatura aceea a fost ca mierea peste unt, dar cred că și fără ea jocul cu Elveția ar fi rămas cea mai frumoasă, amintire din viața mea de fotbalist.

Meciul cu Elveția a fost al nouăsprezecelea joc al meu în echipa națională. Au urmat alte douăzeci în șir. Până la 39. Cu bucurii și cu tristeți. Cel mai trist din toate a fost meciul cu Cehoslovacia, la Triest, în '34, tot pentru

campionatul mondial. Cehii aveau o echipă mare... Planicka în poartă. Ctirocky fundaș. Vestita aripă Nejedly — Puc. La Triest, însă, noi am jucat mult mai bine. A recunoscut-o și doctorul Pelikan, conducătorul lor.

În minutul 10 Dobay a deschis scorul. Oh, când îmi aduc aminte!... Am fost mai buni, *mai buni, m-a-i b-u-n-i!* Spun asta de o sută de ori. Dar Sepi, ca un copil pus pe șotii, a ținut neapărat să-l dribleze pe Planicka de două ori la rând. Iar Planicka, pe care chiar jocul de la Triest avea să-l lanseze, i-a „suflat” mingile din picior.

În pauză eram încă mari favoriți. Până la urmă, însă, deși am dominat continuu, Puc și Nejedly au trimis — acesta e cuvântul — niște mingi spre poartă, și Zombori, care nu mai era portarul din tinerețe, le-a scos din plasă. 2—1 pentru Cehoslovacia.

Atunci, la Triest, în ziua de 27 mai 1934, fotbalul nostru a ratat, poate, cea mai frumoasă ocazie din istoria sa. În finala cu cehii, Italia a „suferit” din greu, ca să câștige tot la limită: 2—1. Și juca acasă, nu în orașul liber...

După trei ani, la București, în iunie, la „doi-doi”-ul cu Suedia, „monopolul” meu avea să se încheie. Poate vă aduceți aminte, sau poate ați citit. E vorba de jocul acela frumos, când Baratki a deschis scorul și tot el l-a închis, în ultimul minut. Când formidabilul Sjoberg s-a răsucit ca un șarpe, dar în zadar. Nu se poate să nu fi citit. Despre penalti-ul acela s-a vorbit mai mult decât despre cutremurul din 40.

Desigur că aș fi vrut tare mult să joc și al 40-lea meci, la Lodz, peste o săptămână, când ai noștri i-au bătut pe polonezi cu 4—2, dar Bürger m-a părăsit și l-a luat în stânga sa pe Felecan Iacob. Mi-a părut rău că n-am jucat, mai ales pentru faptul că a fost o victorie de răsunet. În echipa Poloniei a jucat un inter de talie mondială: Willimovski.

...După un an și ceva, am revenit în „națională” — lozinca „cu ghearele și cu dinții” n-am uitat-o niciodată — l-am regăsit pe Bürger, dar asta a fost, cum se spune, cântecul lebedei. Bunul și bravul meu prieten Bürger avea să-mi „supraviețuiască” doar o sută și ceva de zile în echipa națională. Accidentul din meciul cu Anglia (0—2, 7 mai 1939, București) pune capăt unei „carriere” internaționale care începuse cu zece ani în urmă (n.a.,

România — Bulgaria 3—2, Sofia, 15 septembrie 1929).
Din vechea gardă a porții mai rămânea Lazăr Sfera.

Zgomotul tramvaielor de pe Bulevardul Muncii e din ce în ce mai rar. E trecut de miezul nopții. Nicu Dumitrescu III și Jurcă visează cu ochii deschiși. Sunt gata de drum. Mi-am și adunat hârtiile. Dar n-am uitat „datul în clocot”...

...Da. Despre „datul în clocot”. Bine că mi-am amintit. Aud uneori vorbindu-se despre jucătorii de ieri și cei de azi. Asta mi se întâmplă mai ales în tribună. Pentru unii dintre jucătorii tineri de astăzi, noi suntem doar niște meșteri ai menuetului, după sistemul lui *langsam aber sicher*¹. Dar noi am jucat fotbalul vremii noastre. Și ca să ajungem acolo, am ros cinci rânduri de tălpi. Cu fotbalul nostru am făcut 5—0 cu Iugoslavia, iar Ripensia a făcut 3—0 cu Milan, la București, și apoi s-a dus pe San Siro, și nu s-a speriat, ci a mai dat un gol, ca să se asigure de calificare. Și, după cum știți, s-a calificat.

În sfârșit... Asta-i realitatea. N-ai ce-i face.

A râde de fotbalul de ieri e ca și cum ai râde de juniorii Ripensiei pentru faptul că nu știau să dea drumul la televizor.

Deseori aud pe câte unii comparându-l pe Bindea cu unii jucători de azi. Și-atunci nu mă rabdă inima și le-o spun pe șleau:

— Bindea a fost un jucător modern.

— De unde știi, nene?

— Știu. Pentru că am jucat de vreo douăzeci de ori împreună cu el și de vreo treizeci de ori contra lui.

Când aud asta, copiii mai scad tonul, dar îmi cer explicații. Și eu mă simt tentat să le repet doar vorbele lui „nea Octav”: „a știut să dea în clocot”.

O, de-ați ști, băieți, ce mult m-a chinuit Bindea. Și era un jucător firav. Dar dacă intrai o dată mai tare în el, se năpustea asupra ta cu prima ocazie, de trei ori mai tare. Și te sucea. Și te învătea. Și nu te lăsa să răsuflă. Cu driblingul. Cu fenta. Cu demarajul pe tușă. Cu intrările în teren. Și avea un chef de gol ce nu s-a pomenit. Și un șut

¹ Încet, dar sigur (în lb. germană).

de semigreu. Iar ca să-și ia mingile, nu aștepta mila altora, ci se ducea până la careul propriu — așa cum scriem noi astăzi că ar fi bine. Acesta a fost Binduț-Sfârlează, una dintre cele mai bune extreme europene. Mă simt dator s-o spun, deși am citit cu nu prea multă plăcere — sunt vreo treizeci de ani de atunci — o cronică cu titlul: „Bindea—Venus 4—0”. Extremul dreapta al Ripensiei întrecuse orice măsură...

Afară s-a făcut frig. Dar Ghiță Albu mă conduce până la poartă. Simt că vrea să-mi spună ceva:

— Tot cu cearta „bătrâni-tineri”. Acum aproape trei ani, după jocul Ungaria — Uruguay 1—1 (disputat la Budapesta), când Bozsik a făcut „suta” în echipa națională maghiară, l-am văzut seara, după joc, la televizor, pe marele mijlocăș. Printre alte întrebări, crainicul l-a rugat să-i spună care a fost jucătorul cel mai periculos întâlnit de-a lungul anilor. Bozsik n-a stat mult pe gânduri și a spus: „îi rog mai întâi pe telespectatori să nu zâmbească. Cel mai periculos jucător pentru mine n-a fost nici Didi, nici Schiaffino, nici Kopa, nici Șekularaț, nici Fritz Walter. A fost Iuliu Bodola...”

Eu nu zâmbeam. Eu știam. Pentru că jucasem ani în șir cu „Duduș”, copilul Brașovului...

Omul care aduce ploaie

Copiii au terminat de mult meciul din fața blocului. Acum s-au adunat în jurul băncii de sub felinar. Sunt copiii care joacă „la două”, în fiecare seară, între plăcuța albă cu „Nu călcați pe iarbă” și cea neagră cu „Nu rupeți florile”.

Acum e aproape nouă. Nu se mai vede. Au început poveștile. Ce s-ar fi făcut fotbalul fără povești?

Stau și ascult „din umbră”. Bineînțeles că nimeni nu mă ia în seamă. Un om, acolo... N-are treabă...

Acum vorbește Lică, zis „Țurloi” pentru că dă la picioare. Lică e cel mai mare șuetar din Drumul Taberei. Nu știe fotbal — vorba lui Bimbi — dar are „papagal” și idei. El a avut ideea de a muta jocurile din fața blocului C2 între T8 și T9. „Hai, mă, la T-uri, că-s blocuri de

garsoniere și n-au țânci".. Asta în ziua în care s-a răsturnat căruciorul de lângă Complex. „Noroc că țâncul era în hamuri".

Azi Lică e în mare formă. N-a mai putut răbda când Bimbi a început să toarne verzi și uscate, îndrăznind să spună că „Puiu" Ionescu de la Rapid e cel mai bun șuter din câți au fost vreodată... Rică, însă, i-a răspuns că Puiu fără Emil Dumitriu, e precum ciocanul fără om. Bobiță a zis atunci că Marcu de la Știința îi are în buzunar pe amândoi... Lică a răbdat până ce Titi a turnat gaz peste foc, spunând că unul ca Gento de la Real Madrid nu s-a născut încă. Atunci șuetarul-șef a strigat o dată „Gurrra!" și s-a făcut liniște.

„Mă, nefericiților! Se vede că n-ați auzit de Dobay. Și nici de Ripensia. Află de la mine, mă Titi, că Gento e o muscă pe lângă Dobay. Mi-a spus-o bunicul, că e timișorean. Știți voi cine a fost Dobay? Un jucător care rupea plasele și barele ca pe nimica. Odată, la București, pe „Venus", acolo, la podul Știrbei Vodă, unde trec „13" și „14", Dobay a dat un gol și a rupt plasa, și mingea a zburat peste gard, și a omorât două vrăbii, și a căzut în Dîmbovița, și jocul s-a întrerupt un sfert de ceas, până ce au umflat altă minge, iar mingea căzută în gârlă a pornit la vale, și taică-meu, care avea pe-atunci 11 ani și se urcase în copacul cu vrăbii, s-a dat imediat jos, a lăsat meciul, și a pornit după minge, cu banda, și când au ajuns la pod, la Elefterie, s-au aruncat toți pe trepte, dar mingea a dispărut pe sub pod, și au ajuns-o abia la Mihai Vodă.

Dar asta nu-i nimic, mă deșteptilor! Bunicul spune că Dobay a omorât un portar. Tot cu șutul. A ars o bombă de-ale lui, și portarul nu s-a mai ridicat. A urmat proces mare, la Tribunal, au vrut să-l bage la zdup, dar lumea s-a adunat pe chei și a început să strige că Dobay n-are nici o vină, și n-au avut ce face: i-au dat drumul... Ăsta a fost, mă, Dobay... Și-acum, spune-mi și tu mie, Titi, că uite, mă grăbesc: ai văzut tu vreodată portar mort din șut? N-ai văzut. Și nici eu n-am văzut. Și nici n-o să vedem. Arată-mi și mie un portar... uite... să zicem Haidu, sau Ionescu, sau Andrei, care să se-ndoaie măcar din șut... Aud? Eusebio l-a îndoit un pic pe Bujor Hălmăgeanu din șut, dar de-aici și până la portarul mort pe care l-a văzut

bunicul e departe... Hai noroc, eu am plecat. La zece e Bibanu la televizor."

Copiii au rămas pe gânduri. Lică a aruncat două torpile și a plecat. Abia peste câteva minute am auzit vocea lui Bobiță: „Mă Titi, de plasă ruptă am auzit și eu, dar de portar mort — nu. Eu cred că Lică se bărbierește..."

Dragă Lică și compania...

Am fost la Tg. Mureș și l-am văzut pe Dobay. Stă în centru, pe strada Bela Bartok, la numărul 4. Are 56 de ani și, bineînțeles, fire albe.

I-am spus povestea cu „portarul mort". Cu Tribunalul. A râs. A auzit-o și el în vara asta, la Borsec. De la un partener de cură care cam seamănă cu tine, Lică, pentru că l-a luat direct: „Știi dumneata cine-a fost Dobay?" Dobay a răspuns că nu, și a ascultat o oră întreagă propria sa viață romanțată. N-au lipsit, desigur, portarul mort și asediul Tribunalului.

Așa se nasc poveștile.

Și, totuși, Licuță dragă, poveștile nu cresc din senin. Fum fără foc tot nu iese. Dă-mi voie și mie acum să-ți spun povestea „portarului mort". De fapt, Dobay n-a omorât nici un portar, dar, te rog să nu fii decepționat: el a culcat din șut mai mulți adversari decât a culcat Cassius Clay din pumn. Ca să-ți faci o idee despre șutul lui Dobay, am să-ți fac o comparație. În anul 1965, echipa noastră națională a jucat șase meciuri internaționale și a dat nouă goluri. Autori ai acestor nouă goluri au fost nu mai puțin de șapte jucători. Iată-i: Creiniceanu, Mateianu două, Sorin Avram, Dan Coe, Georgescu două, Pîrcălab și Badea.

Între 4 iunie 1933 și 26 decembrie 1934, Dobay a jucat de nouă ori în echipa națională și n-a părăsit niciodată terenul fără să fi dat gol. Totalul lui: 11 goluri! În două din cele nouă jocuri „calul" nu s-a mulțumit cu un singur gol, ci și-a dublat norma. Dacă vrei, hai să urmărim de la un joc la altul seria celor 11 goluri.

1. ROMANIA-BULGARIA 7—0, București, 4 iunie 1933. Dobay, două goluri. Minutele 53 și 62.

2. ROMANIA-GRECIA 1—0, București, 6 iunie 1933. Dobay, minutul 24.

3. ROMANIA-IUGOSLAVIA 5—0, București, 11 iunie 1933. Dobay, minutul 42.

4. ROMÂNIA—ELVEȚIA 2—2, Berna, 29 octombrie, 1933 (preliminariile campionatului mondial). Dobay, minutul 67. 2—0.

5. ROMÂNIA—CEHOSLOVACIA 2—2, Pardubice, 25 martie 1934. Dobay, minutul 49, 2—1.

6. ROMÂNIA—IUGOSLAVIA 2—1, București, 29 aprilie 1934 (joc decisiv în preliminariile campionatului mondial). Dobay, minutul 74. Golul victoriei și al calificării.

7. ROMÂNIA—CEHOSLOVACIA 1—2, Triest, 27 mai 1934 (campionatul mondial 1934). Dobay deschide scorul, în minutul 10.

8. ROMÂNIA—POLONIA 3—3, Lvov, 14 octombrie 1934. Dobay, două goluri. Minutul 17, 1—1 și minutul 86, 3—3.

9. ROMÂNIA—GRECIA 2—2, Atena, 26 decembrie 1934. Dobay, minutul 5, 1—0.

Dragă Lică, pentru documentarea ta personală trebuie să-ți mai spun că șase din cele 11 goluri ale seriei au fost date pe terenuri străine.

Și-acum, după ce ți-am demonstrat că „portarul mort” nu e chiar o invenție a ta, ci doar o exagerare... artistică, dă-mi voie să-ți fac o surpriză. La rugămintea mea, Ștefan Dobay în persoană o să ne povestească în câteva rânduri câte ceva din viața lui de „bombardier”. Deci, să-l ascultăm...

Măi băieți, eu am mai spus povestea asta de foarte multe ori. Dar am s-o mai spun o dată. V-aș ruga să mă iertați însă dacă ceea ce am să vă povestesc acum n-o să semene prea mult cu „minunile” pe care le-am auzit atunci la Borsec.

Mulți mă-ntreabă cum și când am început să joc fotbal și eu sunt nevoit să-i dezamăgesc chiar de la început, mărturisindu-le că asta s-a întâmplat destul de târziu, pe la unsprezece ani, în liceu, la Timișoara. A doua dezamăgire e că la început am fost fotbalist cu șapcă, adică portar. Asta, însă, n-a ținut mult. Repede de tot am trecut în față, „la goluri”. Pe la 13 ani am jucat în echipa

liceului, iar la 14 am ajuns la Unirea CFR din Timișoara. M-a dus acolo halful centru al Unirii, Halmoș, și, după o foarte scurtă prezentare — „dă bine cu stângul și cu voleul” — am intrat în vestiar. Aici însă mi s-au dat niște ghete vechi, care mi-au ros picioarele până la sânge. Am fost nevoit să plec. Eu n-aveam de unde aduce ghete. Unirea, fiind club muncitoresc, n-avea nici ea de unde. La Unirea nu primeai decât culorile tricoului. Chiloții, ciorapii și ghetetele trebuia să le aducă jucătorul.

M-au adus înapoi, peste o săptămână, Condor și frații Frech. Toți trei erau lăcătuși la CFR. Ei au deschis lista de subscripție pentru ghetetele mele. Ei mi le-au cumpărat. Și tot ei m-au învățat să dau goluri și să nu mă laud că le dau.

La Unirea mă simțeam tare bine. Oamenii mă iubeau. Îmi aduc aminte că pe la 17 ani, când m-am îmbolnăvit de congestie pulmonară — era prin 1926 — am primit la spital, la Oravița, 500 de lei. Erau bani adunați tot de Condor și de frații Frech.

În 1927 Unirea a fuzionat cu Banatul. Așa i-am întâlnit pe Ghiță Ciolac, pe „Vasi” Deheleanu și pe frații Chiroiu.

În toamna lui 1930 s-a născut Ripensia, unde aveam să joc 10 ani. Povestea Ripensiei cred că o știți de la „fachir” și de la Binduț. Eu n-aș mai avea ce să adaug. Atâta doar că fără Ripensia, fără Ghiță Ciolac, fără „Șubi” Schwartz n-aș fi jucat de 45 de ori în echipa națională.

Mulți mă întreabă dacă e adevărat că într-o vreme am rupt câteva plase de poartă. Hai să zicem că da. Deși asta nu are prea multă importanță. Oricât ai avea șutul de puternic, plasa tot trebuie să fi putrezit puțin ca să se rupă. Cu sau fără plasă, eu am dat tare în minge. Și am marcat multe goluri. Dar aș fi putut să nu le dau. Un timp am jucat inter. Și jocul nu mi-a mers. Postul de inter mi se potrivea ca pisica în apă — asta aveam s-o aflu mai târziu.

Am devenit extremă stângă în ziua de 16 aprilie 1932. Eram în turneu în Franța. Urma să jucăm cu Red Star Olympique. Înainte de meci, Rudi Wetzler, care era și jucător și antrenor, mi-a spus că s-a gândit mult la mine și că ar fi bine să trec pe extremă. I-am răspuns că nu știu cum am să mă descurc și că nici nu știu ce trebuie să fac pe extremă. Rudi a zâmbit și m-a luat repede: „Ai un singur lucru de făcut. Stai lipit de tușă și nu lași nici o

minge să iasă afară. Dacă faci asta, ești sigur cel mai bun de pe teren. Ascultă-mă pe mine, că n-am îmbătrânit degeaba".

Și-așa a fost. Peste o lună aveam să intru extremă stângă în echipa națională și să joc de peste patruzeci de ori în șapte ani.

Cum?

N-a fost prea greu. În primul rând am putut să alerg 11 secunde pe „sută”, în ghetă de fotbal. În al doilea rând, l-am avut pe „Șubi” Schwartz inter. Timp de șapte ani bătuți pe multe Schwartz mi-a dat startul în cursa spre poartă. Când faza îmi spunea că mingea e gata să ajungă la „Șubi”, eu eram gata de drum. Nu treceau nici două secunde și-l auzeam spunând calm „du-te!”, de parcă m-ar fi trimis după pâine. Eu porneam ca din prastie, fără să mă mai uit înapoi — știam că „Șubi” face vreo două fente ca să simuleze o pasă în partea opusă — și mă trezeam deodată cu mingea în față, dar o minge atât de perfectă, „pe fuleu”, încât nu scurtam pasul nici măcar cu un centimetru. Astăzi, când citesc despre întâlnirile navelor cosmice în spațiu, îmi dau seama că toată filozofia e să lansezi a doua rachetă. La noi, la Ripensia, omul cu traiectoria era „Șubi”, care hotăra singur când trebuie să dea drumul rachetei a doua, după ce tot el făcea să pornească și prima. Prima fiind eu...

Odată mingea primită, coboram în viteză spre poartă. Prea tehnic n-am fost eu niciodată. Nu m-am priceput la finețuri. Eu știam una și bună: arunci mingea „pe lângă”, și ocolești adversarul la economie, pe tangentă. Apoi izbești. Tot în viteză. Dacă te oprești, strici totul.

Am avut un șut puternic. Mi-am dat seama că asta e forța mea. Plus cele 11 secunde. Un jucător trebuie să știe pe ce contează. Pe copilul limbut îl faci avocat. Pe cel tăcut — ceasornicar. Dacă știi să tragi — trage! Dacă știi să driblezi — driblează! Asta ți-e arma. Fiecare cu arma lui. Ionică Bogdan a fost un mare dribler. Eu, dacă aș fi vrut să-l imit, aș fi fost un surogat.

Am judecat simplu și sănătos: „Pișta, dragă, tu ești făcut să pui ștampile. „Șubi” scrie cererea, tu pui ștampila, și-i dai drumul în gol. Asta ești tu. Dacă încerci să scrii cereri, pățești cum ai pățit cu Montevideo: adică nu mergi. Așa că, fugi și izbește. Dar s-o faci ca nimeni altul.

Unul care știe să pună ștampile bune, ștampile cu toate literele la vedere și cu cercul neîntrerupt, e mai prețuit decât cel care scrie cereri proaste".

Am muncit mult pentru șut. Încă de mic. Am început-o cu zidul. Pe zid am desenat cercuri cu cretă roșie. Am tras în cercuri din toate pozițiile. La început de pe loc — în joc se întâmplă și cazuri d-astea — apoi din mișcare, în mare viteză. După un timp am mărit distanța. Am micșorat și cercurile. Apoi mi-am „tocmit" un adversar: „Mă, Chiroiule, fii bun și nu mă lăsa să trag". După vreo zece-cincisprezece sprinturi „în Chiroiu", îl aduceam și pe „Bebi" Cotormani, să-l dubleze pe Vasile. Plus Pavlovici în poartă. Bunul meu prieten Pavlovici, care ne-a molipsit pe toți cu seriozitatea lui.

Știu și eu ce să vă mai spun? Cred că Lică va fi decepționat. S-ar fi așteptat, poate, la altceva. La ceva care să-i amintească de portarul mort și de barele trăsnite pe gazon. Eu, însă, nu prea știu să povestesc. Și-apoi, fotbalul are un milion de povești. La ce i-ar mai trebui și poveștile mele?

Un lucru vreau, însă, să-i spun lui Lică și băieților din echipa lui: să învețe să tragă la poartă. Țasta e lucrul cel mai de preț. Țasta e, de fapt, fotbalul. (Întotdeauna mi-a fost milă de fundași. Ei sunt, de fapt, fochiștii unei echipe. Ei nu au plăcerea nemaipomenită a golului. Abia în ultima vreme au început să scoată și ei capul la lumină, ducându-se ca lunaticii spre poarta adversă. Fundașul, bietul de el, chiar dacă salvează un gol de pe linia porții, capătă cel mult un „bine, mă Vasile!" Întrebați-l, însă, pe Pîrcălab, ce-a pățit când a dat golul victoriei, în minutul 90, cu R. D. Germană, acum doi ani, la București.

Cel care dă gol e „omul care aduce ploaie". Dragă Lică, degeaba glumești pe seama lui Ion Ionescu. Fără Ionescu ar fi secetă mare în Giulești. Fără Eusebio, Benfica ar fi fost o echipă portugheză. Cu africanul Eusebio, însă, a devenit o echipă europeană. Fără șutul fulgerător al negrului, portughezii ar fi trimis doar observatori la Londra. Așa că, Lică dragă, trageți cât puteți. Ați auzit poate de Bazil Marian. A fost un mare șuter. Întrebați-o, însă, pe mamă-sa de câte ori a trebuit să-și vâruiască, pe dinafară, casa de la Uioara. Cam o dată pe lună. De ce? Din pricina unor pete rotunde și negre. Petele mingilor

trase. Fără aceste pete, Bazil n-ar fi fost unul din șuterii vestiți ai fotbalului nostru.

Pe zidul de cărămidă aparentă al blocului C2 a apărut un cerc roșu. Tare aş vrea, Lică, să aflu cum ai aflat povestea adevărată a lui Dobay înainte de apariția acestei cărți.

Fotbaliștii mor în picioare

Noiembrie 1963. ..

- Alo! „Semănătoarea”?
- Da... Semănătoarea”.
- Vă rog serviciul juridic.
- O clipă...
- Serviciul juridic?
- Da, juridicul.
- Cu avocatul Bogdan.
- La telefon.

- Să trăiești, nea Ioane! Te-am așteptat aseară...
- Înseamnă că n-ai miros.
- De ce?
- Dacă aveai, mă găseai.
- Unde?
- La „Lido”.
- De ce la „Lido”?
- Am ars o șuetă cu Di Stefano.
- Deci tot nu puteam sta de vorbă.
- Ba, din contra. „Bătrânul” a urcat pe la unsprezece. Am fi putut rămâne pân' la ziuă. M-a stârnit cu poveștile... Cu „Millionarios”, cu Bernabeu, cu finalele CCE... Și când să dau și eu din mine, l-a chemat Gento la culcare. Tocmai Gento!... O extremă...
- Îmi pare rău. Atunci, pe când rămâne?
- Las' că trec eu pe la redacție...

Mai 1964...

Dialogul telefonic se repetă până la „te-am așteptat” aseară, inclusiv. După care Bogdan continuă:

- Am vrut să vin, dar aș fi venit degeaba.
- De ce?
- M-a supărat unul din tribună. Spunea că Baratki a fost un jucător bun, și atât.
- Ei și?
- Cum ei și? Asta m-a-ntors pe dos. Nu ți-aș fi putut povesti nimic. Se zbătea inima-n mine.
- Și-atunci, pe când rămâne?
- Las' că trec eu pe la redacție...

Noiembrie 1964... Aeroportul Băneasa.

Îl așteptăm pe Helenio Herrera. Ionică Bogdan, nelipsit, ca întotdeauna, în asemenea ocazii.

- Mă cam porți, nea Ioane.
- Dă-mi un telefon mâine seară, sus, la etajul opt, la bibliotecă. Sinibaldi a înnebunit de tot cu apărarea lui în linie... Astă-seară, după cum vezi, suntem blocați. „Magul” e cu noi.

... Sun la bibliotecă.

- Da, Bogdan. Mai lasă-mă câteva zile. Nu te supăra. Cum ți-a ieșit interviul cu Herrera?

— Apare mâine în „Sportul”. Ce părere ai de „mag”?

— Mai tare ca Gaspar și Baltazar la un loc. E mare. A eliminat vraja, papagalul, caterinca, romanța... Unu și cu unu fac doi. E un lapidar.

— Cum ai spus?

— Un lapidar. Convorbirea cu el m-a costat doar o „fiolă” de Târnave. Pentru Di Stefano a trebuit să recurg la o suplimentare de fonduri: fursecuri. Iar pentru Piola — plus alune și „Cinzano”. Stiluri diferite. „Bătrânul” și Piola pasează mult, își cântăresc cuvintele, le aleg, le potrivesc, ca agențiile de presă. Dar și eu i-am pisat până la groggy. Vorba lui Montaigne: „Dreptul e o artă de șicană”. „Magul”, în schimb, nu se-ncurcă. „Adevărul e cea mai bună minciună”.

— Atunci, cum rămâne?

— Văd că l-ai și expropriat pe Montaigne... Las' că trec eu pe la tine...

Iulie 1965... Dinamo București — Știința Cluj. Amical, pe „Republicii”. Nocturnă. Pe banca de lângă pistă, jos de tot, cu spatele la grilă, Ionică Bogdan.

— Nea Ioane, să știi că nu-mi scapi.

— Mai domol, flăcăule! Nici Bürger, nici Sfera n-au îndrăznit să spună o vorbă ca asta.

— Bine, bine... Nu urci? Pe banca asta, la firul ierbii, nu prea văd.

— Eu, în schimb, nu văd de sus. Parcă-s în helicopter. Obişnuința... Douăzeci de ani am privit de jos. Numai voi, ziaristii, ne priviți de sus. Un fotbalist nu vede decât de jos. Așa cum un cățeluș *spitz* nu vede decât cu draperia de păr peste ochi...

Rămân jos. Pe nesimțite, în spatele nostru, lumeciorchine. Ca întotdeauna. În jurul lui Ionică Bogdan, a cărui faimă de conferențiar de istoria comparată a fotbalului românesc e binecunoscută.

Meciul se apropie de sfârșit. Îmi pare rău. Comentariul oral al lui Bogdan e formidabil. În glasul lui se simte bucuria în fața marelui ritual al fotbalului.

...Minutul 85. Un tânăr trece agale prin fața noastră, în drum spre ieșire. Deodată, „cascada” Bogdan își schimbă registrul și se abate asupra tânărului:

— Alo, domnu'! Mai sunt cinci minute.

- S-a vărsat...
- Nu zău? Ești fotbalist?
- Da.
- Unde?
- La juniori.
- Nu cred că ești fotbalist. Ți se pare. Și chiar dacă ești, lasă-te. Te rog din suflet. Fă-o pentru mine.
- Nu vă-nțeleg.
- Cu atât mai bine.
- Și de ce, mă rog?
- Pentru că poți părăsi un teren de fotbal în minutul 85. Tânărul își continuă drumul. Apoi întoarce capul. Ne privește. Tot nu-nțelege.
- Bogdan, către mine:
- La vârsta lui, în fața vestiarului, așteptam o oră sau chiar mai mult ieșirea lui Ciolac sau a lui Rudy Wetzter, pentru cinstea de a le duce valiza până la autobuz...
- Îmi dau seama că momentul pe care îl aștept de doi ani a venit, ca un vânt stârnit din senin.
- Unde mergem, nea Ioane?
- Nicăieri. Ne plimbăm. La lumina lunii. Ca grecii cei doxari. Peripateticii. De la *peripato*. Plimbare. Mulțumește-i tovarășului Grăbitu, care a răscolit jarul din mine.
- Ziceam că poate trecem pe la redacție. Să fi pus magnetofonul, ca să te imprim.
- Magnetofonul? Ia-ți gândul! Magnetofonul mă crispează. Ca grefierii. Și nu numai asta... O poveste la magnetofon ar fi ca Romeo călărind o „Jawă” de la Mantua la Verona.
- Bine. Cum vrei. Să știi, însă, că te credeam mai modern.
- Iar tragi în bară. Poți fi modern pe papirus și învechit pe extravelină...

Și totuși, regret că n-am avut un magnetofon. La transcrierea poveștii lui Ionică Bogdan, am apelat, deci, numai la benzile memoriei. Fără să vreau am devenit grefierul de care se temea atâta oaspetele acestor pagini, căruia îi dau cuvântul...

Prima fereastră luminată...

Stau și mă-ntreb uneori, drăgăliță doamne, cum de m-am pomenit fotbalist. Și-mi zic de fiecare dată că asta s-a ntâmplat numai datorită norocului... Ai și început să rîzi? N-ai decât! Să știi, însă, că norocul meu se-mperechează cu știința. Norocul meu e că tata s-a născut la Ștefănești, lângă Lehliu și nu la — să zicem — Călugăreni. Crezi că glumesc? De loc. Și uite de ce...

Tata, fiind pălmaș la Ștefănești, a spart într-o bună zi cana cu răbdare, și-a încărcat copiii și boarfele în căruță, și a pornit spre București, cam cum au pornit-o americanii lui Steinbeck în „Fructele mâniei”. Numai că ei aveau un camion cu cai-putere, iar noi aveam o căruță cu cai-durere...

Cam pe-nserat, după vreo două zile de mers, a apărut și Bucureștiul, iar tata a oprit caii — așa cum a făgăduit — în fața primei ferestre luminate. Eram în Pantelimon! Acum cred că totul ți-e limpede. Dacă veneam, cum am spus, dinspre Călugăreni, prima fereastră luminată ar fi fost undeva prin Filaret, și probabil că astăzi aș fi fost șef de gară. Nu-i nimic extraordinar în asta: influența mediului. Dar Pantelimonul era și este — după cum știi — Copacabana Bucureștiului, iar terenul din Obor — era și nu mai este — Maracana lui. Deci, tot mediul. N-ai ce-i face. Silogismul e simplu: „Orice copil din Pantelimon are în sân bastonul de fotbalist... Bogdan e din Pantelimon... Deci, Bogdan e fotbalist...” N-am spus-o eu. Au spus-o grecii... Doxarii!... Fie vorba între noi, dacă Pele s-ar fi născut la Amsterdam, nu era azi „diamant negru”, ci doar un meșter în șlefuit diamante albe...

Văd, însă, că nu-ți prea plac încercările mele, cum să le spunem, hai să le spunem sociologizante... Tot grecii au dreptate: „Teme-te de reporteri chiar când par că vor să asculte”. Trec la narația pură...

De la sângele duzilor la... Atlas

Am început să alerg după minge și să-mi pătez picioarele cu sângele duzilor în plantația din Vergului,

lângă Spitalul de orbi. Ia, te rog, mai amintește-ți de cineva care ți-a vorbit de plantația asta... Da... Ai și scris... Nu! Nu-i Nelu Nunweiller. „Neamțu” a tocit piatra străzii Avrig... Așa da! El e! „Onei” Pîrcălab! Vivat plantația, născătoare de dumnezei!

Am debutat la Atlas. O echipă care avea un singur lucru: nume. Iar numele i l-am dat noi. Cum? Într-o zi, Licuță a apărut în plantație cu un tricou nici alb, nici galben, nici gris, pe care scria însă cu litere albastre „Atlas”. Așa a ajuns echipa noastră să poarte nume de mătase. Mult mai târziu, când Atlas a încetat să mai fie, ne-am dat seama că de fapt purtasem numele uriașului cu globul pe umeri.

Lăsând deoparte orice modestie, trebuie să-ți spun că aveam o echipă la care căsca gura tot Pantelimonul. Media de vârstă, 14—15 ani. Eu nu aveam încă 14. Nae Bortea, vecinul meu, și Licuță, erau singurii mai mari. Terminaseră „profesionala” și lucrau la o tâmplărie. Cei mai buni din echipă erau Titi Dumitrescu și Costică Chinezu. Titi își înșira pe drum adversarii ca Norman în filmul „Spre culmi”, iar împreună cu Costică desena niște „un-doi”-uri nemaivăzute, și asta cu 30 de ani înaintea lui Pele și Coutinho. Numai că nu li se spunea „un-doi”-uri, ci „bagă-l pe fazan la mijloc”.

Primul Mecena: nea Marin cizmarul

Din păcate, echipa noastră abia își trăgea sufletul. Ghetele erau din „piele de om”, tricourile — din fire de soare, iar chiloții — suflecați ca la ăia de scăldau vacile.

Așa se face că în 1929, spre toamnă¹ când „nea Marin cizmarul” a zis că ne cumpără tricouri, am dizolvat imediat Atlasul, am devenit Vijelia și l-am ales președinte de onoare, președinte activ și magaziner. Aici, la Vijelia, eu am trecut la înaintare, după ce la Atlas ținusem o vreme poarta.

În ziua în care „nea Marin” ne-a adus tricourile, valoarea Vijeliei a crescut cu o clasă. În primul nostru joc, seniorii de la Zburătorii, echipă de district, au luat pe nerăsuflăte șase goluri. Eu am dat trei, și din asta mi s-a

¹ Ionică Bogdan s-a născut la 6 martie 1915.

dus vestea: pe partea mea juca fundaș Nae Buzatu, un fel de Djalma Santos al cartierului, singurul jucător cu ghetă de crom. Îmi aduc aminte că la al treilea gol mi-a ars o palmă, ca să-l țin minte. Și-l țin...

Primul racoler: nea Manole tâmplarul

Cel mai cătrănit dintre toți a fost, însă, nea Manole, președintele Zburătorilor. N-ai auzit de el? Nea Manole, cel cu tâmplăria de pe Ceair, între Pantelimon și Iancului, pe unde-i azi bufetul „Bucegi”. Nea Manole, deși tare supărat, a venit la noi în Plantație și ne-a vorbit cam în felul lui Angelo Moratti¹. «Măi copii, pentru că sunteți de șase ori mai breji decât ai mei, vă propun să treceți toți la mine, la Zburătorii. La măgarii ăia ai mei le-am și dat „frai”. Asta — una la mână. Apoi mai e vorba să se facă un stadion mai ca lumea, dar asta nu e sigur. Sigur e că stăm ceva mai bine cu sunătorii și că de o pereche sau două de ghetă s-ar mai găsi. Dacă vreți, mă găsiți pentru răspuns la tâmplărie. E-n regulă?» «Bine, nea Manole. Lasă-ne până mâine» a răspuns Nae Borțea pentru toți.

Și-așa, măi frățioare, în anul cel negru 1930 am emigrat cu toții la Zburătorii, iar după câțva timp, în ziua în care s-a inaugurat tribuna de beton de pe „Veselie”, am învins Sportul Muncitoresc cu 3—1. E adevărat că peste o săptămână ne-a bătut Unirea Tricolor cu 2—1, pe „Obor”, dar înfrângerea asta era cât o victorie, pentru că Unirea era la pitici cam cum e Brazilia astăzi în lume. Mi-aduc aminte că a doua zi a apărut în ziar și o cronicuță. Scrisa de Popescu, halful centru, ăl de s-a lăsat apoi de fotbal și a trecut la circ, de Crafcescu și de mine.

Foto „à la minut”

După meci s-a apropiat de mine Rusen, fundașul dreapta al Unirii mari, internaționalul, care jucase cu un an în urmă half dreapta contra bulgarilor, la 3—0, când Ciolac a dat toate golurile. Rusen m-a întrebat cum mă cheamă

¹ Angelo Moratti — președintele clubului milanez Internazionale.

și dacă aș vrea să joc la Unirea. Am răspuns că nu... Că sunt la Zburătorii... Că nea Manole a băgat bani în tricouri... Și poate o să scăpăm și de târlaci... La despărțire, Rusen a zis „cum crezi”, dar apoi s-a întors și mi-a băgat un cui în inimă: „Să știi, mă piciule, că nea Petre Steinbach e și el de acord să joci la Unirea”.

Am plecat năuc. Îmi dădeam seama că nu puteam să-i fac lui nea Manole figura asta. La urma urmei, el ne-a scos în lume. El ne-a băgat, cum s-ar spune, în vitrină. Și, totuși, mă gândeam și altfel: doi internaționali ca Rusen și Steinbach, ca să nu-l mai pun la socoteală pe Gavăt, celălalt fundaș, mă chemau pe... Maracana. Și când un apărător îți spune ție, înaintaș, că ești valabil, să știi că așa e.

Între timp, nea Manole a mirosit ceva — o fi avut „cântăreți” — și m-a băgat la Zburătorii întâia, la seniori, chiar în prima duminică. După meci mi-a spus că la antrenamentul de marți mă fotografiază și-mi dă carnet.

Toată ziua de luni și toată noaptea spre marți m-am perpelit cântărind. Și nu știam ce să fac... În cele din urmă, marți după-masă, am plecat de-acasă ca orbul — nici atunci nu știam unde mă duc — și am ajuns, ca lunaticul, la Unirea.

Cum am intrat pe poartă, i-am spus lui Rusen că nea Manole tâmplarul aduce chiar azi fotografia la atelier și că eu nu știu încă ce să fac. Atunci Rusen m-a luat binișor de mână, m-a dus la un fotograf cu prăvălie în bariera Moșilor, lângă Hala de pește, și i-a spus că suntem foarte grăbiți. Fotografii a spus că pentru Unirea Tricolor le face „à la minut”, s-a băgat imediat sub broboada neagră, s-a zbatut un pic acolo, apoi mi-a înțepenit capul puțin la dreapta și mi-a zis să nu clilesc. Eu, însă, n-am putut să nu clilesc, pentru că îmi veneau lacrimile. Până la urmă ochiul cutiei a clipit și el, iar eu am simțit deodată o mare ușurare.

Plecam de la Zburătorii pentru că voiam să zbor. Și-mi spuneam că nimic nu mă poate împiedica s-o fac. Nici măcar remușcările.

Asta s-a întâmplat în toamna lui 1930.

Stelele de pe câmpul geambașilor

...Am jucat la piticii Unirii un an și jumătate. S-ar fi putut crede că stau pe loc. Cu doi ani în urmă jucasem la întâia, la Zburătorii. Unirea era, însă, față de Zburătorii, cam ce e astăzi Dinamo față de Laromet. Iar proverbul cu satul și orașul și codașul, la fotbal e tocmai pe dos.

Ce să-ți mai spun despre aceste zile de școală și visuri?

Aș vrea să-i mulțumesc în primul rând lui nea Petrică Steinbach, care lucrând de-a valma și cu seniorii, și cu juniorii, și cu piticii, împărțea la toată lumea bucăți din inima lui de bolnav după fotbal.

Eu, fiind crescut la școala lui Titi și Costică, eram bolnav după dribling, și repetam, zi și noapte, toate șmecheriile și „șustele” lor. Pentru mine driblingul însemna totul în fotbal.

Nea Petre, când a văzut așa, nu s-a apucat să-mi taie ghebele — aici se vede omul cu cap. Mi-a spus numai atât: „Pentru un fotbalist driblingul e ca apa, dar dacă driblezi cu capul în pământ, e ca și cum ai turna într-o damigeană fără fund”.

Meteahna e, însă, meteahnă. Și nu scapi așa ușor de ea. Degeaba vorbea frumos nea Petre, spunând că povestea omului (și a jucătorului de fotbal) e povestea ridicării capului de la pământ spre stele. Eu tot nu puteam să uit poziția mea de recunoștință față de pământul care m-a născut.

Și, totuși, până la urmă am scăpat de privitul în jos datorită... stelelor.

Iată cum...

Fiind la vârsta când nu te poți sătura de fotbal, antrenamentele cu echipa erau pentru mine un mizilic. Așa se face că-mi completam porția jucând cu copiii pe stradă. Bineînțeles că jocurile astea bune nu prea aveau darul să mă vindece de meteahnă. Căutând să driblez tot ce găseam în față, mă uitam mereu la minge. Și-așa, într-o bună zi, jucând pe „câmpul geambașilor”, m-am pomenit deodată cu un pumn de stele verzi în cap, după care s-a făcut întuneric.

Ce se întâmplase? Tot driblând cu capul în pământ, n-am văzut că între doi copaci era bătută în cuie o scândură de care se legau caii în zi de târg.

M-am sculat greu. Eram learcă. Puștimea, crezând că dau să mor, a turnat apă peste mine... Până la urmă a fost râs mare... De-atunci, însă, ani în șir, chiar pe „Obor”, chiar în „Giulești”, chiar pe „Hungaria”, mi-a fost teamă că acuși-acuși mă izbesc cu capul de scândura de pe „câmpul geambașilor”, Pavlov spune, dacă nu mă-nșel, că asta e reflexul condiționat... Așa o fi...

Un liceu de 500

...Acum aș vrea să mă întorc cu câțiva ani în urmă. Că uite, am vorbit de fotbal și am uitat de școală, și una fără alta, cam greu. Și nu numai că-i greu, dar e și fără haz. (Un singur lucru aș vrea să ții minte: în 1932—33, noi, Unirea, juniorii, am câștigat campionatul pe Capitală. Ca să se știe...)

Așadar, să mă întorc puțin la școală. După ce am terminat cele „patru primare”, mama a încercat cu mine pe la vreo meserie. Acasă eram opt copii, iar tata, venind de la Ștefănești, căzuse, aș spune, din lac în puț. Nu mai era pălmaș, în schimb era căruțaș.

Am încercat noi pe la feluriți meșteri, dar nici unul nu i-a dat curaj mamei. „Băiatul e firav, nu duce la tăvăleală”.

Când a văzut că „nu-s bun nici la tapițerie” — cum i-a spus unul Mazliach de pe Brezoianu — sărmana bătrână a amuțit și n-a mai scos o vorbă până acasă.

Acasă era tristețe mare. La „teoretic” nu mă puteam duce — era șase mii de lei pe an — iar pentru meserie, cum spunea Mazliach, „nu-i putere”.

Iată însă că într-o bună zi a poposit pe la noi pe-acasă popa Rădulescu de la Ștefănești și, venind vorba despre școală, i-a spus lui tata că știe el un liceu de 500 de lei pe an dacă iei o medie mare la admitere. „Și tu cum înveți, Ionică?” Până să răspund eu, a răspuns mama: „E premiant!” Biata de ea credea că dacă sunt în față la catalog, sunt și premiant. Eu am tăcut, și tăcerea a fost de aur, pentru că așa am ajuns la „Șincai”, cu 8,66 la admitere...

„Careul magic"

Ei, și-acum aș vrea să-mi ghicești pe cine i-am avut profesori la „Șincai". E greu. Greu de tot... Fii atent: George Călinescu la franceză, iar într-a patra — la italiană. Nedioglu, cel cu cărțile, la română, Graur la latină și Grigore Magiari la muzică. „Careul magic", nu?

George Călinescu mi-a fost și diriginte. Ținea la mine. Îi plăcea cum citesc. Eu l-am adorat. Orele lui erau pentru noi călătorii extraordinare. Așa am fost împreună la Luvru, am fost la Escorial în Spania, am intrat în camera în care a murit Goethe, la Weimar, am intrat până și în fiorduri, ca să vedem casa lui Grieg...

La română, îmi aduc aminte, aveam mult de lucru. Directorul, Nedioglu, ne dădea de scris cam 13—14 pagini. Uneori scriam până la patru dimineața. Dar asta nu numai pentru că ar fi fost mult, ci pentru că jucam fotbal până noaptea și începeam să scriu abia după cină. Scriind cu nemiluita, am învățat să fac litere frumoase. Asta m-a ajutat mult să capăt prima mea slujbă, la Bandi, la noi, la Unirea. Scriptolog. Că talent la scris, *scris*, n-am avut niciodată...

După ce am terminat a patra, ițele s-au încurcat din nou. Taxa a crescut. Nu mai era 500. A plecat și profesorul Călinescu la Școala superioară de comerț, subdirector. Mă simțeam singur. Tata spunea că patru clase îmi ajung ele. Și, totuși, salivarea a venit când nici nu mă așteptam.

Într-o zi — era în vacanță — l-am întâlnit la școală pe George Călinescu. „Ce faci, Bogdane? Mergi înainte, nu-i așa?" „Eu aș merge, domnule profesor, dar nu mai e de unde". Și-odată îl văd încruntându-se: „Știi ceva, Bogdane? Vino la mine la Comerț." „Dar și la dumneavoastră — zic — e nevoie de bani". „Lasă că poate obținem o amânare. Vino chiar mâine!"

Și astfel, profesorul Călinescu m-a amânat cu banii nu un an, ci patru ani în șir, până într-a opta, când am putut plăti ceva din salariul meu de ajutor contabil la Bandi, după orele de școală.

Fără George Călinescu nu mai telefonai tu — ca un pisălog — la serviciul juridic al „Semănătoarei"...

Și-acum stop!

Tot driblingul, săracul...

Unde am rămas cu fotbalul?... În 1933, la campionatul de juniori.

În vara aceea, președintele Unirii Tricolor ne-a trimis pe câțiva la Câmpulung Muscel, unde era un fel de Unirea Tricolor II, de care se ocupa un mare „microb” în fotbal, Mareș. Drept să-ți spun, nea Nae ne-a trimis acolo nu atât ca să întărim echipa, ci ca să mâncăm și noi ceva mai bine. Că acasă...

Cu puțin înainte de plecarea noastră la „prune” s-a anunțat sosirea unei echipe străine în Obor. Treburile astea le aranja Bandi, secretarul Unirii. Bandi era un om tare descurcăreț. Vorbea cu Viena sau cu Budapesta cum vorbești tu cu mine la „Semănătoarea”. Cunoștea lume multă pe-acolo.

Într-o zi, președintele i-a spus să sune Viena și să ceară „Austria” pentru un joc, două. Dar Austria era ocupată și omul lui Bandi a contrapropus imediat Libertas. Nea Nae, care era lângă receptor, a strâmbat din nas, dar austriacul i-a ciripit lui Bandi că marfa se livrează numai pe garanție: dacă Libertas bate cu mai puțin de trei goluri, el plătește despăgubiri.

Și a venit Libertas. În „deschidere” s-a jucat finala de juniori Unirea Tricolor — Olimpia. 1—0 pentru noi. Eu am dat golul victoriei. Un gol la meserie, de la centru până-n poartă. Tot driblingul, săracu. Vorba aceea: dacă dai gol, poți să și înțepenești cu capul în pământ. Nu te-njură nimeni. Ba dimpotrivă...

Apoi au apărut cei mari. Rezultatul m-a uluit: 3—0 pentru Libertas. Ca-n contract.

Seara a fost un fel de banchet. Pe lângă cei mari, ne-am „lipit” și noi, câțiva puști, între doi mai barosani. Bandi era tălmaciul. Eu mă descurcam un pic pre limba lui Werther. Îl aveam la germană pe Bruno Colbert. (Îți spun și cu el o poveste.) Apoi a venit vorba de echipe... De jucători... Paul Bandi le spunea că nouă, la Unirea, ne-ar mai trebui vreo doi-trei jucători pe posturi-cheie. Atunci antrenorul de la „Libertas” i-a răspuns zâmbind: „Dar cu

interul acela care a dat golul la juniori ce mai așteptați?" M-am ascuns după nea Titi Barosanu¹ prezent și el la masă. Era în mine un amestec de bucurie și de stinghereală care îmi aprinsese obraji...

Mozart și twistul

Ți-am amintit de Bruno Colbert. Era profesorul nostru de germană. Un om grav și întunecat, ca toți profesorii de germană. Eu, săracu de mine, mă canoneam pentru evitarea retrogradării la der, die, das. Ca să fiu sincer, nu prea am avut germana la inimă și nici nu m-am omorât cu firea. Așa că...

Într-o zi aflu — nu mai știu cum — că lui Herr Bruno Colbert i-ar plăcea fotbalul. Bineînțeles că nu mi-a venit să cred. Era ca și cum aș fi auzit că lui Mozart îi place twistul. Totuși, mi-am zis că încercarea moarte n-are. Și am făcut rost de două bilete pentru duminică. Era jocul cu Libertas și finala noastră, a juniorilor.

În drum spre Herr Colbert eram tare emoționat. Riscul îmi părea cam mare. Profesorul putea să-și închipuie că-mi bat joc de el. Dar surpriza a fost cu atât mai mare: Herr Colbert mi-a mulțumit, a părut foarte încântat și mi-a zis că vine la meci orice s-ar întâmpla.

A doua zi, după joc, a venit special spre clasa noastră, m-a luat deoparte și m-a felicitat, spunându-mi că am mult talent și că fotbalul e ceva foarte frumos. Era pentru prima oară că profesorul Colbert zâmbea. Dar asta n-a fost totul. Însuflețit parcă de meciurile văzute, profesorul mi-a spus că a jucat și el fotbal, la Viena, la juniorii Rapidului. Asta chiar n-aș fi crezut-o. Era culmea!

Din ziua aceea, relațiile noastre s-au schimbat. Eu am început să învăț la germană mai mult decât pentru toate celelalte materii — o făceam mai ales pentru fostul jucător al Rapidului din Viena — iar Herr Colbert a întinerit cu vreo zece ani. N-am să uit niciodată cum la o retroversiune mi-a dat un text sportiv. Era vorba de

¹ Titi Barosanu, unul din așii galeriei oborene.

peripețiile unei curse atletice între Nurmi¹ și Ladoumegue².

Din ziua aceea, de 30 aprilie 1933, am știut că la meciurile mele, undeva în tribună, se află profesorul Bruno Colbert. Și asta îmi făcea o mare plăcere.

Fuga din... exil

Cum spuneam, după jocul cu Olimpia am plecat la Câmpulung Muscel. La început a fost cum a fost. Dar după vreo lună și ceva ne-a prins dorul Oborului. Necazul a fost și mai mare pe la jumătatea lui iulie, când am citit în ziare că marea echipă austriacă Wacker vine în România pentru patru jocuri. Ultimul cu Unirea Tricolor, pe 9 august.

În ultima zi de iulie 1933, Wacker și-a început turneul la Timișoara: 4—3 pentru Ripensia. „Te joci cu Bindea și cu Dobay?” După vreo trei zile, însă, vienezii au executat Juventusul, la București, cu 4—0. După alte două zile a venit și catastrofa: Venusul, speranța bucureștenilor, a capitulat cu 1—6! Mai rămânea Unirea Tricolor. Îți închipui, cred, cât eram de dezumflați în „exilul” nostru de la Câmpulung.

Cu două zile înainte de joc primim o telegramă de la București: „Trimiteti urgent Săndulescu pentru joc Wacker”... Săndulescu era rivalul meu în atacul juniorilor, iar telegrama însemna o nouă lovitură pentru mine. Când l-am văzut plecând, n-am mai putut răbda și am fugit și eu. Trebuia să văd cu orice preț jocul cu Wacker.

La 9 august, Unirea Tricolor a făcut poate cel mai bun joc din istoria sa, bătând cu 4—1 pe una din odraslele preferate ale vestitului „Wunderteam”. Săndulescu, bietul de el, a jucat și pentru mine, dând două goluri în poarta de atâtea ori neprihănită a vienezilor. De ce „bietul de el”? Pentru că ar fi putut ajunge un mare jucător, dar s-a accidentat curând la interșcolare și a dispărut din fotbal.

Semnalul dat de Săndulescu cu cele două goluri „junioarești” i-a făcut pe cei mari să se gândească și la

¹ Paavo Nurmi — vestit alergător finlandez.

² Jules Ladoumegue — alergător francez de aceeași clasă.

mine. Se părea că ora mea se apropie. Eram gata să plec la Arad, pentru un joc cu Gloria, dar, în ultimul moment, a trebuit să rămân acasă. I-am condus la gară numai ca să văd dacă pot să nu plâng. Nea Petre Steinbach, delicat ca întotdeauna, ca să schimbe vorba, m-a rugat să mă duc neapărat „la jocul de duminică” Venus — Crișana și să-i povestesc amănunțit cum a fost. Cât privește debutul la întâia — m-a consolat nea Petre — mult a fost, puțin a rămas.

Pentru că Baratki nu mai este...

Ce mare noroc am avut că n-am plecat atunci la Arad! În jocul Venus — Crișana am văzut un jucător extraordinar. S-au scurs din toamna aceea 32 de ani. Am văzut în acești 32 de ani zeci de jucători mari. L-am văzut pe Piola, l-am văzut pe Lawton, pe Di Stefano, l-am văzut și pe Pele, la televizor. Nici unul nu se poate compara cu marele Baratki din ziua aceea. N-aș vrea să fiu înțeleș greșit. Poate că și cei pe care i-am amintit au avut și ei o zi mare a lor. Poate că în cartea fără sfârșit a fotbalului numele lor e scris înaintea lui Baratki — deși toate astea sunt atât de relative. De un singur lucru sunt sigur. În 32 de ani n-am mai văzut un fotbalist care să mă fascineze, care să facă pe teren tot ce i s-ar fi putut cere lui și celorlalți zece.

Și a mai fost ceva în ziua aceea de toamnă. Cam prin minutul 30, Baratki a intrat în careul Venusului, urmărit de o droaie de apărători adversi, dar cu puțin înainte de punctul lui „11 m” a căzut ca fulgerat. Arbitrul Victor Braida — îi țin bine minte numele — a fluierat 11 m. N-aș putea spune dacă a fost sau nu, dar ceea ce a urmat depășea orice închipuire. Baratki s-a apropiat de arbitru — eram la galerie, deci lângă poartă — și i-a spus că n-a fost „penalti”. Arbitrul s-a uitat la el ca la un marțian și s-a răstit, spunând că asta nu e atribuția lui. Disciplinat, Baratki a pus mingea jos, la „11”, și a tras cam la un metru afară. Nu-mi aduc aminte să mai fi asistat de atunci la aplaudarea unui „penalti” ratat...

După pauză, cam pe la mijlocul reprizei, arbitrul Braida a fluierat un fault venusist la 35 sau poate chiar 40 de

metri de poarta „negrilor”¹. Era tot 0—0. Bineînțeles că Venusul n-a făcut zid. Mingea era departe. Iar în poartă se afla internaționalul Jean Lăpușneanu.

Baratki și-a potrivit cu grijă mingea, s-a retras câțiva pași — nu prea mulți — a revenit tiptil, filmat parcă *au ralenti*, fără efort, și a șutat formidabil. Mingea a izbit bara de metal care susține plasa și a revenit — de necrezut! — tocmai pe linia de 16 m. Lăpușneanu a și contestat golul, crezând că mingea a lovit bara porții. Dacă-l întrebi, nu crede nici astăzi că a fost gol. „Uite ce e, Bogdane... Îți pun mingea la 40 de metri și las pe oricine să tragă o mie de zile în șir. Iar dacă mingea ricoșează pe linia de 16, pierd ce vrei”. „N-ai să pierzi, nea Jenică. Dar știi de ce? Pentru că Baratki nu mai este”...

Aceasta a fost prima mea întâlnire cu Iuliu Baratki.

„Ionică e cu bafta!”

Cam la o săptămână după jocul de la Arad, am plecat la Silistra pentru un meci amical. Eram sigur că, în sfârșit, „puținul care mai rămăsese...” Și totuși, iar nu am apărut pe teren.

La pauză — cine-ar fi crezut? — 1—0 pentru silistreni. În vestiarul nostru se puteau cânta patimile după Matei. Se jucase prost. Toți tăceau. Deodată, însă, îl văd pe Rusen ridicându-se: „Da' cu Bogdan cât o să mai așteptăm? Dacă nici la Silistra...” Omul care mă dusesese la fotograful de lângă hala de pește mă împingea acum în prima echipă.

Și Rusen n-a vorbit degeaba. Am intrat imediat după pauză. În tripletă.

Când m-am văzut pe teren, mi-am zis că trebuie să fac pe dracu-n patru, numai să rămân în echipă. Din fericire, până la urmă am câștigat cu 2—1. Am dat al doilea gol. La ieșire, Rusen m-a luat de braț — eram pupilul lui — și a spus tare, ca să audă toți. „Măi fraților! Ionică e cu bafta!”

¹ Venus purta tricouri negre.

În vestiar, Alé Popescu mi-a spus că am jucat frumos, dar că nu e bine să le fac chiar pe toate. „Lucrurile bune se adună ele și fără să le îngrămădești...”

Duminica următoare urma să plecăm la Cluj. Când a auzit mama că trec munții, s-a speriat și m-a rugat cu lacrimi în ochi să iau la drum paltonul lui tata. Crezi că nu l-am luat? L-am luat. Altfel nici n-aș fi putut pleca. Știu însă că m-am chinuit cu el mult în valiză. Ce frică mi-a fost să nu-l vadă băieții. În primul rând pentru că era cald, să umbli în cămașă, și-apoi era un palton negru și lung, ca un anterior, cu guler de blană și cu nasturi de postav. Dacă l-ar fi văzut Florea, m-ar fi batjocorit ca pe fiul regelui din Zanzibar. Dar despre asta mai târziu...

La Cluj am câștigat din nou. Și tot cu 2—1. După joc, Rusen n-a scăpat prilejul: „V-am spus eu, mă, că el e cu bafta!”

La noi, în Pantelimon...

Vinerea următoare ne-am urcat aproape de miezul nopții în trenul de Oradea. Duminică aveam joc cu CAO. „Să vedem, mă Rusene, dacă și acum Ionică e cu bafta”, a râs Florea... „Așteaptă și ai să vezi!”

CAO era o echipă foarte puternică. Ultima oară ne bătuse cu 7—3. Înaintarea era *erste-prima*. Toți internaționali: Glanczman — Covaci — Ronnay — Bodola — Cociș. Un atac care (cu Sepi în locul lui Ronnay) jucase de vreo zece ori, fără întrerupere, în echipa națională...

Când am intrat pe teren, să-mi plesnească timpanele. Nici n-am auzit fluierul arbitrului...

CAO a început jocul. Centrul înaintaș Ronnay i-a pasat în dreapta lui Covaci... Covaci a pornit spre poarta noastră... L-a atacat Ghermelie... „Copek” l-a fentat pe Ghermelie... A ieșit Gavăt... L-a trecut și pe Gavăt... Pas „peste”, la Glanczman... Nimeni pe Glanczman... Centrare pe sus... Bodola, vreau, gol! 1—0 pentru CAO în secunda a 20-a, fără ca noi să fi atins mingea.

În timp ce ne îndreptam spre centru, Florea nu s-a putut abține să-mi spună cu un zâmbet amar: „Asta-i bafta ta, Ioane! Abia aici, la Oradea, o să se vadă pricina...” Nu era, însă, timp de glume...

Am repus mingea la centru. Alé Popescu m-a bătut pe umăr: „Nu-i nimic, Ionică. Numai să nu ne pierdem”. Florea de dincolo: „Mai cu forță, Ioane! Aștia nu-s de la Silistra”.

Spre surprinderea mea și a... publicului, care se manifesta tot mai *piano*, jocul a început să se echilibreze. Ba mai mult, parcă noi eram cei vânjoși, iar spre sfârșitul reprizei ne-am dus și peste ei. La o asemenea acțiune, când arbitrul se cam pregătea să fluiera, văd o minge pe sus, spre mine și aud strigătul crunt al lui Fănică: „Sări!” Am sărit ca un resort, o dată cu David, portarul lor și... gol! Credeam că înnebunesc! Când colo... Arbitrul... Ofsaid... Mai mare rușinea!...

Într-a doua, când am văzut că e rost de un rezultat onorabil, i-am dat drumul numai într-a patra. Ne-am băgat, cum s-ar spune, drept în sufletul lor. Ei cu Glanczman și cu *langsam*¹, noi cu ardeii iute... Cu vreo zece minute înainte de sfârșit, când a început și forfota de retragere din tribune — blestemat obicei! — prinde Florea o minge pe linia de centru, și dă-i, și dă-i, până ajunge pe linia de corner, iar de-acolo, vira spre stânga și... centrarea la semiînălțime. Și unde îl văd pe nea Fane că iese o dată ca prin sticlă și bagă un voleu de-l lasă mască pe Mirciulică David. 1—1. Ura!

Eram împărați! Un punct la Oradea era mai mare decât o victorie în Obor. Din ziua aceea, Florică a devenit... secretarul meu. Eu eram, într-adevăr, omul cu bafta... Te rog, însă, să explici cititorilor că la noi, în Pantelimon, baftă nu înseamnă noroc, ci tinerețe, optimism, îndrăzneală și alte cele...

Orza și o datorie de onoare

Apoi a venit jocul cu Juventus. 4—0 pentru noi, dar iar n-am dat gol, și asta m-a pus pe gânduri... Peste o săptămână am plecat la Tg. Mureș, ca să jucăm cu Mureșul. Cu o seară înainte de meci, la un restaurant, un ofițer mutat nu de mult din București ne-a cam speriat cu unul Orza... Că-i teribil... Că nu poate să-l țină nimeni... I-

¹ Langsam — lent (în lb. germană).

a răspuns Rusen: „Ce Orza?! Ați auzit dumneavoastră de Ionică Bogdan? Dacă n-ați auzit, cu atât mai bine. O să-l vedeți mâine”.

„Mâine” a fost așa cum a spus Rusen. Și 4—2 pentru noi. Ultimele două goluri le-am dat eu, Ionică Bogdan. [Cât privește „duelul” cu Orza, pe care l-a provocat ofițerul, atunci, în restaurantul de la Tg. Mureș, eu am câștigat prima manșă la 9 iulie 1937, când am ajuns în echipa națională, contra Lituaniei, la Kaunas (2—0 pentru noi) și am deschis scorul după o experiență internațională de... 15 minute. Orza a mai așteptat un an și jumătate, până în septembrie 1938.]

După Tg. Mureș, m-am lipit de echipă ca „marca de scrisoare”. La Arad, peste o săptămână, am bătut AMEFA cu 4—2. Ultimele două le-am dat tot eu. La simetrie... Și ce frumoasă e simetria!... Bineînțeles, când e cu plus, nu cu minus... Când o să ajungem mai departe, ai să vezi că am avut de foarte multe ori noroc de goluri mari. Goluri care rămân. Dar și despre asta mai târziu...

Am continuat să joc în fiecare duminică, să mă antrenez de trei-patru ori pe săptămână și să semnez în fiecare zi condica de pe „câmpul geambașilor”. Între timp am făcut rost de o slujbă mică. Patronul era membru la noi, la Unirea.

Timp de câteva luni, însă, n-am putut să mă bucur de vreun ban, pentru că am dus totul la casieria școlii, la Comerț. Cum ți-am mai spus, aveam o datorie de onoare, pentru care girase profesorul George Călinescu.

În primăvara lui 1934, când mi-am închipuit că nimic nu-mi mai poate sta în cale, m-a pălit pe neașteptate o criză de lumbago. Șchiopătam de parcă mi-aș fi scos chiar atunci piciorul rupt din ghips. Dar asta nu era nimic pe lângă teama că am să-mi pierd locul în echipă.

Văzând că „mă ține”, a trebuit să plec la nămol. Știi tu ce înseamnă să te ungi o lună în șir cu nămol? Să stai apoi la soare până ce iei foc? Să simți cum crapă nămolul uscat pe tine, smulgându-ți părul de pe picioare? Pentru ca în cele din urmă, când ești gata, iar nămolul s-a înnegrit iarăși, din sudoarea ta, să n-ai voie să te arunci în ghiol, ci să te speli cu apă dintr-o căldărușă care a stat la soare?

Și totuși am răbdat... Numai și numai ca să pot reintra în echipă. Ba mai mult. Am stat sub plapumă în fiecare după-amiază câte trei ore, până la sufocare, pentru că așa spuneau bătrânii care veneau acolo de ani de zile...

Dar ce mare fericire a fost după aceea! Am reintrat chiar în primul joc din toamnă. 4—4 cu Chinezul. Și iar am dat două goluri. Îmi mergea jocul, ce mai...

Eu cu două mii fac contract...

La câteva zile după asta, mă cheamă la conducerea clubului. Mi se spune să aștept în vestibul. Aștept... Se deschide ușa și iese Alé Popescu. Tot în cârje. Am uitat să-ți spun că sărmanul Alé și-a rupt piciorul... Fractură gravă... Încă din aprilie... Într-un meci cu Kispest (0—0)... De-atunci...

Mă vede. Pare surprins:

— Da' cu tine ce-i pe-aici, Ionică?

— Aud că vor să fac contract.

— Foarte bine. Numai să nu lași un leu sub două mii pe lună. Ție nu-ți pasă. Lasă-i să vorbească... Tu nu știi decât o vorbă: „Eu cu două mii fac contract”. Și asta o spui serios și încruntat. Dacă ieși de-acolo sub două mii, rup cârjele pe tine.

Am intrat. Nea Nae — la mijloc. Ca la tribunal. Pe margini — alți doi.

— Bogdane, a venit timpul să facem contract. Ai să ai și tu un fix de 800 pe lună. Asta în mod excepțional. Până acuma n-am dat la nimeni 800 din... plecare.

— Eu cu două mii fac contract.

Au pufnit în râs. Poate că mă încruntasem prea mult.

— Hai, lasă glumele!

— Eu cu două mii fac...

— 1200, și nici un leu mai mult.

— Eu cu două mii...

— 1500, și nici un leu...

— Eu cu două...

— Încetează o dată! Asta nu e de la tine, Bogdane!

— Eu cu...

— Taci! Și iscălește!

— Eu...

— Da! Cu două!
Alé Popescu nu mai era în vestibul.

Pașaport pentru oriunde

Și-acum să revenim pe teren. Aș vrea să reții o zi: 17 august 1933. E ziua în care am jucat contra Austriei, la București. Știi ce era echipa Austriei în 1933? Ce nu mai fusese și ce cu greu o să mai fie. Până-n '33 — *grandeur*... După '33 — *décadence*¹. Atunci, la 17 august, era chiar în vârf.

La București, a venit cu toți călifarii. Cu Sindelar, cu Sesta, cu Mock, cu Nausch, cu Adamek. Adamek, halful dreapta, a fost omul meu. (Am uitat să-ți spun că am jucat pentru prima oară extremă stânga atunci, cu Chinezul, la 4—4. Cum? Cum se întâmplă de obicei. Seiffert, titularul, s-a dus să se-nsoare la Sibiu, mingea s-a simțit puțin jignită — cred că a fost gelozia la mijloc — și a intrat în vorbă cu mine, pe baza lui *la donna e mobile*².)

După cum bănuiești, Austria ne-a învins, dar la mare luptă: 2—1. Știi ce însemna un 1—2 cu Austria? Pașaport pentru oriunde. Orice impresar te lua pe garanție cu o înfrângere la limită în fața Austriei. Și ca să te lămuresc și mai bine, află, stimabile, că a doua zi „călifarii” au dat șapte goluri în poarta Venusului, primind doar două.

...Spre iarnă — pentru că veni vorba de impresar — a venit la club o scrisoare din Orientul Apropiat. Ne chemau pentru câteva jocuri. Istanbul, Beirut, Haifa, Tel-Aviv. Nu-mi venea să cred că aș putea să plec. Nu mai dormeam noaptea. Iar când adormeam, visam deșerturi, cămile, sfincși, beduini și palmieri. În zori mă trezea Simbad-marinarul.

Când îmi era, însă, lumea mai dragă, mă cheamă directorul și-mi spune că a auzit de turneu și că el nu poate să-mi dea concediu de o lună, fie chiar și fără plată.

Ce greu mi-a fost să tac! Auzisem că vrea să-și împingă cumnatul în turneu, dar nu știam că mă sacrificase tocmai pe mine.

¹ Grandeur et decadence — mărire și decădere (în lb. franceză).

² Femeia e frivolă (în lb. italiană).

Văzând că nu reacționez în nici un fel, a încercat să mă provoace: „Cred că în privința asta orice discuție e de prisos”. Eram gata să-l strâng de gât, dar în aceeași clipă am auzit-o pe Șeherezada șoptindu-mi la ureche: „Nu așa, Ionică. Fii calm”. Șoaptele ei au fost atât de suave, încât am răspuns zâmbind: „Domnule director, eu plec, și după aceea vă comunic ce am hotărât”.

Și am plecat...

Prima escală: Istanbul. Norma? O mie de impresii pe minut: Cornul de aur... Pera... Sfânta Sofia, catedrală mai mare ca terenul Unirii...

Primul joc: 1—1 cu Galatasaray. La 1—0 pentru noi eu am dat un gol, dar Mustafa-bey a tușit în fluier, și sunetul a născut brusc inspirația: ofsaid!

Pe drumul spre Beirut, tot pe mare, „am intrat la mijloc”, ca tot mezinul. Florea, responsabilul cu farsele, s-a pus pe capul meu. În prima noapte mi-a băgat câteva zeci sau poate chiar o sută de castane sub cearceaf. A doua zi mi-am găsit izmenele din geamantan făcute noduri. Mama mi le pusese de frica gerurilor, iar Florea, când le-a văzut, le-a trecut prin apă și le-a înnodat. Când le-am găsit, nu le-am mai putut deznoda, și am fost nevoit să le tai. Florică al meu, nemirosind a usturoi, a aplaudat lenjeria mea „modernă”, spunând că de când cu turneul, suntem europeni și nu e cazul ca felahii să ne vadă în ȋtari.

...La Beirut ne-a primit lume multă. Mai ales femei. Cu umbreluțe și binocluri de teatru. Noi eram „La grande équipe „Tricolor de Bucarest” — cum ne prezentaseră reporterii sirieni — și lumea se îmbulzea pe chei ca de Ziua Marinei.

La 21 decembrie am jucat primul meci cu echipa Universității americane din Beirut și am câștigat cu 5—2.

„Vive la Roumanie!”

A doua zi, în timp ce ne plimbam prin oraș, Sonny Niculescu¹, centrul nostru înaintaș, îmi spune: „Mă Ionică, tare mi-e dor de violoncel!” Știam că Sonny „retează” la violoncel, dar de-aici și până la „mi-e dor” mi s-a părut cam mult. Când am văzut, însă, că Sonny insistă, l-am lăsat în stradă, în fața Universității, și am intrat la Conservator. Acolo am spus cine sunt și că am un mare artist cu mine. Oamenii au fost mai operativi decât mi-aș fi putut închipui, așa că nu mi-a rămas decât să-l chem pe Sonny, ca să ia în primire obiectul.

Înarmați cu violoncelul, am intrat într-o sală de curs... Sonny nici nu mai știa cum să-mi mulțumească. I-am spus că nu e cazul și că mă mulțumesc cu un „cinci minute ca în gura Oborului”. Sonny, însă, mi-a demonstrat imediat că nu are suflet de artist și a trecut la niște sonate de Bach, pentru violoncel solo, dezgropate, spunea el, de Pablo Casals.

Dar, vorba lui August Treboniu: „De gustibus non disputandum”. N-au trecut nici trei minute, și-odată văd că ușa se deschide, și vine un bătrânel cu barbișon-Verdi, și începe să mi-l laude pe Sonică al meu, că mi-era și rușine. Apoi ne întreabă cine suntem, și când află că am venit cu fotbalul, holbează ochii mari, ca în caricaturile lui Neagu.

Cine crezi că era? Decanul Conservatorului în persoană...

Cum crezi că s-a terminat?

Domnul „barbișon” l-a rugat pe Sonny să cânte în aceeași seară, în fața studenților. Eu mi-am asumat rolul de impresar și am acceptat imediat, mai ales că Sonny tăcea... Dar nu pentru că ar fi vrut să refuze, ci pentru că se și gândea la repertoriu.

Seara a fost succes mare, sau *monstre*, cum spun francezii. După „Dans țărănesc” de Ion Dumitrescu, toată sala a început să strige „Vive la Roumanie! Vive la Roumanie!” Eu aplaudam din culise, dar o făceam pe jumătate, pentru că domnul Sonny, îmbătat de succes, nu mai știa „Când eram pe Ialomița” și-i dădea înainte cu Verdi și Monteverdi...

A doua zi am câștigat cu 11—4. Treaba mergea strună.

¹ Sonny Niculescu, pe atunci student la Conservatorul de muzică din București, astăzi prim-violoncelist al orchestrei Radio.

La 11—4 Florică a avut pe partea lui un negru. (Primul și, cred, ultimul negru din viața Unirii Tricolor.) Și-odată îi văd că se ciocnesc. Negrul cade. Lui Florea i se pare că omul „face pe nebunu”, se duce spre el cu mâna-ntinsă, și-i strigă: „Scoală odată, măi ciocolată!” Negrul nu-nțelege, dar întinde și el mâna să s-ajute, întrebând: „Qu'est-ce que vous dites?”¹ Văzând că negrul nu e supărat, Florea se... recomandă și el: „Florea din Călărași!”

Știi cine era negrul? Fiul regelui din Zanzibar. Student la Universitatea americană din Beirut. Dar tat'su cheltuia banii de pomană. „Qu'est-ce que vous dites” era mort după fotbal. După câteva zile a venit după noi, în Palestina. La Haifa, la Tel-Aviv. Umbla creanga. Visa și el. Îi plăcea atmosfera de turneu. Nu m-a surprins. Copiilor de barosani le-a plăcut întotdeauna o felie de pâine neagră. Așa, ca variație...

La Tel-Aviv am jucat cu Macabi. Le-am dat trei „boabe”. N-a fost o problemă. Apoi am făcut 3—1 cu Hapoel-ul, la Haifa.

Operația „Frunza de măslin”

În ultima zi a anului 1935 l-am luat pe Florică și l-am urcat pe Muntele Măslinilor. Mama mă rugase să-i aduc două frunze de măslin de la „locurile sfinte”. Dar cum să le iei? Franciscanul trebuia cu săpăliga în jurul măslinilor... Sau nu... Nu cred că era franciscan... Mai curând benedictin. Avea cordon-sfoară în jurul burții, tichie și ochelari. Sigur era benedictin. Văzusem unul la fel, din porțelan, tot cu sutana cafenie, la coana Victorița în casă, pe bufet...

Operația „frunza de măslin” s-a desfășurat conform planului. Florică l-a luat pe mutește, nea Benedict s-a întors spre el, iar eu am ciupit cele două frunzulițe, plătindu-mi tributul de smerenie către mama. Din păcate, mama n-a văzut frunzele. Cum am ajuns acasă, le-am pus într-o carte, și când să le iau, n-am mai știut unde sunt. Săraca mama, când a aflat de operația „frunza de

¹ Ce-ați spus? (în lb. franceză).

măslin", s-a închinat și mi-a spus că degeaba le mai caut... că frunzele s-au dus singure înapoi, la Ierusalim...

„Ce gânduri ai, Bogdane?”

Și-așa, am ajuns acasă. Călătoria a fost frumoasă. Cald... Soare... Palmieri... Portocale... Dar cum bucuriile sunt aproape întotdeauna scurte, acasă m-au întâmpinat gerul Bobotezei și... preavizul.

„Ce-i de făcut, Ionică?” Am stat eu ce-am stat la gura sobei, dar de făcut trebuia să fac ceva.

Într-o zi, prin martie — suntem în 1936 — îmi spune Florea că l-au chemat la Rapid și că mă roagă să vin și eu cu el. „Hai și tu cu mine, Ionică, că știi să le zici”.

Zis și făcut. Mergem noi la Rapid, stăm ce stăm de vorbă, pledez eu pentru Florică, oamenii îi fixează o întâlnire și... la revedere. Când colo, la plecare, președintele Rapidului mă întreabă: „Dar dumneata, domnule Bogdan, ce gânduri ai?” Luat din oală, am răspuns că n-am nici unul, deși poate că ar fi fost momentul.

Între timp, Petea Vâlcov, interul stânga al Venusului, aflând că sunt „la rece” cu ai mei, din cauza serviciului, mi-a propus să mergem într-o zi acasă la președintele Venusului. Treburile se legau. Făcusem aripă cu Petea în echipa „măslinarilor” (n.a., a se citi „Academia Comercială”) și bătusese selecționata tuturor facultăților cu 7—1.

...La șeful Venusului, masă mare. Eu, ca nuca-n perete. „Pe unde scoți cămașa, Bogdănele?” Farfuriile — una peste alta, ca-n dulap. Furculițele — una lângă alta, ca-n vitrină. Paharele, după talie, ca-n pozele cu copiii marinari. Cât privește șervetul, de alb ce era nici nu știam dacă-i pentru șters bărbia lucioasă sau numai așa, de peisaj. Până la urmă, însă, s-a sfârșit și masa. De șervet nu m-am atins, dar batista din buzunar puteam s-o storc: îmi adunasem de vreo douăzeci de ori broboanele de pe frunte.

După-masă ne-am retras în birou. Lumini blânde... Abajururi chinezești... Penumbră...Fotolii de piele... O călimară lungă, aurită, pe un postament de piatră verde,

străvezie, cu un călăreț de bronz pe ea... Tocuri înfipite ca sulitele Mihaelei Peneș...

Când au venit cafelele, gazda m-a luat direct:

— Domnule Bogdan, vrem să te angajăm la noi, la Venus. Vei avea 15000 pe lună. În sezon mort: 7500.

Când am auzit sumele astea, mai să-mi vină rău. Pe lângă cele două mișoare ale mele... Și totuși:

— Știți, aș vrea să vorbim cum o să fie cu serviciul.

— La noi nu e cu serviciu. La noi serviciul e fotbalul.

— Bine, dar fotbalul nu e pe viață. Se pot întâmpla atâtea... Crezând că „trag de timp”, președintele m-a întrerupt imediat:

— Am impresia că omiți suma pe care o vei primi la încheierea contractului. E vorba de 60000 de lei.

Când a văzut că până și la auzul acestei sume eu îi dau înainte cu serviciul, și-a închipuit din nou că „joc tare”, a urcat la 80000. Situația era caraghioasă. Omul mă credea un șnapan care voia să stoarcă. Așa cum Bucșan credea despre profesorul Andronic din „Ultima oră” a lui Sebastian.

Când a ajuns la 100000, i-am cerut măcar 24 de ore de gândire, dar avocatul „negrilor” m-a luat pe limba lui Cicero, cu „aut Caesar, aut nihil”¹ și mi-a cerut să-i dau răspunsul pe loc. Văzând așa, i-am spus „Nu!” Eu știam că fără slujbă nu se poate trăi și speram s-o găsesc în altă parte.

Când am ajuns acasă, Florică mi-a zis că am făcut bine, că nu trebuie să-mi pară rău, că numai leafa din slujbă e lucru sigur. — „Bine, măi Floreo, dar unde-i slujba?” — și așa mai departe.

„Vreau ceva sigur”

Iată însă că în timp ce Florea îmi tot spunea că sunt cel mai înțelept dintre oameni, văd o mașină în fața casei, iar în mașină — inginerul Ungureanu, bun prieten cu nea Costică Ardeleanu, amândoi „forte” în conducerea Rapidului. Până să aflu ce vrea, mă trezesc în fundul mașinii. În câteva minute, stop în față la „Spic de grâu”,

¹ Sau împărat, sau nimic.

lângă Foișorul de foc, unde cânta Ionel Budișteanu, feciorul lui nea Vasile Budișteanu, țambalagiu vestit, voievodul Oborului, vecinul nostru, cu reședința la coana Florica, în curte la Nae Borțea.

Ca să nu mai lungesc vorba, după fleica și șprițul de rigoare, a rămas să vin a doua zi la zece, la Direcția Generală CFR, pentru o „vedere” cu președintele Rapidului.

La zece, stop și eu la Direcție. Pe sală, Petrică Rădulescu, portarul, venit ca și mine pentru angajare.

În anticameră, atmosferă grea. Ca la dentist. E poftit Petrică. Stă mult. Îmi fac planul de bătaie. Baza e tot slujba. Fără slujbă, nimic. Iese Petrică. Îmi suflă din mers: „Nu lași nimic, Ioane. Sunt dați dracului”.

Intru și eu.

— Am onoare, domnule Bogdan — mă ia omul cu menuetul.

— Vă salut, domnule președinte.

— Bănuiesc că ești la curent cu mobilul...

— Cu mobilul, da... numai că aș vrea să vorbim...

— Vorbă multă, sărăcia omului. 5500 pe lună. Atât cât are și Vintilă. Iar Vintilă...

— Da. Ne cunoaștem. Știți, însă... Eu am fost ieri la Venus, și am refuzat cam de trei ori pe atâta, pentru că vreau ceva sigur. O slujbă...

— De acord. Va veni și slujba. Am auzit însă că trebuie să faci milităria... Așa că, deocamdată... Dar, imediat după asta, slujba e sigură...

Așa am semnat pentru Rapid. Am făcut-o numai pentru că mi s-a promis o slujbă. Am dat de la mine zece mii de lei pe lună în schimbul unei promisiuni. Poate că târgul n-a fost o afacere, dar așa e omul sărac: n-are încredere în bogăția care vine așa, pe nepusă masă.

Am debutat la Rapid, sau mai bine-zis la semi-Rapid, în aceeași vară a lui 1936, la București, pe Venus, contra echipei franceze Olympique Marseille. De ce semi-Rapid? Pentru că am fost o combinată Rapid — Unirea Tricolor. Eu am jucat extremă stânga. În poartă la „olimpici” juca Di Lorto, portarul naționalei franceze. Și mai aveau jucători cu faimă: Ben Bovali — care îl anunța pe Ben Barek, Zatelli, negrul G'Naoni... Dar, cu toată faima „marsilarilor”, le-am dat 5—2. Eu am prins o zi ca

Napoleon la Austerlitz și am ars trei goluri în poarta lui Di Lorto. „Pentru leafa de azi și slujba de mâine”.

Complimente „à la française”

Seara, la banchet, șeful Olympique-ului, Perotti, mi-a făcut curte, cu complimente *à la française*, ca să audă toată lumea, dar a doua zi dimineața a devenit mai discret și mai... american: „Monsieur Bogdan, les appointements sont¹... Dacă ești de acord, vii cu noi”.

Când a auzit, președintele s-a supărat foc, i-a trimis câteva vorbe românești și n-a mai cumpărat flori pentru gară!

Adevărul e că „șeful” Rapidului avea planuri cu echipa. Cu puțin înainte de jocul cu Olympique, Rapid jucase cu Crișana din Oradea la București și încasase trei goluri, fără să dea îndărăt vreunul. Eu am stat în tribună, lângă el — nu căpătasem încă drept de joc — și mi-am dat seama imediat că e groasă. Nu-ți mai spun că tot jocul Crișanei l-a făcut Baratki. Ca atunci, cu Venusul. Și nu uita: avea... menisc.

În pauză, președintele mă întreabă: „Ascultă, Bogdane, cum poate fi anihilat Baratki ăsta?” „Domnule președinte, într-un singur fel: dacă-l aducem la noi”.

Auzindu-mă, a râs, dar la 1 octombrie 1936, eu, Ionică Bogdan, am jucat primul meu meci alături de Baratki, în echipa Rapidului, împotriva Admirei. După joc — rezultatul a fost 1—1 — Giusy s-a apropiat de mine și mi-a spus: „Ionică, îmi pare bine că o să jucăm împreună. Pricepi jocul. Și asta e rar. Uneori trebuie să cauți cu lumânarea”.

În echipă cu... Mafalda

Peste vreo două săptămâni am jucat primul meci de Cupă în echipa Rapidului, contra Victoriei, la Cluj.

Deși eram favoriți, la pauză era 2—0 pentru clujeni, iar în vestiarul nostru puteai auzi și musca. Cel mai necăjit

¹ Domnule Bogdan, leafa e...

dintre toți părea, însă, inginerul Ungureanu, omul cu mașina și cu „Foișorul”. „Măi băieți, iar mi-o făcurăți. O s-ajung să nu mai pot merge cu voi nicăieri. Cei de la București spun că eu sunt piaza rea a echipei”. Apoi, după o scurtă pauză, în care nimeni n-a spus nimic: „Știți ceva? Aveți de la mine câte o mie de lei de om dacă scoatem un 2—2”.

Mă uit la Vintilă. Își potrivește șiretul. Mă uit la Moldoveanu. Își scoate noroiul dintre crampoane. Îi simt stingheriți. Ungureanu e un băiat tare bun. Sufletist mare. Dar cum sa-l ajuti?

Giusy se spăla la chiuvetă. Aveam impresia că nici nu aude vorbele inginerului. Dar, când s-ajungă la prosop, odată îl aud spunând: „Domnule inginer, facem doi—doi în zece minute. Fără bani. Numai așa, de-amorul artei. Vrem să luptăm împotriva superstițiilor. Ca să nu mai fiți piază rea...”

Când a revenit lângă mine, pe bancă — în ultima vreme ne împrietenisem la cataramă — l-am luat la întrebări: Bine, Giusy, de unde ai mai scos povestea cu cele zece minute? Ești Mafalda? Sau poate crezi că joci cu „Adesgo”? Asta-i echipă tare, măi omule. Echipă de trei familii!¹

Giusy, însă, n-a mai scos nici un cuvânt. Doar și-a pieptănat frumosul păr blond din care avea să se nască mai târziu „minunea blondă”.

Am ieșit din vestiar și am trecut din nou la treabă. Clujenii s-au repezit ca berbecii. „Echipă de trei familii!” Dar iată că nu trec nici două minute și, dintr-o degajare de portar, Giusy îngroapă mingea cu stopul, apoi trece ca racheta de linia de centru, trage pe dreapta, și-odată îl aud strigând: „Hop”! Barbu II a și țâșnit „printre”. O minge lungă, cu boltă, la *rendez-vous*, peste „frați” și... 2—1.

Clujenii repun la centru, bagă cărbuni, dar nu prea „leagă”. 2—1 nu mai e 2—0. Asta-i lege veche. Și totuși, minutele curg. Mă uit la Baratki. Calm. Nici că-i pasă. Se plimbă. Nu se agită. „Mare bărbier ești, măi frățioare”. Și minutele trec. Dar, când să jur că Giusy a uitat și de

¹ Referire la faptul că Victoria avea mai mulți frați Cociuban, Felecan și Pop.

Ungureanu, și de „lupta împotriva superstițiilor”, și de fotbal, odată-l văd că se aprinde din nou, se leagănă cu mingea, ca schiorii pe Postăvar, și se duce, se duce, și nu mai strigă hop, și nici stop, și ne trage după el, și noi alergăm ca nebunii spre poarta clujeană, dar degeaba... Golul îl dă tot el. Apoi se-ntoarce, cu capul între umeri, de parcă ar fi ratat un penalti, și când să-l luăm pe sus de bucurie, îl văd că mă privește pieziș: „Ionică, du-te și întreabă cât e ceasul”. Fac câțiva pași spre tușă și pun palmele la gură: „Cât e ceasul, oameni buni?” Un ofițer din primul rând se uită la ceas și” mă face k.o. din patru vorbe: „Au trecut nouă minute!”

Jucam în echipă cu Mafalda...

Cu două minute înainte de sfârșit, penalti la poarta clujeană. Portărel: Baratki. Nici nu m-am uitat cum trage. Nu mai era cazul. Știam lecția pe dinafară. Un pas, al doilea, încă unul, pendulare cu dreptul, șut! Ba nu!... Cu vreo zece centimetri mainte de... minge, frâna brusc piciorul — nici azi nu știu cum făcea cu inerția — portarul plonja... n-avea ce face... avea impresia că omul a și tras... iar Mafalda arunca mingea în poarta goală...

Am câștigat cu 3—2... Inginerul Ungureanu obținuse o victorie hotărâtoare în lupta împotriva superstițiilor.

Ghiaurul Ionică Bogdan

Apoi a venit iarna, dar n-am mai apucat gerurile, pentru că imediat după Anul nou am plecat într-un nou turneu: Orientul Apropiat. Giusy n-a venit. Trebuia să se opereze la picior. Dă-ți seama! Clubul îl cumpăraseră beteag. Și asta cu bună știință. Beteag fusese și la 3—0, când cu Crișana, și la „trei—doi”-ul cu Victoria. Asta ca să știi cine a fost Baratki.

În turneu am câștigat toate meciurile, minus unul: 2—2 cu Fenerbahce. Și totuși, acesta a fost jocul pe care îl țin minte cel mai bine. De ce? Povestea e destul de ciudată, dar dacă vrei...

În minutul 70 era 2—0 (iar 2—0!) pentru ei. Jucam pe un teren greu, terenul Taksim, și turcii ne pisau ca la concasoare. Eu eram la pământ. Refuzam să cred că e 2—0 pentru ei. N-aș fi fost atât de dărâmat dacă era 2—0 pentru italieni, pentru cehi, sau chiar pentru... maltezi. Dar cu turcii!... Pentru mine era ceva de neînchipuit. Și știi de ce? La plecare, tata îmi spusese în loc de drum bun: „Vezi, Ionică, dacă tot ai început-o cu fotbalul, să nu care cumva să-mi pierdeți cu turcii. Dacă ești feciorul meu, pune și tu umărul acolo... Să nu ne facem de râs. Bietul tata... Avea el ce-avea cu turcii... Încă de pe front, de la Amzacea-Topraisar. Până la urmă, însă, zăduful ăsta al tatii mi-a trecut și mie în inimă.

După pauză, când am văzut că „timpul curge” și nu se întâmplă nimic, mi-am spus că nu pot da ochii cu tata.

Iată însă că pe la mijlocul reprizei, „Zăinică”¹ dă un gol. 2—1! Văzând așa, am înviat din morți, dar bucuria a ținut doar vreo zece minute, pentru că am intrat din nou în criză de timp: mai erau zece minute.

Câte n-aș fi făcut eu atunci ca să putem egala! Aș fi ocolit Marea Neagră pe jos, ca Jules Verne, când n-a vrut să plătească „Bosforul”, aș fi jurat să mă duc la Călugăreni în fiecare noapte, ca să caut fără lumânare dinții lui Sinan Pașa, aș fi acceptat până și reînființarea haremurilor, deși sunt împotriva lor... Până la urmă, însă, n-a fost nevoie de nimic din toate aceste jertfe... În ultimul minut de joc, sau mai bine-zis în ultimele secunde, Palmer m-a deschis „la știință”, eu am pus capul „la... voință” și mingea s-a furișat în poartă, pe lângă bară, cum se furișează fetele în cămin, după 11, când portarul de la „informații” a ațipit.

Când am ajuns acasă și i-am povestit tatii cum a fost cu turcii, bătrânul a lăcrimat, dar i-a trecut repede și, de bucurie, a tras o dușcă în sănătatea ghiaurului Ionică Bogdan, care s-a dovedit a fi fecior de treabă.

Maria Tănase și cupele cu șampanie

Apoi iar a trecut iarna — fotbaliștii simt cel mai bine topirea iernii — și a venit finala Cupei României și prima mea victorie mare în echipa Rapidului: 5—1... Cu cine crezi?... Cu Ripensia, care, după câte îmi dau seama, ți-a plăcut mult, dar n-am ce-ți face... Se-ntâmplă și la case mari... Și-apoi n-a fost de vină Ripensia, ci Ionică Bogdan, care trebuia să aibă și el un record.

Poate că într-un fel sunt chiar... recordman mondial. Am jucat șapte finale de Cupă consecutive și am câștigat șase, tot consecutive. Pe prima am pierdut-o în 1936, când jucam la Unirea Tricolor... Apoi, în 1937, 5—1 cu Ripensia. În 1938, 3—2 cu CAMT („buturuga mică de la Timișoara”), în 1939, 2—0 cu Sportul Studentesc („adversar direct mi-a fost Duce, tatăl lui Dan Coe”), în 1940, 2—1 cu Venusul („anul marilor bătălii”), în 1941, 4

¹ În turneul din ianuarie 1937, Rapid a fost întărit cu Zăinescu și Palmer de la Juventus.

—3 cu Unirea („când am simțit că sângele apă nu se face”), în 1942, 7—1 cu „Șepcile roșii”¹, amin...

După marea finală a lui 5—1, cu Ripensia, care s-a jucat pe ANEF, a fost banchet mare la „Luther”, lângă gară. (Să știi de la mine că fotbaliștii ceferiști simt gustul vinului — întreabă-l și pe Fănică Filotti — numai lângă gară, unde adie tămâia frumos mirositoare a locomotivelor.) Dar la „Luther” mai era ceva care nu se poate uita ușor. La „Luther” cânta Maria Tănase... Acum cred că-ți dai seama de ce ne venea atât de greu să ne smulgem din grădina ei. Da, greu. Foarte greu. Poate mai greu decât i-a fost lui Ulise să stea legat de catarg la trecerea prin fața insulei sirenelor.

În seara aceea, când s-a umplut Cupa cu șampanie, iar taraful s-a pus pe „Mulți ani trăiască”, președintele nostru s-a ridicat și-a spus: „Astă-seară, prima gură nu va fi a lui Roșculeț², ci a lui Ionică Bogdan, pentru că a respectat întocmai indicațiile tactice. Iar când cel mai individualist jucător din unsprezece se substituie echipei, atunci chiar și Ripensia trebuie să plece steagul”.

Nea „Căliță”³ o să spună că mă laud, dar, ca un profesor ce se află, trebuie să confirme adevărul... istoric.

„Prinde orbul, scoate-i ochii”

Și a trecut și vara. Și pe părul fetelor care dansau la „Luther” au început să cadă frunzele... Și ghetele noastre de antrenament luceau, în fiecare dimineață, de rouă. Și caporalul Ionică Bogdan s-a eliberat din armată...

Primul drum l-am făcut, bineînțeles, la club. „Ce facem cu slujba promisă, domnule președinte? Că eu m-am eliberat”. „Se face, Bogdane... Uite, zilele astea e un concurs la CFR. pentru 24 de posturi libere și e-n regulă...”

După câteva zile m-am prezentat la concurs. Concursul cu „e-n regulă”. Știi cum i-a fost „regula”? 1800 de

¹ „Șepcile roșii” — Universitatea din Cluj.

² Roșculeț, căpitanul echipei Rapid, care, după tradiție, bea primul din Cupa României în seara victoriei.

³ Pronumele aceluiași, astăzi profesor la I.C.F.

candidați pe 24 de locuri. Eram — poate ții minte — în plin șomaj intelectual.

Când au apărut listele, eu — nicăieri. Dă-i voie și lui Ionică Bogdan să nu se afle printre primii 24 la un examen de ajutor contabil cu 1800 de candidați.

Văzând totul negru pe alb, mi-am dat seama că nu mai am ce face cu promisiunile: „Prinde orbul, scoate-i ochii!” Dar nici nu puteam primi un astfel de afront — vorba lui nenea Iancu. Și am început s-o coc.

Alivoar!

Între timp a venit antrenor Rici Auer. Eu, ca întotdeauna, prezinte la antrenamente, dar... lucrăm subteran. În gândul meu: «Domnule președinte, dacă așa barosan cum ești nu poți să-i faci rost de-o slujbă lu' băiatu', atunci Ionică îți spune „alivoar” și pleacă în Franța să-și încerce norocul».

Cu pașaportul a fost ușor. M-au ajutat oamenii Venusului. Vorba lor: „Un dușman mai puțin. Ducă-se!” Pentru gologani a pus umărul Robe¹ care, fiind funcționar la Banca Națională, mi-a făcut rost de ceva „elvețieni”.

Și-așa, într-o bună zi, când trebuia să ne prezentăm în Gara de Nord ca să plecăm la Arad, pentru un joc de Cupă cu AMEFA, eu n-am mai binevoit să fiu pe peron, pentru că peste două ore pleca „Internaționalul”, și-abia acela era trenul meu.

Am plecat! „A la belle aventure” — cum spun francezii. Drum lung, lung, dar tare frumos. Dă-i cu Ungaria! Dă-i cu Austria! Dă-i cu Elveția! Iar capul meu — calendar...

Am așteptat Parisul ca pe-o minune. Știi de ce? Tot datorită profesorului Călinescu, care ne-a plimbat deseori prin orașul lumină, punând reflectoare pe închipuirea noastră. Parcă-l aud: „Iar în piața Vendôme se află coloana cu același nume. Coloana Armatei lui Napoleon. O coloană pentru care au fost topite tunurile capturate la Austerlitz, în anul 1805...”

¹ Robe, jucător la Unirea Tricolor, a jucat în echipa națională la Montevideo, în cadrul primei ediții a campionatului mondial de fotbal (1930).

Iată-mă, deci, la Paris. Ștefănești — Paris. Via București. Primul drum: spre hotelul Nice, faubourg Montmartre. Adică spre reședința lui Dincă Schileru¹ studente în Drept și, după cum scrisese, *joueur* la Valenciennes. Dar, Dincă — ia-l de unde nu-i... „*Monsieur* Dincă Schileru nu e acasă de două zile. Face naveta Paris — Valenciennes”.

Am tras la un hotel mai modest: „Fleury”. Mă simțeam singur. Află de la mine că nicăieri nu te simți, de fapt, mai singur ca la Paris. Franțuzește înțelegeam eu ceva, că de la *bonsoir* la bună seara nu e mare lucru, dar de-aici și până la „comment allez vous”?² e o cale lungă. Și cum, peste toate astea, eram și mândru, ca toți cei din Ștefănești, am ținut nasul pe sus o zi întreagă și am băut vreo șase cafele cu lapte, numai ca să pot comanda și eu, ca un franțuz: „*Mademoiselle, café au lait*”.

A doua zi, fiind duminică, am început și eu să cutreier străzile, ca tot omul care a venit la Paris. Din fericire, după ce am ieșit de la Domul Invalizilor, m-am împrietenit cu un soldat — Gérard... I-am explicat, mai cu vorba, mai cu... digitația, că totul e să vorbim rar, omul a priceput imediat, și-așa, n-am mai fost singur. Gérard, având liber, am mâncat împreună — am terminat-o cu *café au lait*-urile — și până la urmă am hotărât să mergem la meci: Racing Club cu Lens. După cum vezi, pentru mine Gérard era de două ori neprețuit: vorbea rar și era... microbist.

La meci a fost surpriză mare. Racing a luat bătaie cu 3—1 de la Lens, iar eu am prins curaj: „N-am voie să nu joc aici”.

Seara am mâncat într-un *bistro*, tot cu Gerard, am băut câte un rachiu de mere — de-i zicea calvados — apoi ne-am despărțit — nici că l-am mai văzut vreodată pe Gérard — eu am trecut pe la Nice, Dincă — a fost o dată ca niciodată, și, în cele din urmă, am ajuns acasă, la „Fleury” al meu, în cămăruța tapetată — nu știu de ce — cu sute de oglinjoare.

Mister Kimpton

¹ Jucător la Unirea Tricolor, internațional.

² Ce mai faci (în lb. franceză).

A doua zi de dimineată, ba nu! a treia zi, marți, mi-am amintit - că sunt venit la Paris cu o treabă, am dat un recital de pantomimă în fața portarului de la „Fleury” și-așa am aflat că până la Colombes, unde se antrenează Racingul, sunt 60 de kilometri cu trenul.

La Colombes era tot Racingul în păr. Și, partea interesantă, eu nu eram singurul venit să cuceresc Parisul.

În mijlocul terenului trona antrenorul Kimpton, o figură colțuroasă și rece, care-l avea pe „du-te-n colo”. Cu toate astea m-am apropiat de el, i-am spus cam pentru ce am venit și că am jucat la Rapid București. Kimpton a dat din cap — semn că știe unde vine asta — și mi-a spus că a auzit câte ceva despre Bulgaria. În gândul meu — „bravo, mister!” — dar am lăsat-o încurcată, vrând să închei prezentările. El însă avea chef de vorbă și m-a întrebat dacă am jucat în echipa națională. I-am spus că da — jucasem într-adevăr, la Kaunas, cu Lituania (2—0 pentru noi), când am deschis și scorul — dar când i-am pomenit de Kaunas, „Kim” a căscat ochii ca-n junglă: habar n-avea unde e Lituania.

Abia după ce l-am auzit spunându-mi să mă duc la vestiar pentru echipare, mi-a mai venit inima la loc. Urma să jucăm noi, F. C. Adunătura, plus rezervele Racingului, contra „primașilor”.

Și a început jocul. Eram tare emoționat. Mai ceva ca la Bruno Colbert. Un singur lucru m-a mai liniștit puțin. În poarta noastră se afla celebrul Hiden, primul portar al Racingului, care apăruse cu ani în urmă poarta Wunderteam-ului.

Eu jucam extremă dreapta. M-a întrebat Kimpton, și eu am spus „dreapta”. Deși până atunci jucasem mai mult pe stânga. Mi-am amintit însă de unul Huniadi, de la Baia Mare, care, după un joc al nostru cu Phoenix, a pretins că eu sunt complet terminat ca extremă dreapta. Vorba asta blestemată, „terminat”, a deschis în capul meu cutiuța obsesiei și imediat mi-am zis că singurul meu scop în viață e să-i demonstrez lui Huniadi că habar n-are de fotbal. Și iată că la Colombes mi se oferea prilejul. Acum îți dai seama de ce am ales postul de extremă dreapta. Ziceam și eu, că, cine știe, poate cade un „l'Equipe” sau

un „Paris soir" în mâna băimăreanului. Iar de-aici și până la damblaua lui Huniadi nu mai era decât un pas.

„Daca nu ne-am ajuta..."

„Primașii" de la Racing au început tare. (Adversarul meu direct, mijlocașul stânga Dianny, era „senator" în echipa Franței. În atac juca Weinante, tot un nume mare.)

Eu, neavând mingi, alergam de colo până colo, ca să-i arăt lui Kimpton că barem știu să alerg. Dar iată că mingea ajunge la Hiden, portarul nostru. Fără să piardă timp, Hiden face câțiva pași spre colțul din stânga al careului „de șase" și degajează cu stângul o minge „căzută" ca la rugbi spre tușa pe care mă aflam eu. Preiau cu stângul și încep cursa. În față — Dianny, omul meu. Îi fac fenta spre tușă. Dianny se „prinde", și eu mă topesc spre poartă. Văzând câmp liber în față, îi dau bătaie, dar simt că din spate aleargă cineva, gata să mă „ia". Mă uit în stânga, sperând să găsesc coechipier, dar în clipa aceea îl aud pe omul din spatele meu strigându-mi: „Allez y! Shot!"¹ Deși uluit de acest sfat neobișnuit din partea unui adversar, mai fac totuși câțiva pași și trag din toată puterea. Portarul plonjează, dar păianjenul nu iartă, și... gol: 1—0! Danezul Winkelmann, un „intrus" ca și mine, vine să-mi strângă mâna, dar eu nu mă gândesc la gol, ci la cu totul altceva. Nu-mi vine să cred că cel care m-a îndemnat să-mi continui cursa și să trag la poartă era însuși internaționalul Dianny... Abia după ce l-am văzut zâmbindu-mi am înțeles totul.

Jocul s-a terminat la egalitate: 2—2. Al doilea gol l-am dat tot eu. De data asta, fără nici un menajament. În drum spre vestiar, i-am strâns mâna lui Dianny. Mi-a răspuns simplu, vorbind rar, ca Gérard: „Fotbalul e o meserie grea. Ce ne-am face dacă nu ne-am ajuta unii pe alții?"

A doua zi am venit din nou pe Colombes să văd care-i mișcarea dar... nimic. În loc să-mi facă o ofertă — jucasem destul de bine — mi-au dat două invitații pentru meciul de duminică...

¹ Du-te! Șutează! (în lb. franceză).

Stabile și... „Fanfan la Tulipe”

M-am întors plouat în „salonul oglinzilor”, la „Fleury”. Și cum să fii altfel? Bani — pe sfârșite, Dincă — dispărut, iar oferta — aleluia...

A doua zi de dimineață, după ce am trecut iar pe la „Nice”. ca să pontez și să aflu iarăși că Dincă n-a sosit, m-am dus să-mi încerc norocul la Red Star Olympique. Aici antrenorul nu semăna de loc cu flegmaticul Kimpton. Era faimosul Guillermo Stabile, care condusesese cu ani în urmă atacul Argentinei în finala mondială de la Montevideo, contra Uruguayului.

La Red Star am făcut două antrenamente. Stabile mi-a spus că tehnica mea se apropie mult de cea sud-americană, dar oferta mult așteptată tot n-a venit. Nu-mi mai rămânea decât să cuget la vechea zicală românească: „Nu tot ce zboară se mănâncă”.

În timp ce făceam aceste reflecții filozofice influențate direct de vidul din buzunarele mele, simt că cineva mă bate pe umăr. Mă-ntorc. Mă uit: nu-l cunosc. O figură simpatică. Râde cu toată claviatura. Ca toți francezii: de la Clovis la Alain Delon. Încerc să zâmbesc și eu, așa, din politețe, dar omul devine brusc serios — „nu e cazul să ne prostim”. Apoi se recomandă: René Guimier de la „France Foot-ball”. Mă recomand și eu. Mă întrerupe... franțuzește: „Fotbaliștii de clasă nu au nevoie să se recomande”. Timp de 2—3 secunde își savurează replica și apoi devine grav: „Te cunosc, într-adevăr. Te-am văzut și pe Colombes. Îmi place cum joci. Ești surprins, desigur, că nu ți s-a făcut o ofertă. Nici n-o să ți se facă. Parisul nu are nevoie de jucători, ci de nume. Nume. Nume mari. Cât mai mari! Decât un jucător bun fără nume, mai bine o celebritate în cârje. Vreau să-ți fac o propunere. Să pleci la Rennes. Chiar mâine dimineața. Știu... N-ai bani de bilet. Nu face nimic. Ți-i împrumut eu. Tot de pe urma fotbalului trăiesc... Să știi de la mine că Stade de Rennes, deși echipă de B, are valoare de A. Nu mai sta pe gânduri. O să te aștepte cineva în gară. Îi telefonez chiar acum lui Kayzser secretarul clubului. Mi-e prieten. Trebuie să pleci

neapărat mâine cu primul tren. Duminică „Stade” joacă un amical cu „Girondins” din Bordeaux. Trebuie să pleci. Poate că te încearcă. Cum o să te recunoască în gară? Hai să zicem... Ba nu! Mai bine să te scarpini la ceafă. Așa cum te-am văzut când plecai de la Red Star... Ne-am înțeles? Și, înainte ca eu să fi putut răspunde, Guimier mi-a pus în palmă banii de tren și a dispărut ca Gerard Philippe în „Fanfan la Tulipe”.

„Courage, Jean!”

Am ajuns, așadar, și la Rennes. O gară — cam ca Teiușul. Am așteptat să iasă lumea și am coborât scărpinându-mă pe după ceafă. *Monsieur* Kayser m-a recunoscut, m-a luat în mașină și m-a dus la „Hotel du Lycée”, unde locuiau și alți jucători.

Întâlnirea n-a fost grozavă. Oamenii erau ocupați și eu nu prea făceam impresie. Nici nu eram prea stilat.

Mi s-a dat să mănânc, și apoi am fost condus în camera mea. Am adormit greu. „Ce-o mai fi și cu Guimier asta? De ce nu mi-a spus nimic Kayser? De ce nu m-a anunțat dacă mă încearcă sau nu mâine?” Eram ca un pui de bogdaproste, aruncat undeva, în Bretania, la marginea Franței.

A doua zi, de dimineață, m-am trezit cred primul din tot hotelul. Am coborât și am cumpărat un ziar — „l'Ouest Eclair”. Când am deschis la „Sport”, gata să scap ziarul din mână. Sus de tot, pe trei coloane: „La jocul de astăzi participă și internaționalul român Jean Bogdan”.

Am intrat imediat în febra de start. Probabil că asta mi-a dat mai multă prestanță, pentru că băieții de la Rennes nu m-au mai tratat cu indiferență. Așa i-am cunoscut pe câțiva din ei: Braun, Ebner, Benouna. Am luat masa împreună. Din vorbă-n semn și din semn în vorbă, am aflat că meciul cu „Girondinii”, la fel ca și cel de săptămâna viitoare, cu Sochaux, se dispută pentru că Franța joacă cu Italia. Abia după aceea aveam să aflu că în poarta Franței a apărut Di Lorto — cel căruia eu îi dădusem trei goluri la București — și că mai ales datorită lui Franța avea să scoată un onorabil 0—0 cu campionii mondiali.

În timpul mesei, când am cerut apă minerală și mi s-a adus o sticlă de Vichy, Benouna a pufnit în râs și mi-a spus cu gura plină: „Dragă Jean, sper că ești jucător de fotbal și nu o carmelită”¹. Totuși, deși mă aflam în țara vinului, nici unul n-a băut mai mult decât un păhărel de „Bordeaux”. „Bordeaux” sau „Sângele învinșilor”, cum spunea patronul hotelului, referindu-se la adversarii Stade-ului.

După terminarea mesei, antrenorul Batmale m-a întrebat ce joc. Eu, mereu cu gândul la bestia de Huniadi, am spus din nou „extrem dreapta”. Atunci Batmale i-a atras atenția lui Bonnet că după-masă am să joc eu în locul lui. Bonnet s-a întunecat la față și mi-a venit tare greu. Dar n-aveam ce face. Tot trebuia să joc în locul cuiva.

Jocul l-am început cam pe dos. Eram și emoționat. Mi-am dat seama că sunt, într-un fel, punctul de atracție al zilei și am încercat să mă întrec pe mine. Dar, vorba francezului: „Le mieux est l'ennemi du bien”². Pe deasupra, adversarul meu direct, Ben Arab, parcă jurase să nu mă scape din ochi. Citise și el, se vede, în „l'Ouest Eclair”, despre internaționalul Bogdan, iar acum părea hotărât să-mi dea cu coroana-n cap.

Când arbitrul a fluierat sfârșitul reprizei și mai ales când am auzit câteva fluierături care mi-erău adresate mie, pentru că alternau cu scandările „Bon-net, Bon-net!”, mi-am zis resemnat: „Până-aici ți-a fost, Ionică!”

Odată ajuns în vestiar, am început să mă dezechipez, hotărât fiind să plec în aceeași seară la Paris, deși și asta devenise acum o problemă. Tocmai pusesem ghetele sub bancă și mă pregăteam să-mi trag tricoul, când iată că Batmale se apropie de mine uimit și scandalizat: „Soyons sérieux, Jean! Un peu de courage! Il faut jouer la reprise! Tu as eu un peu de trac. Ça ne fait rien! Courage, Jean!”³.

Când am văzut așa, m-am echipat din nou. Și deodată m-am simțit vesel. Pornisem jocul cu titlul acela mare, de

¹ Ordinul carmelitelor — ordin de călugărițe.

² Mai binele e dușmanul binelui (în lb. franceză).

³ Să fim serioși, Jean! Puțin curaj! Trebuie să joci repriza. Ai avut puțin trac. Nu face nimic! Curaj, Jean! (în lb. franceză).

trei coloane, și dădusem în bară. Acum, barem, porneam de la zero și nu mai aveam ce pierde.

După pauză am făcut, cred, cea mai frumoasă repriză din viața mea. Am jucat cum nu mi-aș fi putut închipui că pot juca. Am câștigat cu 3—1 (la pauză fusese 1—0 pentru „Girondini”) și cu toate că n-am dat gol, le-am servit pe toate. Ben Arab nu mai era leu, ci mieluşel, iar publicul, care se schimbă cât ai clipi, striga: „Allez, Bogdan, allez!”, ca să se distreze pe socoteala lui Ben.

Seara a fost masă mare, în holul hotelului. *Monsieur* Kayser m-a felicitat și mi-a dat un plic cu 1 000 de franci — „primă specială pentru autorul moral al victoriei”.

A doua zi de dimineață am luat „l'Ouest Eclair”-ul și mi-am văzut poza mare — prim plan, cu Ben în cursă. Cronicarul scria că după pauză am făcut un joc de clasă, dar că nu se poate pronunța definitiv din cauza impresiei lamentabile din prima parte. Încheia sintetic: „Să fie numai tracul de vină? Jocul cu Sochaux va decide”.

Grigoraș Dinicu și Jacques Duchesne

Până la jocul cu Sochaux mai era însă o săptămână, așa că m-am urcat în tren și am făcut cale-ntoarsă la Paris. Parisul e, orice-ai spune, capcană de lux. Și dacă mai pui la socoteală că la pavilionul românesc al Expoziției universale cânta Grigoraș Dinicu *and his boys*, adică nea Fănică Luca, naistul, nea Vasile Budișteanu, vecinul nostru, tatăl lui Ionel, al de la „Spic de grâu”, artistul poporului de astăzi, și alții, cred că-ți dai seama de ce am luat primul tren.

Și aici, însă, am avut ghinion. La restaurantul nostru românesc fiind omor de lume, mesele de lângă orchestră se dădeau în abonament, așa că eu, Ionică Bogdan, prieten cu Licuță, băiatul țatei Tudora, gazda lui nea Vasile, a trebuit să ascult „Hora Staccato”. și „Aoleu, lelițo Floareo” dintr-o încăpere de serviciu, consolându-mă, e drept, cu sarmale.

A doua zi m-am dus la antrenament, la Red Star — adică la slujbă, ce mai... — iar după-masă am pornit să cutreier din nou Parisul. Am trecut pe la Nice. De la Dincă — nici o veste.

Între timp am început s-o rup pe franțuzește. Vorba ceea: nevoia te-nvață. Și mi-am zis că ar fi bine să mă perfecționez. Dar cum?

După îndelungi dezbateri cu mine însumi, am hotărât că cea mai bună lecție de limba franceză și, mai ales, de conversație, e spectacolul de teatru, unde, „Ionică dragă, n-ai voie să scapi un cuvînt!”.

Într-o seară — joi îmi pare — m-am dus din nou la teatru. Mi-aduc aminte că se juca o piesă cu Jacques Duchesne și Victor Francen. Pe Francen îl cunoașteam de-acasă, din filme.

Mi-am luat bilet de galerie, adică la... economie, pentru că topisem vreo trei sute de franci din mia dată de Kayser. Când a început, însă, piesa, mi-am dat seama că m-am ars cu galerie: n-auzeam nimic. Asta însemna bani aruncați pe apa Senei, pentru că eu veneam la teatru ca să aud și să urmăresc mișcarea buzelor.

Văzând așa, am coborât imediat la casă și am rugat să mi se schimbe biletul. Casierita, foarte amabilă, a făcut imediat schimbul de locuri, mai ales că cu ocazia asta mi-a luat cam de cinci ori prețul galeriei. Așa m-am trezit eu singur într-o lojă, lângă arlechin. A fost prima lojă din viața mea. Și a fost tare bine. Mai ales că am auzit toate cuvintele și am început să prind și ceva construcții gramaticale... În pauză, îmi aduc aminte, am cârpit câteva exemple cu *après avoir*. Asta, bineînțeles, tot în lojă. De ieșit în foyer nu mi-am permis, pentru că eu aveam haine gri, iar franțujii, chiar și cei din stal și cu binoclu, se purtau la negru.

La intrarea în linia dreaptă, adică în actul trei, mi-am depășit mult norma de percepție și eram foarte mulțumit. Iată însă că după ultima cădere de cortină, apare la rampă Jacques Duchesne în persoană și ne invită — în puține cuvinte — să-i ajutăm, cu ce putem, acum, în pragul Crăciunului, pe actorii fără angajament. Imediat după rostirea micii sale cuvântări, marele Duchesne coboară printre rînduri, cu pălăria sa de mușchetar într-un rol inedit: acela de cutie a milelor. „Mesdames et messieurs!”¹... Și gologanii încep să pice. Când Duchesne ajunge în fața mea, duc mâna la buzunarul dinăuntru

¹ Doamnelor și domnilor! (în lb. franceză).

hainei, scot o hârtie și-i dau drumul în „cutiuță”. Dar, când mă uit mai bine, să-mi vină amețeala. Hârtia mea din pălăria lui Duchesne era de 500 de franci. O clipă sunt tentat să bag mâna înăuntru, ca să repar greșeala, dar gentlemanul din mine îmi spune că nu se face, păstrând, bineînțeles, speranța că marele Jacques o să-mi dea restul...

Ți-ai găsit!... Cu un gest demn de d'Artagnan sau de Cyrano, Duchesne și-a fluturat pelerina, a făcut o plecăciune ca la Vatican și mi-a ars un *grand merci monsieur* de s-a auzit în toată sala. Eu? Schemă de tablou vibrant.

Așa s-a încheiat cursul „Să învățăm limba franceză la teatru”, a cărui paternitate o revendic cu insistență.

Să știți măi băieți, voiăștia, mai tinerii, că a fost un curs fain, pe care vi-l recomand. Nu mi-a părut rău după cei 500 de franci, deși îmi crăpa buza după bani. A fost mai bine așa. Dacă aș fi avut în seara aceea reflexul „salvator” cu care să recuperez hârtia din pălăria lui Duchesne, aș fi putut lua 10 lecții cu cel mai bun actor de la Comedia Franceză, dar povestea n-ar mai fi fost frumoasă și nici măcar nu s-ar fi povestit...

Din nou la Rennes

...Călătorului, însă, îi șade bine cu drumul. Așa că am luat din nou trenul în direcția Rennes, pentru meciul de duminică.

Meciul de duminică!

Dacă cu „Girondinii” a fost cum a fost, cu Sochaux începeau durerile de cap. Sochaux era campioana Franței. Afiș cu 11 capete! Di Lorto, omul meu, care trecuse de la Olympique Marseille, Mattler, Cazenave, centrul înaintaș Courtois, interul dreapta Bradac, cehul care a jucat și contra noastră în echipa Cehoslovaciei.

Și-așa, a venit și duminica... În vestiar, Batmale m-a anunțat că joc inter dreapta. Ca să vadă — mi-am zis — dacă știu să „leg”... La urma urmei era mai bine. Mă împăcam și cu Bonnet, care revenea pe dreapta.

Înainte de a ieși pe teren, m-am gândit și eu cum ar trebui să joc. Dar, din cele 500000 de sfaturi pe care le

primisem de la antrenori în ultimii zece ani, mi-a rămas în cap doar o vorbă a lui Giussy Baratkî: „Măi Ionică, să știi de la mine că publicul francez e mort după șuturi la poartă”.

Când am apărut pe gazon, tribunele erau tixite. Cam 20000 de oameni. Nu jucasem niciodată cu atâția martori. Dar, vorba aceea: nevoia te-nvață. Am uitat de Mattler, am uitat de Courtois, am uitat de Bradac, și dă-i, și dă-i, și dă-i!... Timp de 90 de minute am alergat și am tras la poartă cât pentru cinci meciuri. Din păcate, n-am izbutit să dau gol. În schimb am tras trei bare...

După aplauzele de la sfârșitul jocului mi s-a părut că a fost un meci frumos. Eu, însă, eram atât de frământat, încât nu prea îmi dădeam seama dacă am jucat bine sau rău.

La banchet n-am mai coborât. Pierdusem jocul cu 2—1 și n-aveam chef. Întotdeauna am fost greu la pagubă. Poate că eram și prea obosit. Poate că de aceea le vedeam pe toate în negru. Poate că nu voiam să-mi mărturisesc că de fapt aș fi dat orice ca să fiu în seara aceea la „Luther”, în spatele Gării de Nord, și s-o aud pe Maria Tănase cântând „Trenule, mașină mică... Un' l-ai dus pe Ionică?”.

Noaptea a trecut repede pentru că am scurtat-o eu. La cinci eram în picioare și, fuga la Micheline, fata cu ziazele. Știi cum m-a primit? Cu ziarul despăturit la poza mea. M-o fi văzut de departe. N-ai ce face. Așa-s toate fanțuoaicele. Știu să te facă praf. Iar dacă ești slab de înger, te cureți.

Poza mea era de două ori mai mare ca prima oară, când cu Ben Arab. Iar cronică, scrisă la meserie: „Internaționalul Bodgan a confirmat că... așa și pe dincolo... Rennes va face o achiziție-nesperată... Și ar trebui să se grăbească oferind Rapidului din București 100000 de franci...”

Pe la nouă a venit și papa Kayser și m-a întrebat dacă mi-ar face plăcere să rămân la Rennes. Oferta m-a cam speriat — nici azi nu știu de ce... poate pentru că Bretania îmi părea mie capătul lumii — și i-am spus că trebuie să mă reped până la Paris, ca să mă consult cu „managerul meu personal” Dincă Schileru. Așa că a rămas să-mi dau acordul în câteva zile, ca să înceapă *pour parlars*-urile pentru dezlegare.

„Nu-nțeleg, Dincă!"

Pe la unsprezece m-am urcat din nou în trenul de Paris. Am ajuns repede. Mă obișnuisem. Am regăsit camera cu oglinzi, m-am trântit în pat — eram mort de oboseală — m-am uitat îndelung la valijoara mea cam... trecută, dar garnisită cu „Fleury" și „Hotel du Lycée"... și, când să intru în hamacul lui Morfeu¹ o bătaie în ușă. „Cine-i?" Mă chema cineva la telefon. „Cine să fie?" Nu putea să fie decât Dincă. Și Dincă era. Și striga în receptor, gata să rupă membrana: „Te-ai ajuns, Ioane! Nu mai cunoști lumea!" „Nu-nțeleg, Dincă!" „Cred și eu. Ești vedetă. Sau ai plătit ziarele". „Care ziare, mă Dincă?" „Hai, nu mai face pe prostu'! Vino repede la mine. Te-aștept într-o oră".

Am alergat, bineînțeles, la primul chioșc și am luat, la întâmplare, „Paris Soir". Și culmea, Dincă avea dreptate. Eram în echipa săptămânii, pe toată Franța. Și primul la interii dreapta. Înaintea lui Bradac și Samitier. Îmi aduc aminte că ordinea portarilor era Di Lorto (Sochaux), Zamora, marele Zamora, spaniolul (Nice) și Lense (St.-Etienne). În mijlocul paginii, un titlu mare: „Di Lorto et Bogdan, deux grandes vedettes"².

La „Chope du Nègre"

Când m-am întors la hotel, o altă surpriză: un bilet. „Je vous attend ce soir, vers huit heures, au café „Chope du Nègre"³. Semnat: *Jean Eschenazy*. „Cine-o mai fi și ăsta?"

M-am dus. „Dincă să aștepte, că l-am așteptat destul". Cafeneaua, parcă o văd: vizavi de ziarul „L'Auto". Lume multă. „Cum dau, însă, de Eschenazy? Nu-l cunosc, nu mă cunoaște. Poate așa, magnetic..." Când colo, Eschenazy direct spre mine: «Domnule Bogdan, te-am „fotografiat"

¹ Morfeu — zeul somnului, în mitologie.

² Di Lorto și Bogdan, două mari vedete (în lb. franceză).

³ Vă aștept astă-seară pe la opt, la cafeneaua „Chope du Nègre" (în lb. franceză).

imediat. Mi-a vorbit Guimier de dumneata. Lucrează și el pe la noi, din când în când. Ce zici de pagina din „Paris Soir?”. Îți place? Ți-am făcut-o ca să știi că ai în persoana mea un prieten».

În gândul meu: „Ce-o mai ieși și din prietenia asta?” Dar „nea Jean”, înainte: «Și-apoi nu e cazul ca un jucător ca dumneata să se-ngroape într-o echipă de B, fie ea și Rennes... Eu îți propun să pleci chiar mâine la Roubaix, la Excelsior de Roubaix, echipă de A, unde am prieteni... Iei trenul până la Lille și de la gară găsești ceva ca să ajungi la Roubaix. E la doi pași. Te duci direct la stadion. Dar vezi să nu le încurci: Excelsior, nu Racing. Racingul e altceva... Ai să recunoști stadionul cu ușurință. Are o firmă mare și frumoasă: „STADE AMEDÉE PROUVOST”. Țista e prietenul meu. Vezi nu uita parola: „Eschenazy”».

Seara am fost cu Dincă. Am stat la povești... Apoi m-a sfătuit și el să mă duc la Roubaix. „E și echipă de A, și o să fim vecini. Roubaix e la 50 kilometri de Valenciennes. Navetiști în același tren...”

Am plecat. N-aveam cum să mă împotrivesc mie însumi. Mă frigea dorul de ducă, pe care mi-l aprinsese marele meșter de vise, George Călinescu.

La Roubaix am ajuns tocmai când trebuia. A doua zi era joc internațional cu o echipă belgiană: Daring. Când am intrat pe teren, antrenamentul era în toi. M-am apropiat de antrenor. I-am spus parola: Eschenazy. Apoi m-am prezentat. Sunt tare plicticoase toate aceste moșmondele pe jumătate gură: „Știți, eu sunt... am jucat... și... aș vrea...” Noroc că antrenorul era băiat bun. Un sârb. Davidovici. Fost jucător la Beogradski. M-a băgat în echipă pentru a doua zi. Chiar pe dreapta. Ca să-i vină rău lui Huniadi.

A doua zi a început să plouă încă de dimineață. Mărunt și rece. Se apropia iarna. Eram în nord. Cu vreo zece minute înainte de începere, ploaia continua să bată în geamurile cu gratii ale vestiarului. Mi-era inima grea. În tribune — lume puțină. La „acoperită” — un singur om. Un bătrânel cu pături pe el. „E patronul!” Era, într-adevăr, Amedée Prouvost în persoană. Proprietarul tuturor țeșătoriilor din Roubaix. Un fel de Angelo Moratti,

*il re di gazolina*¹. Poate ceva mai mic... Avea doi băieți la Paris. Erau proprietarii „Paris Soir”-ului, unde lucra Eschenazy. Acum vezi cum se leagă totul. Cu Guimier. Cu pagina din „Paris Soir”. Urzeală fină. Fără asta nu se poate...

Când să ieșim din vestiar, mă oprește portarul belgian: „Ești român?” „Da”. „Pe Baratki îl cunoști?” „Te cred. Jucăm în aceeași echipă. Dar tu de unde-l cunoști?” „De la București. Jucător mare. Mi-a dat două goluri, în vara asta, la București”². Când mă uit mai bine, el era! Badjou, marele portar al Belgiei, care înnebunise ANEF-ul. Hiden... Di Lorto... Badjou... Numai portari mari aveam să întâlnesc la Paris, la Rennes, la Roubaix. Iar dacă îți mai spun că peste două săptămâni aveam să-l cunosc și pe Ricardo Zamora³, venit la Roubaix cu echipa sa, Nice, careul de ași e complet. Poți să pui și o paranteză: i-am luat un interviu lui Zamora. A apărut în „Sportul Capitalei”.

Bonjour, Herrera!

Meciul cu Daring l-am câștigat cu 2—0. N-am dat gol, dar am jucat bine, fără să strălucesc. Nici nu se putea. Ceață... Burniță...

Poate că vrei să știi și atacul? Atunci notează: Bogdan, Gabrillargue, Hiltl, Herrera, Ludens. La Herrera poți să adaugi și Helenio ca să nu fie nici o confuzie.

Nu mi-aș fi putut închipui nici în ruptul capului că interul acela tăcut, cu picioarele destul de scurte și nu prea subtil în joc, o să ajungă un generalisim al fotbalului, o să aibă în buzunarul de la ceas jucători ca Jair sau Suarez, o să reînvie alchimia, o să-l uluiască până și pe miliardarul Moratti, care o să bâiguie ziariștilor, ca un hipnotizat: „E un om imposibil, de-acord cu voi. Dar fără el nu se poate!” Ultima chestie ai auzit-o, cred. Scrie în

¹ Angelo Moratti, regele petrolului italian, patronul lui Inter.

² 1937, 10 iunie, București, România — Belgia 2—1 (Baratki, min. 34 și 79).

³ Ricardo Zamora, portar spaniol în anii deceniului trei. Mulți îl consideră cel mai mare portar al tuturor timpurilor.

„France Foot-ball" din 8 septembrie (n.r. — 1965) că Herrera și Picchi, căpitanul lui Inter, vor avea statui la Milano, la sediu... Pele n-are încă...

Edfrennes: „Jean Bogdan, adjudecat!"

După joc am fost chemat în biroul lui monsieur Edfrennes, expertul clubului în materie de vânzări-cumpărări de jucători. Băieții spuneau că Edfrennes a dormit în toate hotelurile din Europa. Cu puțin timp în urmă fusese și la București, pentru Humis, dar „greco" n-a simțit nada pentru că „ciripitorii" prefectului poliției l-au mirosit imediat pe „Edi" și i-au recomandat să-și ia valea. Văzând așa, Edfrennes a luat-o-n sus, pe valea Dunării, s-a oprit la Viena și l-a luat din zbor pe Vogl. Cu un an în urmă îl adusesese, tot de la Viena, pe Hiltl... Asta era situația. Papa Amedée spunea, din senin, la masă, că tare i-ar plăcea un inter mai înalt și mai băgăreț, așa cum ar fi spus că i-ar plăcea niște clătite cu dulceață de portocale, și Edfrennes se și afla în tren, cu pașaportul lui permanent în buzunar.

«Cu dumneata, domnule Bogdan — a început expertul — chestiunea e simplă. Monsieur Prouvost a spus da, și asta înseamnă 15000 de franci la semnătură, 2500 pe lună, plus primele de joc aferente. Chestiunea dezlegării îmi incumbă. Suma de 15000 de franci va fi depusă la „Crédit lyonnais", până la sosirea instrumentelor de transfer. Din acel moment ți se va remite suma.»

Nu mi-a rămas decât să dau din cap. Edfrennes, avocat de meserie — eu încă nu dădusem la Drept — m-a anesteziat cu „instrumentele", cu „incumbă", cu „remite", cu „clauzele" și cu toate celelalte. N-ai ce-i face. Asta-i meseria. De la Hammurabi¹ până azi. Cu cât pricepe omul mai puțin, cu atât mai bine.

După ce am dat din cap, am început să aștept „instrumentele". O săptămână, două, trei... Se împlinise o lună, și nimic. Când s-au împlinit două luni, am început să-mi fac bagajul. O fi fost Edfrennes prin toate hotelurile

¹ Hammurabi, rege al Babilonului. În vremea lui s-a întocmit un vestit cod de legi.

Europei, dar și ai mei erau unși cu toate alifiile. Și-așa, într-o bună zi, mi-am luat valijoara pe care se adăugase o etichetă cu „Metropol” Roubaix, am spus *adieu monsieur Edfrennes, adieu chers amis*,¹ și dă-i cu Elveția, dă-i cu Austria, dă-i cu Ungaria, dă-i cu Episcopia Bihorului, și stop în Gara de Nord, la doi pași de Giulești, unde mă aștepta Destinul pitit după barele porții dinspre vestiarul potcoavei.

De ce? Cum?

Ca să ajung la Destin, trebuie să aștept să se zvânte gazonul primăverii 1938, să dorm noaptea cea mai scurtă a anului și să mă urc în trenul de Budapesta la 23 iunie, pentru că peste trei zile Rapid intra în tunelul Cupei Europei Centrale, spre care pornise, din partea cealaltă, Ujpest. Cred că nu mai e cazul să-ți spun ce era Cupa Europei Centrale. Un fel de CCE, pentru că în vremea aceea fotbalul european era Italia, plus Europa Centrală. Dovada? Italia era dublă campioană mondială — 1934, 1938 — iar finaliste: Cehoslovacia în 1934 și Ungaria în 1938.

Șansele noastre cu Ujpest? Hai să zicem 5%. Ujpest era pe vremea aceea un fel de Benfica. Perechea cehă Slavia — Sparta era într-un fel perechea Real Madrid — Barcelona de astăzi, iar italienii străluceau tot cu Milan, tot cu Juventus, tot cu Ambrosiana (Internazionale de astăzi). Fotbalul era și atunci concentrat, ca și astăzi, în 3 —4 țări... Iar țările astea erau Italia, Ungaria și Cehoslovacia. Asta în primul rând... Anglia nu ieșise încă din insulă, iar Wunderteam-ul austriac era în declin...

Iată deci că a venit și ziua de 26 iunie 1938. La Budapesta, cuplaj mare. Rapid — Ujpest în deschidere, Juventus Torino — Hungaria în vedetă. Ambele jocuri pentru Cupa Europei Centrale.

Eu eram întors pe dos. De emoție, aveam o senzație de greață. Tot ce putea să-mi dea puțin curaj fugea din memorie. Am uitat totul. Am uitat că pe numele meu se depuseseră mște bani la „Crédit lyonnais”... Am uitat...

¹ La revedere, domnule Edfrennes, la revedere, dragi prieteni (în lb. franceză).

În autobuz, în drum spre teren, am avut impresia că sunt în avion, deasupra Himalaiei, pe furtună... M-am liniștit puțin când l-am văzut în dreapta mea pe Tomassini, italianul juventist. Ne împrietenisem cu o seară înainte, și-acum venea să ne vadă... Juca dupa noi, în „vedetă”.

Cum a fost meciul? La pauză nu era rău. Zsengeller, centrul lor înaintaș, dăduse un gol în minutul 10, dar asta a fost totul. În gândul meu: „Las' că veniți voi pe Giulești!” Dar chiar în primele secunde după pauză... gol! Cine? Tot Zsengeller. Clasă mare!... Peste douăzeci de minute, am închis iarăși ochii... Degeaba... Când mă uit, Petrică Rădulescu, bietul de el, avea de lucru din nou sub plasă: scotea a treia minge, ca din cuptor. Adio, Cupă!...

Iată, însă, că „Rafi” se supără pe noi, înaintașii, și dă un gol. 3—1. Încep să sper din nou. 3—1 nu mai e 3—0. Dar visul meu a durat — vorba francezului — cât durează rozele. Cu un minut înainte de ultimul fluier, Petrică al meu... Cine? Nu! Tot Zsengeller. 4—1 și... *mortua est!*

A doua zi, de dimineață, am luat trenul spre casă. Băieții de ziare — gata să le crape venele: „Uj-pest! Uj-pest! Uj-pest!” Lăsaseră Hungaria deoparte. Juventus al lui Tomassini scosese un 3—3... Am cumpărat câteva ziare. Titluri mari, cu semne de exclamare cât un chibrit și cu Zsengeller caricatură pe o jumătate de pagină. Parcă era Vercingetorix... „Nemzeti Sport” se ocupa mai mult de meciul viitor al lui Ujpest, căutând să descifreze sortii. Juventus? Genoa? În orice caz, ungurii contau pe o echipă italiană. Mai ales pentru succesul de casă...

...A venit și ziua returului. 3 iulie 1938, Giulești... Andrei era Petrică Rădulescu, Lupescu și Greavu erau Wetzer II și Roșculeț. Hai să zicem că Rășinaru și Rafinschi erau Motroc și Dan. Vintilă era sigur Dinu. Eu eram, sau mai bine-zis, aveam să fiu Năsturescu... Partea proastă e că perechea Dumitriu — Ionescu, adică Baratki — Auer, se desfăcuse. Baratki, rănit la Budapesta, nu putea juca. Mai rău nici că se putea. În sfârșit... Pe locul lui „Nae” Georgescu — Lengheriu, la Codreanu — Cuedan, iar inter dreapta — Mitică Moldoveanu.

Când am ieșit pe teren, mi-am dat seama că lumea ne iertase pentru rezultatul de la Budapesta. Și atunci mi-am zis că suntem datori să facem un joc frumos. Barem atât...

Jocul a început frumos. N-am ce zice. La pauză era 0—0. Ratasem noi ceva, dar nu cine știe ce... În vestiar mi-am zis că n-ar strica, totuși, un gol, acolo... Dar cine să-l dea? „Giusy”, responsabilul cu golul, în loc să fie pe teren, ne dădea lămâi, cu tava. 1—0 cu Ujpest, în Cupa Europei Centrale, ar fi fost însă, un rezultat care să rămână. Și-apoi, nu trebuia uitată nici prima de victorie... Pe lângă cea a calificării...

După vreo cincisprezece minute, văzând că ungurii se bat de parcă la Budapesta ar fi fost 1—1, nu 4—1, mi-am luat gândul de la 1—0 și de la primă... Schimburile de focuri cam scăzuseră. Ne îndreptam, cum spun șahiștii, spre un final de remiză... Iată însă că extremul nostru stânga găsește cea mai frumoasă mutare din viața sa și-l pune jos pe Sziklai. 1—0! Ura, fraților! Unde ești „Zsengi”? Până să mă dezmeticesc, după numai câteva minute (n.a., min. 69), Mitică Moldoveanu îl trimite și el după țigări pe nen-tu Sziklai. Poți să-ți închipui ce-a fost pe Giulești. S-auzea la Buftea. În noi, însă, a intrat panica. Dă-ți seama: ne mai trebuia un singur gol pentru rejucare... Mă uit la Zsengeller: se agită, aleargă, strigă, dă din coate, dar nimic... „Căliță” (n.a., N. Roșculeț, fundașul), e pe baricade, Rășinaru pune capace fixe la mingi, iar Vintilă împinge, împinge, împinge, cu ochii decolorați de oboseală. Într-un moment de răgaz, mă uit sub tribună și-l zăresc pe Giusy: „Cât mai e, bătrâne?” „20 de minute. Treci la joc!” Și trec. Dacă a spus Giusy, înseamnă că se mai poate... Tribunele au înnebunit. Apuc să-l văd pe nea Costică¹. Strigă cu mâna pâlnie, ca la gară, când a plecat trenul.

Și uite-așa, duși de public, ne aruncăm valuri-valuri spre poarta lui Sziklai, „rupând cordoanele”. În minutul 80 „Rici” Auer bagă un cap de expresie, și, în aceeași clipă, îmi pierd și auzul și glasul. 3—0!! În tribune? Neapole sub sărutul focului...

Așa am început ultimele zece minute. Din tribune, lava curgea fără oprire. Oamenii urlau cât îi ținea gura, cerând al patrulea gol, dar mă gândeam cu teamă la „Zsengi”, nu care cumva să scape, așa cum scăpase „Rafi” la Budapesta, când s-a făcut 3—1... Cam prin minutul 85

¹ Ardeleanu C. — din conducerea tehnică a Rapidului.

primesc o minge de la Vintilă și mă duc înainte, mă duc, trec de Kallay, trec de Balogh — la 3—0 îți ies toate fentele! — trec și de Fekete, și-ajung singur în fața lui Sziklai. Dar aici uit că în piciorul meu e calificarea, uit că mai sunt doar 5 minute. Și-mi vine — nebuie curată — o poftă de joacă: vreau să mă distrez cu Sziklai... Trec mingea pe stângul și bat colțul. (Cu dreptul ar fi fost prea simplu — mi-am zis eu atunci și ar spune și astăzi Emil Dumitriu.) Sziklai, însă, se „prinde” și... prinde. Sunt pierdut! Tribunele murmură. Ce bine-ar fi să-mi găsesc un tunel ca să mă ascund. Sub tribună, Giussey se ridică de pe banca lui și vine spre tușă: „Treci la joc, Ionică... Gata! Uită-te la ei: sunt morți!”... Mitică îmi dă mingea, dar eu mă gândesc tot la golul acela și pierd în fața lui Balogh. „Cred că am să regret toată viața minutul 85”.

...În ultimele cinci minute n-am mai știut ce facem. Parcă ni se scursese toată viața prin picioare. În minutul 90, cu câteva secunde înainte de fluier, eu am dat marele gol al victoriei și al calificării. În aceeași clipă am avut și confirmarea. Fundașii maghiari Fűto și Fekete, prăbușiți în careu, smulgeau cu dinții iarba și pământul Giuleștiului.

Seara, la banchet, mulți dintre ei plângeau. Pe la 11 i-am condus la gară. Antrenorul maghiar mi-a spus zâmbind trist: „Dragă Ianoș, ți-aș da 100000 de pengo dacă ai putea să mă faci să cred că ceea ce s-a întâmplat în minutul 90 e doar un vis...” L-am rugat pe Auer să-i spună că pentru golul ăsta am venit special din Franța...

Când am ieșit din gară, am aflat că la Milano Ripensia s-a calificat și ea. Ujpest și A. C. Milan părăseau Cupa Europei Centrale. E ca și cum astăzi ar părăsi CCE, să zicem, Benfica și Barcelona...

Mulți spun că 3 iulie 1938 este una dintre cele mai frumoase zile din istoria fotbalului nostru...

Duminica următoare am plecat la Genova. Italienii ne-au primit împărătește: scăpaseră de Ujpest... Am rezistat cu 1—0 până în minutul 83, dar apoi, în numai două minute, am primit două goluri. Ne întorceam acasă cu trei boabe tare acre.

La 17 iulie au venit genovezii la noi în Giulești. A reintrat și Baratki. Jocul a început formidabil. Chiar în

minutul 3, „Giusy” a deschis scorul. Apoi, noi am atacat cu furie, dar Cattaneo a egalat cam în vreo zece minute. După pauză eu am făcut 2—1. Mai erau 25 de minute și aveam impresia că „văd soarele după-amiezii cu Ujpest”. Peste câteva minute, însă, s-a hotărât totul. „Rafi” a ratat un *penalti*... La 3—1 am fi venit peste ei. Așa, însă, am rămas doar cu bucuria ascunsă a golului victoriei. Am început să cred și eu că sunt făcut — vorba lui Giusy — „pentru golurile mari”.

Interzis pentru străini

Și a venit din nou toamna, și iar m-am hotărât să plec. Clubul tot nu s-a ținut de cuvânt. CFR-ul mi-a dat ce-a putut: un post de hamal la Grivița. Cu specificația F.F.F. Asta-nsemna „face funcție de funcționar”. Dar nu era o soluție. Așa că mi-am luat geamantanul cu etichete franțuzești și am plecat din nou în Franța, să-mi caut norocul. De astă dată, însă, am dat în bară fără să fi tras la poartă. Din clipa în care am intrat în metrou. Pe ultima pagină a lui „Ce Soir” scria cu litere mari: „Plus de joueurs étrangers en France”¹. Era — aveam să aflu mai târziu — o măsură generală. Nu numai pentru fotbaliști. Mussolini începuse să-și ia lumea-n cap. Cerea Corsica și Nisa.

A doua zi, cineva m-a sfătuit să mă duc la unul Herzog, care „le aranjează pe toate”. Bătrânul m-a luat cu „la dispoziția dumneavoastră”, mi l-a arătat pe Finta — un jucător maghiar pe care îl ascundea în casă ca să-i mărească prețul — și mi-a oferit un bilet de vapor până în America de Sud. „Iei legătură cu... și se face! Deocamdată nu-mi datorezi nimic. Comisionul îl calculăm mai târziu”.

Am refuzat, deși papa Herzog mi-a spus că tot el l-a plasat pe ungurul Sas la Buenos Aires, în aceleași condiții, la Boca Juniors. Ca să fiu sincer, mi-a cam fost

¹ Jucătorii străini nu mai au drept de joc în Franța (în lb. franceză).

frică de necunoscut. Poate că păstram și amintirea lui „Lafayette”. Cu un an în urmă, la Roubaix, după ce am pus cruce pe dezlegare, Edfrennes mi-a oferit un angajament în Statele Unite și un bilet pentru transatlanticul „Lafayette”. Dar eu n-am plecat. Cum ți-am mai spus, „simțeam golul” patru cu Ujpest, și-apoi „Lafayette” nu mi-a inspirat prea multă încredere. Mai curând m-aș fi urcat în avionul lui Lindbergh.

Și-așa, cu toate că îmi făcusem ceva firmă — Ujpest! Genova!!, inter dreapta în echipa națională, la Belgrad, în septembrie 1938, 1—1, cu atacul BBBB+D (Bindea, Bogdan, Baratki, Bodola + Dobay), m-am întors acasă plouat, ca bersaglierii lui Mussolini din Africa...

Iarna a trecut cu „fff” și cu speranțe. La începutul lui mai 1939 am fost sigur că joc extrem stânga în echipa națională, cu Iugoslavia, pe ANEF, dar mi-am dat încă o dată seama că sunt intrat în „zodia calului”. „Calul” și-a luat frumos locul pe extremă, cu toate că era bolnav de furunculoză, și a împușcat golul victoriei în penultimul minut. Eu am rămas cu aplauzele. Dar nici n-aș fi putut să-mi ascund mâinile în buzunar. A fost un gol ca-n povești...

Peste vreo trei săptămâni venea Anglia. Ce mult am vrut să joc cu englezii. Aș fi făcut orice. Giussey spunea că am dat în mintea copiilor. Poate că avea dreptate. Căutând o ieșire, mi-am lungit chiloții cu o palmă, ca englezii, și m-am tuns scurt, tot ca englezii. Și asta numai în speranța că selecționerii — oameni și ei — o să mă vadă bun pentru Anglia. Dar n-a fost chip...

Un „dar” mai mare decât Turnul Eiffel

În august am plecat din nou în Franța. Am jucat câteva meciuri de probă la Saint-Etienne — unde joacă astăzi Herbin și Mekloufi. Pe atunci juca și Jean Snella, antrenorul de astăzi...

De astă dată, nimic nu părea să mă mai împiedice. Oamenilor le plăcea jocul meu, dezlegarea mi-o promisese Rapidul — și încă pe cuvânt de onoare — clauza „plus de joueurs”... căzuse, dar, ca întotdeauna, am întâlnit un DAR... un DAR mai înalt ca Turnul Eiffel...

La 1 septembrie a început războiul, în aceeași seară l-am petrecut la gară pe Goddard, chemat sub arme, iar peste alte câteva zile am pornit din nou spre casă, după ce îl întâlnisem din întâmplare pe Săndulescu, fostul meu rival de la Unirea-juniori, care făcea practică — așa se leagă toate — la banca „Crédit lyonnais"... Banca la care Edfrennes depusese cei 15000 de franci pentru mine.

Ajuns acasă, am jucat, în sfârșit, contra Ungariei. A fost un meci frumos și un rezultat bun: 1—1. Ungurii aveau o echipă ca aceea de la Berna. (N-aș putea spune că Puskas sau Kocsis au fost mai mari decât dr. Sarosi sau Zsengeller.) Eu am jucat extrem stânga. Ilie Oană a centrat lung, eu l-am găsit pe Spielman, și „bătrânul l-a executat pe Boldizsar, după ce a trecut de Sarosi III și Biro.

În primăvara 1940 am jucat din nou, tot pe ANEF. 3—3 cu Iugoslavia. Eu am fost inter stânga. Abia scăpat de Dobay, am dat peste Gică Popescu. Așa m-am plimbat prin toate posturile înaintării.

Spre toamnă, la Belgrad...

Dar stai o clipă! Dă-mi voie să îmbrac din nou tricoul Giuleștiului... Ca să-mi amintesc de vara lui 1940, cea mai frumoasă din viața Rapidului...

Finala care nu s-a mai jucat

La 16 iunie, în Cupa Europei Centrale, am învins cu 2—1 Hungaria, chiar la Budapesta. După terminarea jocului, în îmbulzeala din tunelul care ducea spre vestiar, l-am auzit pe antrenorul Ungariei, Alfred Brüll, spunându-i lui Baratki că vrea să cunoască extremele Rapidului. Am simțit o căldură plăcută în tot corpul: Șipoș și cu mine eram extremele Rapidului.

În retur, acasă, am câștigat cu 3—0. Șipoș a deschis scorul — în cinstea lui Brüll — eu m-am simțit dator să-l imit peste un minut, iar după pauză, Baratki a dat cel mai năstrușnic gol din câte am văzut vreodată... Culcat pe spate în careu, cu picioarele în sus — fusese „secerat" — Gussy a primit pe neașteptate mingea, a „lucrat-o" fulgerător pe tălpi, ca la circ, și a aruncat-o în colț, cu

spatele la poartă, cum arunci o minge medicinală. N-aveai ce-i face... Le știa pe toate...

În turul următor am căzut cu Gradjanski, la Zagreb, și am scos un rezultat care a făcut vâlvă: 0—0. La 7 iulie, în retur, la București, urma să lichidăm socotelile, dar iugoslavii au venit cu schelărie multă, au turnat „beton” în careu, și așa, am jucat din nou pe uscat: 0—0. Al treilea meci, spre ghinionul nostru, a fost să fie la Subotița. Peste numai trei zile. Am plecat, bineînțeles, împreună. Din păcate, în compartimentele noastre erau câteva locuri libere. Au rămas acasă — răniți fiind — Vintilă, Rășinaru, Șipoș și Auer. Era ca și cum astăzi Rapid s-ar fi dus să joace în Cupa Campionilor fără Dan Coe, Georgescu, Dumitriu și Ionescu.

Înainte de plecare, pe peron, nu prea aveam probleme. Ni se cerea doar să nu luăm mai mult de două-trei goluri. Dar, socoteala de-acasă nu părea să... Chiar în primul minut, Zimmermancici, extremul dreapta, a deschis scorul. Primul gol după trei ore de joc. Am simțit imediat pericolul și am închis intrările. Giusy a venit în fața apărării, în stil de Cerber, iar pe mine m-a lăsat avanpost pe linia de centru. În minutul 14, cu opt croați în jumătatea noastră, Giusy a „scos” o minge, mi-a trimis-o fără s-o gâdile, eu m-am băgat printre fundașii Brozovici și Beloșevici, iar când am ajuns în fața portarului Urh, mi-am cerut scuze și am dat golul... A fost unul din golurile mari — cum spunea Baratki. Atât de mare, încât a ținut până în minutul 90, apoi a rezistat în prelungiri și n-a putut fi învins nici măcar de sorți. Într-adevăr, seara s-a tras la sorți (jucasem trei sute de minute), iar când s-a auzit „Rapid!” și omul a trântit cu căciula de pământ, casierul lui Gradjanski a scăpat geanta cu bani, și banii s-au rostogolit sub masă și pe sub dulapuri. Eram în finală cu Ferencvaros!

Dar, finala n-a mai avut loc. Nori negri pluteau deasupra Europei...

Glaser și meciul al doisprezecelea

În septembrie am fost selecționat din nou în echipa națională pentru Belgrad. Ca și pentru Subotița, am

plecat cu o echipă cârpită... Mulți spuneau că ar trebui să ne rezervăm pentru întoarcere un vagon de marfă, în care să încapă golurile din poarta noastră... Pe teren, în minutul 17, mi-am zis că așa o să fie. Așa Petrovici a deschis scorul... Dar apoi David a „scos” totul, ca la Roma, iar Gică Popescu a egalat cu câteva minute înainte de pauză. Și-așa am venit din urmă. În minutul 51 eu am dat iarăși un gol mare — vorba lui Giusy — punându-i lui Glaser mingea printre picioare. Seara, la banchet, Glaser era trist. „Dacă aș fi știut că am să iau odată un gol printre picioare, nu m-aș fi făcut portar”. Marele Glaser era la sfârșitul glorioasei sale cariere...

...În 1942 a sunat și pentru mine ceasul al doisprezecelea. La 11 octombrie am jucat pentru a douăsprezecea și ultima oară în echipa națională la București. A fost jocul cu Croația: 2—2. Zimmermancici — marele pișicher — a deschis scorul, ca atunci, la Subotița, cu Gradjanski, iar eu am egalat (2—2) în minutul 65. Cercul se închidea frumos. În 1937, contra Lituaniei, la debut, deschideam scorul. Acum, după cinci ani și ceva, îl închideam, în meciul al doisprezecelea. Interul meu stânga era acum Fănică Filotti. 11 octombrie 1942... Eu jucam ultimul meci în echipa națională... El îl juca pe primul. Predam ștafeta unui ceferist mai tânăr...

Intermezzo „in memoriam”

Aș vrea să închei această perioadă cu o poveste în amintirea prietenului meu Giusy Baratki... Dar pentru asta trebuie să ne întoarcem cu cinci ani, în ziua de 30 mai 1937.

Jucam semifinala Cupei României cu — ați ghicit! — Venusul. Cu câteva zile în urmă, Baratki l-a întrebat pe președintele nostru dacă îi poate promite dezlegarea pentru Olympique Lille. (Clubul francez oferea 100000 de franci pentru Baratki.)

Acesta a răspuns negustorește: „Dragă Giusy, dacă batem Venusul să nu răsufle și dacă tu ai să faci un joc mare, îți promit dezlegarea”.

Jocul, în loc să-l începem noi, l-a început Venusul, care a și deschis scorul. Ca să fiu sincer, nu eram prea necăjit.

Aflasem de povestea cu Olympique-ul și-mi spuneam că e mai bine să pierdem o Cupă decât să-l pierdem pe Gussy. După câteva minute, însă, Mitică Moldoveanu a egalat, iar cu puțin înainte de pauză, deși Venusul a fost cam tot timpul peste noi, tot Mitică a mai dat un gol. În vestiar, deși conduceam cu 2—1, șeful ne-a spus că s-ar fi așteptat la mai mult — școală mare! — că golurile lui Mitică nu-s o garanție și că e Cupa la care ține cel mai mult. „Iar tu, Gussy, ai mare noroc că în tribună nu e nimeni de la Lille. Ți-ar scădea prețul la un sfert"... Baratki n-a răspuns nimic, însă l-am văzut întunecându-se... Asta însemna că răspunsul e pe drum.

După pauză, Gussy a făcut cel mai mare joc din câte am văzut vreodată. În numai 20 de minute a dat trei goluri — unul din voleu, un dropgol și unul cu capul. După cel de-al cincilea gol am fost martorul unei scene unice. Din spatele porții Venusului, vestitul antrenor al „negrilor”, Platko, i s-a adresat lui Baratki aproape implorându-l: „Gussy, ajunge! Nu uita: e meci de Cupă. Iar eu trăiesc din asta"... Atunci Baratki a venit alergând spre mine, ca și cum ar fi vrut să scape de cuvintele lui Platko, și mi-a spus: „Ionică, gata!" Apoi, văzându-mă mirat la auzul acestei decizii — și încă împotriva Venusului — a completat: „O să fim și noi antrenori odată!”.

După meci, Baratki s-a apropiat de șef și i-a spus: „Domnule președinte, eu m-am ținut de cuvânt. Acum e rândul dumneavoastră". Atunci l-am auzit pentru prima oară strigând pe patron: „M-ai mințit! M-ai mințit! Abia astăzi ai arătat ce poți! M-ai mințit! Ne-ai mințit pe toți! Nu-ți dau dezlegarea! Nu ți-o dau! N-am să ți-o dau niciodată!”

Scena era comică și instructivă. Superdirectorul nostru striga ca pe câmp, cu vinele umflate. Gussy Baratki, feciorul măcelarului din Oradea, își lustruia calm și resemnat pantofii cu o bucată de catifea albastră.

Oh! De-ați ști, oameni buni

Unde-am rămas? Nu!... Ba da! La sfârșitul lui 1942. Meciul cu Slovacia. Apoi au venit bombele... Pe porțile

deschise vraiste nu mai intra nimeni. Stadioanele erau pustii... Și uite-așa, m-am trezit la 32 de ani. Era în 1946.

Bineînțeles că am continuat să joc... Să alerg... Să driblez... Dar, la 32 de ani, nu mai ai voie să greșești... Omul din tribună te rabdă și el zece ani... Peste asta, e greu. Iar când auzi pe câte unul strigând cât îl ține gura: „Berilăăă! Ia mai scutește-ne! Lasă-i și pe alții!” — începi să alergi mai greu ca-n somn, și-ți vine să-ți iei lumea-n cap. Oh! De-ați ști, oameni buni...

Și mi-am luat-o... Am plecat la Budapesta. Și m-am angajat la M.T.K. Mi-am ascuns vârsta. Și ce dacă mi-am ascuns-o? Cu douăzeci și ceva de ani în urmă, în plantația de duzi, îmi adăugasem doi ani ca să mă primească la pitici. Acum aveam și eu dreptul să scad trei, ca să mai pot juca.

Și am jucat. Am debutat într-un meci cu Dorog. Apoi am plecat în turneu. Tot în Palestina. Unirea... Rapid... M.T.K. ... Țsta cu M.T.K.-ul n-a mai fost așa frumos. Nu-l mai aveam pe Florică. Nu-l mai aveam pe Sonny... Nu-l mai aveam pe „qu'est-ce que vous dites”...

Apoi au urmat jocuri grele în campionat. Am făcut 3—3 cu Ferencvaros. Am condus cu 2—0. Amândouă golurile le-a dat Hidegkuti. Din centrările mele. Apoi Mike a „întors” rezultatul: 3—2 pentru ei. Până la urmă a fost 3—3, dintr-un penalti acordat în ultimele minute. Veniseră peste mine, cu „șenilele”, în careu...

Duminica următoare am bătut Ujpestul cu 2—1. În vestiar, după meci, l-am regăsit pe Zsengeller. Trecuseră opt ani...

Fotbaliștii mor în picioare

În iarna '47 spre '48 m-am despărțit de M.T.K. și am plecat în Italia... Tot ca să se piardă urma vârstei mele. Simțeam că n-am să mă mai pot minți multă vreme și voiam să închei în marele campionat al Italiei.

M-am angajat la Bari. Am început cu câteva jocuri amicale, de probă. Le-a plăcut. Italienii, obișnuiți doar cu viteza și eu golul, spuneau că eu le-am readus câteva broderii de mult uitate.

În ziua de 31 ianuarie am fost anunțat în echipa care avea să joace a doua zi, acasă, jocul cu A. C. Milan. Aș fi preferat, desigur, să încep împotriva unui adversar mai slab... Dar în echipa noastră se simțea deruta. Cu o duminică înainte, băieții pierduseră cu 9—0 jocul cu Internazionale, la Milano, pe San Siro.

Milan a sosit la Bari cu toate „stelele”. Cu Puricelli, cu Carapelese, cu Anovazzi, cu Tognon. Noi eram aproape de „lanternă”, și cu acel 9—0 în spate. Aveam nevoie de cel puțin un punct ca să mai putem spera.

...Stadionul din Bari era plin. Când am ieșit pe teren, m-a prins frica. Era un vacarm de nedescris. Așa mi-am închipuit întotdeauna vechiul circ roman. Cred, de-altfel, că galeria italiană e cea mai zgomotoasă din lume.

Bineînțeles că ciocnirile sunt inevitabile. Oamenii sunt nervoși. Aproape toți au buletinele de Toto-sport în buzunare. În Italia toată lumea joacă. În meciul cu Milan, întregul Bari a mers pe mâna noastră. Deși Milan era mare favorit. Sau, poate, tocmai de asta... Toată Italia jucase Milan. Dar barezii jucaseră Bari. Aveau nevoie de victoria asta. Mai ales pentru că avea să trieze întreaga Italie.

Cam asta era atmosfera înainte de joc. Mie îmi era frică pentru că în tribună era soția mea, și nici nu mai știam unde s-o caut cu ochii.

...Jocul cu Milan e, după cel cu Ujpest, de la București, cea mai frumoasă amintire din viața mea de fotbalist. Am câștigat cu 1—0. Eu am dat golul victoriei. După ce m-am îmbrăcat în vestiar, am revenit în tribună, ca să-mi iau soția — ne înțelesesem să mă aștepte acolo. Am găsit-o înconjurată de câteva zeci de spectatori. Dădea „autografe” la cerere... În numele meu. Asta e Italia.

...Am continuat să joc. La 34 de ani joci cu pofta de viață a unui condamnat la moarte. Am făcut 0—0 cu Roma, chiar la Roma. Apoi a venit jocul cu Genova, la Genova. Jucam cu ștreangul de gât. Genovezii au deschis scorul. Și au continuat să atace. Apoi au făcut 2—0 dintr-o rapidă combinație Gei — Bassetto — Verdeal. Abia în minutul 70 noi am redus scorul prin Tontodonatti. Cu un minut înainte de fluierul final, eu am pornit în dribling, dar am fost „cosit” la cinci metri de poartă. Arbitrul a închis

ochii, ca să-și revadă familia. Genovezii au degajat terenul, eu am rămas lat la pământ, dar l-am văzut ca prin vis pe Tavelin al nostru pornind spre poartă, adică spre mine. Atunci mi-am adunat toate puterile și m-am târât spre „corner”, ca să ies din ofsaid. Așa a reușit Tavelin să facă 2—2. Mai era un singur minut până la terminarea jocului. După ultimul fluier, toți m-au purtat pe brațe. Spuneau că eu am obținut punctul salvator.

...La 13 iunie 1948 am „scos” 0—0 cu Bologna, chiar la Bologna. După joc, în vestiarul nostru a intrat Biavatti (marele Biavatti, pe care l-am cunoscut cu nouă ani în urmă, la București, când a venit cu echipa Italiei)... S-a apropiat de mine, a pus mâna pe umărul meu plin de noroi și mi-a spus cu o tristețe fără margini: „Siamo vecchi, Giovanni. La nostra sfortuna e che noi, calciatori, moriamo doppio. Per la prima volta — in piedi¹...”

Fotbaliștii mor în picioare.

Per la prima volta. Pentru mine, *per la prima volta* a fost acea zi de 13 iunie 1948, în vestiarul din Bologna...

¹ Suntem bătrâni, Giovanni. Tragedia noastră e că noi, fotbaliștii, murim de două ori. Prima oară — în picioare (în lb. italiană).

Ghidul de la San Pietro și alte povești

Stau cu Mircea David la o masă, în restaurantul „Dunărea” din Galați. E o oră neutră, între prânz și cină, când fetele netezesc cu grijă husele înflorate ale fotoliilor,

când pianistul își prelinge, absent, degetele pe clape, iar paharele strălucitoare de pe mese oscilează între lumina vântată de afară și cele câteva becuri aprinse.

Am mai cerut două coniacuri „Milcov”. Nu-i nici un pericol. Mircea David, *il dio*, nu mai plonjează decât în amintiri, iar omul de vizavi... reportaje.

— Ce zici, venerabile „zeu”, de articolul lui Călinoiu?

— Ce articol?

— Acela în care nu admite că un portar poate deveni un bun antrenor.

— Zamora a fost un mare antrenor, și mai este. Și-apoi Platko, fostul meu antrenor, a fost tot portar. Călinoiu emite o idee fără argumente. Ionică Bogdan, în schimb, când se ridică împotriva antrenorilor foști fundași, pledează ca la bară: „Onorabile, explică-mi și mie cum e posibil ca fundașul, care a urmat la viața lui doar cursurile școlii superioare de demolări, să fie preferat unui înaintaș, care e, prin definiție, absolvent al Institutului de arhitectură fotbalistică.”

— Bine, dar Ramsey, Herrera, au fost și fundași...

— Bogdan glumește. Nu cunosc mari dribleri lipsiți de umor.

— Și de portari ce spune?

— Că suntem un rău necesar. Într-o vreme spunea că ar trebui să aparținem federației de handbal.

— Și-acum?

— A renunțat la idee de când Albert Canus a obținut, în '57, premiul Nobel pentru literatură.

— Nu văd legătura.

— Camus a fost portar, onorând fotbalul.

...S-au aprins toate luminile. Pianistul își potrivește — gest-reflex — „papillan”-ul. Nu departe de noi, la o masă „de șase”, s-a așezat un grup zgomotos și vesel.

Afară plouă. „Vreme de lacrimi”. Vreau să mă bag puțin în sufletul lui Mircea David, ca să cern faptele de legende, pentru ca apoi să vi le încredințez din nou, de-a valma. Dar până atunci, vă rog un pic de liniște, pentru că David povestește moldovenește, iar creionul se lasă furat, și trebuie strunit... munteneste.

...Sunt și mai ales vreau să cred că sunt moldovean, cu toate că m-am născut la Comarnic. Am copilărit în Moldova. Tata era pădurar și m-a purtat prin toate văgăunile. Când a venit, însă, vremea liceului, m-a trimis

la Oradea, la un unchi, care s-a legat să mă facă om. Am trecut, deci, munții, înspre Oradea, în 1925.

Tot așteptând să devin om, am început să alerg după mingi. Maidanul era lângă școală, așa că nu-mi rămânea decât să sar peste gard și, bineînțeles, peste masă, ca să se întunece mai târziu.

La început am jucat mai mult înaintaș. (Poți să i-o spui și lui Ionică Bogdan.) Eram tare mic. Jucam înaintaș de nevoie.

Mi-ar fi plăcut să intru în poartă, dar până la bară era mult de tot.

Am debutat ca portar (totuși!), pentru că Olteanu s-a îmbolnăvit de amigdalită. I-am luat locul — „intră tu, Mirceo, că acum tot n-avem ce face” — în poarta echipei liceului nostru „Emanuil Gojdu”, care juca finala școlară pe oraș cu Comerțul superior. Rezultatul? 5—1 pentru noi. „Negustorii” și-au salvat onoarea cu un penalti, iar eu am scăpat basma curată.

A doua zi, Olteanu m-a dus la el, la „Crișana”, și le-a spus că eu aș fi de gumă, dar de rămas n-am putut rămâne. Eu visam să am ghetă cu crampoane, iar cei de la „Crișana” n-aveau să mi le dea.

Peste câteva zile am ajuns portar la C.A.O. Clubul Athletic Oradea. Bineînțeles, la „mânji”.

Cea mai frumoasă amintire din această perioadă de ucenicie a fost micul nostru turneu, în 1933, vara, pe Valea Jiului. E adevărat că ne-au bătut și Simeria (2—0), și Lupenii (4—2), și Jiul (3—1), dar la Lupeni am apărut șase penaltiuri în 90 de minute, iar la Jiul am izbutit să nu tremur când trăgea Vijdea, deși ori de câte ori auzeam numele ăsta simțeam cum îmi vâjâie mingea pe la ureche.

...De la masa cea veselă, un bărbat mai în vârstă se uită spre noi și schițează, din când în când, un zâmbet. Dar Mircea David continuă, furat de amintiri...

După turneu am plecat acasă, în Moldova. Toamna aveam bacalaureatul și trebuia să mă pun cu burta pe carte.

În vara aceea s-a întâmplat și minunea. Am crescut opt centimetri, devenind și eu... om. Asta se întâmpla, deci, în 1933.

Pe la 15 august m-am întors la Oradea. Și am nimerit bine, pentru că joi aveam revanșa cu Simeria.

În vremea asta, la C.A.O., la club, era tristețe mare. Venise vestea de la Liège, din Belgia, că Czinczer, portarul nostru, și-a fracturat mâna în timpul turneului. Așa se face că la jocul cu Simeria s-au suit în tribună toți conducătorii clubului. Auziseră că „portarul de la mânji e tocmai bun de frâu”.

Întâmplarea a făcut să joc bine.

Întâmplarea... Cântăreții apar uneori la lumină pentru că din *întâmplare* răgușește adevăratul Figaro, actorii din umbră valorifică și ei gripa lui Romeo. La rândul nostru, noi, portarii, trebuie să fim recunoscători deseori unei amigdalite sau unui braț scrântit.

După joc am fost chemat la club. Mi s-au oferit „1000 de lei pe lună, casă și masă”. Am spus că nu pot să semnez. Că nu știu... Că trebuie să...

I-am scris tatei și am primit răspuns după câteva zile. Tata nu era de acord. Păstrez și astăzi scrisoarea: „Ascultă, Mirceo. Din câte scii, văd că vrei să te desparți de carte. Află atunci de la mine că podbalul nu e treabă cinstită. Nu ajungi nicăieri...” Și așa mai departe...

L-am ascultat pe tata și n-am semnat. Dar de jucat- am continuat să joc. Fără contract. „Podbalul” îmi intrase în sânge . . .

Cam la vreo săptămână am debutat în prima echipă a C.A.O., contra Gloriei din Arad. Am jucat bine și am câștigat cu 4—0. În timp ce părăseam terenul, am auzit pe cineva spunând din tribună: „Portarul ăsta mic nu moare-n pat”. Pronosticul morții mele premature mi-a umplut inima de bucurie. Însemna că trecusem cel mai greu dintre examene: examenul de curaj.

A doua zi am început bacalaureatul, care, însă, nu cerea numai curaj. Am trecut bine probele scrise și m-am prezentat la oral. Trebuie să-ți spun că știam ceva carte. Aveam obligații și față de tata, „dușmanul podbalului”. Totul mergea bine, „ca-n poartă”. Se apropia minutul... 90, sau cel al diplomei. Și iată că am ajuns în fața ultimei probe de oral: româna. „Deci, domnul Mircea David ne va vorbi despre George Coșbuc”. Am răsuflet ușurat. Ghicisem, cum s-ar spune, unghiul din care avea să tragă profesorul.

Am început să vorbesc. Înfierbîntat, am hotărât să obțin o victorie înainte de limită, dar profesorul mi-a retezat elanul printr-o întrebare care ar putea figura cu cinste, astăzi, pentru al șaptelea sau al optulea obstacol într-un „Cine știe, câștigă”.

Mi-am adunat puterile, ca să înnod firul rupt, dar când să izbutesc, am recepționat o nouă întrebare de gradul 9. (După cum vezi, emoțiile de-atunci continuă să fie atât de proaspete, încât vorbesc în termeni seismici.) Apoi au urmat alte întrebări și în cele din urmă am încheiat examenul nu cum aș fi dorit.

După câteva zile s-au publicat listele. Luasem bacalaureatul, dar la română aveam „nesatisfăcător”. Era singurul meu calificativ slab.

În îmbulzeala din fața listelor am auzit vocea lui Olteanu:

- Ți-a făcut-o, Mirceo!
- Ce vrei să spui?
- Dacă nu apări, filozof rămâneai.
- Vorbești în șarade.
- Nu-i nici o șaradă. Tipul de la română e din conducerea Gloriei. L-au văzut frații în tribună. Ți-a făcut-o, ce mai... Nu-i plac portarii care blochează cu prea mult zel în picioarele Gloriei. Fii și tu mai deștept al'dată. Sau dezvoltă-ți reflexele...

La masa cea veselă vinul curge ca-n podgorii. Omul care ne privea nu mai e singur. Și-a găsit un tovarăș... David continuă să depene...

...Azi așa, mâine-așa, am început să apăr tot mai mult, chiar după vindecarea lui Czinczer. Antrenorul nostru, vienezul Pojar, se ocupa în mod special de mine. Oh, de-ai ști cu câtă viclenie știa să-mi stoarcă puterile. Când începea să se întunece, mă anunța că terminăm de îndată ce prind douăzeci de mingi la rând. E de prisos, cred, să-ți spun că seria celor 20 de mingi apărute se împlinea nu când voiam eu, ci când voia bătrânul. Dar o făcea cu atâta pricepere și punea atâta suflet, încât de fiecare dată aveam impresia că eu eram învingătorul.

Ce mult contează în fotbal iluziile dirijate!

...În 1938 am semnat pentru Venus. Începea marea aventură.

În București l-am regăsit la Venus pe Duduș Bodola, jucătorul care, pentru fotbal, n-a fost niciodată la cinematograful de la nouă seara, ca să se poată culca devreme. În tabăra adversă, la Rapid, l-am regăsit pe Giusy Baratki, cea mai mare vedetă a fotbalului nostru. Dacă un „venusist” spune asta despre un „rapidist”, poți să-l crezi pe cuvânt.

La București am trăit cele patru semifinale de Cupă consecutive Rapid — Venus — „tetralogia”. În a doua, pe Giulești, am făcut unul din cele mai frumoase jocuri ale mele, dar Baratki m-a poftit să îngenunchez de două ori după mingea din plasă. Asta nu l-a împiedicat, însă, să-mi strângă mâna după terminarea celor 90 de minute, în timp ce schimbam porțile pentru prelungiri.

Până la urmă n-am mai primit nici un gol. Eram imun. Iuliu Baratki îmi strânsese mâna la el acasă.

Grupul cel vesel nu mai e chiar atât de vesel, deși sticlele stau sub masă ca popicele. Acum ne privesc cu toții în tăcere.

...Am ajuns la Roma în ziua de 14 aprilie 1940, când s-a născut legenda lui *il dio, il diavolo* și *il muro*¹, iar Italia, dublă campioană mondială, a fost condusă până în minutul 60 de echipa României, obținând în cele din urmă o victorie la limită, cu 2—1.

...Aveam 25 de ani. De-atunci au mai trecut 25, dar tot ce s-a petrecut în ziua aceea a rămas neschimbat, cu toate că a fost un amestec de vis și realitate. N-aș mai vrea să repet de câte ori am îmbrățișat mingea laolaltă cu gheata lui Piola. Ți-aș povesti mai curând o întâmplare din dimineața zilei următoare. E o poveste pe care mi-o spun uneori singur, așa cum actorii bătrâni își recită rolurile strălucitoare ale tinereții.

Atunci, la Roma, a doua zi după meci, am fost să vizităm catedrala Sf. Petru. Înaintam încet, ca într-o expoziție,

¹ Zeul, diavolul, zidul — trei din epitetele folosite de ziarele italiene, pentru David, după jocul de la Roma.

ascultând ecoul pașilor dinspre zidurile pe care lucrase, cu patru secole în urmă, Michelangelo. Ne însoțea un ghid al catedralei-muzeu. La un moment dat, eu am rămas câțiva pași în urmă, privind vestita cupolă. Deodată m-am auzit strigat: „David!” (Mă desprinsesem de grup și ghidul, rănit în amorul său propriu, a cerut chemarea mea la ordine.) Atunci a urmat întâmplarea care, de prea multe ori spusă, a ajuns să fie cunoscută sub numele de „Ghidul de la San Pietro”.

Imediat după ce mi-a fost rostit numele, ghidul a exclamat ca pentru a se convinge: „*il portiere!*”, a făcut câțiva pași spre mine, m-a prins de umeri, m-a scuturat cu putere, ca și cum ar fi vrut să spună: „Stai aici, nu pleca!” și a dispărut din catedrală ca un hoț. M-am uitat la ai mei, ei s-au uitat la mine. Bindea, poznaș ca întotdeauna, a silabisit dăscălește: „ne-ca-zu-ri-le ce-le-bri-tă-ții, a-min!” și înainte de a-mi putea da seama ce anume vrea ghidul, iată-l intrând, tot în goană, cu un băiat de vreo zece ani. A urmat o scurtă prezentare: „Antonio... Il portiere David”, după care tatăl s-a referit la duelul meu cu Piola, m-a îndemnat din priviri să strâng mâna copilului și s-a scuzat foarte ceremonios pentru acest „straniu interludiu”. După plecarea copilului, ghidul mi-a spus că micul Antonio nu l-ar fi iertat niciodată dacă ar fi aflat că „la squadra romena e il suo portiere” au trecut pe la San Pietro...

...Un bărbat înalt se apropie de masa noastră și îl roagă pe David să-l însoțească până în hol. E colegul său de cameră, inginer și el. Au venit împreună în delegație, la Galați.

Rămân singur. La masa vecină se discută din nou cu glas tare. Îmi dau seama că se vorbește despre fotbal. Aud frânturi: „Semifinalele cu Rapid n-au fost nimic pe lângă jocul cu Milan... Ții minte? C.A.O. — Milan 2—1, pe A.N.E.F. A avut David cheag mare la italieni. După joc l-au momit cu 25000 de dolari, dar n-a ținut figura...” Intervine cel care ne-a „spionat” prima oară: „La Strasbourg, tot cu C.A.O.-ul, când cu cele 20 de jocuri în Apus, fără înfrângere, s-a dat chiar mai mult...”

Un scurt moment de acalmie, dar, după câteva secunde, variațiunile pe tema David se reiau cu și mai multă

ardoare: „Și totuși, David n-are decât 12 selecții. Voinescu, în schimb, ia ghici... Mai urcă un pic... Așa, vezi... 22!” Replică-reflex: „Lasă-te de cifre, nene contabile, că iei plasă. Pe David l-a oprit războiul. Dacă nu era războiul, aduna să dea și la alții”... Diversiunea Voinescu a fost lichidată, și acum atacul continuă: „Măi fraților, cine n-a văzut corner la poarta lui David, n-a văzut nimic. Avea parașută invizibilă. Eu pentru asta mă duceam la meci. Alții spuneau că băga arcuri în tălpi... Da' l-a și costat. Cincisprezece fracturi bătute pe muche...”

...S-a întors David. Își reia locul. Îl întreb în șoaptă dacă e adevărat că a avut cincisprezece fracturi. Râde:

— Plus șase. Cu toate certificatele medicale în sertarul de jos, din dreapta bibliotecii. Douăzeci și una! Ca hocheiștii profesioniști din Canada.

— Se spune că vreo 3—4 cel puțin sunt tribut acrobației spectaculoase.

— Se spune... Eu aș spune mai curând că sunt tribut exuberanței și „marii fericiri de a fi portar”. De a ști că ești ultimul apărător. De a ști că plonjonul tău, bun sau rău, dictează pulsul câtorva zeci de mii de oameni...

...La masa cea veselă e din nou liniște. David reia povestea.

Cum aș putea uita vreodată jocul de la Belgrad?

Era în 22 septembrie 1940. Aveam o echipă nouă: Eu — Slivăț, Lengheriu — Simatoc, Rășinaru, Lupaș — Coracu, Ploșteanu, Constantinescu-Grecu, Bogdan și Gică Popescu. Cei mai mulți ne socoteau victime sigure, rezumând totul la o problemă de scor.

Și totuși, până la urmă, am învins cu 2—1.

La masa vecină e din nou forfotă mare. Un stilou trece din mână în mână. Am impresia că s-a trecut la jocuri. Poate la „vapurașe”... Îmi aduc aminte că la școală, în ora de matematici, jucam aprige bătălii navale pe hârtia cu pătrățele, urmărind „submarinele” sau „torpiloarele” până la scufundare...

David pare absorbit. „Ia să-l mai trezesc puțin din reverie". Răspunde prompt, ca și cum s-ar fi așteptat la întrebare.

— Sigur că am avut și momente grele. Mulți își închipuie că pe mine m-au ocolit greutățile și că în spatele porții mele s-a aflat întotdeauna voievodul Noroc. E o simplă impresie. Pentru că am știut să zâmbesc. Zâmbetul e o armă. O armă care impune. Un portar zâmbind valorează cât doi. Un zâmbet bine plasat în ochii înaintașului advers micșorează ca prin farmec unghiul, mărește dilema și asmute cârceii. Eu m-am chinuit să zâmbesc întotdeauna.

Dar asta e doar fațada. Undeva, pe dinăuntru, te roade că golul acela al lui Dan Gavrilesco, în „a treia semifinală" cu Rapid, putea fi apărat. Nimeni n-a scris nimic despre asta. Cronicarii, când îți ridică un idol, nu-l dăruie cu una cu două. Dar noi, cei de pe gazon, știm să citim printre litere și tristețea e cu atât mai mare.

Portarul e personajul cel mai dramatic al jocului de fotbal. *De la sublim la ridicol nu e (într-adevăr) decât un pas*. Marele Iașin a cucerit de mai multe ori, oficial sau nu, titlul de cel mai bun portar din lume, dar în Chile a primit un gol de la 40 de metri, care a frânt toate aripile echipei U.R.S.S.

...Și-acum, am să aleg din viața mea momentul nr. 1, meciul de la Roma, despre care s-a scris și s-a vorbit atâta, tocmai pentru ca să-ți arăt că portarul nu are niciodată bucurii depline.

Hai să ne amintim puțin jocul de la Roma. În minutul 47, Baratkî a marcat acel gol formidabil din centrarea lui Gică Popescu. Golul cu care am deschis scorul și i-am condus pe campionii mondiali la ei acasă. Apoi, în minutul 60, „squadra azzura" a egalat dintr-o teribilă greșală a apărării noastre (n-aș vrea să dau nume), deși anuarele îl menționează ca autor pe Biavatti.

Minutele se scurgeau. Anevoie, dar se scurgeau. Eram obosit. Poate mai obosit decât Grosics, atunci, pe Republicii. Piola își chema mereu grenadierii la atac. Stadionul urla mai tare decât în romanul lui Franco Ciampitti (n.a., „Minutul 90") pe care îl citisem cu puțin înainte. Și iată că la câteva minute după egalare, sărind la blocaj, am fost lovit la ficat. (Boxerii știu ce-nseamnă asta). M-am sculat cu greu, împleticindu-mă. O clipă m-a

bătut gândul să-i cedeze locul lui Petrică Rădulescu. Dar n-am făcut-o. Mai erau câteva minute și aş fi vrut să fiu singurul care a apărat „atunci, la Roma”. Apoi am alungat acest gând și am privit din nou spre locul unde se afla Petrică. Dar iarăși n-am făcut-o. Mai erau, într-adevăr, doar câteva minute, și poate că unii ar fi spus că David a abandonat lupta, îngrozit de înmulțirea atacurilor lui Piola și de uralele neîntrerupte ale vestitei galerii romane.

Apoi s-a întâmplat ceea ce știi foarte bine. Silvio Piola, căruia îi furasem până atunci toate mingile de pe cap, ca pe o pălărie de paie, a înscris, cu capul (!), golul victoriei. M-am aplecat ca un bolnav de spondiloză și am scos mingea din fundul plasei. Până la sfârșitul jocului, plonjoanele și blocajele au alternat cu gândurile: „Dacă n-aș fi fost atât de obosit, golul lui Piola n-ar fi căzut...” Și-apoi, iarăși, după o nouă rafală, într-o clipă de răgaz: „Ce păcat! Petrică Rădulescu ar fi scos mingea aceea blestemată...”

După fluierul final, e adevărat, am fost ovaționat. Tot atât de adevărat e și faptul că în noaptea aceea ziarele mi-au scris numele pe multe coloane, tocmai sus, la capiteluri. A doua zi a urmat întâmplarea cu ghidul de la San Pietro, dar eu am rămas cu gustul amar al unui gol care putea să nu fie. Și gustul acela a rămas și va rămâne întotdeauna, ca o față umbrită a celei mai strălucitoare zile din viața mea de sportiv.

Băiatul care a adus coniacurile se apropie de noi, fără să-l fi chemat. Îmi strecoară, discret, un bilet sub farfurie. Citesc: „Stimate Mircea David (*continuăm în doi*). Dumneata nu ai de unde să ne cunoști. Noi, însă, te cunoaștem foarte bine și nu te putem uita”. Sub aceste rânduri, șase semnături, mai mult sau mai puțin descifrabile.

Mircea David zâmbeste stingherit grupului vesel care ne-a urmărit toată seara. Apoi, la fel de stingherit, popularul *il dio* îmi cere să plecăm.

Ne ridicăm. Cei șase martori ai unei glorii apuse închină în picioare.

În hol rămânem câteva minute. David tace. E emoționat. Nu mai zâmbește. Zâmbetul nu mai e o armă. Îi propun o cafea la micul bar din stânga, dar *il muro* refuză net.

Mâine, chiar de la prima oră, inginerul Mircea David arc o zi grea...

„O noapte furtunoasă" (Pseudo-scenariu cinematografic)

Crainicul: Acum treizeci și ceva de ani s-a născut marea rivalitate dintre Venus și Rapid, cele mai bune echipe

bucureștene de fotbal din anii '30. O rivalitate „pe viață și pe moarte”, cu tot convoiul ei de întâmplări de necrezut, alimentate uneori de vanitate și chiar de ură. O rivalitate care aduce în memorie legenda Veronei. O rivalitate pe care n-a putut-o stinge nici pericolul comun, Ripensia, și nici curgerea anilor.

Astăzi chiar, după treizeci și ceva de ani, nenumărații cronicari voluntari ai fotbalului românesc sunt gata să creadă că în ziua de 20 iunie 1965, la Brașov, Rapid a fost oprit la un pas de piscul campionatului mai ales prin voința fostului venusist Silviu Ploieșteanu, în amintirea unor înfrângeri care nu se pot uita.

Potcoava Giuleștilor. 12 mai 1938.

Se simte apropierea marelui sezon internațional al Rapidului. Lume multă în tribună. Dimineța și după-masă.

Vintilă sprintează, păstrând miraculos mingea între ghete.

„Giusy” Baratki se joacă cu răbdarea copiilor din spatele porții. Aproape toate mingile pe care le trimite spre poartă revin în teren, lovind barele la încheieturi, când în dreapta, când în stânga. (N. B. Printre copiii din spatele porții se află și viitorul cronicar G. Nicolaescu. După cum vedeți, a contractat... maladia potcoavei la 7 ani.)

La cealaltă poartă, Ionică Bogdan susține un meci de antrenament împotriva a cinci copii. Copiii sunt desculți. Bogdan de asemenea. Își respectă adversarii. Azi e ultimul antrenament în preajma meciului cel mare. Pentru că...

Am uitat să vă spun: la 15 mai, aici în Giulești, Rapid întâlnește Venusul în semifinala Cupei României.

Un mic detaliu de interior. Magazinerul Rapidului și-a părăsit vestiarul și ferchezuiește vitrina cu trofee a feroviarilor. Cupe de argint, cupe de marmură, cupe de cristal, plachete. Obiectivul se oprește cu insistență asupra unor cupe-pui. Sunt „eșantioanele” Cupei României, marea specialitate a Rapidului. Cupa României, marea absență din palmaresul care se vrea complet, cu orice preț, al Venusului.

Arena Venus. 13 mai 1938.

Ultimul antrenament al „negrilor” pentru semifinală. Petea Vâlcov reia cu capul a 20-a centrare. Humis își ascute „foarfecele”. David, în poartă, are mișcările unei mingi de spumă de mare.

Peluza dinspre Plevnei e plină. Tribuna dinspre Știrbei e goală. Pentru că sosește „împăratul”.

...A venit „împăratul”. A coborît din mașină. Îl urmează suita. (Fond muzical: „Sosirea generalului”. „Împăratul” e în mare ținută.) „Împăratul” înaintează cu pași mari, trecând în revistă o gardă invizibilă. (Zgomotul pașilor pe pietriș poate fi subliniat printr-un răpăit de tobe mici.)

Stop! Micul ring al tribunei oficiale. Suita, instinctiv, în semicerc. Atitudini pioase. „*Ave Caesar, morituri te salutant!*”

O voce în panică: „Perna domnului ministru!

O a doua voce în panică: „Peria!”

A venit perna. A venit omul cu peria. La soare te poți uita, la pantofii „împăratului” ba!

Crainicul: E momentul, stimați spectatori, să vă spun că „împăratul”, pe care îl vedeți preocupat și încruntat, este generalul Gabriel Marinescu, ministru de interne, prefect al Poliției Capitalei, vicepreședinte al Federației Române de Foot-ball, președinte al Venusului etc., etc., etc. Vă rog să remarcați — pentru explicarea parțială a poreclei — asemănarea somatică evidentă cu imperatorul rotofei din perioada de declin a imperiului. Deși, pentru a respecta adevărul istoric, trebuie să recunoaștem că împăratul nostru, care fierbe în clipa asta pe perna moale cu model persian, nu-i admiră pe „decadenții” de tipul lui Caracalla, ci pe austerul Vespasian. Motivul? Îl consideră cel mai mare geniu al omenirii, pentru că a creat maxima „Banii nu au miros”.

Ați observat, poate, că în timp ce i s-a servit perna, „împăratul” i-a aruncat omului o bancnotă scrobită și a repetat apoi gestul când i s-a adus peria. Îmi pare rău că operatorul nu a filmat seriile celor două bancnote. Ar fi constatat că sunt succesive. „Împăratul” are numai bani imaculați. Direct de la Bancă. Am putea spune chiar — direct de la Imprimerie. Nu poate suporta banii murdari.

Și cum toate cotele „împărătești” care sosesc de la tripourile particulare și de la societățile în nume colectiv pentru valorificarea infirmităților nu prea întrunesc condiția purității, bancnotele se purifică prin schimb.

Dar să lăsăm aceste considerații de ordin financiar și să ascultăm ce spune „împăratul”, pe care îl obsedează vizibil semifinal cu „feroviarii”:

— Cine joacă half-centru la „acari”? Suita răspunde în cor timid:

— Dacă îngăduiți, Rășinaru.

— Rășinaru? Nici nu-l consider jucător de A. Să-i transmiteți plăcintarului (n.a., Humis, centrul înaintaș al Venusului) că duminică îmi datorează două goluri. Și cine-i în poartă?

— Negru.

— Negru. Asta înseamnă schweitzer. 7—0 pentru noi! Și mai terminați o dată cu mutrele astea plouate. 7—0! Să se termine o dată cu porcăria asta! Cum? Tradiția Cupei? Să nu mai aud vorba asta! Cupa n-are tradiție! Cupa e o târfă pe care trebuie s-o bagi în dulap. Dar trebuie să ai cu ce! Spuneți-le nenorociților ăloră de pe iarbă că eu, Gabriel Marinescu, nu mai admit tradiția. Și-acum, hai!

O voce din suită:

— Domnule ministru, ceferiștii i-au recuzat pe toți arbitrii bucureșteni.

— Ceee?!!

— Vor neapărat arbitru din provincie.

— Li s-a urcat la cap ciocănarilor! Provincie? Las'că le arăt eu provincie! Ba nu! Nici nu-mi pasă! Marine!! Mâine sa apară în ziare, sus: „În privința arbitrului, generalul Gabriel Marinescu nu are preferințe”. Le arăt eu sportivitate. Nenorociții!!!

...În fața automobilului, la plecare:

— Pavele! Du-te și spune-i lui Albu că dacă nu-l rade poimăine pe Berilă (n.a. Bogdan), stricăm calimera.

Duminică, 15 mai 1938.

Gurile stadionului Giulești nu mai pot primi nimic. Potcoava geme. „Împăratul” e prost dispus. Pe Giulești nu are priză. Pe Giulești nu e pernă. Pe Giulești nu e perie. Și asta îl scoate din fire: „Niște nenorociți!”

Mai sunt cinci minute până la începerea jocului. Copiii s-au cățărat până și pe turnul de afișaj. Acoperișurile caselor din jur au devenit amfiteatre în aer liber.

În timp ce echipele își fac apariția din tunelul potcoavei și aleargă spre centrul terenului, vom lua câteva „momente” din tribune, pe tema delirului. Nu trebuie omisă surparea spectatorilor din mijlocul tribunei a doua. (Un gliseu de capete suprapuse, până la nivelul primei trepte a tribunei.) La peluză: prim plan cu un cap de copil tuciuriu. Copilul suflă într-o trompetă mică.

Crainicul: Îl recunoașteți? E Tudorică. Pasiunea lui pentru Rapid și trompetă s-a născut — să zicem — la 15 mai 1938.

Din partea consultantului tehnic: Pentru a înlesni reconstituirea jocului (aproximativ 12 minute), dăm formațiile:

Rapid: Negru — Wetzer II, Roșculeț — Vintilă, Rășinaru, Rafinschi — Bogdan, Moldoveanu, Baratki, Auer, Cuedan.

Venus: David — Sfera, Albu — Lupaș, Juhasz, Demetrovici — Ene, Ploșteanu, Humis, Petea Vâlcov, Iordache.

Elemente indispensabile pentru reconstituire:

— Atmosferă sud-americană în tribune.

— Joc în mare viteză. Mult peste tempoul care se atribuie în general anului 1938.

— Umbre plutind pe gazon (sursa: fumul locomotivelor în manevră).

Pentru prim-planuri (necesar minimal):

1. Un sprinter nervos și arțăgos (pentru Vintilă).

2. Cel puțin doi valseuri de tip vienez (pentru Auer și Rafinschi).

3. Un iluzionist (pentru Ionică Bogdan).

4. O „minune blondă”, pentru Baratki (se recomandă, pentru operativitate, trucajul, îmbinând clarviziunea lui Constantin cu șutul lui Bazil Marian, cu tehnica generală a lui Petschovschi și cu jocul de cap al lui... al lui... lasă că ne mai gândim noi).

5. Un portar de cauciuc cu profilul lui Robert Taylor (pentru David). În recuzita porții lui (deci a Venusului), o mică oglindă de crai...

6. Un săritor în înălțime (de pildă, Eugen Ducu) pentru Petea Vâlcov.

7. Un acrobat (pentru Humis).

8. Un cerber din familia Vasile Zavoda (pentru Sfera).

Crainicul: Suntem în minutul 117. Mai sunt, deci, trei mi-inute. Rezultatul continuă să fie 1—1. Echipele sunt realmente epuizate. „Negrii” trag de timp. Acest 1—1 în Giulești e pentru ei o adevărată victorie. Un singur om nu admite: „Împăratul”.

...Mingea e la Iordache... Demarează pe tușă, urmărit de Vintilă. Atacă Vintilă. Câștigă mingea. E liber... O pasă lungă. Mingea e la Auer. „Rici”, dintr-o bucată, îl deschide pe Bogdan. Bogdan înaintează spre poarta lui David. O fentă... Încă una... A trecut de Demetrovici... De Albu... A intrat în careu. Centrare scurtă... Baratki! Goooo! Gol din voley! Mai sunt două minute de joc și Venus va fi eliminat din nou din Cupa României!

Două sugestii pentru regizor:

— Deși torțele de tribună nu apăruseră în anul 1938, licența poate fi — cred — admisă. (Mijloace moderne pentru a sugera entuziasmul de totdeauna al galeriei giuleștene.)

— Pentru secvența „reacția împăratului la 2—1” se poate apela la câțiva metri de documentar medical pe tema congestiei cerebrale.

Monologul „împăratului” după recăpătarea respirației.

— Niște porci! Niște parlagii! Vă arăt eu vouă, acarilor! Și bestia de arbitru! Mi-a furat meciul!

Suita îngână — în ecou — refrenul:

— Ne-a furat meciul!

„Împăratul” sare ca ars de pe scaunul fără pernă:

— Gurr! Nimeni n-a furat meciul! Impotenții mei au pierdut meciul! Marine! Vii cu mine! Restul, la priveghi! Nenorociții!

Miezul nopții. Restaurantul „Luther”, lângă Gara de Nord. Rapid sărbătorește victoria. Romane de Cavadia, „Glasul roților de tren”, „Du-mă-acasă, măi tramvai”...

Vocea lui Ionică Bogdan:

— Cam devreme, maistre Nai!

Orchestra se oprește brusc. Într-adevăr, în noaptea asta, stăpân e Rapidul. Diseurul repară prompt mica gafă:

«Dragi prieteni, orchestra restaurantului „Luther” cântă în cinstea CFR-ului victorios Hora Staccato...»

...E aproape unu. Conducătorii au plecat. Toată lumea e bine dispusă. Rapid e din nou în finala Cupei României. Specialitatea casei. Ura!

...Tramvaiele s-au rărit. Cartierul gării se scoală la cinci.

Rapidiștii părăsesc restaurantul. Giusy Baratki, marele meșter al voleului, fredonează ca pentru sine „Du-mă-acasă, măi tramvai”.

Dar în drum spre tramvai, surpriză: un cordon de polițiști. Ceva mai încolo, duba neagră a poliției — „bufnița”.

De grupul ceferiștilor se apropie un civil:

— Sunt chestorul Ionescu. Domnii Baratki, Vintilă, Auer și Rafinschi sunt invitați la Prefectură pentru verificarea actelor.

Ionică Bogdan cascadează ochii și-și face cruce:

— Bine, măi nenicule, la ora asta ți-ai găsit să pui binoclul pe afte?

Chestorul, rece și distant:

— Atrag atenția domnului Bogdan că locurile în dubă nu sunt limitate. Ordinul nu se discută.

— Și de unde e, mă rog, ordinul ăsta?

— De sus!

Ușa dubei s-a și închis în urma „careului magic” al Rapidului. Ceilalți rămân buimaci pe trotuar. Într-un târziu, Rășinaru reflectează cu glas tare: „Minutul 117. Golul lui Giusy. Orice bine e spre rău”.

În grădina „Luther”, diseurul angajat în supliment la o masă de cheflii cântă nostalgic: „București, București, cuib de vise...”

La ora 1,30, conform planului, Marin formează numărul „împăratului”.

— Să trăiți, domnule ministru! Ordinul a fost executat.

— Toți patru?

— Întocmai.

— Nenorociții. Le arăt eu tradiție!

16 mai, în zori...

Costică Ardeleanu, funcționar la C.F.R. și manager al Rapidului, nu doarme de la două. De când Roșculeț i-a

telefont că Vintilă, Auer, Baratki și „Rafi” au fost luați pe sus, cu duba, la Prefectură.

Costică Ardeleanu știe ce poate președintele Venusului. Dar nu s-ar fi așteptat să meargă atât de departe. Acum se frământă să găsească o soluție, dar nu vede nici una. Și totuși, trebuie. Telefonul sună din cinci în cinci minute. Cea mai vehementă e logodnica lui Vintilă: amenință cu sinuciderea.

Costică Ardeleanu deschide a cincea ușa în Ministerul Comunicațiilor. Până acum, toți l-au ascultat cu atenție. S-au pasionat chiar. Apoi s-a produs, invariabil, revolta, iar în cele din urmă, la fel de invariabil, a urmat refuzul. „Un telefon lui Gabriel Marinescu? Asta înseamnă să intri de bună voie în gura lupului”.

Ultima speranță a lui Costică Ardeleanu pâlpâie acum în fața ușii capitonate a directorului general al C.F.R.-ului. Mai ales că directorul e și președinte de onoare al Rapidului.

— Am onoare, domnule director.

— Salut, dom'le Ardeleanu. Cu ce pot să-ți fiu de folos?

— Astă-noapte ne-au fost arestați patru jucători. Baratki...

— Baratki?

— Da. Baratki, Vintilă, Auer și Rafinschi.

— Și cine i-a arestat?

— Ministrul ordinei publice. „Împăratul”.

— De ce?

— Pentru că a pierdut din nou Cupa.

— Cupa. Aud mereu de Cupă. La urma urmei, cât costă Cupa asta? E de aur?

— Nu. Nu e de aur.

— Atunci de ce vă așarnați¹ ? De ce atâta discuție? Dacă ar fi după mine, i-aș mai da încă o cupă. Numai să am liniște.

Costică Ardeleanu se uită la director ca la un om din altă lume. În fața lui se află președintele Rapidului. Ar vrea să plece, dar trebuie să mai încerce:

— Bine, dar arestarea e un abuz!

— Și eu ce vrei să fac?

¹ Așarnați - înverșunați

— Poate că interveniți. Ziceam că dați un telefon. Măcar un telefon.

— Nu sunt nebun. Gavrilă e omul lui Vodă. Domnule Costică, parcă ai fi un ageamiu...

Costică Ardeleanu a ajuns în Cișmigiu. De fapt nici nu știe când și cum a ajuns. La Buturugă, toată lumea comentează jocul de ieri. Mai bine i-ar da o soluție. O soluție...

Costică Ardeleanu se așază pe o bancă. E tare obosit. Mai ales la gândul că e neputincios. Iar oamenii aceia stau „jos” la Prefectură, după ce ieri au fost purtați pe brațe. Sau, mai bine-zis, pentru că au fost purtați pe brațe...

Vecinul lui e, în schimb, de un calm care poate să te scoată din sărite. Își soarbe, pe îndelete, doza de apă minerală, din paharul care mai păstrează urme de reacții chimice. Privindu-i mișcările, Costică are senzația că nimic nu se va mai schimba vreodată. Că omul de alături va sorbi la infinit apa, că el nu va găsi niciodată o soluție, și că acolo „jos”, careul magic al Rapidului va rămâne pentru totdeauna, ca în poveștile „măștii de fier”.

Îngrozit de propria sa închipuire, „nea Costică” sare de pe scaunul cu spetează și pornește în galop spre ieșire. Apoi, alergând mereu, traversează bulevardul pe la Monitorul Oficial, intră în debitul de lângă „Princiar”, cumpără hârtie de scris și traversează din nou, în diagonală, la „Tic-Tac”.

Gulerul halbei pierise demult când Costică Ardeleanu a început să-și recitească „opera”:

Domnule președinte,

Clubul sportiv Rapid consideră că semifinala disputată în ziua de 15 mai a. c. pe stadionul Giulești, în compania grupării Venus, nu a avut condițiile unei desfășurări normale. La aceasta au contribuit o serie de factori, printre care îngăduința arbitrilor. În consecință,

Vă rugăm să depuneți toate diligentele pentru a se aproba rejucarea meciului în ziua de 21 mai a.c., astfel ca echipa cu adevărat cea mai bună să învingă.

pentru

DOMNULUI

MINISTRU GABRIEL MARINESCU

VICEPREȘEDINTE AL FEDERAȚIEI ROMÂNE

DE FOOT-BALL

Și-acum, cu „praștia” bine împăturită și strecurată în buzunarul hainei, Costică Ardeleanu pornește să-l înfrunte pe Goliat.

Un scurt demaraj în sus, spre ARPA, apoi la stânga spre Capșa și... stop!

— Domnul ministru e ocupat. Astăzi lucrează până târziu, cu chestorii din țară.

— Totuși, am ceva foarte urgent. Mă așteaptă. Sunt sigur. Vă rog să-i spuneți doar două cuvinte: Ardeleanu, Rapid.

Secretarul transmite telefonic parola. Răspunsul — surpriză! — vine prompt și favorabil: „Să aștepte un singur minut”.

După nici 30 de secunde, ușa cabinetului se deschide și „chestorii din țară” ies cu tabacherele în mâini, unul câte unul.

Costică Ardeleanu e introdus în sala... tronului:

— Vă salut, domnule ministru.

— Fii bine venit, domnule Ardeleanu. Am știut întotdeauna că din toată banda aceea de la Rapid, ești singurul fair-play. Și la victorie, și la înfrângere. Spune!

— Domnule ministru... E vorba de meciul de ieri. Consider că, într-adevăr, datorită condițiilor speciale în care s-a desfășurat... Mă refer la entuziasmul mult prea zgomotos...

— Cazangerie, domnule!

— Știți...

— Spune mai departe, că spui foarte bine. Și servește o havană.

— Și arbitrul a fost cam moale...

— Moale ca un șarpe. Servește un lichior, domnule Ardeleanu!

— Mulțumesc, nu. N-aș vrea să vă rețin...

— Cine iubeste fotbalul, are timp întotdeauna.

— În două cuvinte, cred că ar fi bine să rejucăm meciul, astfel ca Venusul să aibă posibilitatea...

— *Fair-play*. Ești un adevărat sportiv, domnule Ardeleanu. Nu e totul să obții victoria, ci *cum* obții victoria.

— Da. Totul e *cum* obții victoria.

— Și cine va cere rejucarea?

— Noi, Rapidul.

— Atunci treci la masa aceea și scrie.

— Cererea am și scris-o.

— Ești un creier, domnule Ardeleanu. Iar eu, la Venus, îmi pierd vremea cu avocații.

— Cred că o să interveniți la Biroul Federal, pentru rezolvarea cererii, în calitatea dv. de vicepreședinte al Federației.

— Ei bravos, dom'le Costică! Fii pe pace!

— Tocmai.

— Încă o dată, domnule Ardeleanu, ești un adevărat gentleman.

— Un gentleman care mai are, însă, o rugămintă.

— Safe-ul meu îți stă la dispoziție.

— Dar nu e vorba de asta.

— Orice, domnule Ardeleanu.

— În noaptea asta au fost arestați, pentru verificarea actelor, patru din jucătorii noștri.

— Imposibil!

— Și totuși, așa e.

— Nu pot să cred. Stai o clipă!

Sonerie: „Dă-mi-l pe Popescu!”

Secretarul dă legătura:

— Alo, Popescule! Există reclamația că la noi ar fi reținuți patru fotbaliști de la Rapid... Nu-nțeleg ce vrei să spui. Iar bați câmpii!... Nu e posibil... Dacă ți-am spus... E scandalos, Popescule! Cine v-a permis să vă bateți joc de oameni? E nemaipomenit. Fotbaliști arestați chiar în palatul președintelui lor. Rușine! Să mi se raporteze în două minute!!... Domnule Ardeleanu, această eroare fără precedent în perioada magistraturii mele va fi corectată în cel mult un minut. Te rog să-i scuzi pe proștii aceia, care au putut face o asemenea confuzie. Cu bine!

Nea Costică aleargă pe trepte. Nu poate uita masca marelui actor: «Ce mult seamănă „Împăratul" cu Neron!»

În față, la Cercul Militar, regăsește „careul magic". Cam în locul unde își instalează luneta, în fiecare seară, moșul cu plete albe.

— Ce mai faceți, băieți?

— Ne mai obișnuim cu soarele.

— Afurisită treabă. În sfârșit... Bine că s-a terminat. Să știți însă, că ați fost eliberați pe cauțiune. Iar cauțiune înseamnă rejucarea semifinalei. Tot la noi, în Giulești, pe 21 mai.

— Și dacă batem iar?

— Nu mai are ce spune. Eu cred, însă, că n-o să vă mai mulțumiți cu 2—1 după prelungiri. Îmi închipui că o să puneți la socoteală și noaptea asta.

Baratki:

— Partea mea e de două goluri.

Auer:

— Poți să mă treci și pe mine cu două.

Ardeleanu:

— Dar voi?

Vintilă și Rafinschi nu prea au chef de glumă:

— Lasă asta, nea Costele. Știi bine că orice gol e pe jumătate al halfiei. Hai mai bine să bem un *schwartz* la Capșa.

— Nu, băieți. Vă rog să vă duceți acasă și să vă culcați. N-aș vrea să se afle în oraș că ați fost sub evantai azi-noapte, Cine știe ce mai iese din asta... Deși, dacă au aflat fetele, la ora asta știe și Aradul. Somn ușor!

21 mai 1938.

E abia 11, dar lumea curge dinspre Podul Basarab și dinspre Bucureștii noi. Potcoava „trage" totul. Nirneni nu pricepe cum de a putut Rapid, învingătorul, să ceară rejucarea, dar bănuielile încep să crească. Și crescând, se transformă într-o mare sete de răfuială. Iată de ce lumea curge... Curge mereu, de parcă n-ar mai rămâne nimeni acasă...

...Cu mult înainte de reînceperea jocului, tribunele sunt din nou pline, copiii acoperă turnul de afișaj, ca iedera, iar în gura „potcoavei" s-au făcut și amenajări speciale, folosindu-se scări de zugrăvi și instalații de decor. Se face

apel la toate sursele de imaginație pentru a obține câțiva centimetri de înălțime.

...Din loja sa de la parter, „împăratul” așteaptă, în sfârșit, calm, începerea jocului. Pare împăcat cu sine însuși, și chiar fericit. S-a descoperit autor de maxime: „Totul e *cum* obții victoria”. Și o repetă. În gând sau cu glas tare.

De Costică Ardeleanu a uitat complet. Nici nu mai știe bine dacă meciul de astăzi s-a mai jucat. Oh! Desigur că nu!

Cuprins de reverie, „împăratul” află cu surprindere — cineva vorbește tare de sus — că „Baratki, Vintilă și încă doi jucători au fost arestați...” O altă voce emite părerea că n-au fost eliberați nici astăzi...

„Așa se nasc calomniile”, se apără îndurerat „împăratul”, învinețindu-se subit: „Dacă n-ar mai fi doar un minut, ce ți l-aș trimite pe băiatul, cu Marinică, până la Prefectură”.

Și iar ciulește urechile. Iar ascultă:

„Află de la mine că am dat banii de pomană. Azi Rapidul pierde. De frica lui Gavrilă Marinescu. Ascultă-mă pe mine!” Dar „împăratul” nu se supără:

„Ce bine ar fi să fie așa! Frica! Ce mare lucru e să produci frică! Abia atunci ești cineva în lumea asta”...

— Apă, Marine!

Marin dă fuga. Ceilalți membri ai suitei tac. Au fețele supte. Ca la curtea Spaniei..

— Apă!

Rapid conduce cu 4—1 în minutul 45. Baratki — două. Auer — două. Așa cum au promis în față la Capșa...

„Împăratul” înghite cu o sete de înecat. Abia își trage răsuflarea.

„Impotenții! Epavele! Și plăcintarul! Și Juhasz... Și Tămâie... (n.a., porecla extremului stânga Tr. Iordache). 4 —1! Ce șuturi! Cu șuturi d-astea nu dai goluri. Spargi ferestre. Dar poate că asta vă distrează?... Bine, domnilor! Las' că vă arăt eu distracție...”

„Împăratul” își desface gulerul. Simte că se sufocă...

După pauză, calvarul continuă. Rapid, simțind șoarecele în capcană, îl plimbă sadic deasupra butoiului cu apă.

Renunță la goluri. Vrea să-și savureze victoria. „Negrii” dau din colț în colț.

Cu cinci minute înainte de sfârșit, „împăratul” nu mai poate îndura umilirea. Se ridică de pe scaun și pornește spre ieșire, aproape alergând. Uralele de-afară acoperă înjurăturile generalului asmuțit și de gulerul care nu se mai încheie.

Pe gazon, valsul își înmulțește piruetele. E una din marile zile ale Rapidului. E una din zilele acelea rare când centrările intră în poartă, cu boltă, când stopul greșit devine pasă „dintr-o bucată”, când voleyul destinat extremei se fofilează spre păianjenul porții adverse.

Mai sunt două minute de joc.

Baratki a plătit.

Auer a plătit.

Vintilă se simte și el dator, deși spunea că „orice gol e pe jumătate al halfului”.

Deci, trebuie. Dar cum?

Și iată că ideea îi vine pe neașteptate, în clipa în care primește mingea de la Roșculeț. Se uită în față, caută un om, dar Giusy Baratki se plimbă fără nici o țintă. Pentru el jocul e terminat. Atunci pe Vintilă îl bate gândul să încerce un dribling, ca desert, dar zărește un venusist (Humis) la vreo 30 de metri de poarta lui Negru. Și deodată îi vine un mare chef de joacă. Fără să mai piardă vremea, face câțiva pași spre Humis, se oprește brusc, derutându-l, și-i spune grăbit:

— „Cuștica”, azi e ziua ta onomastică. Dă și tu un gol.

Humis, prompt ca întotdeauna, acceptă ofranda fără prea multe dezbateri pe tema onoarei, preia și înscrie: 4 — 2. Feroviarul din apropierea fazei aplaudă ca la teatru.

Și-acum, stimați viitori (cine știe?) spectatori de film, am să-mi permit să nu dau detalii în epilogul care urmează, pentru că finalul e caragialesc sută la sută și sunt de părere că meșterii noștri cinești l-ar imagina cu infinit mai mult talent.

...Sfârșitul celui de-al doilea joc Rapid — Venus nu e, cum credeți, sfârșitul poveștii, deși, să fim drepecți, „momentul Vintilă” poate fi un final de tip „secondo tempo”.

Vâlva cea mare s-a stârnit, totuși, abia a doua zi. Atunci a intrat în arenă un personaj nou, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, președinte al Federației române de fotbal și neîmpăcat rival al lui Gabriel Marinescu.

Fără să piardă prea mult timp, a cerut o audiență la rege.

— Majestate, Gavrilă a sărit peste cal. A ajuns să aresteze până și pentru fotbal.

— Nu înțeleg cuvintele „până și pentru”.

— Vreau să spun „pentru fotbal”.

— Se vor face cercetări.

Și-acum, vine marele fix al rolului titular. Află Gavrilă că „vicele” l-a „lucrat” la rege. Și că deci, trebuie să contreze. E obligat să contreze.

„Ce fac?”

Îl cheamă pe președintele Rapidului.

— Domnule președinte. Vă felicit pentru victorie. Totul e cum obții victoria. Sunteți mai buni. Rapid e o echipă mare. Întotdeauna am visat o astfel de echipă. Țin să-ți mai spun că regret sincer cele întâmplăte cu băieții aceia patru. Dar aș vrea să repar totul. Între noi, micile neînțelegeri trebuie să dispară. Vreau... vreau să mă alegeți președinte de onoare al Rapidului.

— Al Rapidului?

— Da. Al Rapidului. Nu te mira. Pentru o inima cu adevărat mare, fidelitatea e o dovadă de îngustime.

Într-un cadru restrâns, generalul Gabriel Marinescu este uns și președinte de onoare al Rapidului. Se bea șampanie din Cupa României, adusă special din vitrina cu trofee a Rapidului. În momentul în care împăratul-președinte duce Cupa la gură, președintele rapidist nu scapă prilejul:

— Domnule ministru. Trăim un moment istoric. Un venusist bând din Cupa României.

...Câțiva reporteri răsăriți ca din pământ consemnează evenimentul înscăunării.

A doua zi, pe mai multe coloane:

„Domnul ministru Gabriel Marinescu — președinte de onoare al Rapidului”.

Literele titlului: *supergrotești*.

O nouă audiență la rege. Solicitant: Gabriel Marinescu.

— Majestate, am venit să pun capăt calomniilor domnului vicepreședinte al Consiliului de Miniștri. Priviți aceste ziare. Cel care i-a arestat — cum se spune — pe jucătorii ceferiști nu e altul decât președintele de onoare al Rapidului.

— De când, Gavrilă?

„Împăratul”, vrând să câștige timp, face semne disperate spre culise. În cele din urmă apare și mult așteptatul Ghiță Pristanda, care pune capăt dialogului, strigând cât îl ține gura: „Muzica! Muzica!!”

Strada Beethoven 27

1965... Februarie... Pare-mi-se, 23. Dar n-aş putea pune mâna-n foc. Oricum, în săptămâna dintre Benfica — Real Madrid 5—1, la Lisabona, şi Internazionale — Glasgow Rangers 3—1, la Milano. Ambele în „Cupa campionilor europeni"... În colţ, la Lido — surpriză! Petschovschi... îl ştiam bolnav.

— Ce faci, Peci?

— Greutăţi în muncă...

— Cui?

— Doctorilor.

— Cum?

— Din cauza numelui. Când află cum mă cheamă, vizita se prelungeşte cu cel puţin două reprize a 15 minute. Ca-n Cupă...

— Şi ce spun? Ce-au găsit?

— Nimic... Sunt băieţi tare buni. Vorba aceea: „Deşi bolnavul a fost vizitat de medic, deşi i s-a spus ce are, deşi i s-au prescris medicamente şi deşi le-a luat pe toate, la miligram, totuşi a scăpat cu viaţă..."

— Bună! Ce zici de Real Madrid?

— Nu mai există. Realul a fost Di Stefano. Aşa cum Venus a fost Bodola. Aşa cum C.C.A. a fost Apolzan. Echipele mari au câmpuri magnetice. Când acestea pier, pier şi echipele.

— Când te văd?

— Oricând. Ai ceva special?

— Încerc să scriu o carte de amintiri, cu voi... cu câmpurile magnetice...

— Mulţumesc pentru *voi*. Când vii?

— Chiar şi mâine.

— Foarte bine. Vino la patru.

— Hotelul?

— Stau la un prieten. Ştefănescu. Pe magistrală. La numărul patru. În bloc cu Suci, cu Hălmăgeanu, cu Koszka.

— E-n regulă.

— Atunci, la patru. Acum fug.

— Încotro?

— La cinema. La Bourvil. Doctorii spun că ăsta e medicamentul de bază. Servus!

Medicamentul de bază... Îmi aduc aminte de cuvintele unui om de știință englez, Syndeham, scrise acum trei sute de ani: „Sosirea unui circ într-un oraș înseamnă pentru sănătatea locuitorilor mai mult decât sosirea a zeci de catări încărcate cu medicamente...”

„Mâine” a devenit „azi”. Am ajuns pe Magistrală. Caut blocul nr. 4. „Peci” a uitat să-mi dea scara. Întreb de Ștefănescu. „Ștefănescu... Ștefănescu...” N-a auzit nimeni. În fața blocului, doi copii, pe o trotinetă cu rulmenți, zgârie asfaltul înghețat. Îi întreb dacă nu cumva în blocul lor stau niște fotbaliști... „Nu stă nimeni”.

Sunt cam încurcat. Și e trecut de patru. Dar iată că unul dintre micii călăreți îmi dă o soluție: „S-ar putea să fie la numărul patru. Nu la blocul patru. Numărul patru e vizavi”. Mă gândesc că așa o fi.

Traversez. Dar și aici sunt mai multe scări. Mă opresc în fața primei: „Nu cumva știți dacă aici stă Suciu, portarul de la...” Nu știe. „Dar Koszka?...” Nu știe. Încerc să-mi dau curaj: „Poate pentru că s-au mutat de puțină vreme”. Sunt din ce în ce mai încurcat. Acum nici nu știu dacă e blocul patru sau numărul patru.

N-am încotro. Va trebui să intru în toate holurile și să citesc pe casetele poștale... Dar, înainte de a porni la drum, încerc o ultimă întrebare, ca un loz în plic înainte de plecarea la mare. „Lozul în plic” — un bărbat înalt, de vreo cincizeci de ani: Locuiți aici?” „Da, dar de ce?” „Caut pe cineva și nu reușesc...” „Pe cine căutați?” „Un fotbalist, sau mai bine-zis.... un fost fotbalist... poate că din întâmplare... și care nu e din București... poate ați auzit... Petschovschi, de la Arad...”

Și lozul răspunde imediat, pe tonul cel mai firesc cu putință. „Da, l-am văzut. A urcat ieri la scara B”.

— Sunteți arădean?

— Nu.

Cu șapte ani în urmă, la Arad, în gară — pentru prima oară în căutarea lui Petschovschi — am întrebat pe rând trei tineri dacă nu știu unde e strada Beethoven. Și nu știa nici unul.

Am încercat cu al patrulea. Dar am primit același răspuns. Atunci l-am întrebat, într-o doară, dacă nu știe unde stă Petschovski. La care „al patrulea” a răspuns ușor surprins: „Bine, dar asta știe toată lumea. Luați tramvaiul, treceți de... apoi... mai mergeți... și înainte de... cotiți înspre...” Un labirint întreg.

— Salut, Peci!

— Bine-ai venit. Cu toate că „sfertul” îngăduit s-a cam lungit.

Ce mai faci?

— M-am gândit la ce mi-ai spus. Cu cartea. Mi-am și scris câteva ciorne în cap. Dar nu cred că te interesează.

— Mă interesează orice.

— Ba nu. Uite, să zicem că eu ți-aș povesti cum am învins Iugoslavia, la Tirana, în '46. Și încă ce Iugoslavie!... Cu Ceacovski, cu Horvath, cu Wolfl, cu Bobek, cu Simonovski. Ei și? A doua zi, tot la Tirana, am pierdut cu 1—0 la albanezi.

— Ăsta e fotbalul. S.U.A. a învins Anglia, în 1950, la „mondiale”!

— De acord. Ăsta e fotbalul. Fără asta, Toto-Calcio sau Pronosportul ar deveni „școli de dans”... Dar mai bine să-ți povestesc despre copilărie. Și aș vrea ca povestea asta să fie una cu tâlc. Ce zici?

— Foarte bine.

— Eu cred că așa e cel mai bine. Pentru că fotbalului nostru de astăzi îi lipsesc cei șapte ani de-afară...

— ?!

— După cei șapte ani de-acasă, urmează cei șapte ani de-afară. Între opt și paisprezece. Adică anii când cei din casă te strigă să vii la masă, iar tu nici gând, pentru că liliacul a înflorit, și gîrla s-a încălzit, și păianjenii simt mirosul de ceară, și mingea de cârpe sau bășica de porc sare mai bine decât spuma de mare...

Vezi, în acești șapte ani de-afară se-nvață totul. Dacă mâine, Sasu, să zicem, pune un stop de sare mingea la cinci metri, nu-i de vină antrenorul. Sunt de vină cei șapte ani de-afară. Iar dacă Ivan arde un luft vâjâitor pe la urechi, nu e de vină, cum s-ar crede, poate, o rafală de vînt din senin, ci iarăși unul din cei șapte ani de-afară.

În ultima vreme fotbalul nostru a ajuns țintă de tir. Toți au pus mâna pe pistoale, și dă-i... Numai că de multe ori gloanțele sunt oarbe. În cine dai, omule? În Constantin? Pentru Tokio? Vezi-ți de treabă. În Sepci? Pentru că n-are extremă stângă? Lasă gluma.

Dumneata, meștere cu condeiul în mână, ai făcut, desigur, școală. Chiar dacă n-ai fi vrut s-o faci, tot o făceai. La noi, astăzi, școala e cu forța. Vrei, nu vrei, timp de opt ani bea Grigore agheazmă amestecată cu istorie și cu fizică. Și-așa ai ajuns să scrii...

Dar dacă ai ajuns să scrii, de ce te ocupi numai de efecte și uiți, cu bună știință, cauzele, uiți că și fotbalul, ca și scrisul, nu există fără școală. Școala lui, firește. Școala celor șapte ani de-afară. Iată de ce te rog să explici mai puțin de ce se ratează de la doi metri — asta e efect — și să te duci acolo jos, între blocuri, unde s-adună puștimea, și să scrii cum e cu școala fotbalului, negru pe alb.

Iată de ce vreau să vorbesc despre copilărie. Dar, până una alta, te-aș ruga să-nchizi carnetul, să ascunzi creionul și să asculți. Mâine sau poimâine ai să scrii doar ce-ai să-ți amintești. Iar dacă n-ai să-ți amintești, asta înseamnă că nici nu merita să-ți minte...

Deci, stimați cititori, am să încerc să vă reproduc, din memorie, povestea copilăriei lui Iosif Petschovschi, singurul maestru emerit al fotbalului românesc.

De fapt, însă, povestea a început cu un dialog, în care „Peci” m-a luat prin surprindere:

— Spune-mi, te rog... Ți place meseria de ziarist?

— Bineînțeles!

— Și ți-a plăcut încă din copilărie?

— N-aș putea spune.

— Nu-i așa că în copilărie ai vrut să fii și doctor, și pompier, și ministru, și șofer, și marinar?

— Da, desigur. De ce desigur?

— Pentru că așa e în copilărie.

— La mine, însă, n-a fost așa. Eu n-am stat niciodată pe gânduri. N-am stat să aleg. Am ales mingea de fotbal. Fără nici un calcul. Încă de la opt ani. Fără să știu că peste douăzeci de ani la fotbal o să vină să te vadă o sută de mii de oameni și că fericirea sau nefericirea lor o să

stea în șiretul tău. Pe mine mingea m-a vrăjit de la început. Așa cum luna îi atrage pe somnambuli.

...Pe la patru ani — m-am născut la Timișoara în 1921, la 2 iulie — un unchi de-al meu, jucător la U.D.R., la Reșița, a adus o minge în casă. Nu mai țin minte dacă a adus-o de tot, sau numai așa, între două antrenamente. Eu, ca țăncul, am dat în ea cu piciorul și m-am ales cu o așchie. De durere am făcut un tărăboi de s-au adunat vecinii. Tata, crezând că... simulez, m-a atins zdravăn, așa că primul meu contact cu mingea de fotbal a fost ca un autogol în primul minut. Dar asta a fost singura mea ceartă cu mingea.

Pe la vreo nouă ani, în 1930 — ce mult e de-atunci! — am început noi, copiii, să strângem „deschizători” de la cutiile de cremă de ghetе. (Bucățelele acelea metalice prinse de cutie, ca să iasă mai ușor capacul.) Ne trebuiau o mie de bucăți. „Schmoll Pasta” anunțase că pentru o mie de bucăți oferă o minge de fotbal.

„Campania de colectare” a început încă din iarnă. Plan? O mie de bucăți! Era mult? Era puțin? Aveam doar nouă ani și nu știam încă prea bine dacă sunt grei sau nu cei trei covrigi de la o mie. Când am văzut, însă, că a venit primăvara și n-am adunat decât vreo două sute, ne-a venit să plângem. Și, totuși, nu ne-am lăsat. Am început să umblăm — eram trei tovarăși — peste tot. După ce am terminat cu strada Joffre, am luat la rând alte străzi de prin apropiere. Într-o zi, îmi aduc aminte, ne-am băgat pe sub umbrelele lustragiilor din fața gării, dar n-am avut noroc: lustragiii aveau cremă în borcane de sticlă, iar cu borcanele n-aveam ce face.

În fiecare sâmbătă ne duceam prin internate. Chibzuisem noi că sâmbăta e ziua cea mai potrivită, pentru că atunci, mai ales, vrei să-ți lustruiești ghetetele și, văzând că nu mai poți scoate crema nici cu chibritul, dai fuga și iei o cutie nouă.

Cu toate că nu stăteam de loc cu mâinile în sân, „deschizătoarele” se adunau tare greu. Și cât le număram, și cât le descântam în fiecare seară, deșertându-le, ca semințele, dintr-o șapcă într-alta!

Ajunsesem în iunie și n-aveam decât vreo patru sute.

Speriați la gândul că vin ploile și nu apucăm să luăm mingea, am hotărât să mărăm colectivul și am împărțit

toată Timișoara în zone de colectare. Eu am rămas cu o parte a cartierului nostru *iozefin*, care cam secătuisese, în schimb aveam în sarcină desprinderea „deschizătoarelor” de cutie și centralizările contabile.

Rezultatul măririi colectivului la cincisprezece oameni s-a văzut foarte repede. În mai puțin de o lună am trecut de nouă sute. (Nu degeaba se spune că fotbalul e un joc colectiv.) Dar până la mie tot mai era. Atunci am început să ne rașchetăm creierii, ca să mai găsim câte ceva. Așa am început să intrăm prin hoteluri și să ne rugăm de cameriste. Ideea n-a fost rea de loc, dar tot ne mai lipseau câteva zeci. Atunci, Ianovici, al doilea membru al treimii de bază, a zis că ar fi bine să schimbăm placa și să nu spunem că strângem pentru minge, ci pentru cărți. Și astfel „vânzarea” a crescut iar, mai ales în casele în care ne deschideau femeile, mai bune și mai înțeleghătoare.

Pe la jumătatea lui august am ajuns, în sfârșit, la o mie! După ce le-am numărat toți cincisprezece de trei ori, am mai adăugat câteva bucăți de rezervă — fie vorba între noi erau de cremă „Gladys”, ceea ce nu era permis — și am pornit, numai noi trei — eu, Ianovici și Moga — spre prăvălia lui „Schmoll”, unde trebuia să ne dea mingea.

Când ne-a văzut cu săculețul, omul de la tejghea ne-a întrebat dacă avem o mie, noi am răspuns că sunt peste o mie și că putem să le numărăm, dar el a zis că nu e nevoie. Apoi a umplut o căldărușă, a mișcat-o de vreo două ori, ca să se așeze mai bine „deschizătoarele”, a răsturnat căldărușa într-o cutie de lemn, ca aceea din care îți pune zahăr sau orez la băcănie, a mai umplut o căldărușă, și încă una, s-a mai uitat o dată în sacul nostru și a spus că ne crede pe cuvânt.

Așa am câștigat prima noastră minge de fotbal. Era o minge nr. 3, parcă o văd, o minge galbenă, frumoasă, „cu bentițe” — Ianovici spunea că dacă nu era „cu bentițe” nici n-o primea — și cu un miros mai îmbietor decât toate parfumurile din lume. Nu râde! Între timp am aflat că cel mai bun parfum din lume se face chiar din piele.

În după-amiaza aceea a avut loc primul nostru *derbi* cu o minge adevărată. Minge adevărată! Era atât de frumoasă, încât ne-am descălțat toți, ca să n-o zgâriem. Dar, după patru ore de joc, mingea tot și-a pierdut luciul, pentru că se prăfuise.

Până la urmă am fost nevoiți să cumpărăm o cutie de cremă maro Mingea, pe care o căpătasem cu o mie de cutii vechi, avea și ea, săraca, dreptul măcar la o cutie nouă.

Timp de o lună, până la școală, „maidanul mic” de pe malul Begăi, lângă strada Joffre, n-a cunoscut odihna. Târziu de tot, noaptea, pe la nouă, după ce Böhm-baci, vecinul nostru, venea acasă, trăgându-și piciorul beteag, eu luam mingea și o duceam acasă, unde o dezumflam — asta în fiecare seară — ca să-i prelungesc viața. Întotdeauna mi-am spus — fără glumă! — că mingea nu e un lucru, ci o ființă. Și o mai cred și astăzi. Râzi iarăși? N-ai decât. Sunt amintirile copilăriei. Urmele ei. Ori de câte ori îmi trece o pisică neagră prin față, am o tresărire, deși îmi dau seama că e o prostie. Dar, undeva, în cap, mi-au rămas vorbele bunicii.

...După vreo două săptămâni de jocuri fără număr, i-am pus primul petic. Apoi peticele s-au înmulțit, ca o pecingine, și biata noastră minge a murit chiar în ajunul primei zile de școală. Trăise o singură lună...

...Și a venit iar primăvara. Cu jocuri zilnice, cu bătălii în lege, cu unghii crăpate și cu glezne umflate. Nu scăpam nici un minut. Eram zgârciți cu minutele și chiar cu secunde. Mai ceva ca mama cu ghetete. La prânz, între școală și minge, făceam doar o pauză de cinci minute, cât să mâncăm o bucată de pâine cu o felie de slănină cu boia. Apoi, o cratiță mare cât o casă ne aducea felul doi: FOTBALUL.

Mie, însă, jocurile nu-mi ajungeau. Simțeam nevoia să am la mine, tot timpul, o minge mică, de tenis, ca s-o joc oricând. Într-o bună zi am găsit această minge. Și-atunci am devenit spaima străzii Joffre.

Dacă mama mă trimitea după pâine, alergam imediat, dar numai cu mingea. O aruncam spre zidurile caselor care defilau prin fața mea, calculam unghiul de reflecție, mă aplecam și o preluam cu capul, trimițând-o din nou spre perete. Alteori o preluam cu piciorul și o retrimiteam spre zidul casei următoare, vizând un punct precis; de pildă, chenarul în care era scris — să zicem — 1890, anul când a fost construită casa. În sfârșit, deseori îmi permiteam și unele fantezii tactice, ca de pildă șut spre acoperișul casei cu numărul 15, recuperarea mingii din

gura burlanului, fără atingerea pământului, două lovituri de cap la traversarea străzii, stop pe piept, „prelingerea” mingii pe pervazul primei ferestre și, la urmă de tot, „o bucățică de zahăr”, adică o preluare faină cu călcâiul.

Șirul de case de pe strada Joffre a fost adevăratul meu perete de antrenament. Și încă ce perete!... El mi-a dat totul. El mi-a dat și tehnică, și reflexe, și imaginație. Gândește-te numai că un perete era mai tare decât altul, că la casele vechi tencuiala era dezlipită și mingea venea altfel, că trebuia să țin seama de ornamentele de la ferestre, care se deosebeau de la o casă la alta, nemaipunând la socoteală culorile diferite, care îmi aduceau mereu în față adversari în tricourile cele mai neașteptate.

Așa am devenit „spaima străzii Joffre”. Vecinele veneau la mama să se plângă. Le era teamă că am să le sparg ferestrele, dar asta nu s-a întâmplat niciodată. E adevărat că o dată mingea mea a intrat printr-o fereastră, dar fereastra era deschisă, iar casa era a lui Böhm-baci, supporterul meu nr. 1.

În fiecare seară, pe banca din fața casei sale, când praful stârnit de noi pe „maidanul mic” plutea spre Bega, Böhm-baci ne povestea despre „Chinezul” și despre marii jucători timișoreni. Iar noi — șapte-opt copii cu gurile căscate — începeam să visăm stadioane arhipline, tribune pârâind sub povara mulțimii, polițiști călare și pompieri de gardă, echipe trecând pe sub arcurile de triumf ale orașelor, driblinguri secerând adversarii și șuturi rupând plasele (tocmai apăruse Dobay, „calul” Ripensiei).

Într-o seară, după ce Böhm-baci ne-a povestit despre jocurile în nocturnă care se desfășurau în străinătate cu mingi de fosfor și pe un gazon ca postavul birourilor, am hotărât și noi, copiii, să organizăm o nocturnă a noastră, chiar pe strada Joffre.

Oh! De-ai ști ce frumoasă a fost nocturna noastră!...

...Sunt nevoit să intervin, deși mi-am propus să n-o fac. Îl rog pe Peci să precizeze unde se sfârșește visul și unde începe realitatea. Dar „bătrânul” mă gratifică doar cu o privire de reproș...

...Bănuiam că n-ai să crezi. A fost, însă, o nocturnă adevărată. După multe proiecte aprobate și respinse, am tras o bucată de sârmă de pe acoperișul casei lui Ianovici până la stâlpul de telegraf din fața casei lui Böhm-baci, iar de aici am mai tras o sârmă până la stâlpul următor. Baza instalației fiind peretele casei lui Ianovici, trei din cele patru laturi ale „maidanului mic” au fost astfel luminate. Bineînțeles, nu cu becuri, ci cu lumânări. Niște lumânări groase cât o tobă mică de copil. Ni le-a făcut, după multe rugăminți, pe gratis, meșterul lumânărar Rona, vecinul nostru. (El, ca și Böhm-baci, era „drucăru” echipei noastre.) Trei zile am muncit la instalația de lumini. Noi, băieții, am lucrat suporturi pentru lumânări, ca să le prindem de sârmă, iar fetele ne-au făcut apărători de vânt. Adevărate lampioane.

La nocturnă a venit lume multă. Mai ales din curiozitate. Oamenilor nu le venea să creadă că meșterul Rona a aruncat pe fereastră câteva kilograme bune de ceară de dragul lui „Petschovschi” ăla mic, căruia îi cam lipsește o doagă”. Și afară de asta își spuneau că lumânările, chiar dacă sunt, n-or să ardă.

Dar lumânările au ars. Mai ales la început, în „deschiderea” athletică, în timpul săriturii în lungime. Apoi le-am stins, ca să nu se consume, pentru că urma proba de cros: de la „podul turcesc” până la „podul gării” dus-întors, și încă o dată pe-atâta. Cam 3200 de metri. Crosul l-am câștigat eu. N-ai idee ce ușor e să alergi noaptea. Acum înțeleg de ce se aleargă în nocturnă crosul San-Silvester.

După cros am aprins din nou lumânările, urcându-ne, ca electricienii, pe scări de zugrăvi. Când a început meciul de fotbal, lumânările ardeau toate. După atâția ani, trebuie să mărturisesc că lumina lumânărilor nu avea cine știe ce putere, dar pentru mine flăcările acelea bătute de vânt erau mai strălucitoare decât becurile de la „Foto-Bega”.

Târziu de tot, după ce lumea se împrăștiase, ne-am urcat din nou pe scări, am demontat suportii și am scos lumânările. A doua zi, de dimineață, i-am dus lui moș Rona resturile de lumânări, care, topindu-se la mijloc, păreau niște farfurii de lemn.

Pe „maidanul mic” au mai rămas doar sârmele nocturnei. Era în vara anului 1934, cam la o lună după ce echipa noastră națională eliminase Iugoslavia din campionatul mondial, prin golul acela nemaîntâlnit al „calului nostru timișorean Dobay”.

...Și a mai trecut un an.

Într-o dimineață, Böhm-baci mi-a spus să trec seara pe la el, că are să-mi vorbească. (Am uitat să spun că Böhm-baci avea slujbă la Chinezul¹. Era ispravnic. Un fel de om la toate.)

Când l-am văzut venind acasă, seara, m-am apropiat de el și am intrat împreună în casă. Böhm-baci a pus bastonul pe masă, și-a întins piciorul obosit pe un scaun și mi-a spus:

— Ascultă, copile! Nu mai e de tine să joci mingea în picioarele goale. Ți-ar trebui niște ghete de fotbal. Iar dacă vii cu mine, le capeți.

— Cum?

— Dacă eu îți spun că le capeți, le capeți...

— Unde?

— La Chinezul.

A doua zi, după-masă, ne-am dus la Chinezul, Böhm-baci m-a prezentat antrenorului secund Vigu, dar Vigu nu prea m-a luat în seamă. Ce-i drept, eram cam mic și pipernicit. Și Vigu avea treabă. Antrenamentul celor mari începuse.

Ne-am așezat în spatele porții și am început să-i privim pe cei mari. Lângă mine mai erau și alți copii. Erau parcă ceva mai solizi ca mine. Veniseră și ei pentru prima oară.

După terminarea antrenamentului, Böhm-baci l-a rugat pe Vigu să mă încerce, dar Vigu a spus să stau la rând — care rând? — și să mai aștept. Bătrânul, când a văzut așa, s-a supărat și m-a dus spre mijlocul terenului, la antrenorul principal al Chinezului, austriacul Vana.

Vana mi s-a părut mai prietenos și asta mi-a dat curaj. M-a întrebat dacă știu să trag cu stângul, și i-am răspuns că știu. Apoi a luat o minge și m-a poftit spunând: „Ia să vedem noi acumă dacă știi să joci cu capul”. Böhm-baci, foarte mândru că Vana ne-a acordat atenție, a prins curaj

¹ Chinezul — vestit club timișorean, multiplu campion național în anii celui de-al treilea deceniu.

și a răspuns înaintea mea: „Herr Vana, dacă eu, Böhm, am un picior mai puțin, să știi că am un ochi mai mult. Copilul știe cât toți ăia ai lui Vigu luați grămadă”.

Asta l-a cam întăritat, am simțit-o imediat, pe Herr Vana, care mi-a și aruncat mingea pe cap. Am răspuns precis și jocul a început.

Cam după vreo cinci schimburi am simțit că bătrânul începe să mă poarte când pe o parte, când pe cealaltă, dar m-am ținut bine. Văzând că nu mă „trece”, s-a pornit să mă aducă în față, pentru ca imediat să mă îndepărteze prin mingi cu boltă, astfel încât ne-am pomenit curând în apropierea careului.

În vremea asta, Böhm-baci sărea într-un picior, mă îndemna într-una — „nu te lăsa, copile!” — și râdea cu gura până la urechi. Veselia bătrânului l-a cam mâniat pe Herr Vana, care s-a înroșit la față, dar nu numai de supărare, ci și de oboseală. Apoi a strigat la Vigu. Și Vigu a venit imediat, alergând. Pesemne nu mai avea treabă.

— Ascultă, Vig — a spus Herr Vana — să-i dai copilului o pereche de ghete noi.

— Numărul 37! s-a răstit Böhm-baci, satisfăcut de victoria asupra lui Vigu.

Herr Vana râdea. Am pornit spre vestiar și am primit ghetetele. Erau atât de noi, încât nimeni nu trecuse încă șiretul prin găurele.

Când am revenit pe teren, Herr Vana s-a așezat în poartă și mi-a spus să-i trag zece șuturi de la 11 m. Atunci Böhm-baci m-a chemat deoparte și mi-a șoptit ceva la ureche. Apoi am tras. Și am marcat nouă din zece. Herr Vana s-a mirat, m-a sărutat pe cap și m-a rugat să-i spun ce anume mi-a șoptit bătrânul Böhm. „Ce anume? Mi-a spus să vă trag cinci cu dreptul și cinci cu stângul”. Și Herr Vana a zâmbit către Böhm-baci: „Știi să vinzi, bătrâne”. Iar apoi, către mine: „Bine, băiete. Să vii poimâine”...

Poimâine era duminică. Sâmbătă seara, însă, ne-am pomenit cu Böhm-baci acasă. Era negru de furie. M-am și speriat. A început să strige la mine: „Unde-s ghetetele? Vrei să te ridice poliția? De ce-ai furat ghetetele?”

Am început să plâng de necaz. I-am arătat imediat ghetetele. Nu le furasem. Le luasem acasă, ca să le dau cu cremă. Și, ca să fiu drept, le mai luasem pentru ceva:

voiam să trec pe strada Joffre cu ghetetele pe umăr. În cele din urmă, lucrurile s-au liniștit. Böhm-baci i-a explicat totul lui Vigu.

A doua zi, duminică, urma să debutez în echipa juniorilor „Chinezului”. La meci au venit toți prietenii mei de pe „maidanul mic”. Au venit și fetele care ne făcuseră lampioanele. Din nenorocire, însă, deși mi s-a spus să mă echipez, n-am fost băgat în echipă. Îmi venea să-mi rup tricoul de ciudă. N-am putut răbda. M-am dus în vestiar, am lăsat ghetetele și am fugit acasă.

Pe drum nu mi-am putut stăpâni plânsul. Dar, odată ajuns acasă, am uitat totul. Toți prietenii mei ajunseseră înaintea mea „pe maidanul mic”. Veniseră la meci doar pentru mine. Și-așa, am jucat până noaptea târziu. Eram din nou doar căpitanul echipei e pe strada Joffre...

A doua zi, însă, Böhm-baci m-a luat la întrebări, făcându-mă „anarhist”. Eu, nepreafiind dus la biserică, am uitat cu cine stau de vorbă și am spus că «la urma urmei Chinezul nu e singura echipă din Timișoara. Că mai e și Ripensia»...

M-am ales cu o palmă.

Duminica următoare, însă, am jucat. Böhm-baci a făcut tăvănoai mare și s-a certat cu Vigu, făcându-l „ageamiu”. Scandalul a ajuns la Herr Vana și așa am ajuns în echipa de juniori, peste capul lui Vigu. De-atunci n-am lipsit nici o duminică. Și am tras fără odihnă. Mai ales pentru Böhm-baci, care avea să-i plătească o poliță lui Vigu. Cel mai mult îmi plăceau, însă, jocurile de antrenament cu cei mari. Pentru că acolo era fierberea mare. Și pentru că acolo puteai să arăți ce poți: Și că nu ți-e frică.

Zelenac, unul din stâlpii Chinezului, a simțit asta și mi-a spus într-o zi: „Ascultă, copile! Îmi place că nu ți-e frică. Să știi de la mine că la fotbal numai cei fricoși își rup piciorul. Ca la război”... N-am uitat niciodată vorbele lui Zelenac, unul din stâlpii Chinezului. Întotdeauna — ai văzut, cred — „am pus osul”.

După un an și ceva de rodaj în lupta cu cei mari și alături de ei — suntem în 1937 — mi-a venit și mie rândul. Într-o duminică de primăvară, cu numai un sfert de oră înainte de meci, mi s-a spus că am să joc în prima echipă, contra Ripensiei. N-aveam încă șaisprezece ani.

Cu câteva minute înainte de ieșirea din vestiar, Zelenac a simțit că tremur și m-a luat de umăr. „Ascultă, copile — asta era vorba lui — nu uita un lucru: caută să nu greșești prima minge. Nu încerca să iei ochii cu prima minge. Dă-o cuminte celui mai apropiat. Chiar dacă e la un pas de tine. După aceea totul o să meargă strună". Interul Baius, în schimb, mi-a ars o palmă pe spate, gata să-mi dezlipească plămânii (asta era o glumă) și mi-a spus: „Acum să te văd, bestie. Un an întreg ai dat în noi ca în dușmani. Să nu uiți că sunt lângă tine și văd tot ce faci". Jucam mijlocăș dreapta în diagonală cu Baius...

...Când am intrat pe teren, mi s-a părut totul galben. Până și gazonul era galben. Și cerul era galben. În ochi îmi jucau musculițe negre. M-am frecat la ochi...

Apoi am auzit o voce din tribună: „Da' cu nenorocitul ăla de Petschovschi ce-aveți de gând? Îl caută moartea pe-acasă și el"... Noroc că Baius s-a-ntors, fioros, cum știa numai el, în direcția vocii. Și vocea a amuțit...

Prima minge i-am dat-o lui Baius, care era la vreo trei metri de mine. Și, într-adevăr, ca prin minune, mi s-a luat toată greutatea de pe piept. Apoi am întâlnit privirea lui Zelenac, cave râdea: „Pe ei, copile!"

Și-am fost pe ei. Când am văzut că-mi merge jocul, am început să alerg pe tot terenul și să scot mingi din picioarele adversarilor. Spre sfârșitul jocului mi-am auzit scandat numele: „Pe-tschov-schi!"

La ieșire — jocul s-a terminat cu 1—1 — publicul s-a năpustit asupra mea. În timp ce mă îndreptam spre vestiar, oamenii s-au pornit să arunce cu bani în mine. Mi-au băgat bani în maiou, pe sub elasticul chiloților, pe sub mânecile ude și suflecate...

În vestiar, când mi-am scos maioul, banii au început să curgă pe podeaua de ciment. „Uraaa!" — s-a auzit vocea de taur a lui Baius. „Bravo, Petschovschi! Dar fă bine și prezintă socoteala colectivului! Deseară, la „Loyd", ai să ai cinstea să stai la dreapta „tatălui" Baius. „Bachus, nu Baius!" a adăugat râzând Zelenac.

Seara am cinat la „Loyd". Era pentru prima oară că intram într-un restaurant mare. Am stat, într-adevăr, la dreapta „tatălui", care, după ce și-a umplut paharul, s-a ridicat în picioare și a închinat: „În sănătatea lui Petschovschi, mină de aur". Apoi s-a așezat și mi-a spus:

«Dragul meu, principala ta obligație în seara asta și în toate serile care vor urma e ca „tatăl" tău să n-aibă niciodată paharul gol». Mi-am asumat imediat rolul de paharnic. Cu „tata" Baius nu era de glumit. I-am turnat lui și am dat să-mi torn și mie. Dar n-am apucat să umplu paharul. Baius mi-a luat sticla din mână și m-a privit fioros, așa cum numai el, cel mai bun om din lume, știa să privească: „Ascultă, Petschovschi! Tu n-ai voie să bei! N-ai voie!! Eu aș fi putut să fiu un jucător mare. Mai mare ca Guga. Mai mare ca Wetzer. Dar am avut prea mulți paharnici. Și n-am avut un Baius care să-mi ia sticla din mână".

„Tata" Baius avea ochii tulburi. A continuat aproape strigând: «Și-acum, toarnă, Petschovschi! „Tatăl" tău vrea să fie vesel. Vrea să creadă că ar fi putut să fie un jucător mare. Tu n-ai nevoie să visezi. Tu ești de pe acum, bestie!»

...După câțva timp am jucat din nou în prima echipă, contra Rapidului." Rapidul cel mare, cu Baratki și Auer. Și iarăși mi-a mers jocul. Am fost mereu între ei și le-am furat multe mingi. Într-un moment de răgaz, Baratki m-a întrebat dacă sunt timișorean.

Noi am învins cu 4—1. Era un succes mare. După joc, unul din conducătorii Rapidului mi-a propus să vin la București, la Rapid. Dar n-am primit. Eram tânăr și credeam orbește că eu singur am să duc din nou Chinezul la victorie. În afară de asta, eram ucenic la un atelier de reparat mașini de scris. Învățam să fiu mecanic de precizie. Iar dacă aș fi lăsat mașinile, mama ar fi de supărare.

Am rămas la Timișoara. Cei șapte ani de-afară se sfârșiseră. Am devenit jucător profesionist. Aș vrea să-ți dau două cifre. În timp ce Zelenac avea cinci mii de lei pe lună, mie mi s-a fixat un salariu de două sute, deși nu eram nici pe departe un figurant. Dar asta era legea pentru tineri. O lege aspră, poate, dar singura cu putință. O lege bună. Pentru că eu, Petschovschi, care mi-am auzit scandat numele la 16 ani, nu trebuia să uit nici un moment că în echipa Chinezului sunt de 25 de ori mai puțin folositor decât Zelenac. Și că va trebui să mai curgă multă apă pe sub podul gării ca să mai primesc o sută.

Mama în schimb spunea că sunt bani căzuți din cer. Ea știa mai bine decât alții că dacă era vorba de fotbal, nu-mi trebuia decât o bucată de pâine cu slănină, chiar și fără boia. Iar uneori nici atât...

Am plecat. „Magistrala”, ca o Afrodită ultramodernă, se naște din spuma neonului. Mă hotărâsc să merg pe jos. I-am promis lui „Peci” că n-am să notez nimic, dar tot trebuie să-mi fixez câteva puncte de reper.

Pe pod, la Șerban-Vodă, o nouă surpriză: antrenorul Teașcă. Atacă primul:

— De unde vii?

Ezit să-i răspund. Îl cunosc ca pe un vechi „detractor” al „vechilor maestri”, în rândul cărora intră, desigur, și Petschovschi. Teașcă, antrenor „de avangardă”, a îngropat de mult WM-ul și vedetele lui. De aceea ezit. Naș vrea să-mi strice seara cu o replică îmbibată de cinism. Dar, în aceeași clipă, mă decid să-l înfrunt și să mă verific:

— Vin de la Petschovschi.

Și imediat, cu „pressing”:

— Ți-a plăcut Petschovschi ca jucător?

E cel mai mare fotbalist al nostru după război.

— Ar fi fost și astăzi, în „4—2—4”?

— De două ori mai mare... Vezi, uneori înjurăm sistemul „4—2—4”. Dar o facem așa, ca să ne aflăm în treabă. Nu e de vină sistemul. Sunt de vină jucătorii, care n-au ajuns încă la sistem. Un „4—2—4” cu unsprezece Petschovschi ar oferi tabloul adevăratului „4—2—4”.

— Ce ți-a plăcut mai mult la „Peci”: tehnicianul sau tacticianul?

— La Petschovschi tehnica s-a vărsat în tactică, așa cum Dunărea se varsă în mare.

— Ce-ți mai face echipa?

— Dă-mi un Petschovschi. Măcar unul...

Câteva zile mai târziu... Stau cu antrenorul emerit Braun, în tribună, la UTA. Pe gazon nu e nimeni. Doar soarele blând de primăvară. Din când în când, umbre lungi întunecă verdele crud. Sunt umbrele norilor de fum de la Uzina de vagoane.

Moș Braun, unul din antrenorii lui Petschovschi, îmi vorbește despre fostul căpitan al echipei arădene:

„Acum douăzeci și cinci de ani m-au uimit vigoarea și dârzenia tânărului Petschovschi. Acum cincisprezece ani am rămas stupefiat în fața tehnicii lui desăvârșite. Acum zece ani m-am simțit mic de tot admirându-i soluțiile tactice spontane, care anulau elaborări îndelungate. Astăzi, însă, după treizeci de ani, rețin doar *formidabila lui bucurie de a juca* și care, sunt convins, nu-l va părăsi niciodată.

...Sunt aproape șapte ani de când am pus la cale acel 1—3—3—4 care a oprit declinul UTA-ei, aducând-o pe locul cinci în clasamentul campionatului republican.

În iarna 1958—59 nu prea stăteam pe roze. Oamenii de bază nu mai erau de bază. Tinerii fierbeau ca mustul, dar fotbal fără pritoceală nu se poate, așa că mai trebuia să așteptăm, iar Petschovschi se apropia de 38 de ani. Deci, pe de altă parte, nu mai puteam să așteptăm. De-altfel mulți îl sfătuiau „prietenește” să reia tenisul de masă sau, mai ales... pescuitul.

Și, totuși, ceva îmi spunea că „bătrânul Peci” mai are un cuvânt de spus. Pentru că *formidabila lui bucurie de a juca* rămânea intactă.

Într-o zi l-am întrebat pe ce post i-ar plăcea să joace mai mult. Contam, desigur, pe plusul de energie astfel declanșabilă. Petschovschi mi-a răspuns fără să stea pe gânduri: «Aș vrea să joc half centru, ca în copilărie, la Chinezul».

Așa a apărut acel 1—3—3—4 al nostru. Între mijlocași l-am plasat pe Petschovschi, care a condus tot jocul nostru.

Redevenise halful-centru din tinerețe.

Devenise câmpul nostru magnetic.

Atunci a început frumoasa serie a UTA-ei... 3—1 cu Petrolul, campioana țării, 2—2 cu Dinamo la București. (În minutul 89, la 2—1 pentru Dinamo, Petschovschi a tras acea senzațională lovitură de la 18 metri, peste întreaga echipă dinamovistă masată în careu. A fost un adevărat serviciu „muscă” în piciorul lui Țârlea. Mi-am amintit atunci de minunatele lovituri libere ale venusistului Fieraru). În aceeași perioadă s-a jucat și acel 3—1 cu Progresul la București, când Petschovschi a lăsat de două ori hățurile din centrul terenului și a marcat două goluri. Îmi aduc aminte și de meciul cu Rapid, la

Arad. Oh! Rapid, ăsta, care s-a regăsit aproape întotdeauna la Arad.

...Noi revenisem din turneul în Orientul Apropiat. Turneul acela frumos în care Pîrcălab a văzut pentru prima oară marea. Meciul cu Rapid era foarte important pentru noi. (Din păcate, în ultimii ani, UTA n-a prea avut jocuri fără miză).

Ozon și compania au început tare, ca pe Giulești. Ai noștri au simțit imediat superioritatea adversarului și au bătut în retragere. Spre sfârșitul reprizei am primit și un gol. Ultima speranță — scor alb la pauză — se spulberase.

În vestiar toți păreau obosiți. Era mai mult o oboseală nervoasă. Cineva a spus că „Rapid e oricum mai bun, că n-avem ce face și că ar fi mai bine să ne strângem în careu, ca să ținem rezultatul”. Atunci a intervenit Petschovschi. Era roșu de indignare: „Și mai trebuie ceva. N-am stabilit cine merge să cumpere lumânările și cine dă o fugă să cheme bocitoarele”. În vestiar s-a făcut liniște. Nimeni nu a îndrăznit să mai scoată vreun cuvânt.

După pauză lucrurile nu s-au prea schimbat. Ai noștri rezistau din greu ca la apărarea unui dig în care se ivește o spărtură când ici, când colo. Singurul care nu se pierduse cu firea era „Peci”. Alerga pe tot terenul, îndemnându-și băieții.

Minutele se scurgeau greu. Față de felul în care se desfășura jocul, scorul de 1—0 era un succes pentru noi. Doar Petschovschi nu părea să fie mulțumit. I se auzea mereu vocea răgușită: „Hai, băieți! Hai afară! Hai!! Ne înăbușim în careu!”

Mai erau două minute de joc. Publicul, posomorât, părăsea tribunele.

Un nou atac al Rapidului. Ozon încearcă un „printre” spre Ene II, dar Petschovschi întinde piciorul și interceptează mingea. Și mingea se lipește de gheata lui albă. Langa, venit în față, încearcă să-l blocheze, dar „Peci” trece fentând și sprintează. În minutul 88, la 38 de ani, Petschovschi își începe, deci, cursa. Cinci pași, zece, douăzeci! Georgescu, venit din urmă, încearcă o deposedare prin alunecare, dar „bătrânul” sare ca un iepure peste piciorul-bâră al „bombardierului”. În aceeași clipă îl atacă Dodeanu, dar „Peci”, fără să privească mingea, pasează direct spre Țârlea, în dreapta

lui Greavu. Todor încearcă să iasă, dar Mihai Țârlea șutează fără milă, complet liber: 1—1!

A mai rămas un singur minut de joc. Gurile tribunelor s-au umplut din nou. Feroviarii repun la centru, dar Mețcas interceptează și pornește la atac. Văcaru încearcă să-i ia mingea, dar Mețcas a și ajuns în fața careului advers, unde Greavu și Dodeanu continuă să dezbată golul lui Țârlea, dezvinovățindu-se reciproc într-o ședință fulger. Mețcas atât așteaptă. Țâșnește „printre”, le dă peste cap ordinea de zi și înscrie la păianjen. Todor? K.O. cu cinci secunde înainte de fluierul final.

În mai puțin de două minute, Țârlea și Mețcas au „întors” un meci pierdut, dar stadionul întreg îl aplauda pe Petschovschi, omul care rezistase 88 de minute...

Acesta este Petschovschi jucătorul, căpitanul și omul.

...Și-acum, că e târziu, să-ți mai povestesc un meci pe care Aradul nu-l va uita multă vreme. Meciul cu Știința-Cluj, tot în 1959, la Arad.

Clujenii erau în mare formă. Și-au impus jocul chiar din primele minute și au deschis scorul. În mijlocul terenului, „Peci” lupta din răzputeri ca să-și adune „oastea” hărțuită de elanul studenților. În minutul 20, la un contraatac al nostru, Petschovschi s-a ciocnit cu doctorul Traian Georgescu și a căzut. S-a ridicat greu și a pornit spre noi, adus din spate, ferindu-și parcă brațul drept. Ajuns la tușă, el s-a întins cu grijă, schimonosindu-se de durere și arătând spre umăr. Medicul a constatat imediat fractura claviculei. Am trimis imediat după șoferul ambulanței, pentru a-l transporta la spital. Dar Petschovschi a deschis deodată ochii și mi-a spus pe un ton foarte calm că nu merge în nici un caz la spital. Nu i-am răspuns nimic, deoarece cunoșteam „marfa”. Cu mare greutate am izbutit să-l facem să înțeleagă că e cazul să intre în vestiar. Dar asta n-a fost totul. Când i-am spus că e cu neputință să mai continue jocul, ne-a rugat să nu mai lungim vorba, pentru că e de prisos. Apoi a cerut doctorului să-l bandajeze, și, în mai puțin de zece minute, a reapărut pe teren, cu un bandaj uriaș, care i-a imobilizat brațul. A acceptat cu mare greutate să treacă extremă stânga.

Și astfel au început cele mai tulburătoare 60 de minute din cariera mea de antrenor. Datorită unei îndemânări

ieșite din comun, invalidul de pe extrema stângă a continuat să joace cu o... aripă frântă. Spectacolul era unic... În plină dominare clujeană, Petschovschi a demarat pe tușă și a centrat cu o precizie rar întâlnită, astfel încât „capul” lui Soher n-a avut să împlinească decât o simplă formalitate. 1—1!

Ca niciodată, stadionul 30 Decembrie s-a transformat într-un cazan încins. Dar Știința a izbutit să învingă delirul din tribune și să ia din nou conducerea. La 2—1, și cu numai zece oameni valizi, șansele noastre deveneau minime. Dar „al unsprezecelea” nu se putea împăca cu gândul. Înfierbântat de uralele galeriei, care se dezlănțuia ori de câte ori mingea ajungea la el, Petschovschi a repetat cursa pas cu pas și a încheiat-o cu o centrare identică. Soher, profitând din nou de stupefacția apărării adverse, a egalat pentru a doua oară: 2—2! Al treilea gol, cel al victoriei, marcat de același Soher, în condiții aproape identice, a desăvârșit triumful lui Petschovschi.

Cred că meciul cu Știința-Cluj a fost cel mai frumos din toate meciurile liderului echipei noastre naționale de după război (32 de selecții). Poate că „bătrânul Peci” a uitat jocul cu Știința — a avut atâtea! — dar eu nu-l pot uita și am să-l povestesc mereu copiilor din Gai, din jurul Fabricii de zahăr, din Aradul Nou și tuturor celor care, asemenea copiilor de pe strada Joffre, sau de pretutindeni, vor simți marea bucurie a fotbalului.

Mergem în pas domol spre gară. Antrenorul Braun mă întreabă după o prelungită tăcere:

— Ai fost vreodată pe strada Beethoven?

— Da, am fost.

— E strada pe care a stat Petschovschi la numărul 27, înainte de a se fi mutat — acum 7 ani — în noua sa casă de pe „9 Mai”.

— Știu.

— Există acolo, într-un zid, cam la vreo cinci metri înălțime, o fereastră fără geamuri. Un fel de gură de aerisire pentru camera de alimente. În loc de plafon, camera avea — poate are și acum — o plasă de sârmă.

— Cunosc...

— Ei bine, în fiecare după-amiază, „Peci” ieșea cu mingea în curte și își regla tirul, timp de o oră sau chiar mai mult, fixând mica poartă de la cămara cu alimente. Iar în vremea asta, copiii vecinilor se luau la bătaie pentru dreptul de a-i aduce lui „nenea Petschovschi” mingile multe căzute în micul pod cu miros de afumătură.

Pe strada Beethoven trecătorii ocazionali priveau cu un amestec de curiozitate și dispreț joaca „zănaticului cu fire albe”. În schimb, obișnuiții străzii Beethoven știau că acolo, în curte, se consumă o mare dragoste. Poate cea mai mare a vieții lui Iosif Petschovschi.

Nici Belgradul, nici Londra

Cobor din „26”. La zece am întâlnire cu Constantin, „profesorul”. Între cele două blocuri mari de pe fostul

teren de antrenament C.C.A. Pe Ștefan cel Mare, lângă depoul I.T.B. dinspre Piața Victoriei.

Îl zăresc de departe. Vine dinspre strada Romei, înconjurat, ca un Guliver între pitici, de vreo zece băieți și cam tot atâtea fete. Bine... admit băieți, dar ce caută fetele?

Mă apropii. Se apropie și ei. În sfârșit descoper că „profesorul” împinge un cărucior de copil. Iar puștimea se uită înăuntru. Am ajuns la vreo trei metri, dar „Costică” nu mă vede. E ocupat cu pantomima. „Stă de vorbă” cu copilul din leagăn. Iar piticii fac haz mare, urmărind, după cât se pare, reacțiile copilului.

În sfârșit, am fost... perceput. Joaca s-a terminat.

— Ce faci, „Costică”?

— Îmi exercit dreptul de tată.

— Nu știam. Să-ți trăiască! Cum îl cheamă?

— O cheamă Cerasella.

— Și de ce Cerasella?

— Pentru că a dat primul semn de viață într-un fotoliu de cinema, la filmul Cerasella.

— E în formă?

— Șase kilograme și o sută la 82 de zile. Peste normă. Și notează: am cântărit-o aseară. Deci, șase kilograme și o sută cu bătaie. Sau poate chiar și două sute.

Stau și mă gândesc că „profesorul”, oricât ar fi el de profesor, rămâne un tată de rând, ca orice jucător de raion sau ca Garrincha, brazilianul, tată a opt fete, în așteptarea băiatului cu picioare drepte.

După o scurtă repartizare de sarcini, căruciorul a intrat în posesia fetițelor, iar noi doi, înconjurați de puștimea care a renunțat la Cerasella în favoarea lui „nea Gică” (n.a., prenumele lui Constantin este Gheorghe), ne îndreptăm spre micul scuar de pe „colț cu Roma”, unde băncile sunt ancorate într-un golf de gazon.

...Așa a început una din puținele povești în aer liber ale acestei cărți.

În rolul povestitorului: Constantin.

În rolul auditoriului: 11 guri căscate (10 copii + un reporter).

...La început a fost mingea de hârtie, cu meridiane de rafie: Insist asupra acestui amănunt, pentru că cei mai

mulți fotbaliști uită sărmana minge de hârtie și trec direct la cea de cârpe. Apoi a venit, e adevărat, cea de cârpe. Cârpe în dungi, cârpe cu picățele, cârpe de vase, bucăți de perdele, mai ales cele cu franjuri și ciucuri. După un timp ne-am „civilizat” din nou: am trecut la mingile din ciorapi bărbătești, cu „anvelopă” de „fildecoși”.

După ce am tras ultimul rest de ciorap din crăpătura cufărului încuiat, am trecut la „ciorapii de damă”, care, fiind de mătase, parcă erau o alifie pe picioarele noastre arse de pietriș și praf. O dată cu ultimii ciorapi de damă am terminat cu „galanteria” și am făcut rost de „crepuri” (așa se numeau pe atunci mingile de spumă de mare). Dar crepurile erau puține, și săreau prea tare, și ajungeau prin curți, uneori chiar pe mesele oamenilor, și-așa au început rechizițiile... Până la urmă am fost obligați să trecem la mingi de tenis. Dar cum?

Plecam cu toții în adevărate expediții, tocmai la lacuri, iar pe înserat, după ce se terminau jocurile, începeam să căutăm pe întuneric mingile rătăcite pe care jucătorii nu le mai găsiseră pe lumină — aveau cutii întregi — lăsându-le în plata domnului.

Da de ce, nea Gică, nu jucați cu mingea de fotbal?

Constantin zâmbește. Apoi reia, uitându-se la mine...

...N-au fost rele nici mingile mici. Cu ele, și numai cu ele, ne-am întărit încheieturile. Ca să stăpânești o minge de hârtie sau una de mătase, trebuia să-ți răsucești piciorul în toate felurile. Uite, astăzi, dacă-mi aduci un junior, îți spun imediat, dintr-o privire, dacă a jucat sau nu în picioarele goale și cu mingea mică, fie ea de hârtie, de mătase sau de gumă...

Și ai jucat mult la pitici, nea Gică?

La pitici n-am jucat de loc. Pe vremea mea nu erau echipe de pitici. Pentru că nu era echipament. Jucam noi între noi. Juca tot Oborul. Baicului cu Pantelimon, Fundenii cu Fântânica și așa mai departe. Da' jucam pe viață și pe moarte.

Și câte ore jucați pe zi?

Nu știu. Noi n-am avut ceasuri. Jucam până noaptea. Dar jocul cel mare era imediat după școală. Făceam echipele încă din clasă, și dă-i... Nici nu ne mai duceam acasă, la masă. Ne săturam cu caise. Partea dinspre stradă a caișilor — se știa — era a noastră, a fotbaliștilor.

Spre seară echipele se mai micșorau, iar când se aprindeau felinarele, jucam și „unu la unu”, care cred că e jocul de fotbal cel mai frumos din lume.

Cum vă spuneam, jucam în picioarele goale. Să știți de la mine, măi copii, fotbalul se învață cel mai bine în picioarele goale. Pentru că fotbalul cere unghii sparte și degete sângerânde.

Alergând toată ziua după minge, nimeream și eu în câte o piatră. Și începea să curgă sângele. De oprit, știam cum să-l opresc. Băgam degetul rănit în praf. Și sângele se oprea. Apoi legam degetul cu o cârpă de la o minge sacrificată și-i dădeam înainte. Numai că, nemaiputând lovi cu dreptul, loveam mai mult cu stângul. Și-așa, stângul „se făcea”, și el, la fel de bun ca dreptul. Nu mai era picior de lemn.

Seara, acasă, băgam buricele rănite în creolină, iar a doua zi luam totul de la capăt. De folosit, însă, foloseam tot mai mult stângul.

Și de la cine ai învățat să joci, nea Gică?

...Cum de la cine? De la nimeni. Sau nu chiar de la nimeni Aveam și eu un model. Un jucător mare. Baratki. De la care nu mă mulțumeam, însă, să ascult povești, așa cum ascultați voi acum. Poveștile le ascultam numai noaptea, când nu se mai putea juca. Pe Baratki îl iubeam atât de mult, încât nu era meci la care el să fi jucat, iar eu să nu fi fost de față. Fie la noi, în Obor, pe Unirea, fie pe Venus, fie la C.F.R. în Giulești.

Apoi, către mine:

...I-am auzit pe mulți spunând că Baratki a fost un mare jucător. Toți, însă, folosesc cuvinte frumoase, nimic de zis, dar care nu prea reușesc să-l prezinte pe adevăratul Baratki. „Minunea blondă”, „arbitrul eleganței”, „joc de cap fără pereche”, „tehnică de artist”. Adică niște cuvinte care s-ar potrivi și la alți jucători, fie chiar numai în parte.

Eu, însă, îmi aduc aminte de două întâmplări cu Baratki, pe care n-am să le uit niciodată. Două întâmplări care mi-l readuc pe Baratki aici, pe banca asta, cum te văd și cum mă vezi.

Cercul copiilor se strânge în jurul picioarelor lui Constantin.

...Prima e din 1948. Eram într-o tabără de juniori la Târgu-Mureș. Într-o după-amiază, noi, copiii, ne aflam în tribună. Pe teren era un joc între cei mari. Într-una din echipe juca Baratki. Avea pe atunci cam vârsta de astăzi a lui Di Stefano. Vreo 39 de ani. Cu alte cuvinte, zilele lui de glorie rămăseseră cu vreo zece ani în urmă.

Și iată că arbitrul fluieră un fault. Lovitură liberă de la 20—22 de metri, cam în dreapta careului. Jucătorii fac zid. Baratki își potrivește mingea. Un coechipier al lui se apleacă de asemenea asupra mingii. Îmi dau seama că Baratki îi șoptește ceva. Îi urmăresc cu atenție. Coechipierul se ridică, face câțiva pași și se lipește și el de marginea zidului advers, deși nu prea e primit cu brațele deschise. Baratki își potrivește din nou mingea și se retrage câțiva pași. Apoi cercetează zidul, avansează cu capul sus... șut.... și gol!

Care a fost toată tehnica?

În momentul în care Baratki a șutat sau, mai bine-zis, cu o fracțiune de secundă înainte de șut, coechipierul lipit de zid a împins ușor zidul spre centru și s-a retras brusc, făcând o spărtură de vreo 30—40 de centimetri între el și ultimul „zidar”. Prin această spărtură a pătruns mingea. Asta a fost tot. Atât de simplu, în aparență. Aș vrea, însă, să mai cunosc un jucător cu un asemenea tir, demn de un campion al „cerbului alergător”.

...A doua e din 1949. Eram pe Venus. Începusem și eu să joc la U.C.B. într-o zi, nu știu prin ce împrejurare, a venit pe teren Baratki. De la întâmplarea aceea de la Târgu-Mureș mai trecuse deci un an. Avea aproape 40. Mă uitam la el fără să mă satur. Se juca gazon cu mingea, cum te joci cu un câine frumos pe o pajiște. În tribune era lume multă. Toți se uitau la „bătrân”. Și el simțea. Și-i făcea plăcere. Cui nu-i face plăcere?

Deodată, cineva de lângă poartă i-a strigat: „Giusy-baci, fii bun și mai șterge-ne o dată tăblița!” N-am înțeles prea bine ce voia să spună, dar aveam să înțeleg imediat. Un băiat din grupul celui care strigase a făcut imediat „capra”, rezemându-se de bară, iar cel care vorbise s-a urcat pe spatele lui și a tras o linie groasă cu creta albastră, de-a curmezișul barei, sus, aproape de încheietură.

Ce-a urmat, e greu de crezut.

Baratki și-a așezat mingea la vreo 18—20 de metri și a șutat precis în bară, acoperind linia albastră. Bineînțeles că linia de cretă nu s-a șters dintr-o singură lovitură, dar bilanțul n-am să-l uit, într-adevăr, niciodată. Baratki a tras opt șuturi. Două au trecut milimetric pe lângă bară, unul a lovit bara cam la vreo 10—15 centimetri sub linie, iar celelalte cinci au nimerit din plin. Ultima lovitură a șters complet linia de cretă.

După care Iuliu Baratki a continuat să se joace cu mingea, cum te joci cu un câine frumos pe o pajiște...

Ascultă, Costică, se vorbește despre o școală oboreană în fotbal, și, fără îndoială, ea a existat. Fii, te rog, puțin sociolog, și vorbește-mi despre ea...

...A existat, într-adevăr, o școală a Oborului. Magnetul ei era terenul Unirii Tricolor, care atrăgea copiii. Un teren de fotbal în inima cartierului. Un teren pe care îl vedeai și nu-l puteai ocoli.

Pentru cei mai mulți dintre copiii Oborului, terenul Unirii era și un prilej de evadare. O evadare din cămăruța de-acasă, în care își duceau zilele câte trei generații laolaltă. Titus Ozon a fost, de pildă, în situația asta. Nici ceilalți n-au dus-o mai bine. Costică Marinescu, Marin Apostol, eu, Nunweillerii și atâția alții...

Noi am crescut în stradă... Ca în filmele italiene. Terenul Unirii era parcul nostru. Era și cofetăria noastră. Era și cinematograful nostru. Iar în duminicile când veneau Baratki, Petea, Bodola, Marian și toți ceilalți, veneau „magnificii”. „Magnificii” care ne-au făcut să visăm că o să fim cândva ca ei.

Într-o zi, „nea Fane” l-a bătut pe Titus pentru că fugise câteva zile de-acasă, dar Titus n-a scos o lacrimă și a

răspuns îndârjit: «Degeaba mă bați, „nea Fane". Eu tot o să fiu mai mare ca Humis!»

Era în răspunsul ăsta ceva din dârzenia „magnificilor" de pe terenul Unirii Tricolor...

Bine, dar și Venusul a fost un teren în plin centru.

...Fotbalul n-a pornit niciodată din „plin centru". În jurul Venusului casele nu erau înghesuite una în alta. Iar copiii din aceste case aveau sandale, șosete și erau obligați să doarmă după-masa. Așa se face că Venusul era un teren care trăia numai duminica.

Dar Giuleștii?

...Stadionul din Giulești a fost într-adevăr un câmp de atracție, dar numai pe jumătate. Aici era o altă hibă. „Rapidul" acelor vremi cumpăra jucători, așa că puștimea giuleșteană nu avea cum să ajungă în prima echipă. La noi, în schimb, la Unirea Tricolor, n-aveai cu ce cumpăra vedete, așa că Ozon, Mircea Popescu, Marin Apostol, Florian Marinescu și toate celelalte talente ale cartierului nostru stăteau foarte puțin pe banca rezervelor.

Ți-a plăcut Ozon ca jucător?

...Numai la Unirea. Dobay spunea că înaintașul adevărat se vede pe ultimii 20 de metri în fața porții adverse. Iar tânărul Ozon de la Unirea ne-a uimit tocmai pe acești 20 de metri, care sunt și cei mai grei.

Ozon a fost iubit de public în primul rând pentru ceea ce a făcut pe ultimii 20 de metri. De sus, din tribună, sau din spatele porții, îi urmăream mișcările și încercam de fiecare dată să-i ghicesc intențiile. Dar chiar și atunci când încercam să gândesc „ozonește", marele lăutar al Oborului făcea ceva cu totul surprinzător pentru public, pentru coechipieri și uneori chiar pentru el însuși. Faima lui Ozon s-a întins tocmai pentru că publicul s-a luat la întrecere cu fantezia lui și a fost învins. Și și-a recunoscut înfrângerea, aplaudându-l.

Dar când Titus a început să obosească, retrăgându-se spre centru, nu mi-a mai plăcut. Publicul a continuat, e

drept, să-l aplaude, dar Ozon nu mai era Ozon. Când un jucător care a jonglat în fața porții dușmane își deplasează apoi scena departe de zidurile cetății, agitând sabia în vânt, e ca un zburător de circ care, după ce a sărit cu riscul vieții deasupra cercului de rumeguș, vrea să vadă lumea fremătând la fel și prin ochiurile plasei de protecție.

Am citit acum câțiva ani, în „Contemporanul”, un articol despre teatru și film. Spunea acolo un actor că cel mai frumos lucru într-un film este, orice-am face, tot un cal în galop. La fel e și la noi, pe gazon. Cel mai frumos lucru în fotbal este, orice am face, tot golul. Golul care scutură plasa și-l face pe portar să rupă iarba cu dinții.

Cred că așa a fost întotdeauna. Poate chiar și la Viena, patria dansatorilor pe gazon. Un gol oarecare este și va fi întotdeauna mai frumos decât cea mai măiestrită combinație terminată în bară.

Pe mine publicul m-a iubit cel mai mult când am dat goluri. Și a avut dreptate. În arena corridelor sunt șase, șapte sau chiar mai mulți oameni în lupta cu taurul, dar cel care culege aplauzele bărbaților și bezelele fetelor este matadorul, omul care înfinge oțelul între coarnele taurului.

Și totuși, nu cred că am să-l uit pe Ozon furișându-se ca peștele prin apă, chiar și în anii din urmă, la adăpostul nevăzutei sale cape...

...Copiii dau semne de nerăbdare. Lor le plac poveștile adevărate, iar „nea Gică” vorbește ca din cartea de română.

Dragă nea Gică, să ținem seama de voința adunării.

...Dar pentru asta trebuie să încep tot cu Ozon.

Era în primăvara lui 1946. Pe teren se antrenau cei mari. Eu alergam în spatele porții, după mingi, dar aveam ghinion. Cum plecam dintr-un loc, mingea venea chiar acolo. Ca un făcut. Până la urmă am obosit, m-am oprit și am început să aștept.

Și iată că Ozon, parcă-l văd, trage o bombă la vreo două degete peste bară. Mingea? Spre mine... Întind piciorul și o așez pe rist. Din fericire, mingea rămâne cuminte,

lipită, ca oul în lingură înainte să-l bagi la fiert. De ce „din fericire”? Pentru că Mircea Popescu, interul stânga al lui Ozon (dreapta era Marin Apostol) iese din teren, vine spre mine și mă strigă: „Mă, tu, ăla tunsu! Vino-ncoa'! Te cheamă nea Fane".

Și m-am dus.

Nea Fane m-a întrebat câți ani am. I-am spus că 13, s-a uitat lung la mine (eram tare slab) și mi-a făcut semn că vrea să-mi vadă talpa. Când i-am arătat-o, s-a scărpinat la cap: „Mă Mirceo, nenorocire. Are platfus!" „Și ce-i cu asta, nea Fane?" a răspuns Mircea. „Se spune că Petschovschi îl are sută la sută... Și n-are nimic. Vorba lui Marinică: Să te ferească domnul de bătaia ciungului și de șutul... platfusului".

Nea Fane a râs și mi-a zis să vin „mâine la trei". Cum s-ar spune, trecusem ca prin urechile acului la examenul medical. Dar vorba lui Mircea cu „bătaia ciungului și șutul platfusului" mi-a rămas în minte chiar când am luat a treia cupă de golgeter al campionatului.

A doua zi am venit nu la trei, ci la unu. Eram primul. Am căutat în toate dulapurile și pe sub toate băncile, dar n-am găsit nici un 37. Până la urmă a trebuit să încalț un 40. Bogdaproste și pentru asta.

La trei fix am început să jucăm la două porți. În tribună era nea Fane, în mijlocul jucătorilor celor mari, și scria ceva într-un caiet. Dar mai mult se uita.

După vreo două ceasuri de joc ne-a chemat pe toți în fața tribunei și ne-a luat pe fiecare la rând. Când, a ajuns la mine, mi-a spus: „Tu vii mâine!" Vorba asta a repetat-o și altora, dar celor mai mulți le-a spus că sunt încă debili și că e mai bine să vină la toamnă. Eu, însă, mi-am dat seama imediat că nea Fane le-o spune așa, ca să nu-i supere. De fapt, unii dintre „debili" erau mai zdraveni decât cei care rămâneau. A doua zi am luat totul de la capăt. Și tot cu „prezidiu" în tribună. Și iarăși au plecat câțiva „debili". Eram sfârșit din pricina emoțiilor. Două luni încheiate am tremurat în fiecare seară, îngrozit la gândul că am să-mi aud numele. Dar...

După aceste două luni, în care frica îmi tăiașe până și plăcerea de a juca, așa cum apa rece îți taie pofta de scăldat, într-o seară, pe care n-am s-o uit niciodată, „nea Fane", după ce a trimis acasă, la... întremare, ultima serie

de „debili”, a adunat restul și ne-a spus că de mâine, la trei, când o să avem primul antrenament, suntem „juniorii lu' Unirea Tricolor”. Așa am ajuns jucător de fotbal cu carnet. Era toamna anului 1946...

A doua zi, la trei, „nea Fane” ne-a adunat iarăși, dar nu pe teren, ci în tribună, în primul rând. Apoi ne-a întrebat dacă știm ce-i acela procedeu tehnic, ce-i acela tempo, ofsaid și multe altele. Băieții au tăcut, poate din timiditate, dar eu am zis că știu, și i-am vorbit despre mai multe feluri de risturi, și despre schimbările de tempo, și despre ofsaidul pasiv. „De unde le știi, măi Constantine?” m-a întrebat „nea Fane”. „Chiar de la dumneavoastră, de sub tribună, când le vorbeați ălor mari. Numai că pe mine nu aveți cum să mă vedeți. Eram mai la întuneric și țineam ochii închiși, ca să nu strălucească”. „Bravo, mă băiete! Să știi că asta-mi place”. „Mulțumesc, nea Fane. Așa suntem noi, ăștia, cu platfuse. Nefiind avuți din naștere, trebuie să ne procopsim de la alții...”

Vineri 23 aprilie 1947 am jucat primul meu meci oficial. În campionatul de juniori. Cu o seară înainte nimeni nu știa că avem joc. Nu se anunțase.

Dimineața, pe la șapte, „nea Fane” a cumpărat „Sportul” și a aflat că peste o oră și jumătate, la 8,30, avem meci cu Venusul, în Obor. Dă-ți seama. Era șapte, poate chiar mai mult, iar la 8,30 arbitrul fluiera începutul.

Și, totuși, am jucat. Cum? Foarte simplu.

„Nea Fane” a bătut la mine la poartă, eu am bătut la alții trei și după alte cinci minute, trei ori trei făceau nouă. Plus cei trei ai mei, doisprezece. Adaugă-mă și pe mine, treisprezece.

Nu se făcuse opt și eram cu toții în vestiar.

Acesta era Oborul. N-aveam telefoane, n-aveam autobuz, dar ne adunam într-o jumătate de oră. Sistemul? „Sfoara-n cartier”. Pentru că eram cu toții acolo, unul lângă altul. Eram împreună...

Micul cor de pe iarbă: „Și-ai dat gol, nea Gică?”

Parcă voi nu știți... Apoi către mine, zâmbind: Toți știu povestea, dar le place s-o asculte mereu... Da, am dat gol.

Nea Fane ne spunea mereu că meseria înaintașului e golul. Iar când nu-l dădeam, parcă nici nu jucam.

În dimineața aceea de 23 aprilie 1947, noi am câștigat cu 4—1. La juniorii Venusului jucau, printre alții, Colossi și băiatul cel mare al lui Colea Vâlcov. Eu am dat primul gol și încă un gol cu capul. A fost singurul cadou pe care l-am primit de ziua mea. Dar mi l-am făcut singur, așa că era mai scump decât toate. În afară de asta, îmi cinstisem și porecla. Încă de pe vremea meciurilor cu mingea de hârtie eu eram „Baratki”.

...Timp de doi ani, până în 1949, am jucat la juniorii Unirii Tricolor. Între timp mi-am pierdut și porecla. Nu mai eram Baratki. Voiam să fiu Constantin și, după unii, începeam să devin.

În 1949 am părăsit Unirea. Mi-a fost greu, dar a fost nevoie. Venusul mi-a făcut o ofertă frumoasă: o slujbă la U.C.B. Și cum aveam 16 ani, n-am stat pe gânduri.

La Venus l-am întâlnit pe Humis. Era jucător și antrenor la întâia. Eu jucam mai mult la juniori, dar cu toate astea, vreau, jocul de cap și loviturile libere le-am „prins” cel mai bine de la „barba Cuștica”. Lui Humis îi plăcea să povestească și, ori de câte ori avea timp, ne vorbea despre săriturile la cap ale lui Petea Vâlcov, despre vleurile lui Bodola și despre vestitele lovituri libere ale lui Fieraru. Când venea vorba despre legile plasamentului, „Cuștica” Humis îmi spunea: „Ție ți le vând, bre Constantine, pentru că tu știi, mă, să le cumperi”.

Timp de doi ani am trăit în mijlocul marilor umbre ale Venusului, pe un gazon care văzuse tot ce avea Europa mai bun în vremea aceea. E formidabil cât de ușor înveți pe un teren populat cu amintiri.

La Venus am jucat de câteva ori în prima echipă, alături de Humis și Johnny Dumitrescu.

Am debutat în divizia B tot cu un gol. Golul egalării, 1—1 cu Știința-lăși, pe Stadionul Republicii.

...Simțeam că joc din ce în ce mai bine, dar nu făceam o impresie grozavă. Cu o singură excepție: nea Petre Steinbach, despre care mulți spuneau că e ghicitor în jucători.

Într-o zi nea Petre m-a dus la Rapid, în Giulești. Spunea că Venusul o să decadă. Și într-adevăr, în 1950, Venusul a căzut în C și apoi s-a desființat.

Când am ajuns în Giulești, am simțit că e tare greu să răzbați. Și-apoi nici eu nu eram prea arătos, deși nu mai semănam cu slăbănogul de pe Unirea. Cine se putea compara, însă, în vremea aceea, cu Bazil Marian, cu Filote, cu Lungu și cu toți ceilalți „zei” pentru care giuleștenii veneau cu miile chiar și la antrenamente!...

Văzând că nimeni nu ne prea ia în seamă, am venit și a doua zi. Nea Petre a venit și el, dar Rapidul era în ajunul unui derbi, așa că pe teren era o atmosferă tare grea. Atât de grea, încât nici n-am îndrăznit să mă așez, deși erau multe bănci libere de-a lungul pistei.

Mă simțeam de prisos și nu mă gândeam decât că trebuie să plec cât mai repede. Nea Petre a încercat să mă consoleze, spunându-mi că n-am ales momentul cel mai potrivit, dar în clipa aceea Marian a tras un șut formidabil în bară și eu mi-am zis că în cel mai fericit caz aici am să îmbătrânesc pe o bancă, în speranța că o dată și o dată o să-mi vie și mie rândul. Aveam 19 ani, și-mi dădeam seama că trebuie să bat fierul oricum, chiar și într-o fierărie mai mică.

Așa am plecat la Iași, la Locomotiva, în mai 1951. În tren mi-am spus că e bine ce fac. Acolo, în Giulești, juca Marian, marele Bazil Marian, care la 18 ani îmbrăcase tricoul echipei naționale. Eu aveam 19 și nu izbutisem decât să mă... lipesc în câteva rânduri de o echipă de B în drum spre C.

La Iași lucrurile s-au schimbat, într-adevăr. Frica a dispărut ca prin minune. Eu eram „interul cel nou de la București”, și când auzi asta pe stradă, din gura unor oameni necunoscuți, tragi fără să vrei aer în piept.

În zilele de antrenament nu mă mai temeam să mă așez pe băncile goale, ca atunci în Giulești, iar duminica, în momentul acela greu din vestiar, când antrenorul împarte echipa în combatanți și rezerviști, eu eram mereu în rândul celor care ieșeau alergând ca și cum așa ar fi fost să fie de când lumea.

Alesesem bine Iașii. La București aș fi continuat să mă tem până și de băncile goale, iar duminica — să privesc meciul de pe banca tristă a rezervelor, când îți plouă și îți

ninge, chiar dacă tribunele sunt pline cu coifuri, cu piepturi bronzate și cu... citronade.

La Locomotiva din Iași am jucat trei ani. Am avut timp să-mi corectez jocul, să mă gândesc patru zile la meciul care a fost și alte două la cel care avea să vină. Am făcut un rodaj după toate regulile: calm, fără pripeli, cu apăsări calculate pe accelerator, fără să tremur la gândul că îi voi pasa greșit lui X sau Y. Pentru că X nu era Marian, pentru că Y nu era Petschovschi, iar fundașul acela mic și țănoș nu se chema Farmati cel mare, ci Cornel Popa cel mic, care, fiind chiar mai tânăr decât mine, se roda și el pentru ziua când va avea să joace în dreapta fostului oborean Nelu Nunweiller.

N-aș vrea să-ți închipui, însă, că am făcut un rodaj cu economie. E destul să-ți spun că timp de trei ani am fost golgeter la Locomotiva. Vechea mea dragoste, golul, se împlinea și la Iași. Cred, de-altfel, că zvonul despre „unul care dă goluri multe la Iași” m-a adus la Petrolul, în noiembrie 1954, iar după încă o lună, în decembrie, la C.C.A.

Avansările astea rapide nu m-au făcut să-mi pierd capul — împlinisem 22 de ani — dar mi-au spus că sunt cineva. Nu mai eram om de rând: fusesem adus într-o echipă ai cărei interi erau Petschovschi și Feri Zavoda. Iar cineva se gândise că eu, Constantin, interul Locomotivei din Iași, aș putea juca pe „opt” sau pe „zece”.

În primăvara lui '55, o dată cu primele meciuri, am jucat în echipa de tineret. E drept că am înghițit de câteva ori în sec, dar teama din potcoava Giuleștilor pierise.

Am așteptat opt luni încheiate, până într-o zi de august, când am jucat primul meu meci oficial la C.C.A., contra Științei Timișoara, chiar la Timișoara.

Corul celor mici: „Ai dat gol, nea Gică?”

...În secunda 10 sau 11. Arbitrul a fluierat începutul. Tătaru — care juca centru — mi-a împins mingea spre stânga — eu jucam inter — și m-am dus, m-am dus, m-am dus, până când nu l-am mai văzut decât pe Uțu în față. Gol!

Am avut noroc mare. Am dat gol în primul minut... În echipa Armatei... Când toți sunt cu ochii pe tine, să te

vadă împleticindu-te sau neștiind care-i drumul spre poartă... Și golul l-am dat din acțiune personală... Ca să nu mai avem vorbe... Și nici un adversar n-a atins mingea... Noroc mare!... Deși... Te rog să-mi ierți lipsa de modestie... Zilele trecute am citit o declarație a unui ziarist englez, despre Herrera. Spunea cam așa: „În meciul cu Benfica, Herrera a avut, bineînțeles, noroc. Dar, în nouă cazuri din zece, norocul îi ajută pe cei puternici.”

La 22 de ani mă simțeam foarte puternic...

Și, totuși, în meciul următor n-am mai jucat. Dar asta nu mai avea prea multă importanță. Eu știam că sunt puternic. M-am gândit chiar că nu m-au băgat în echipă ca să nu-mi iau lumea-n cap. Nu cred că aveau dreptate. În zece ani de fotbal eu n-am tras niciodată chiulul. Iar dacă nu trași chiulul, n-ai cum să-ți iei lumea-n cap.

Am reintrat într-un joc cu Farul. Tot cu gândul la nea Fane — „mă Constantine, golul e meseria ta” — am dat iar un gol.

După jocul cu Farul, am rămas definitiv în echipă și am început să simt marea plăcere a jocului. Totul era frumos și simplu ca un desen în câteva linii. O linie venea dinspre „Tibi” Bone, iar altele se încrucișau în fața mea, ca într-un proiect. Nae Tătaru își începea alergarea mai frumos ca Vamoș, „Ghiță” Cacoveanu pornea ca o bilă de metal pe asfalt, iar Ion Alexandrescu toca gazonul cu tropot mărunț, ca un sprinter în așteptarea ștafetei. În sfârșit, eu aveam impresia că țin în mâini niște hățuri. Sau, mai bine zis, un *sistem* de hățuri, pe care îl lăsam deseori din mână, și-l treceam lui „Tibi” sau lui „Feri” Zavoda, ca să mă reped după mingea plutind deasupra porții.

Pentru că golul continua să rămână meseria mea...

Ce-a urmat de-atunci și până acum, știi... Am jucat de vreo treizeci și ceva de ori în echipa națională... Am fost trei ani la rând golgeterul campionatului. (Într-un an am dat goluri tuturor echipelor. Doar U.T.A. a scăpat... pe jumătate. În tur sau în retur, nu mai țin minte). Între timp am devenit „profesor”, prin votul secret al tribunelor. Dar, mai târziu, mi-am dat seama că nu e prea bine să capeți titluri. Pentru că, după ce te-a uns profesor, tribuna se crede un fel de clasă. Și după ce ascultă ce

ascultă, începe să arunce și ea în tine cu avioane de hârtie și să lipească un bulgăre de zăpadă de tavan, deasupra catedrei, ca să te picure pe cap și pe catalog.

Unul dintre cei mai mici:

— Care bulgăre, nea Gică?

— Lasă că te-am auzit și pe tine, în primul joc de pe „23 August”, după ce ne-am întors din Japonia. M-ai fluierat pentru că am ratat acel „11 m” contra Ungariei, în turneul olimpic. Te-am auzit și te-am văzut. Erai la peluza dinspre ceas. Rândul trei de sus.

— Eram acolo, nea Gică, dar n-am fluierat. Eu știu ce-nseamnă un penalti.

— Nu știi nimic.

...Profesorul scoate din buzunar portfeiul și-mi arată o fotografie. Îl măsoară surprins. E chiar fotografia celebrului „11 m” ratat în Japonia. O fotografie în penumbră. Fotograful a stat în spatele porții, contra luminii. Mingea se îndreaptă spre colțul drept. Portarul a și pornit spre stânga. Dar această fentă frumoasă a fost „compensată” de șutul prea slab. Și portarul a avut timp...

— Și de ce o porți la tine, Costică?

— Pentru compensație. Când sunt prea vesel, îmi aduc aminte că am fost și eu la Tokio.

...Trebuie să schimb vorba. Copiii se plictisesc. Și am anumite obligații. Doar și ei fac parte din decorul acestei povestiri în aer liber. Găsesc formula:

— Signor profesore, în numele micului nostru auditoriu, te rog să-mi vorbești despre cea mai frumoasă amintire de pe gazon.

— Să zicem 22 aprilie 1956. Meciul meu de debut în echipa națională. La Belgrad. Îmi aduc aminte că sârbii aveau o echipă formidabilă. Poate cea mai bună din istoria lor. A fost o zi teribilă...

Jocul a început fără mine. Eram rezervă. La pauză, 0—0. Rezultat mare. Cât o victorie... Și iată că s-a sfârșit și pauza. Sunt tot rezervă. Urmăresc jocul. Într-un fel deosebit. Îmi închipui că mă aflu pe teren. Vreau să știu ce aș putea face în fața unui Boșkov sau a unui Belin. Joc și eu în gând. Și ceva îmi spune că pe partea lui Horvath „e o pâine de mâncat”.

Iată însă că în timp ce îl driblez din nou pe Horvath în închipuirea mea, aud vocea antrenorului Ștefan Dobay: „Constantine, încălzește-te! Intri chiar acum!” Am și sărit de pe banca rezervelor. M-am și răsucit de câteva ori.

Mă îndrept spre centru. E minutul 9 al reprizei. Mai am, deci, 36 de minute. Vorbesc singur: „Ai timp 36 de minute. Atât!

Și am intrat. Când i-am întins arbitrului carnetul, mi-am văzut mâna tremurând. Dar am întors capul și am început să alerg (în lung și-n lat). Mi-am zis c-am să joc bine numai dacă am să topesc din mine, în 36 de minute, cât aș fi topit și în 90.

Timp de 25 de minute am alergat, am alergat, am alergat. În 25 de minute am spulberat mormanul de timiditate pe care îl adunasem în zece ani. Și-așa a venit minutul golului victoriei. L-am driblet pe Rajko Mitici și am ajuns la marginea careului. Aici m-a „luat” Belin, dar am făcut fenta cu stângul peste minge și Belin a căzut în dreapta. În aceeași clipă m-am aruncat spre colțul careului de șase metri, dar portarul Beara a simțit pericolul și mi-a închis unghiul. Cam la patru metri de bară am „întors” mingea înapoi, spre „11”, în careu. Ion Alexandrescu a luptat — cu voie sau fără voie, nu mi-am dat seama — și mingea a ajuns la Ghiță Cacoveanu, care a marcat cel mai frumos gol din viața sa: golul victoriei împotriva sârbilor. Și încă ce victorie! Nea Silviule (n.a., Bindea), te rog să mă ierți, și dumneata, meștere „fachir” (n.a., Cotormani), te rog să nu mi-o iei în nume de rău¹, dar echipa pe care am învins-o noi, a fost — o spun sârbii — cea mai mare din istoria lor. Iat-o: Beara — Belin, Horvath, Trnkovici — Mitici, Boșkov — Ognianov, Milutinovici, Vukas, Bobek, Zebeț.

Acesta a fost debutul meu în națională. Un debut în care am topit în 36 de minute cam ce-aș fi topit în 90...

— Spune mai departe.

— Mai departe a venit apogeul echipei mele, C.C.A. Un apogeu care a început la Belgrad, unde a jucat toată echipa noastră. În minutul 1 eram nouă (plus Szöke și

¹ Bindea și Cotormani au făcut parte din echipa națională a României care a învins Iugoslavia, la București, cu 5—0, în 1933, în cadrul Balcaniadei.

Georgescu), apoi Voinescu a fost rănit și a intrat Toma, care a jucat formidabil și a apărut un penalti. (L-a ratat, dacă mi-aduc bine aminte, Vukas. Deci, se întâmplă nu numai la Tokio.) În sfârșit, în minutul 54 am intrat și eu. Al unsprezecelea de la C.C.A.

În toamnă am plecat în Anglia. În primul joc, 1—1 cu Arsenalul, pe arena Highbury, pe care au jucat cândva Alec James, David Jack și Ted Drake. N-am să uit așa curând data jocului: 16 octombrie. E data primului gol românesc în țara fotbalului. Iar eu am avut onoarea să-l semnez. A doua zi în „Times” a apărut o cronică lungă cu un titlu mare: „Arsenalul s-a întrecut pe sine ca să facă joc egal cu românii”.

Al doilea joc a fost la Sheffield. „Draw”-ul cu Arsenalul a umplut stadionul. Scor final: 3—3. Așa e în Anglia. Oriunde ai juca, adversarul e puternic. Uneori, între lider și lanternă nu e nici o diferență. În jocul cu Sheffield United, îmi aduc aminte, a fost inspirația aceea fericită cu Victor. În repriza a doua, Victor Moldovan a intrat în locul lui Tătaru și a dat două goluri. Dacă ar fi rămas pe bancă, cine știe... Dar așa e fotbalul. De unde să ghicești în piciorul cui e golul?

La Luton, în al treilea joc, după un sfert de oră era 3—0 pentru gazde. Tribunele cereau al patrulea gol, amintindu-și că la București Luton Town pierduse cu 5—1 în fața noastră. Dar „Totoș” Onisie n-a fost de acord și mi-a trimis pe sus o minge în careu. Timp de o fracțiune de secundă m-am gândit să stopez mingea pe piept și s-o rulez pe picior, pentru vreau, dar până la urmă am izbit-o cu capul (mi-am auzit vertebrele frecându-se) și... 3—1.

După pauză i-am luat puțin pe englezi la „meseria Europei Centrale”, cu țesătură fină și deasă. După câteva minute, Ion Alexandrescu, meșter la noduri, a țâșnit la timp din plasă și... 3—2. Apoi „Totoș” a făcut 3—3, cu un gol bun de povestit și strănepoților, rupând plasa englezilor, și când toată lumea părea mulțumită, eu am mai sărit o dată, ca-ntr-un reflex condiționat, punând din nou capul la... traiectorie... 4—3!

Dar victoria de la Luton însemna prea mult pentru răbdarea englezilor. De astă dată era în joc orgoliul britanic.

(Am citit în niște ziare vechi că în timpul ultimului război mondial, în cursul unei bătălii navale, cuirasatul german „Bismarck” l-a scufundat pe „Hood”, mândria flotei britanice, dar că după asta toată flota engleză din Atlantic a pornit pe urmele temerarului și l-a urmărit până când i-a pus cruce în apropierea Coastelor Spaniei).

Când am ajuns în al patrulea oraș al turneului, la Wolverhampton, în „bârlogul lupilor”¹, totul era pregătit pentru pedepsirea îndrăzneților. Chiar din primele minute, *referee*-ul² a închis ochii la un ofsaid de trei metri: 1—0 pentru „lupi”. După alte câteva minute, un *penalti* acordat împotriva noastră mi-a arătat că englezii nu sunt — cum se afirmă — lipsiți de imaginație: 2—0. După 2—0 am depus, din păcate, armele, convinși, mai mult ca oricând, că arbitrul e... suveran. Starea aceasta de resemnare — pe care astăzi n-aș înțelege-o cu nici un chip — a încheiat jocul cu 0—5.

Seara, la banchet, Billy Wright a încercat să mă consoleze, spunând că Dante, când a scris „lăsați orice speranță, voi, care intrați aici”, s-a gândit în primul rând la vizitele pe care Dinamo Moscova, Honved Budapesta și C.C.A. București le vor face în „bârlogul lupilor”. Apoi mi-a adăugat cu un *fair-play*³ de ultima oră că la București, în revanșă, va primi deciziile arbitrului cu sfințenie, ca din gura lui Cromwell. Din păcate, Billy Wright n-a mai venit la București cu „lupii”, ci cu juniorii englezi pentru turneul UEFA 1962, disputat la noi în țară. Și cu toate că juniorii englezi au fost învinși cu 5—0 de o echipă (Iugoslavia) pe care ai noștri au învins-o apoi în finală, revanșa a fost mult prea... indirectă.

În micul nostru scuar, umbrele au dispărut — e amiază — iar copiii, atrași de o minge care-și face de cap pe trotuarul de vizavi, mai stau doar ca să nu-l jignească pe „nea Gică”.

Ne ridicăm. E târziu. Încerc o ultimă întrebare:

¹ Wolces — lupii (în lb. engleză).

² Referee — arbitru (în lb. engleză).

³ Fair-play — sportivitate (în sensul disputei oneste), în lb. engleză.

— Te rog, profesore, să-mi spui ce anume trec la capitolul „cea mai frumoasă amintire”: Belgradul sau turneul din Anglia?

Constantin se gândește câteva clipe și-mi răspunde derutant, ca pe gazon:

— Nici Belgradul, nici Londra.

— Atunci?

— O seară de iulie 1965.

— ?!

— Seara în care am jucat pe Stadionul Republicii, cu Stade Français, și am câștigat cu 5—1.

— Ai jucat frumos, e adevărat, dar...

— Știu că am jucat bine. Dar nu e vorba de asta... Cu zece minute înainte de sfârșit am părăsit terenul ca să intre Koszka, pentru „rodaj”. Și publicul m-a aplaudat...

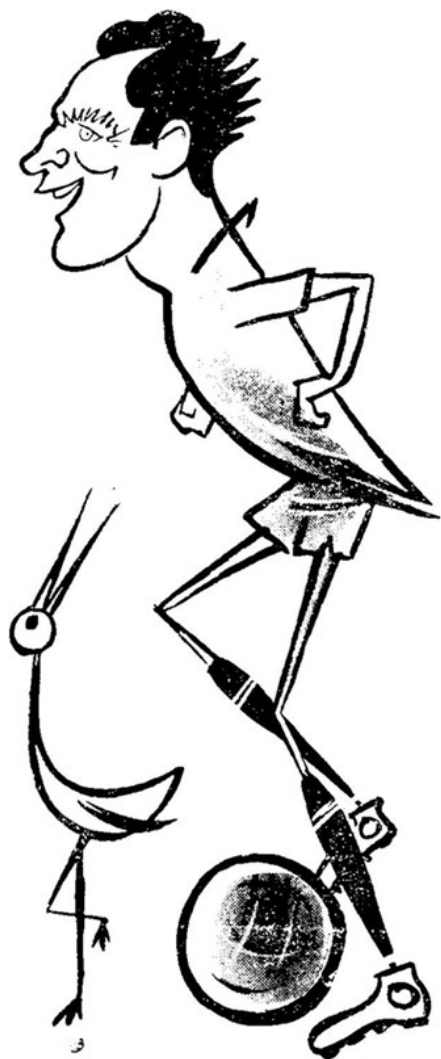
— Ai mai fost aplaudat de o mie de ori.

— Niciodată ca în seara aceea de iulie, când am simțit din nou sufletul cald al tribunelor topind zidul de gheață care crescuse în ziua coborârii mele din avionul de Tokio.

Constantin, unul din cei mai mari jucători români din ultimele două decenii, revenea, ars de dorințe, din „insula uitării”, după tratatul nedrept de la Tokio, pentru a trăi bucuria scurtă dar glorioasă a regăsirii stadionului. El, asemenea altor câțiva îndrăgostiți fără vindecare, nu știe și nu poate să contemple lumina blândă a apusului.

Placheta și idolii

A zi nu mai scriu nimic. Azi mă plimb. M-a invitat Mihai Flamaropol. Mergem la Snagov. Își rodează „Fiat”-ul. Apoi revenim la patinoar. Mișu are antrenament cu echipa națională de hochei. La urma urmelor fac și eu o pauză cu internaționalii mei...

Dacă stau să mă gândesc bine, prietenia asta a mea cu Flamaropol nu prea mă onorează. Pentru că eu scriu despre fotbaliști, iar Mișu e un trădător: a fost internațional de fotbal, dar apoi a fugit la hochei, și fugit a rămas.

Vreți să mă opresc? Cred totuși că ne-am pripi. Pentru că povestea asta cu trădarea în sport e cam delicată. Vsevolod Bobrov, fotbalistul celebru care a făcut meciul acela mare cu echipa U.R.S.S., împotriva Iugoslaviei, la Helsinki, a devenit până la urmă campion mondial de hochei pe gheață. Drobny, hocheistul ceh, a câștigat Wimbledonul cu racheta. Până și Țiriac al nostru, după un sezon plin la hochei, a câștigat turneul de la Lugano (iunie 1965), învingându-i pe Ulrich, Bungert și Pietrangeli.

...Ca să fiu sincer, a fost foarte plăcut. De-altfel e plăcut și aici, la Mișu acasă. Se vede „dintr-o privire” că burlacul Flamaropol e gospodar. Și asta se simte nu numai după mirosul picant care vine acum de la bucătărie, ci și din faptul că toate lucrurile sunt la locul lor.

Și ce frumoasă bibliotecă! Pe tot peretele. Cam șase metri. Jumătate cu cărți, jumătate cu plachete, cupe și diplome. Trofee a 20 de ani de gazon și gheață.

...A revenit și Mișu. Cu pahare și șervețele. Îmi zâmbește cu reproș:

— Degeaba mă faci trădător.

— Știi să citești gândurile?

— Ghicitul gândurilor e una din obligațiile meseriei de antrenor. De fotbal sau de hochei. E totuna. Să știi însă că n-am trădat fotbalul. Cea mai frumoasă amintire a mea e tot din fotbal.

— Bine, Mișule. Am să încerc să te trec în amnistie. Dar, cu două condiții. Prima: o bandă de magnetofon cu Nat King Cole, a doua: povestea celei mai frumoase amintiri.

Ambele condiții au fost acceptate.

...Mai aveam o săptămână până la meciul cel mare. Cu ITA. Știi bine ce era ITA în '47. Când spuneai ITA, spuneai aproape totul.

Urma să jucăm în vedetă, pe Giulești. În deschidere, C.F.R. cu Universitatea din Cluj.

Am făcut trei antrenamente tari în săptămâna aceea. Mai era cel de vineri. Joi seara, însă, i-am spus lui „Ciogli” (n.a., antrenorul Vogl) că n-aș vrea să lucrez vineri, pentru că simt nevoia unei pauze. N-a vrut să mă creadă. Mi-a cerut să vin neapărat.

Și totuși n-am venit. Știam că am dreptate. Aveam nevoie de ziua aceea de vineri.

Am dormit mult după masă. M-am sculat tocmai pe la opt. Eram, însă, nervos. Mă gândeam la „Ciogli”. N-avea dreptul să nu mă creadă. Și tocmai el, care spunea că jucătorul trebuie să fie propriul său antrenor.

Am ieșit să mă plimb. M-am învârtit prin grădina Icoanei. Băncile erau ude. Noapte de noiembrie.

La zece eram din nou în pat.

Sâmbătă după-masă am căutat un film. M-am dus singur. Nu mi-a plăcut niciodată să merg în grup. Găsesc că e supărător pentru un jucător. E jignitoare și privirea antrenorului, care în timp ce prezintă cele 17—18 bilete de intrare, se uită la tine cu subînțeles: „E mult mai bine că te am aici, lângă mine. Altfel cine știe pe unde te mai încurci”.

Duminică am venit la Giulești, la ora fixată. Tocmai începea „deschiderea”: „Chefereul” cu Universitatea din Cluj.

Am dat cu ochii de „Ciogli”. Nu părea supărat. Era și este unul din puținii antrenori care nu se congestionează și nu strigă.

— Flamaropol, țin să-ți atrag atenția că ai lipsit la un antrenament foarte important.

— V-am spus că...

— Ai să fii sancționat. Cu pierderea primei. Iar astăzi n-ai să joci inter, ci centru. Ca să poți face față.

Ce perfid era „Ciogli” cel bun și drept! Știa că pentru mine cea mai mare pedeapsă e să nu joc inter.

Și jocul a început. Cu ITA cea mare. Cred că îți aduci aminte de linia de halfi Băcuț — Pall — Petschovschi. Erau toți acolo. Era și Mercea. Era și „Coco” (Dumitrescu III — n.a.), era și Covaci Adalbert, era și Farmati — cofetarul. Era ITA întreagă, cu toate cele „...11 coroane puse una peste alta”.

După vreo șapte-opt minute de joc, mi-am dat seama, după felul în care mă mișcam, că era ziua mea și că voi

putea face un meci mare. Dar pentru asta trebuia să joc inter, ca să mă pot desfășura. Aveam senzația că pot zbura.

„Ciogli" era departe, lângă tușă. Am trimis vorbă din om în om, rugându-l să-mi permită să trec inter, iar Gică Nicolae, bietul de el, să treacă în față. Spre surprinderea mea, aprobarea a venit imediat. În timp ce „Genu" Iordache îmi comunica actul verbal al „schimbului de locuri", „Ciogli" a prins momentul și a făcut spre mine un gest cu mâna, care însemna: „E-n regulă și dă-i bătaie!"

Am terminat la egalitate, 2—2, cu ITA. 2—2 cu ITA era pentru noi o mare victorie. Juventus — ITA 2—2. Iar pentru mine, cel mai bun joc de până atunci, și de până astăzi.

După meci, în vestiar, „Ciogli" mi-a strâns mâna, corect și protocolar ca întotdeauna, Nu i-au plăcut niciodată efuziunile. De data asta, însă, și-a permis un „ai jucat bine, Mișule", care depășea rezerva obișnuită. Apoi a adăugat grăbit, cu vădita intenție de a pune imediat lucrurile la punct: „Cât privește prima, rămâne cum am vorbit. Se taie pentru absența de vineri". Eram sancționat cu pierderea primei după cel mai bun joc al vieții mele.

...Joia următoare a venit, însă, surpriza. Marea surpriză. Și care surpriză se află în metal și lemn, acolo sus, în raftul al doilea. (Mișu se ridică și-mi aduce o plachetă). Citesc: «Sindicatul Ziariștilor oferă această plachetă lui Mihai Flamaropol, „cel mai bun din 44". 23.XI.1947».

Îmi aduc într-adevăr aminte că printre cei 44 din cuplajul de pe Giulești se aflau cele „11 coroane" de la ITA, în frunte cu Petschovschi, apoi mai erau Bazil Marian, Filotte, doctorul Mircea Luca de la „U", Eugen Iordache și alți internaționali de prim rang.

Mișu Flamaropol ia o batistă, face un vârful și încearcă să prindă ultimul firicel de praf ascuns în șanțurile de metal ale literelor.

Apoi reia, admirându-și trofeul:

Vezi, asta e avantajul plachetei. Ziarele se rup. Se îngălbenesc. Fotografiile se îndoaie. Mai rămân prin camioane. Știi bine: cine se mută de două ori a trecut printr-un incendiu. În schimb placheta rămâne. E un certificat în bronz. Cu o semnătură grea. Nu a unei

persoane fizice: tu, Urziceanu sau mai știu eu cine. Ci juridice: Sindicatul Ziariștilor. Ceea ce, recunoaște, e „aere perenius”¹.

Placheta asta e cea mai frumoasă amintire a mea. Mai frumoasă decât „doi-doi”-ul de la Praga, mai frumoasă decât acel 6—0 cu Albania, când am jucat — notează, te rog, compania! — în dreapta lui Apolzan și în diagonală cu Petschovschi.

— Ce-a spus Vogl după plachetă?

— Mi-a mai strâns o dată mâna, dar apoi a adăugat zâmbind: „Mișule, toate sunt bune. Un singur lucru nu e bun: tu continui să fii convins că ai fost cel mai bun din 44 pentru că ai lipsit la antrenamentul de vineri. Ești încă la vârsta când totul cade în fața unei simple și fericite coincidențe”.

„Dragă meștere Vogl! Crede-mă, nu mai sunt convins de mult. Mai ales că, din păcate, nu mai sunt la minunata vârstă a coincidențelor.”

Nat King Cole își continuă poveștile mexicane. Acum cântă un tango vechi. Mișu îl fixează în timp: e de pe vremea Ramonei.

...E de prin '30. Îl ascultam uneori seara la intrarea în grădinile din Matache și din Buzești. Toată ziua băteam mingea între Romcomit și Gârlă. Acolo unde-s acum Opera, terenurile de tenis și parcul. Pe vremea aceea însă erau grădinile de zarzavat ale „bulgarilor”, care, fie vorba între noi, au ajutat și ele, într-un fel, fotbalul. Când nu mai mergeam acasă la ora prânzului din cauza... prelungirilor, o ameteam cu guliile. Spre seară trăgeam o baie în gârla îmbrobonită cu cerculețe albastre de ulei din fabrici. Trebuia, musai, să ne spălăm pe picioare, ca să putem încălța sandalele care se odihneau în iarbă toată ziua.

Într-una din seri, când am ieșit de sub „misterele Parisului” — așa se numeau bolțile de sub poduri — am constatat îngroziți că sandalele noi-nouțe ale lui Gică Popescu nu mai erau. Le furase cineva.

În seara aceea nu ne-am mai dus în Buzești, la... „Ramona”. Trebuia să chibzuim un plan de bătaie, astfel

¹ Mai durabil ca bronzul (în lb. latină).

ca Gică să înghită cea mai mică dintre paparele posibile și... inevitabile.

Povestea s-a sfârșit.

Ieșim. Pe Magistrală, între blocuri și în fața blocurilor, copiii joacă handbal la câte o poartă. Din douăzeci în douăzeci de metri, câte un semicerc de cretă albă sau albastră.

Ne oprim în fața unui copil gata să șuteze, cu brațul avântat.

— Tu cine ești, mă? îl întreabă Mișu.

— Eu sunt Moser! răspunde copilul mândru.

— Si tu?

— Eu sunt Hnat! nu se lasă mai prejos al doilea.

— Nimeni nu mai e Bindea. Nimeni nu mai e Dobay, reflectează cu glas tare „cel mai bun din 44”.

Și cine-i de vină, Mișule? Voi sunteți de vină!

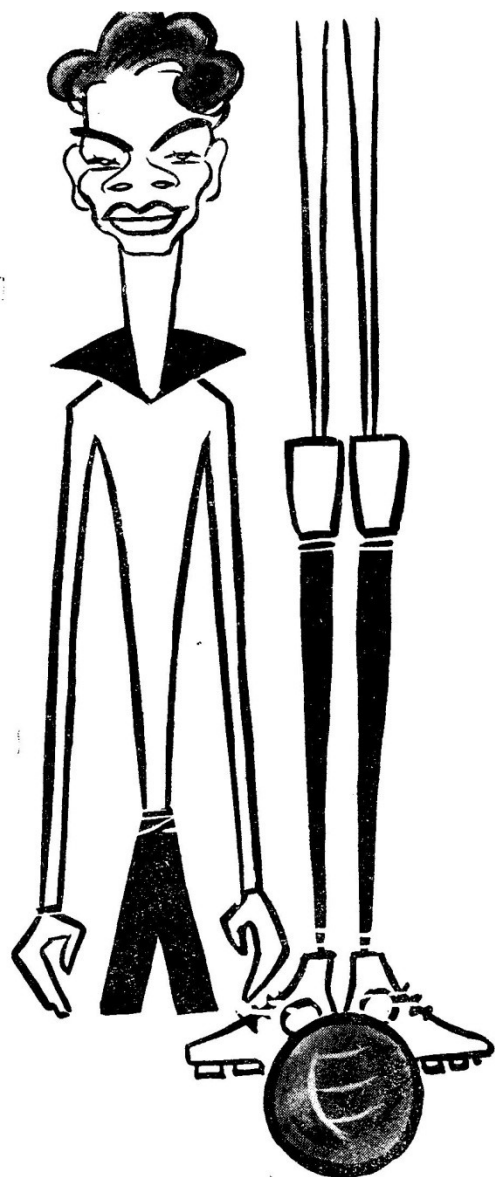
— Care noi?

— Voi, cei care scrieți despre fotbal. De ce?

— Ați uitat să ciopliți idoli. Iar fără idoli, fotbalul moare.

5 miniaturi

(transcrise dintr-un carnetel de cuvinte al elevului
Gică Popescu)

Panerul

Septembrie 1933...

Azi am fost la vizita medicală... 1,77 înălțime, 49 kilograme... Cam mult și cam puțin pentru 14 ani... Iată de ce mi se spune „țârlul” sau „năframă-n vârf de băț”. Dar asta nu are nici o importanță, pentru că nea Nițu, președintele nostru, ne-a chemat după „vizită” pentru „comunicări importante”. Pe mine și pe Titi. Iar dacă sunt importante, înseamnă că e bine... Și că n-au decît să mă facă „țârl” sau „năframă”.

— Băieți, mâine la trei, pe „Unirea”, o să debutați la seniori, contra „Vergului”. Înțelege?

— Înțelege.

— Foarte bine. Dar mai am o comunicare. Tot mâine, înainte de joc, pe la unu, să veniți la mine acasă. E de dus un paner cu tricouri și ghețe până-n Obor. Știți unde stau... pe Elisabeta... Lângă „Drept”... Uite niște bani de tramvai... Atunci, așa rămâne... Cred că nu vă supărați...

...Mă uit la Titi. Se uită la mine. „Parcă n-ai ști, nea Nițule... Mâine e prima oară că mergem cu tramvaiul la meci. Parcă n-ai ști”...

Am luat panerul. Nea Nițu a și plecat. Ne-a lăsat două cârpe pentru mânere. Să nu ne roadă palmele. Trebuie să ne grăbim. Uite că suntem abia la „Kogălniceanu” și e unu și jumătate...

Am ajuns la „Lazăr”. Așezăm panerul pe trotuar, cam unde s-ar deschide ușa din spate, de la „a doua”. Uite-l și pe „24”! „Hai, Titi!” Ridicăm panerul. Dar panerul nu intră. Ușa e îngustă. Așteptăm alt „24”. Trebuie să înclinăm panerul... Vine alt „24”. „Saltă-l tu mai sus, Titi! Nu așa! Sări jos! Coboară! Au căzut tricourile! Mama voastră de tricouri! Stai așa! Da' grăbit mai ești, nene!”

Trebuie să tragem panerul mai în față. La întâia... Lângă ușa vatmanului. E aproape două... În sfârșit, vine „24”... Mă urc la vatman. Îl rog. Vatmanul ne ajută să urcăm panerul lângă el. Dar trebuie să-l săltăm în picioare, ca să aibă loc și lumea.

E foarte târziu. Vatmanul mă vede că nu pot sta locului. Îmi explic că am întârziat, că jucăm la trei contra „Vergului” și ca ducem tricourile și ghețele. Omul înțelege și împinge manivela pân' la refuz. La

Armenească trece în viteză, fără să oprească.. Câți nu l-or fi înjurat la a doua!...

Am ajuns. Cam târziu, dar am ajuns. Am jucat. Am câștigat cu 3—1. Eu am dat două goluri, Titi — unul. După meci, nea Nițu ne-a felicitat și ne-a spus că nu mai e nevoie să ducem panerul, că a găsit un camion. Era mulțumit că nu mai ducem panerul. Noi, însă, nu. Dacă n-ar fi fost camionul, ne-am fi dus și noi cu tramvaiul... Iar apoi, de la Elisabeta până-n Plevnei nu sunt decât doi pași...

Telegrama

Primele zile de iunie 1937... Sunt într-a șaptea. Peste patru zile am examen la latină.

Sunt căpitanul echipei de juniori a Capitalei. Dar joc și la „Sportul Studentesc”. Tot extremă stângă.

Ieri a fost tare greu cu ACFR-ul la Brașov. Am câștigat cu 1—0. Dacă nu câștigam, eram aeriени.

Mâine e trialul echipei naționale. Joacă cu noi, cu „Sportul”. Pe zece (n.r., iunie 1937) vine Belgia.

Începe trialul... Am oameni grei pe partea mea: Vintilă, Bürger... Numai de nu m-aș face de râs. E bătrânul în tribună...

În pauză, doctorul Teofil Morariu mă cheamă pe culoar: «Măi ficior, schimbă și tu cămașa cu Ionică Bogdan... Să văd și eu dacă știi să nu leșini când joci în „aleasă”...»

Am schimbat tricoul. Și am jucat. De leșinat nu-mi aduc aminte.

Seara, după trial, ne cheamă și pe noi la Restaurantul Presei. Să mâncăm și noi o friptură cu naționala... Așa se obișnuiește... Mâncăm... Pe la nouă, naționala pleacă. Noi mai stăm.. Pe la zece vine nea Puiu Stroescu, din comisia de selecție, și mă ia deoparte: «Gică, du-te acasă, fă-ți geamantanul, și vino la „Union”. Ai să stai în cameră cu babacul... Ghiță Albu... Poate joci și tu contra Belgiei...»

Îi spun că nu cred să pot veni chiar astă-seară. Tata știe că peste trei zile am examen la latină. Nea Puiu râde: „Nimeni nu te-mpiedică să vii cu Eneida!”

Până la urmă mă duc acasă cu Tache Dumitrescu, „bătrânul” „Sportului”. Nea Tache se pricepe să-l ia pe tata. Eu tac. I-am promis să nu scot o vorbă. Dar nici tata n-apucă să vorbească. Nea Tache nu-l lasă... La plecare, tata îmi bagă Eneida în geantă: „Vezi să nu pierzi vremea de pomană acolo”.

Credea că mă duc așa, într-o doară, pentru completare de efectiv... Nu-și putea închipui că am să joc în echipa națională la 18 ani neîmpliniți... Ca să fiu sincer, nu credeam nici eu...

Urc la „Union”. Sun. „Eu sunt, nene Ghiță”... El e cel mai bătrân, eu sunt cel mai tânăr. Îmi spune că peste două zile, la 10 iunie, dacă o să joace, asta înseamnă că o să fie pentru a 37-a oară consecutiv în echipa națională...

Toată ziua nea Ghiță mi-a povestit d-ale lui... „Am debutat și eu la Gloria... Dar la o altă Glorie. La Arad...” Eu tac și ascult.

E aproape miezul nopții. Și mâine e jocul cu Belgia... „Dormi, Gică?” „Nu, nea Ghiță!” „Așa-i bine, măi băiete. Cine doarme în prima noapte de ajun, nu face două parale... Mie însă poți să-mi spui noapte bună”. „Noapte bună”...

Ascult zgomotele orașului. Închid ochii... Văd firme luminoase... „Olivieri, Zamora, Ted Drake, Meazza, Sindelar, Planicka, Dobay...”

Deodată, însă, o bătaie puternică în ușă. Nea Ghiță tresare, buimac: „Cine-i?” „O telegramă pentru domnul Gică Popescu”. Nea Ghiță sare, speriat, și deschide ușa: „De unde-i?” „De la Oradea. Fulger”. Mă apropiu și eu de ușă. Nea Ghiță se-ntoarce cu spatele, de parcă s-ar feri. Se răstește la mine: „Ai răbdare!” Desface telegrama cu mișcări agitate. Apoi citește. Dar numai pentru el. Se așază pe pat. Se întinde. „Șezi și-ascultă: Echipa de juniori a Capitalei urează mult succes căpitanului ei în jocul cu Belgia”.

Îi cer telegrama. Citesc. Nu apuc s-o termin. Nea Ghiță mi-o ia din mână: „Tare repezit mai sunt. Ți-am rupt-o aici, în colț... Mi-a fost frică. O telegramă, așa târziu... Mâine dimineață am să-i cer portarului puțină gumă

arabică și am să ți-o lipesc. Dacă ai s-o pierzi vreodată, înseamnă că nu faci nici două parale..."

Greva

A venit toamna... Am intrat în ultima clasă a liceului. Sunt jucător profesionist la Sportul Studentesc... Profesionist... 1000 de lei pe lună... Mai mult nu-i de unde. Rapid plătește 10000 —12000... Un „fix” de cincisăse, și-o slujbă încă pe-atâta... Poate chiar mai mult. La Venus se dau și 15000... Sportul, însă nu are de unde. Trăiește din încasări. Partea proastă e că nici mia nu vine sigur. Mai ales când vin ploile și udă lemnul tribunelor...

A venit și iarna. Nu se mai joacă. Și, bineînțeles, nu-s bani. „Ce facem, nea Titele?”. „Mai așteptați un pic. Poate de Crăciun"... Dar trece și Crăciunul, trece și Anul nou, trece și mărtisorul... Într-o zi, Duce¹ nu mai rabdă și ne îndeamnă să mergem, toți, împreună, să cerem banii pe toate lunile de iarnă, așa cum ne-a fost vorba. Și mergem.

La sediu, frig și paragină ca într-o clopotniță. Dar Duce nu e dintre cei care se înmoaie. Spune că asta-i curată bătaie de joc. „Băieți — spun oamenii — mai aveți puțină răbdare. După primele două duminici o să primiți și banii". Mă uit la Duce. Nu mai crede. Se-ntoarce spre noi: „Ați auzit? După primele două duminici!" Apoi, iar spre ei: „Duminică începe campionatul. Află, nea, Titele, că începe fără noi... Nu vine nimeni". Și iar spre noi: „De-acord, băieți?" „De-acord!".

Duminică, la ora trei, începea campionatul. Eu am intrat în vestiar la ora unu și zece. Duce era de mult acolo...

„Calul”

26 iunie 1938... A venit F. C. Milan. Pentru Cupa Europei Centrale. Joacă cu Ripensia. Pe „Venus” nu mai e nici un loc. F. C. Milan! E ca și cum ar cânta George Enescu la Ateneu. Noaptea trecută, un polițist a prins un copil lângă tribuna dinspre gârlă... Lucra cu un mic

¹ Jucător la Sportul Studentesc, tatăl stoperului rapidist C. Dan.

ferăstrău. Încerca să facă o gaură cât capul lui în tăblia tribunei, ca să poată intra la meci.

Nea Ghiță Albu m-a invitat să stau cu ei, „la jucători”, dar eu mi-am ales de mult locul. Chiar ar fi bine să mă și duc. Mai știi? Poate că găsesc pe altul în locul meu...

Mă aflu în spatele porții dinspre Plevnei, chiar lângă plasă. Mă simt foarte bine. Am găsit o fostă ladă de bere și stau sprijinit de ea ca de o balustradă. Întotdeauna când joacă Ripensia stau în spatele porții adverse. Pentru că vreau să-l văd pe Dobay. Dobay! Dobay! Dobay!1! Când aleargă spre poartă, crește ca un cal de cinematograf galopând spre sală, acoperind ecranul și întunecându-l... Sau ca o locomotivă filmată cu un aparat culcat între șine... Apoi, când închizi instinctiv ochii, vine șutul. Un șut de care mi-e teamă. Șutul pentru care mă aflu în spatele porții...

...Gol! A tras Marcu! Nu-nțeleg cum trage Marcu. Are 46 la picior. Și bate cu ristul, nu cu interiorul sau cu „latul”. Se spune că marii șuteri au sub 40 la picior. E 1—0 pentru Ripensia! Ba nu! Ba nu! Ba nu! A tras din nou Marcu! Și e 2—0! Nu cred că au trecut două minute de la primul gol...

Lada mea de bere s-a rupt de mult. Cred că Ripensia a uitat cu cine joacă. Ce-i cu Dobay? Dobay nu-l are astăzi pe Schwartz inter. Dar Ghiță Ciolac știe și el să-l momească și să-l stârnească cu mingi lungi.

De cinci minute toată lumea e în picioare.

...Ce-a fost asta? Mingea se odihnește la picioarele mele. Mă uit uluit spre portarul italian. Îi văd doar profilul țeapăn. Am impresia că îi e frică să privească mingea. Nu-nțeleg, însă, de ce n-a plonjat. Îmi trebuie mult ca să-mi dau seama că mingea izbită de Dobay a rupt, de fapt, plasa, și că eu am privilegiul de a o atinge înaintea portarului Diamanti, deși a fost gol...

O iau de jos, mă apropiu de bară și i-o întind ca pe după ușă, cu capul în jos... Apoi revin în spatele ecranului meu cu pătrățelele de sfoară și privesc terenul. Dobay se depărtează spre centru, suflecându-și mânecile, ca omul care a terminat o treabă... Ripensia conduce cu 3—0...

Locatelli

14 aprilie 1940. Roma. Astăzi e, poate, cea mai grea zi din viața mea. Jucăm cu Italia, de două ori campioană mondială. Niciodată nu am văzut un stadion atât de plin. Și atât de încins. Eu, însă, am mâinile reci.

Așteptăm fluierul arbitrului Beranek. Am impresia că e judecătorul din urmă. Cine spune că fotbalul e doar un joc?

Lângă mine, aproape lipit, ca un alergător gata de plecare, marele Biavatti, extremul dreapta al „Squadrei”... Așteaptă și el. Îi simt răsuflarea. Eu strâng din fălci ca să nu mă simtă că tremur... Ceva mai încolo, Locatelli, halful meu. A jucat în echipa Europei, contra Angliei. În spatele lui, fundașul Pagotto, iar în poartă, Olivieri... Din lac în puț, din puț în prăpastie, și așa mai departe.

...Beranek își privește cronometrul. Cei trei italieni de lângă mine nu sunt alții decât Piola, Bertoni și De Maria. În fața lor, cu capul sus, Iuliu Baratki. Am impresia că îi sfidează puțin. Și asta mă mai liniștește.

...N-aș fi crezut. Au trecut 45 de minute și e 0—0. Ne îndreptăm spre vestiar. „Badea” (n.r., Sfera) îmi șoptește: „Nu-i dracul chiar atât de negru, măi Gicuță!”... În vestiar e liniște. Suntem obosiți. Mi-e și frică să mă uit la „Michi” Mihăilescu și la Reuter. Nu cred că vreun inter să fi alergat vreodată cât au alergat ei astăzi...

...Ieșim din nou. Mâinile nu-mi mai sunt reci. Mă simt bine. Am impresia că am mai jucat de multe ori aici, la Roma. În centru, Baratki se înhamă la jug. Și trage din greu.

Apărarea noastră luptă ca niciodată. Mă simt dator să vin și eu în urmă. Iată însă că Lengheriu degajează până la Reuter. „Ciki” îmi pasează mingea. Trec de centru. Biavatti renunță... Mă atacă Locatelli. Halful dreapta al echipei Continentului. Gândul că aș putea să-l driblez mă umple de mândrie. Arunc mingea „pe lângă”, și „trec”. Dar nu fac nici trei pași, și Pagotto apare ca din pământ. Fentez spre centru și ies „pe-afară”. Sunt singur! Singur! În colțul careului de „șase”. Singur! Cu Olivieri în față. Mă înfior la gândul că aș putea să dau gol. Poate, totuși,

că unghiul e mic. Nu mai e timp. Am un singur pas... Acum e acum! Deodată, însă, aud din dreapta o voce care mi se pare neînchipuit de calmă în infernul de aici... Îmi aud clar numele: „Gică!” Vocea aceasta calmă îmi anulează comenzile... Nici nu mă uit în dreapta. Știu că e Giusy Baratki. Centrez ușor, înapoi. Giusy e chiar în punctul de 11 m. Olmi se repede spre el, dar Giusy are timp pentru tot... Olmi a și căzut din fentă. Închid ochii... Aud șutul. Deschid ochii... Olivieri a plonjat în stânga. Mingea s-a ascuns sub plasă în colțul drept. E 1—0!

1 Frumoasă centrare, Popescule (în lb. italiană).

Iuliu Baratki se apropie de mine. Îmi întinde mâna: „Bravo, Gică!” Nu-i plac efuziunile în minutul 47. Mă îndrept spre stegulețul meu. Locatelli îmi pune mâna pe umăr: „Bello cross, Popescu!”¹ Locatelli, halful dreapta al echipei Continentului, îmi cunoaște numele...

¹ Frumoasă centrare, Popescule (în lb. italiană).

Voinescu, Vogl, Apolzan, Albu...

(Selecționer unic: Virgil Economu)

2... 7... 5... 4... 7... 0...

Ocupat.

Repet.

Ocupat.

— Alo, vă rog cu tovarășul Virgil Economu.

— La telefon.

— Salut, nene Virgile. Sun de vreo zece minute. Mereu ocupat.

— N-am ce face. Mă-njura unul. Unul Ionescu. Pentru articolul „Încotro merge fotbalul”. Spunea că fotbalul știe el încotro merge și fără mine.

— Și ce i-ai spus?

— Ne-am fixat o întâlnire. Poate că nu e chiar un nihilist. Și-acum, spune ce vrei.

— Vreau să te numesc selecționer unic.

— Nu-nțeleg.

— Nene Virgile. Eu scriu o carte despre fotbaliștii noștri din trecut. Și aș vrea să te rog să-mi formezi cea mai bună echipă a noastră din toate timpurile. Asta în primul rând pentru că umbli la fotbal de vreo 50 de ani.

— Și pentru când îți trebuie?

— Cât mai curând.

— Atunci scrie.

— O ai gata?

— Scrie, am spus. Portar: Voinescu. Trei pe fund: Vogl, Apolzan, Ghiță Albu. Mijlocași: Vintilă și Petschovschi. Înaintași: Bindea, Guga, Baratki, Petea Vâlcov și Dobay.¹

— Guga?

— De ce te miri? Un mare jucător în perioada 1920—30. A jucat în echipa națională în absolut toate posturile înaintării. Jucător universal acum 40 de ani. Crezi că-i puțin lucru?

— Nene Virgile, cred că o să avem discuții.

— Tu ai vrut selecționer unic.

¹ Voinescu (CCA), Vogl (Chinezul, Juventus), Apolzan (Rapid, CCA), Albu (Gloria Arad, Venus), Vintilă (Rapid), Petschovschi (UTA), Bindea (Ripensia), Guga (Chinezul), Baratki (Crișana, Rapid), Petea Vâlcov (Venus), Dobay (Ripensia).

— Bine, dar...

— Nici un dar. Sunt selecționer unic, și gata. N-au decât să ne-njure. Cine n-are dușmani, n-are prieteni. Fii tânăr. Uite, eu, la 70 de ani, am un nemaipomenit chef de zarvă. Din scânteii, ies idei...

— Zici că ai chef de zarvă?

— Da. Mi-a plăcut întotdeauna. M-am ciondănit cu toate federațiile de fotbal. Nici cu asta de astăzi nu-s prea bine. N-o iert de loc, cu toate că a făcut 1—0 cu cehii, 2—0 cu portughezii și 12 centre de juniori, ceea ce e formidabil. Dar altfel nu pot. E o chestiune de temperament. Ce vrei? E nevoie de agitație. Fotbalul e un joc de mișcare. Dacă te mulțumești cu ce-ai făcut, ești pierdut. Anglia este, fără îndoială, țara cu cea mai mare „industrie” de fotbal din lume, dar de când a ieșit din insulă, ia bătaii. Motivul? Simplu. Așa cum lorzii cancelari nu renunță la peruci, tot așa fotbalul englez se desparte foarte greu de trecut. În ultima vreme însă lucrurile s-au schimbat.

— Când ne vedem, nea Virgile?

— Oricând.

— Trebuie să-mi argumentezi ECHIPA.

— Atunci mâine la patru.

Sun. Nea Virgil deschide prompt. Apariție de Falstaf modern. Înalt, „peste sută”, și totuși surprinzător de vioi.

Intrăm. Un birou mare. Nuc. Incrustații. Fotolii de piele. O bibliotecă mare. Prin geamuri se vede că e ticsită. Pe măsute, pe fotolii, pe consola sobei de teracotă, pe covor, pe pervazurile ferestrelor, peste tot — cărți și reviste de fotbal. Închise și deschise. Pe peretele din fund — o lozincă pe pânză: VIVE LE M.U.C. (n.a., în franțuzește: Trăiască M.U.C. — „Are aproape 50 de ani, de pe vremea când eram student la Montpellier, în Franța, la Institutul de Agronomie și portar (+ fundaș) la MUC. MUC înseamnă Montpellier University Club”.). Ceva mai la dreapta, un fanion GLORIA ARAD. („I-am antrenat acum 37 de ani.”) O fotografie în ramă ovală. Un grup de jucători. În mijlocul lor: nea Virgil. („Vârtejul” din Buzău. I-am antrenat acum 42 de ani. 1—1 cu Juventus!”) Apoi încă una, decupată dintr-o revistă. („E din 1926, când am antrenat Unirea”). Pe peretele din dreapta, o caricatură foarte reușită. („Perioada 39—40. Selecționer unic. Când ești unic, se țin caricaturistii de tine.”) În sfârșit încă o

poză. Cu CCA. Vasile Zavoda, Bone, Feri. („Amintirea cea mai frumoasă.”) Și încă o caricatură. Parcă și mai expresivă. Cu pipă. („Un moment greu. Eram președintele federației de fotbal. Mă înjura toată lumea. N-ai ce-i face. Așa e scris.)

— După câte văd, nene Virgile, ai băgat peste 50 de ani în fotbal.

— Și tare aş vrea să-i mai dau vreo 20. Uite, parafrazându-l pe Stendhal, aş spune: „Fericirea în fotbal nu se poate realiza niciodată, dar pentru obținerea ei merită să alergi toată viața”. Și-acum, să ne grăbim.

— Ești grăbit?

— La șase joacă Laromet cu Electronica.

— Și te duci?

— Bineînțeles. În fotbal nu există meci mare și meci mic.

— Dacă...

— Un singur *dacă*. Dacă ești tânăr. În tinerețe nu există fete frumoase și fete urâte. Așa și cu Larometul.

— Bine. Atunci să ne grăbim. Am adus revista SPORT.

— Numărul cu fotografia?

— Da. Uite-o aici. „Echipa națională a României pe stadionul din Roma, în ajunul întâlnirii cu Italia. În dreapta: selecționerul unic Virgil Economu”.

— De unde o ai?

— Secret. Ba, nu. De la Bindea.

Selecționerul unic își potrivește ochelarii cu ramă groasă și examinează fotografia cu o vizibilă plăcere.

— Uite-i și pe copiii mei. Au fost copii buni. Uite-l și pe tovarășul inginer Vintilă. Când îl cauți, pe șantier!... Uite-l și pe David, don juanul... Tot inginer... Am onoarea să vă salut, tovarășe avocat Bogdan... Și tu, Șichi?... Șiclovan, profesorul. Ar cam trebui să fiu supărat. Oul a-nceput să-nvețe găina... Iată și perechea federală Gică Popescu — Lupaș... Ce rău îmi pare că atunci, la Roma, am transmis meciul la radio. Dacă eram acolo, jos, poate că golul acela stupid, cu care italienii ne-au egalat, n-ar fi căzut... Ce zici, Lengheriule?...

— Ce zici de jocul de-aseară, Brazilia — U.R.S.S.? (*n.a., 4 iulie. Moscova. 3—0 pentru brazilieni, meci retransmis de televiziune*).

— Superclasă.

— Și Pele?

— Până ieri credeam că e o legendă. Astăzi însă îi dau dreptate ziaristului francez care, făcând o paralelă între Di Stefano și Pele, spunea: „De la Di Stefano poți învăța multe. E cel mai desăvârșit dintre fotbaliștii-oameni. De la Pele nu poți învăța nimic. Pentru că e zeu și, deci, vorbește o altă limbă”.

— Dar despre orchestra braziliană ce zici?

— A simplificat totul, până la elemente. Ai văzut, cred... Când un jucător avea mingea, toți ceilalți, dar absolut toți, treceau într-un dispozitiv de atac. Și când spun asta, mă refer și la fundașul Santos și la Bellini, și chiar la cel aflat la câțiva metri de portarul Manga. În schimb, dacă mingea ajungea la un jucător sovietic, întregul angrenaj brazilian își schimba brusc — așa zice — apele, ca un balonseide *changeant*. Toți, inclusiv vârful lor cel mai avansat, deveneau apărători. Prin mișcare, prin mișcări și prin stare de spirit.

— Acesta e, în fond, dezideratul fotbalului modern.

— Just. Numai că „acest deziderat al fotbalului modern” figurează aproape cuvânt cu cuvânt în paginile unei cărți pe care am scris-o acum 31 de ani.

...Sună cineva. „Falstaf” mă părăsește. Mă uit prin revistele și cărțile deschise care par niște învelitori menite să apere mobila într-o cameră care se zugrăvește. Pretutindeni zăresc sublinieri cu albastru, cu roșu, cu verde. E limpede că „moș” Economu disecă totul, răstoarnă fraze, se uită înlăuntrul lor, le scoate căptușeala, dintr-o curiozitate aproape maladivă.

Iată o cronică a lui Emilio Violanti în „Gazetta dello Sport”, la un joc din campionatul italian. „Seleționerul unic” nu-i de acord. Și scrie apăsător, cu roșu, peste un alineat: „Două afirmații incompatibile, signor Violanti”. Iar mai jos: „Expediat scrisoare de răspuns. 22 aprilie 1965”.

Iată și o anchetă în „Foot-ball Magazine”: „Apărare în linie sau beton?” „Moș” Economu a și dat numere de înregistrare, pentru cartoteca sa uriașă, tuturor răspunsurilor. La sfârșitul anchetei, pe o fotografie de fază, o altă adnotare: „Te-am prins, monsieur Sinibaldi. Fotografia asta demonstrează clar că Anderlechtul duminical nu joacă chiar în linie”.

Peste tot sublinieri. Peste tot săgeți. Drepte, curbate, frânte. Articole decupate. Titluri lipite. O muncă uriașă.

Îl întreb când revine:

— Nene Virgile, cred că te costă două ore pe zi.

— Două? Mai adaugă patru. Pentru că ceea ce vezi e doar mustul (n.a., Virgil Economu este inginer agronom — specialist în viticultură și vinificație). În camera de alături începe pritoceala. Se spune că bătrânii au timp. Eu n-am. Trebuie să citesc tot. Dacă nu citesc o zi, am impresia că mi s-a stins lumânarea într-o peșteră. Uneori exagerez, poate, dar așa-i în dragoste. Câteodată, dacă citesc o singură frază frumoasă — bineînțeles despre fotbal, o notez imediat. Cum fac adolescenții cu versurile. Mai ales cu cele de dragoste... În toamna asta, când Inter a pierdut la Milan (0—3), Herrera a declarat ziaristilor, în stilul său bonapartist: „Am pierdut o bătălie, dar nu și războiul”. Replica asta a căpătat o acoperire în aur peste câteva luni, când Internazionale a recuperat 7 puncte și a mai adăugat 3, câștigând campionatul în lupta cu Milan. Într-adevăr, H. H. nu pierduse decât o bătălie. .

— Deci, pe primul plan, documentarea.

— Nu cunosc antrenor „de instinct” care să fi obținut rezultate. În schimb știu că Herrera are patru sau cinci secretari-lectori care îi prezintă în fiecare dimineață, la prima oră, tot ceea ce a apărut interesant în presa fotbalistică mondială.

— Încă o întrebare, și trecem la subiect: ce valoare ai avut ca jucător, nene Virgile?

— Am să-ți răspund parafrazindu-l pe Herrera: „Virgil Economu din 1920 — să zicem — a fost un jucător mediocru, ca să nu spun submediocru. Dar, dacă ar fi fost antrenat de Virgil Economu 1955 sau 1965, ar fi jucat, cu siguranță, în echipa națională”.

...Îmi dau seama, în sfârșit, că „apărarea” doctorului Economu este un adevărat *catenaccio*, iar contraatacurile lui riscă să prelungească această primă parte a convorbirii noastre încă multe pagini. Iată motivul pentru care întrerup „jocul” și repun balonul printr-o minge de arbitru. (Decizia aparține cititorului).

Cu alte cuvinte, selecționarul unic are cuvântul...

— Nene Virgile, de ce Voinescu și nu altul în poartă?

— Pentru că vreau să fiu drept. David a fost un portar de mare talent, nici vorbă, dar numele lui beneficiază și de nimbul legendei. Nu intenționez de loc să-i minimalizez calitățile, dar trebuie să-ți amintesc că „priza” lui s-a dublat după jocul de la Roma, când ziariștii italienii au găsit acele epitete memorabile: *il dio* și *il muro*. Oh! De-ai ști ce mare lucru e să găsești un epitet! Sunt sigur că douăzeci la sută din succesul lui Herrera se datorează tot unui epitet lansat de ziariști: Herrera-magul. Se spune că Suarez, Jair sau Mazzola, când își aud numele strigat de Herrera, reacționează de parcă ar fi gata să se arunce, chiar în clipa aceea, în foc: pentru că a vorbit magul!

Dar să revin la Voinescu. Popularul nostru „Țop” e cel mai bun, ascultă-mă pe mine. A avut mult din „inconștiența” de *desperados* a lui *il dio*, dar a avut și ceva din prestața de arhitect-șef a unui alt candidat la primele locuri — Pavlovici de la Ripensia. Și-apoi, ca să fiu sincer, nici una din perioadele fotbalului nostru n-a regretat mai mult ca cea de astăzi lipsa unui portar de talia lui Voinescu. Și, ca s-o spun pe șleau, la Lisabona Voinescu ar fi apărat primul gol chiar cu o mână în ghips. „Țop” a fost o sinteză de plasament (în primul rând), ochi (e vorba, bineînțeles, de perioada lui de aur) și curaj. Iar peste toate, a fost cel mai suplu portar al nostru. Și când spun suplețe, mă gândesc nu numai la cea fizică, ci și la cea psihică.

— Deci, Voinescu...

— Da, Voinescu. Și să știi că nu sunt singurul. Pentru „Țop” votează și Bindea. Votează și Bazil Marian. Și ei „merg” cu Voinescu. Ei, artileriștii. Iar dacă cuiul îți spune că nu poate să pătrundă în zid pentru că a întâlnit o vergea de fier, e bine să ai încredere în ce spune cuiul.

— Fundașul dreapta?

— Unul mai bătrân. „Ciogli” Vogl. Zece ani în echipa națională (1924 — 1934). El reprezintă „clasicismul” în echipa asta a mea. Cât timp a jucat half centru — până la Montevideo — adică de vreo 15 ori — a fost elegant ca un cal de curse. Când a trecut fundaș, și asta s-a întâmplat în meciul de la Zagreb, în 1931 (4—2 cu Iugoslavia), a căpătat brusc sobrietatea unui profesor de latină. Simplu ca *bonjour*, cu ușurința cu care un actor ar trece de la Romeo la, să zicem, Iago. Țin să-ți atrag atenția că în

ambele posturi — atât de diferite în vremea aceea — „Ciogli” a avut o finețe de înaintaș, astfel încât spectatorul n-a prea știut cine e cel care atacă și cine se apără. Așa cum nici noi nu ne-am dat seama, la televizor, în jocul Brazilia — U.R.S.S., dacă Djalma Santos atacă sau se apără.

Imediat după „Ciogli”, ca o umbră, Bürger, fundașul Ripensiei. Tot în prima categorie și foarte apropiat de finețea lui Vogl — Sucitulescu de la Unirea Tricolor (internațional în anul 1935). Printre marile talente trebuie amintit un alt „unirist”, Deleanu, bătrân ca Matusalem și ca mine (a jucat prin 1928 — 29). I-au plăcut însă mult de tot cursele de cai. Și cum fotbalul nu admite o a doua pasiune...

Într-o categorie aparte, venusistul Sfera, poreclit „măcelarul”. Bineînțeles, o exagerare, ca orice poreclă bună. Sfera a fost, însă, un stâlp al apărării. Și orice selecționar ar fi fericit să aibă un fundaș ca Sfera.

În sfârșit, în ultimii ani, Vasile Zavoda, care a avut un impresionant final de carieră.

— Stoper?

— Apolzan, bineînțeles. În anii săi de glorie a fost — cred — cel mai bun stoper din Europa. Nu e numai părerea mea. Au spus-o și străinii.

El a fost nucleul în sistemul de joc CCA. De-altfel, unul din dezideratele fotbalului modern — „atacul începe de pe linia de fund” — a fost un lucru curent ori de câte ori mingea se afla la Apolzan. Să mai adăugăm că, asemenea marelui balerin Nijinski, Apolzan înfrângea legile gravitației în timpul săriturilor la cap, având o suspendare miraculoasă. În sfârșit, în cei 50 de ani de fotbal pe care i-am trăit, nu cunosc un jucător care pe parcursul unei curse de... cinci metri să „prindă” din urmă un adversar „scăpat” cu doi metri avans.

— Contracandidați?

— După o astfel de recomandare, s-ar părea că n-ar mai fi nimeni, dar „fachirul” Cotormani ar fi un mare nedreptățit. Apolzan are și marele avantaj că până la el, mai exact până aproape de 1940, nu s-a jucat cu stoper, ci cu half centru, adică cu mijlocăș central avansat. Sau, ca să fim în ton, 1—2—3—5.

Cotormani a fost un mare half centru și ar fi putut să fie — dacă istoria rapidă a fotbalului i-ar fi cerut-o — un și mai mare stoper. Tehnician din școala marilor maestri, cu un joc de cap, să zicem, echivalent cu al unui pivot de baschet între pitici, „fachirul” suplinea lipsa de viteză printr-un simț al plasamentului ieșit din comun operând cu o precizie de geometru.

Am în memorie multe meciuri frumoase, dar nici unul nu mi-e atât de limpede ca vestitul 5—0 cu Iugoslavia la București. Și asta mai ales grație „fachirului”, care a „bisat” de nenumărate ori la cererea galeriei, uimind prin torențele improvizațiilor sale.

La polul opus, tot half centru, Petre Steinbach, un jucător care s-a creat pe sine însuși. Un jucător cerebral, care a gândit totul și a ajuns să joace de aproape 20 de ori în echipa națională datorită spiritului său metodic, profesoral. Mai notează, te rog, că la o vârstă când cei mai mulți fotbaliști visau să petreacă două săptămâni pe Coasta de azur, într-un turneu fără griji, Steinbach a plecat de două ori în Anglia, ca să învețe. A stat câte o lună și a revenit „murat până la piele”, traversând Europa cu trenul și numai cu bani de margarină și pâine.

N-aș vrea să-l omiți pe Colea Vâlcov, care reprezintă un moment în fotbalul nostru: a fost primul „stoper” din România, uns de antrenorul Venusului, Platko. În sfârșit, în mod obligatoriu, Nelu Nunweiller, șeful „dinastiei” tale. El a fost, de fapt, adevărata cheie a lui Dinamo.

— Și fundaș stânga?

— Albu! Cu A foarte mare. Îl cunosc de 37 de ani. I-am fost antrenor la Arad, la Gloria, în 1928. Are un argument capital: 39 de ori, *fără întrerupere*, în echipa națională. A fost un fundaș „cu de toate”, dar în primul rând cu foarte multă seriozitate. Nu și-a permis niciodată vreo glumă, cât de mică, în timpul jocului. Și asta e un lucru imens când joci pe ultima linie. A fost un muncitor cu înaltă calificare, care și-a întreținut „strungul” cu o grijă fanatică. A fost, în sfârșit, omul care l-a anihilat pe marele iugoslav Șipoș, chiar la Belgrad...

Printre contracandidați — nu prea mulți. În general, fundașii stânga de clasă n-au abundat niciodată. Și asta nu numai la noi. Ce vrei? Piciorul stâng rămâne picior stâng.

— Și soluția?

— În ziua în care n-ai să mai spui „am călcat cu stângul” ci „am călcat cu dreptul” o să se rezolve și chestiunea aceasta.

Glumești?

— Nu, filozofez.

— Atunci, aș vrea, totuși, câteva nume.

— Farmati, în primul rând. Și am mai avut un mare fundaș stânga la Cluj: doctorul Hirsch. Dar e tare mult de atunci. 1920—25. Cum îți spuneam, însă, cu câteva excepții, fundașii stânga ne-au lipsit. Nu întâmplător Băcuț I., mijlocăș dreapta de meserie, a jucat și fundaș stânga în echipa națională. La fel „Michi” Mihăilescu, inter la Roma în 1940 și mijlocăș stânga contra lui Hidegkuti, în 1948, pe „Republicii”, a trecut în cele din urmă și fundaș stânga. Postul era liber și „decatlonistul Michi” n-a scăpat prilejul. Și asta după zece ani de la duelul direct cu Campatelli...

— Nene Virgile, ai niște paranteze tare frumoase, dar, din păcate, suntem în criză de timp.

— Mijlocăș dreapta: Vintilă. De ce? Ca să fiu sincer, nutresc speranța nebună că mâine în zori o să vină diavolul și o să ne propună nouă, tuturor, adică mie și „unsprezecelui” meu de bază, marele târg, în schimbul redobândirii vârstei de 25 de ani. Iar asta înseamnă că mâine la 11 vom fi din nou pe teren. O, visuri!...

Dar, chiar dacă sunt visuri, să știi că selecția mea cuprinde doar oameni pe care i-aș putea lansa fără grijă și pe un stadion 1965. Și Vintilă e, în primul rând, unul din aceștia. Când spun Vintilă, pronunț numele unuia dintre cei mai moderni jucători ai noștri. Deși au trecut 25 de ani de atunci. Foarte rapid și „câinos”, înzestrat cu o formidabilă viteză de reacție, Vintilă prindea pe oricine și izbutea să-l împiedice să-și desfășoare jocul. Vintilă a fost un jucător *tip Internazionale*. Ar fi fost — sunt sigur — o excelentă achiziție pentru Helenio Herrera.

În tabăra cealaltă, tehnicienii, „profesorii”, jucătorii de mare finețe: Moravetz, Deheleanu, Lakatoș. Școala timișoreană. Școala eleganței. Descinsă parcă din Prater. Și, totuși, minusul de viteză și-a spus deseori cuvântul.

În sfârșit, o sinteză de mare talent: Călinoiu.

— Și stânga?

— Aici poți să scrii ce vrei. Pentru că Petschovschi e Di Ștefano al nostru. Pentru că a știut totul, a simțit totul și a iubit fotbalul poate ca nimeni altul. Îmi aduc aminte cum o dată, în preziua unui joc internațional, Eugen Iordache, petrolistul, a fost întrebat dacă are emoții. Și talentatul „Genu” a răspuns foarte simplu: „Nu. Îl am pe Petschovschi în spate”.

După Petschovschi, care ar fi putut juca în orice selecționată europeană, îl „văd” pe Bone, unul din pionii CCA-ului, omul care a preluat vagoane de mingi brute din apărare și a servit — automat — produse aproape finite atacului. Printre „ași” — Rafinschi, nouă ani în echipa națională (1929 — 1938).

— N-o să ne mai rămână pagini pentru atac.

— Fii fără grijă. În atac viteza e obligatorie. Și mai ales pe extreme. Extreme ca Bindea, unde nu am nevoie de argumente, ci de epitete. Fapt pentru care am să-ți spun — de pildă — că Bindea a fost un teribil „pachet de nervi”. Deși, sunt sigur, ai să strâmbi din nas.

— De ce?

— Pentru că e o metaforă uzată. Dar n-am ce-ți face. A creat-o și a uzat-o Bindea însuși. Pentru Silviu Bindea, fotbalul a fost o luptă nesfârșită. Tehnica lui bună și viteza athletică ar fi fost suficiente pentru a-l fixa în istoria fotbalului nostru. Aduagă însă la asta o nemaipomenită poftă de harță, care a fost marea lui calitate. Bindea e unul din cei care nu s-au temut. Chiar dacă a avut în față șapte sau nu știu câți magnifici. I-a plăcut teribil duelul. L-a căutat cu lumânarea. Și-a pisat, aș spune, și-a tocat fundașii. Un apărător de pe vremuri spunea că ori de câte ori venea Bindea spre el, avea impresia că se apropie un roi de albine scăpat din stup.

— Cum rămâne cu viteza, nene Virgile?

— Iartă-mă. Dar viteza e o treabă tare subiectivă. Motiv pentru care nimic nu m-ar împiedica să-i dau lui Taenzer ce-i al lui.

— Bătrânul Taenzer?

— Da. Marele extrem al Chinezului din Timișoara și al echipei naționale. De nouă ori internațional înainte de '30. Un jucător inteligent, care a greșit de vreo cinci ori în toată cariera.

În sfârșit, Pîrcălab, care este un talent incontestabil. Eu îl plasez aici, mai ales pentru ceea ce ar putea fi, bineînțeles dacă își va da seama ce lucru mare e să fii fotbalist.

— Se apropie momentul pledoariei pentru Guga.

— N-am nevoie de nici o pledoarie. Guga a fost unul din cei mai mari jucători pe care i-a dat pământul ăsta al nostru. Și poate cel mai complet. Și cel mai modern. A debutat în primul joc al echipei noastre naționale (2—1 cu Iugoslavia, la Belgrad, 1922), când a înscris golul victoriei și de-atunci, timp de cinci ani, a jucat în absolut toate posturile înaintării, schimbând stilurile ca tricourile.

Sărind peste ani, îl revăd pe Bazil Marian, cu pasele lui desenate și cu șuturile-bombă. Iar dacă mai las să curgă anii până în zilele noastre, trebuie să-l privesc în perspectiva ultimului deceniu la C.C.A. pe Constantin, gânditorul, creatorul și golgeterul.

— Ca întotdeauna, cititorii, asemenea spectatorilor, așteaptă apariția centrului înaintaș.

— Din păcate, Iuliu Baratki, marele meu favorit, nu mai poate să apară decât în amintiri. Dar Iuliu Baratki a intrat în legenda fotbalului nostru. Să-ți dau un mic exemplu, care mie mi se pare sugestiv. După jocul Brazilia — U.R.S.S., pe care l-am văzut cu toții la televizor, sună telefonul. Ridic receptorul. O voce de copil: „Vă rog, cu tovarășul Economu”. „La telefon”. „Dumneavoașta sunteți tovarășul Virgil Economu care scrie articole la «Sportul popular?»” „Da”. „Atunci vă rugăm... că noi suntem mai mulți, și jucăm la „pitici” la Rapid... vă rugăm să ne spuneți dacă e adevărat că Baratki a fost un jucător și mai bun decât Pele. Tatăl meu, care a jucat la Rapid, spune că a fost mai bun...”

De emoție am devenit grav și i-am răspuns cu o falsă severitate: „Tata are întotdeauna dreptate!”

— Și după Baratki?

— Nu știu dacă e bine spus „după”. Aș zice mai curând „alături de Baratki”. Mă gândesc la Rudy Wetzler, un alt erudit al fotbalului, ceva mai lent, dar și mai combinativ. Și cu un șut k.o. Cum aș putea uita cele cinci ghiulele pe care le-a trimis în poarta Greciei, în mai 1930 (n.a.,

România — Grecia 8—1), cu puțin timp înainte de plecarea la Montevideo?

Să nu-l uităm pe centrul înaltaș al Ripensiei, Ciolac, jucător de mare finețe, bun pentru orice post. Să nu uităm viclenia grecească a lui Humis, ai cărui strămoși au stat la pândă, sunt sigur, în burta calului troian. L-aș cita și pe Sonny Niculescu, de la Unirea Tricolor, care a fost un alt mare talent. Dar Sonny a stat mereu cu spatele la poartă și cu fața la... violoncel. (După cum știi, cred, Sonny e prim violoncelist în orchestra Radio). În sfârșit, Vaczi, omul cu golul. Dacă știi să dai goluri, poți să joci și-ntr-un picior. Nu-ți reproșează nimeni nimic... Ar mai fi și alții...

— Dar mai avem interii stânga.

— Petea Vâlcov, venusistul. Un jucător complet, foarte inteligent, alternând pasele scurte cu cele lungi. Joc de cap desăvârșit. Cu o detentă — Brumel.

Ai văzut vreodată fotografii de fotbal din Grecia? Toți jucătorii parcă zboară. Știi de ce? În jurul terenurilor grecești există șanțuri speciale pentru fotografi și unghiurile dau înălțime săriturilor. Dacă te uiți la fotografiile în care sare Petea, ai impresia că faza e prinsă dintr-un șanț. Dar nu e așa. Pe „Venus” n-au existat șanțuri. În schimb Petea sărea ca nimeni altul.

În aceeași grupă, tot fără „după”, „Duduș” Bodola. Mulți îl văd înaintea lui Petea, dar pe mine nu m-au entuziasmat niciodată mașinile de calculat.

Adaugă-l, te rog, pe „Șubi” Schwartz de la Ripensia, unul din cei mai mari... ospătari ai fotbalului nostru, care i-a servit totul pe tavă lui Dobay.

Tot aici, la interii stânga, mai curând decât la centri, l-aș trece și pe Titus Ozon. Dar nu-i pot ierta... afonia la jocul de cap. Iar un fotbalist fără joc de cap e ca un pianist fără pedală. E de conceput? Pentru cei 500000 de suporterai ai lui Ozon — da. Pentru mine — nu.

— Ne apropiem de final.

— Da. Dobay. Cel mai popular nume — am făcut sondaje — pe maidanele de ieri și pe trotuarele de azi. Dobay! Un nume aproape onomatopeic. *Do* înseamnă explozia, iar *bay* — zborul proiectilului. Și... gol! Goluri! Goluri!! Goluri!!! E atât de simplu când alergi ca un cal, când

izbești mingea ca nicovala și când ai servanți ca Schwartz, Petea sau Bodola.

Dintr-o cu totul altă familie, Ionică Bogdan, care a adus în Giulești și în echipa națională tot umorul sănătos al Oborului, devenind profesor de dribling și furnizor de fente, la alegere. A fost, fără îndoială, un jucător de clasă și plin de farmec. După el, Gică Popescu. Nu pentru că e președintele federației, ci pentru că a fost un talent autentic. A început să urce foarte rapid. L-am dus la Roma. Nu s-a speriat. A „tras” tare. Simțeam că are clasă. Dar a venit războiul. Războiul care le răsucesce pe toate...

— Ce-mi mai poți spune, nene Virgile?

— Că-i rog să mă ierte pe toți cei pe care i-am uitat. Și sunt destui.

— Ce crezi că ar putea face azi echipa de 11 pe care ai... selecționat-o?

— Cred că astăzi, luată așa din oală, n-ar face mare lucru. S-au schimbat atâtea. A curs multă apă pe Tamisa, pe Amazoane și mai ales pe Dunăre, care e, orice s-ar spune, cel mai mare afluent al fotbalului. Dar, după numai un an de antrenament, aș fi fericit să cădem tot cu Internazionale.

— Crezi că jucătorii din trecut...

— E o chestie și cu trecutul. Numele capătă rezonanță peste ani. Pun prinsoare că, peste douăzeci de ani, despre Constantin și despre Pîrcălab o să se vorbească la fel cum vorbim noi astăzi despre Guga sau Bindea. De un lucru sunt, însă, sigur. Fotbaliștii din trecut au lucrat mult cu mingea. Au știut foarte multă... meserie. Pe care au învățat-o — fapt deosebit de important — încă din copilărie. E adevărat însă că pe vremea copilăriei lui Bindea sau chiar a lui Gică Popescu cinematograful era încă mut, Val-Vârtej nu se născuse, ecuațiile erau parcă mai puține, iar un David sau un Vintilă valorau — în mintea copiilor — cât 10 ingineri și 10 doctori laolaltă.

— Și-atunci? Care e soluția? Viața merge înainte.

— Soluția e simplă.

— Anume?

— Să acceptăm, o dată pentru totdeauna, că fotbalul este o artă. Restul vine de la sine.

Sună din nou cineva. „Falstaf” mă păărăsește. Apoi revine cu un ziar în mână. „A fost poștașul”. A adus un ziar. „Sport” din Belgrad.

„Moș” Economu se așază din nou la birou. Citește. M-a uitat complet. Nu mai exist.

Apoi rostește ca pentru sine:

— Tirnanici, fostul adversar al lui Ghiță Albu, are mari probleme cu echipa națională. Șekularaț e tot accidentat.

— Știi sârbește, nene Virgile?

— Mă descurc. Am fost de cel puțin 100 de ori în vestiarele echipelor sârbești care au jucat la noi în țară.

— Și a fost de-ajuns?

— De-ajuns. Și știi de ce? Toți tipografii din lume care culeg literele fierbinți ale fotbalului pun o cerneală specială, care dezleagă toate limbile pământului.

Finala se joacă astăzi

(Consultant tehnic Octav Luchide)

E greu să-i ții piept lui „moș” Economu. Abia acum îi înțeleg pe antrenori: «E mai zgomotos și mai obositor decât o bandă de copii într-un joc „la două”, pe gazonul din fața blocului, tocmai când vrei să ațipești un pic după masă».

- Te rog, nea Octave¹, pofteste.
- L-am zărit pe Virgică Economu pe scară. A fost pe la tine?
- Da. A fost.
- Ce mai spune?
- E foarte supărat.
- Asta e meseria lui. Dar pe cine e supărat?
- Pe sistemul cu patru fundași. Spune că nu mai e bun.
- Și ce-ar vrea?

¹ Octav Luchide, vechi activist în domeniul fotbalului, timp de mulți ani președinte al comisiei de selecție. A fost unul din conducătorii echipei noastre naționale în 1930, la Montevideo.

— Orice. Numai să se schimbe.
 — De ce?
 — Vrea să mai scrie o carte.
 — Serios?
 — Glumesc, nea Octave.
 — Atunci spune repede ce vrei!
 — Uite ce e, nea Octave. Virgil Economu mi-a selecționat cea mai bună echipă românească a tuturor timpurilor. Bună? Rea? Asta nu mai are importanță. Nea Virgil a ales-o, eu n-am putut să-i aduc nici o modificare, așa că... Acum, însă, e rândul dumitale. Ca un *globe-trotter* ce ești, te-aș ruga să-mi formezi o selecționată a celor mai buni fotbaliști străini care au jucat contra noastră...

— Nu cred că am să pot...
 — De ce?
 — Nu-mi plac superlativele.
 — Bine, dar nu e obligatoriu să ne limităm la un singur nume. Asta pentru ca totul să fie cât mai relativ. La urmă de tot, însă, eu am să-mi permit să alcătuiesc un „11” din lotul pe care ai să mi-l oferi...

— Dacă asta te mulțumește?
 — ... Sută la sută!
 — Atunci...
 — Atunci te-aș ruga mai întâi să-mi răspunzi la o întrebare prolog... O întrebare mereu pusă și mereu nerezolvată...

— Te ascult...
 — Aș vrea să-mi spui, în câteva cuvinte, ce s-a schimbat în fotbal pe parcursul ultimilor 40—50 de ani?

— Nu s-a schimbat nimic.
 — ?!

— Ba nu. Mint. S-a schimbat regula ofsaidului. În anul 1925. În rest, „toate-s vechi, și noi sunt toate”.

— Ca butadă nu e rău spus.
 — Dar nu e de loc o butadă. E adevărul gol-goluț.
 — Bine, dar se joacă mai repede...
 — Poate la cinematograf. Când operatorul e grăbit și vrea să prindă tramvaiul. Află, însă, că unul dintre cele mai rapide jocuri la care am asistat vreodată a fost finala de la Montevideo, Uruguay — Argentina: 4—2. Și-asta acum 35 de ani...

— S-a schimbat și tehnica...

— Alec James, englezul, care a jucat acum 30 de ani, știa cam tot ce știe Pele.

— A apărut „betonul”.

— Nu a apărut. A primit o etichetă. Și acum 40 de ani, când o echipă trebuia să se apere, înmulțea numărul apărătorilor. Tu însuși ai scris — am citit în *„Reactorul” Bindea* — că în anul 1934, în finala Campionatului mondial de la Roma, italienii, după ce au luat conducerea, s-au apărat cu Meazza și cu De Maria pe linia careului.

— Au apărut supervedetele.

— Cu sprijinul larg, și, deseori, cointerestat al ziariștilor. Supervedetele de astăzi își datorează, însă, deseori existența faptului că numărul jucătorilor de clasă s-a împuținat. Nu vreau să contest valoarea extraordinară a lui Pele, dar compatriotul său Leonidas, „diamantul negru” de acum 30 de ani, a avut mai mulți rivali decât Pele. În Chile, în 1962, după rănirea lui Pele, a fost introdus Amarildo. Rezultatul? În cadrul marii *fieste* care a sărbătorit păstrarea cupei Jules Rimet de către Brazilia, odele presei l-au cântat și pe Amarildo, care a devenit supervedetă fără să fie. De unde știu? Când o echipă ca Milan¹ te cedează după numai doi ani, nu mai e nevoie de o altă confirmare.

Lucrurile se repetă și în alte țări. În Ungaria, pe vremuri, selecționerii nu știau cum să aleagă între dr. Sarosi, Zsengeller, Toldi sau alți înaintași de clasă. Astăzi, Albert va părăsi tronul numai dacă se va hotărî într-o zi să abdice. În sfârșit, la noi, lucrurile nu se deosebesc prea mult. Pîrcălab e mai bun decât orice altă extremă, cîțiar dacă nu e în formă. Argument! Simplu: joacă în echipa națională chiar dacă nu e în cea mai bună formă...

— Deci, după câte văd, admiți unele schimbări.

— Lumea se schimbă, firește. Iar fotbalul nu se poate sustrage acestui cortegiu de transformări. Oricum, epoca atotstăpânitoare a fotbalului s-a dus. Pe vremuri, din o sută de copii, cincizeci, sau chiar mai mulți, visau să ajungă fotbaliști. Astăzi visurile s-au schimbat. Când cărțile sunt gratuite în școală, visurile urmează altă

¹ După Chile, Amarildo a fost achiziționat de Milan, care s-a arătat dispus apoi să-l cedeze.

direcție. Iată de ce numărul aventurierilor porniți să descopere comoara ascunsă în mingea de fotbal s-a împuținat. Au mai rămas doar câteva „insule”. America de Sud și, paradoxal, Italia. În Italia, femeile se roagă și astăzi, la nașterea copilului: „Fă-mi-l, doamne, fotbalist”. Mirajul întreținut de un Mazzola sau Picchi dăinuie. În multe alte țări, însă, părinții nu admit ca odraslele lor să fie cu picioarele pe gazon, ci pe pământ. Așa s-a născut avocatul imperfect și fotbalistul diletant. Primul ratează o intervenție salvatoare, al doilea ratează goluri.

Pentru fotbal e nevoie de îndrăgostiți incurabili. Marele fotbal nu a admis și nu admite diletantismul. Pentru că fotbalul, deși clasificat printre jocuri, are exigențe de ordin artistic. Mussorgski, marele compozitor rus, și-a părăsit familia boierească, pentru că și-a simțit chemarea. Di Stefano a renunțat la ferma tatălui său, fugind la Bogota, unde a riscat să ajungă în afara legii, tocmai pentru că a crezut în miracolul fotbalului.

Încerc o interceptie:

— Ce facem cu selecționata?

— Derulăm vreo patruzeci de ani și începem cu portarul.

— Cine?

— Planicka, portarul Cehoslovaciei, care ne-a furat literalmente, printr-un joc magnific, meciul de la Triest, din '34, pentru campionatul mondial. De altfel, toți specialiștii l-au considerat cel mai bun portar al campionatului, „om al situațiilor imposibile”. N-a avut mai mult decât 1,70 înălțime, dar acest neajuns a fost supracompensat de toate celelalte calități. Te rog să notezi, însă, că eu nu l-am văzut jucând pe Iașin.

Lângă Planicka, la numai un pas, Olivieri¹ care a jucat acum 25 de ani la București. Și el, ca și Planicka, face parte dintr-o familie de *desperados*, gata oricând să izbească cu capul în ghetele jucătorilor adversi².

— Fundașii?

— Pe dreapta — un nume vechi, pe care nu-l pot uita. Este vorba de Nassazzi, căpitanul echipei Uruguayului în

¹ Italia — România 1—0, 1939, 11 iunie, București.

² Selecționata cuprinde numai pe jucătorii care au evoluat contra echipelor noastre. Astfel se explică lipsa faimosului portar spaniol Zamora.

anul primului campionat mondial (1930). Atlet desăvârșit, tehnician de tip clasic, reducând totul la câteva linii, Nassazzi a fost un fel de Djalma Santos, poate chiar ceva mai iute. Revenind în Europa, nu-l putem uita pe Sesta, fundașul dreapta (stânga) al Austriei din epoca Wunderteamului. Mic de statură, dar bine legat, Sesta avea o detentă ireală, ca în filmele de desene animate. Ca termen de comparație pentru cei care nu l-au văzut jucând pe Sesta, îl recomand pe Bürger, fundașul Ripensiei — îi am în vedere pe spectatorii trecuți de 40 de ani — iar pentru cei foarte tineri — pe Popa.

— Stoperi?

— Aici e mai greu, pentru că avem de fapt trei generații de jucători. Halful centru avansat de pe vremuri a devenit după 1930 stoperul lui Chapman¹, pentru ca în ultimul timp acesta din urmă să-și ia un tovarăș pe care să-l trateze un timp de la egal la egal, sfârșind însă prin a-l înarma cu o... mătură.

Pentru postul de half centru mă gândesc în primul rând la maghiarul Sarosi — vestitul dr. Sarosi! — care, după câțiva ani de domnie netulburată, după 1930, în fața fundașilor, a devenit centru înaintaș, jucând la fel de strălucit. Dr. Sarosi a fost un jucător complet, cu mari resurse, unul din fotbaliștii care, pe un teren desfundat, își pătează ultimul tricoul și chiloții. Faptul că a trecut din apărare în atac e cea mai bună dovadă a clasei sale. (Se știe că, în general, permutările intercompartiment se fac invers, când șeful de atac își pierde treptat calitățile, retrăgându-se spre zona muncii mai negre).

În compania lui Sarosi mă simt dator să-l așez și pe italianul Andreolo, care a jucat și el la București, în '39, împreună cu Olivieri. A fost un jucător de mare finețe, așa spune — un caligraf al fotbalului, ca și neuitatul nostru „Piți” Apolzan, adevărat arbitru al eleganței.

— Pe stânga?

— Și-aici e greu.

— Virgil Economu vorbea despre numărul mic al fundașilor stânga de valoare — urmare firească a faptului că piciorul drept se „rodează” șutând în minge o dată cu părăsirea leagănelui, în timp ce piciorul stâng, care e

¹ Antrenorul englez Chapman, de la Arsenal, creatorul WM-ului.

nevoit să sprijine năzdrăvăniile celui drept, trebuie lucrat *da capo*, mult mai târziu.

— Așa e.

— Totuși...

— În primul rând, doi italieni, Rava — care a fost cu „squadra azzura” la București¹ și ceva mai bătrânul Caligaris², care a rămas până astăzi liderul selecțiilor în echipa Italiei. Amândoi au fost fundași aprigi, ca sicilienii, și duri ca... Lazăr Sfera. Îmi aduc aminte că am văzut la Budapesta, acum treizeci de ani, un joc Italia — Ungaria, terminat cu 5—0 pentru italieni, în care portarul Combi și perechea de fundași Rossetta — Caligaris au secerat tot ceea ce a încercat să mijească în atacul maghiar... Și totuși, am o ușoară preferință pentru Rava...

— Deci, Nassazzi (Sesta), dr. Sarosi, Rava...

— Cam așa. Deși vom avea multe obiecții. Mai ales că fundașul nu este iubit, chiar dacă se numește Nassazzi. Așa e dintotdeauna. Pentru tribunele de pe tot globul, fundașii sunt oamenii cu ciocanul pneumatic care sparg zidurile și stârnesc praful. După cum ai văzut, însă, în jocul Brazilia — U.R.S.S., la televizor, un Djalma Santos sau un Bellini poate lepăda cât colo ciocanul pneumatic, pentru a deveni un meșter al cadrilului.

— Pentru că am ajuns la cadril, hai să avansăm în mijlocul terenului. Ce facem cu mijlocașii?

— Pentru postul de mijlocaș dreapta mulți l-ar vota pe Bozsik, „șeful de stat-major” al marii învinse de la Berna³, cel mai bun jucător al „mondialului” elvețian — împreună cu Schiaffino — și care a jucat pentru a suta oară în echipa națională la Budapesta, în 1962, contra Uruguayului (1—1).

Eu, însă, nu-mi permit să compar pe cineva cu vestitul Andrade, mijlocașul dreapta al echipei Uruguay și al cărui nume este rostit cu venerație, și astăzi, de toți jucătorii

¹ E vorba de același meci Italia — România 1—0, din 1939. Formația Italiei: Olivieri — Foni, Rava — Campatelli, Andreolo, Locatelli — Biavatti, Perrazzolo, Piola, Meazza, Colaussi.

² Caligaris a murit pe terenul de fotbal, mult după ce a încetat să joace, în urma unui atac de cord, cu prilejul unui meci între „fostele glorii”.

³ Echipa Ungariei, finalistă la Berna, în 1954, învinsă de echipa R.F. Germane, cu 3—2.

noștri care l-au înfruntat la Montevideo, în 1930. Deși foarte înalt — 1,90 — Andrade era un „greu” cu o îndemânare de „pană” și cu o clarviziune de radar, fiind, totodată, grație detentei, stăpânul absolut al bătăliilor aeriene. Unii i-au reproșat o oarecare încetineală, dar reproșul e nedrept. Impresia de încetineală o dădea frecvența firesc redusă a pasului în alergare, urmare a membrelor lungi.

În încheiere, un argument suplimentar: negrul Andrade e de două ori campion olimpic (1924, 1928 — Cupa „Jules Rimet” nu se născuse) și o dată campion mondial (1930), ceea ce cred că e destul.

Să nu uit punctul de reper... Dacă vrei, jocul lui Călinoiu mi-a amintit uneori de Andrade...

— Pe stânga?

— Un iugoslav: Lechner. Dacă te surprinde, trebuie să-ți spun că l-am studiat aproape un deceniu. Lechner a jucat de nouă ori împotriva „naționalei” noastre. Nu ți se pare extraordinar? De nouă ori! Și asta de-a lungul a opt ani. Prima oară în 1932, la Belgrad, iar ultima — în 1940, la București. Din vechea echipă nu mai rămăseseră decât el și extremul dreapta Tirnanici, selecționerul iugoslav de astăzi.

Pe locul doi — germanul Kitzinger, cu „foale” la fel de puternice, dar ceva mai puțin subtil. Kitzinger are o carte de vizită care mă scutește de argumente: a jucat în selecționata Europei, contra Angliei. Împotriva noastră a jucat la București: 4—1 pentru Germania, dar o Germanie care era, de fapt, o selecționată a Europei Centrale, cu austrieci (Hahneman) și polonezi (Wilimovski). În meciul acela l-am văzut și l-am „dibuit” pe Fritz Walter, care, peste 13 ani (!), avea să fie căpitanul campioanei mondiale, la Berna... Dar ia stai o clipă... Spune-mi, te rog, ce half stânga are Economu în „echipa lui”?

— Petschovschi. De ce?

— L-aș fi transferat la mine.

— Înaintea lui Kitzinger?

— Și chiar a lui Lechner.

Reluăm selecția. Octav Luchide mă roagă încă o dată să amintesc cititorilor că în „cantonamentul” nostru intră doar fotbaliștii care au jucat împotriva echipelor românești și că, din aceștia, nu-i poate numi decât —

bineînțeles — pe cei pe care i-a văzut. Asta — pentru că lipsa lui Pele, a lui Didi sau a lui Suarez să nu surprindă pe nimeni. Abia după ce îi promit, trece la extrema dreaptă:

— Un italian, Biavatti. Din perioada în care „squadra azzura” a fost campioană mondială. Egalul lui Bindea în materie de tupeu, Biavatti a avut calități atletice mai mari și ceva mai multă coordonare. Ghiță Albu ar spune că asta n-ar fi o calitate — Stan Pățitu! — dar eu cred că la Biavatti coeficientul de hazard a fost mai mic.

Pentru „medalia de argint” ți-l recomand pe Taenzer, crescut la Timișoara, în Mehala, și care a ajuns în cele din urmă prim concert-maestru la Ferencvaros. Taenzer a fost un jucător fin și inteligent. Într-un meci Ferencvaros — Lazio (4—2) l-am văzut jucând fără greșală. Dar nu „fără greșală” cum spun ziariștii, ci cum menționează statisticienii. În sfârșit, iugoslavul Șipoș, care a jucat și la București, la Rapid, acum 25 de ani. Șipoș? Un Pîrcălab cu șut și... goluri. Cred că e destul...

— Interul dreapta?

— Un italian, Meazza. Sunt 30 de ani de atunci. A fost un mare constructor. Venea până în careul advers, cu mingea la... discreție, de parcă ar fi avut-o într-o plasă de prins fluturi. Odată ajuns lângă poartă, se oprea brusc — întotdeauna cu fentă — și trimitea mingea, aproape cu reverență, centrului înaintaș: „E rândul dumneavoastră, domnule”.

Din aceeași familie, austriacul Hahneman.

— Dar Corso?

— Nu mai e nevoie să ți-l prezint...

— Ce-ar fi să-l trecem lângă Biavatti? Am realiza o aripă italiană și am împăca două generații.

— De acord. Să știi, însă, că eu n-aș da un Rafael pe un Picasso.

— Înțeleg aluzia, dar, „dacă mă iubești”...

— Centru înaintaș, un englez: Tommy Lawton. Prototipul tancului britanic. A jucat la București în mai 1939. Dar pentru că veni vorba de vara lui 1939... A fost o vară neobișnuită... În numai câteva luni bătrânul gazon al „Republicii” a văzut toată protipendada fotbalului european: Woodley, Goulden, Lawton (Anglia, 0—2), Glaser, Lechner, Șipos, Vujadinovici (Iugoslavia, 1—0),

Olivieri, Foni, Rava, Andreolo, Biavatti, Piola, Meazza, Colaussi (Italia, 0—1, după un meci în care am fost mai buni decât campionii mondiali), dr. Sarosi, Sarosi III, Zsengeller (Ungaria, 1—1). A fost ultima mare reprezentatie înainte de începerea războiului.

...Pe locul doi, austriacul Sindelar, meşter al tapiseriilor, din vechea şcoală a Wunderteamului. Tot aici, Piola, driblerul fracţiunii de secundă şi, cred, omul care n-a iertat nimic, niciodată. A fost cel mai mare speculant al Europei.

— Interii stânga?

— Sunt mulţi şi buni, dar am să-mi permit să-l plasez în acest post pe Di Stefano, singurul jucător, poate, care îmi alungă teama de superlative... L-am văzut la 38 de ani, dar am înţeles totul. Di Stefano nu e un fotbalist. E o noţiune. E o filozofie. El a rezolvat, pentru totdeauna, rolul personalităţii în fotbal.

— Am o rugămintă. Gento pe extremă.

— Nu eşti departe de adevăr, deşi, ca să fiu sincer, mă gândisem tot la un uruguayan — astăzi bătrân ca şi mine. Este vorba de Iriarte, extremul stânga al „echipei celeste”¹ în 1930, la Montevideo. Când l-am văzut alergând prima oară, am crezut că e Dobay. Aceaşi statură, aceeaşi ținută, aceeaşi alergare de sălbăticiune, acelaşi şut năprasnic. O singură deosebire: Iriarte era mai tehnic... Repet, însă, dacă-l vrei pe Gento, mă supun. De-altfel, în numai câteva minute, Gento ne-a arătat cam ce poate... Şi cum n-a trecut decât puţin timp de la jubileul lui², să-i facem şi noi onorurile.

— Atunci, să recapitulăm...

— Portar: Planicka. Fundaşi: Nassazzi, dr. Sarosi, Rava. Halfi: Andrade şi Lechner. Aripa: Biavatti — Corso şi Di Stefano — Gento. Centru înaintaş: Lawton. Deci, un portar ceh, al cărui curaj de *desperados* a trecut întotdeauna în momentele grele — prin creier. Doi fundaşi de margine ca Vezuviul... Un centru half care reprezintă de fapt o sinteză a Europei Centrale. Doi

¹ Echipa Uruguayului, având tricouri albastre, era supranumită — aici se adaugă şi o doză de veneraţie — „echipa celestă”.

² Jubileul de 10 ani la Madrid. 1 septembrie 1965, Real Madrid — River Plata la Madrid.

mijlocași prin care cele două continente ale fotbalului își dau mâna. Două aripi care știu să zboare până la aprindere, iar în centru, un turboreactor...

— Cred că e o echipă completă...

— Ar fi ea completă, dar are un mare neajuns. Lipsește Austria. Și nu e cu putință.

— Bine, dar ai pomenit de Sesta, de Hahneman, de Sindelar.

— Wunderteamul nu poate fi doar pomenit... Trece-l pe Hahneman în locul lui Corso.

— E cel mai tânăr. Am nevoie de aripa italiană. Pe Corso l-au văzut și copiii. Stadionul „23 August”... El însuși e copilul minune al acestei echipe de bătrâni.

— Și-atunci?

— Poate mai curând Sesta. În locul lui Nassazzi. Oricum, îl ai pe Andrade... Crezi că e o diferență atât de mare între Nassazzi și Sesta?

— N-am spus asta.

— Cu atât mai mult...

— Bine... Fie și-așa... Sesta!...

Peste trei zile, Octav Luchide m-a trezit din somn:

— Alo! Te-ai sculat?

— Da.

— Vreau să fac o modificare.

— Nu se mai poate.

— De ce?

— Am găsit apa vie.

— Și ce-i cu asta?

— La 1 iulie 1966, toți cei 11, de la Planicka la Gento, vor avea 25 de ani.

— Uite ce e... Închid... Spală-te pe ochi. Revin peste cinci minute.

— Nu e nevoie. Sunt treaz. Plecăm la Londra. Am aranjat. Jucăm pe Wembley, cu campionii mondiali. A doua zi după finală. Ești conducătorul tehnic al echipei. Ce zici, avem vreo șansă? Avem, zici? E-n regulă. Cât timp ți-ar trebui pentru sudarea echipei?

— Zece minute.

— Nu-nțeleg.

— Ze-ce mi-nu-te... În vestiar. Înainte de joc. Dar, cu o condiție. Să nu-l întinerești pe Di Stefano.

- De ce?
- Ca să batem.
- Și cum o să jucăm?
- Primele 30 de minute — 1 — 2 — 3 — 5, ca la Montevideo... Apoi, pentru următoarele 30, îl vom retrage pe Andrade între fundași, iar doctorul va trece half dreapta, în cinstea WM-ului... Pentru ultima jumătate de oră îl vom aduce pe Lechner lângă Andrade, ca să jucăm 4—2—4, cu Di Stefano half în locul sârbului.
- Și de ce, mă rog, toate schimbările astea?
- Vreau să-l rog pe Gopo să vină la Londra și să filmeze meciul pentru o „Scurtă istorie” a fotbalului.
- Bine, dar...
- Vreau să-l fac să înțeleagă esențialul.
- Și care e esențialul?
- În fotbal s-au schimbat doar numerele de pe tricouri.

Din păcate, meciul nu va putea avea loc¹. Motivul? Toate companiile de asigurare din lume refuză să asigure echipa lui Octav Luchide pentru zborul ei spre Londra.

Și totuși...

FINALA SE JOACĂ ASTĂZI, între echipele lui Bindea și Di Stefano, așa cum v-am promis pe copertă.

Pe ce teren? Pe cel mai mare și mai frumos teren de fotbal din lume: cel al închipuirii dumneavoastră...

¹ Cel puțin așa știu astăzi, 25 octombrie 1965.

Cuprins

În loc de avancronică.....	3
Poveste de demult.....	5
Copa del Mundo.....	13
Bindea — reactorul Ripensiei.....	49
O fentă în plus.....	51
„Suflet călător”.....	52
Epoca de aur.....	52
„Ispravnicul” cu ochi magic.....	53
Sepi — Bindea.....	54
„P-aci ți-e drumul!”.....	54
În umbra maestrului.....	55
Măria sa golul.....	56

Mielul turbat.....	57
Musca și vulturul.....	58
Se caută un lasso.....	59
Un argument capital.....	59
„Ce caut eu aici?“.....	60
Alpii, ducele de Alba și campionatul.....	61
Marea suită.....	64
„Ca atunci, la Cluj...“.....	64
„Mulțumim de atenție, domnilor!“.....	66
„Diamantul negru“ și... scafandrii.....	67
Sistemul de aprindere.....	68
Nimic nou sub soare.....	70
Un film cu Malec.....	70
Senatul" timișorean.....	71
Bindea = Ripensia.....	72
„1... 2... 3... 4... Out!“.....	73
Bindea-Hada 4-0!.....	74
Ultimul mohican.....	76
Fără comentarii.....	77
5400 de secunde.....	77
Pelerin în țara fotbalului.....	79
Constantin, feliuța de lămâie și Steinbach.....	88
Fachirul.....	91
Tricotaje „La Ghiță Albu“.....	106
Omul care aduce ploaie.....	125
Fotbaliștii mor în picioare.....	133
Prima fereastră luminată.....	137
De la sângele duzilor la... Atlas.....	138
Primul Mecena: nea Marin cizmarul.....	138
Primul racoler: nea Manole tâmplarul.....	139

Foto „à la minut"	140
Stelele de pe câmpul geambașilor.....	141
Un liceu de 500.....	142
„Careul magic".....	143
Tot driblingul, săracul.....	144
Mozart și twistul.....	145
Fuga din... exil.....	146
Pentru că Baratki nu mai este.....	147
„Ionică e cu bafta!".....	148
La noi, în Pantelimon.....	149
Orza și o datorie de onoare.....	150
Eu cu două mii fac contract.....	152
Pașaport pentru oriunde.....	153
„Vive la Roumanie!".....	155
Operația „Frunza de măslin".....	156
„Ce gânduri ai, Bogdane?".....	157
„Vreau ceva sigur".....	158
Complimente „à la française".....	160
În echipă cu... Mafalda.....	160
Ghiaurul Ionică Bogdan.....	163
Maria Tănase și cupele cu șampanie.....	164
„Prinde orbul, scoate-i ochii".....	165
Alivoar!.....	166
Mister Kimpton.....	167
„Daca nu ne-am ajuta...".....	169
Stabile și... „Fanfan la Tulipe".....	170
„Courage, Jean!".....	171
Grigoraș Dinicu și Jacques Duchesne.....	173
Din nou la Rennes.....	175
„Nu-nțeleg, Dincă!".....	176

La „Chope du Nègre".....	177
Bonjour, Herrera!.....	179
Edfrennes: „Jean Bogdan, adjudecat!".....	179
Interzis pentru străini.....	185
Un „dar" mai mare decât Turnul Eiffel.....	186
Finala care nu s-a mai jucat.....	187
Glaser și meciul al doisprezecelea.....	188
Intermezzo „in memoriam".....	189
Oh! De-ați ști, oameni buni.....	190
Fotbaliștii mor în picioare.....	191
Ghidul de la San Pietro și alte povești.....	194
„O noapte furtunoasă" (Pseudo-scenariu cinematografic)	205
Strada Beethoven 27.....	221
Nici Belgradul, nici Londra.....	242
Placheta și idolii.....	261
5 miniaturi.....	267
Panerul.....	268
Telegrama.....	269
Greva.....	271
„Calul".....	271
Locatelli.....	272
Voinescu, Vogl, Apolzan, Albu.....	275
Finala se joacă astăzi.....	290

Redactor responsabil: GH. DEREVENCU

Tehnoredactor: N. PANAITIDE

Dat la cules 01. 02. 1966. Bun de tipar 14. 03. 1966. Apărut 1966.

*Tiraj 30.000 + 130 ex. broșate, hârtie scris I I A 63 g/m². Format
16/61X86. Coli editoriale 16,63. Coli tipar 17,5. T nr. 25/1966*

C.Z. pentru bibliotecile mici 796 R

Întreprinderea Poligrafică „13 decembrie 1918”,

Str. Grigore Alexandrescu nr 89-97, București,

Republica Socialistă România.

Comanda nr. 3121.

- RAVA - MEAZZA - L
- CORSO - PLANICKA -
- ANDRADE - SEST
- MEAZZA - LAWTON -
- STEFANO - CORSO
- BIAVATTI - GENT
- SESTA - RAVA -
- AZZA - LAWTON -
- CORSO - PLANIK
- ANDRADE - SES
- LAWTON - DI
- PLANICKA -
- GENTO -
- SESTA - R
- AZZA - LAWTON
- STEFANO - COR
- BIAVATTI -
- ANDRADE -
- MEAZZA -
- DI STEFANO
- PLANICK
- A

LEI 7,25

PESCHOVSCHI -
DAVID - APOLZAN
- OTORMANI - FI
- NITILA - BOGDAN
- BINDEA - BARAT
- PETSCHOVSCHI
DAVID - APOLZAN
- OTORMANI - FIERARU
- VINTILA - BOGDAN
- BINDEA - BARATKI
- ALBU - PETSCHOVSCHI
- ID - APOLZAN - CO
- FIERARU - VINTILA
- BOGDAN - BINDEA -
- TKI - ALBU - PETSCHOVSCHI
- CHI - APOLZAN - CO
- FIERARU - VINTILA -
- BOGDAN - BINDEA - B
- ALBU - PETSCHOVSCHI
DAVID - APOLZAN - CO
- FIERARU - VINTILA - BO
- BINDEA - BARATKI - ALBU